

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

სადოქტორო პროგრამა: ინგლისური ფილოლოგია

კოდების გადართვის სოციოლინგვისტური ასპექტები
(ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების მაგალითზე)

ხათუნა ბუსკივაძე

ფილოლოგიის დოქტორის (Ph.D.) აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად
წარმოდგენილი

ნაშრომის ხელმძღვანელი: რუსუდან დოლიძე
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
თსუ-ს ასოცირებული პროფესორი

თბილისი

2023

აბსტრაქტი

ნაშრომის მიზანია ერთი მხრივ ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებისადმი ლექტორისა და სტუდენტის განწყობის კვლევა, ხოლო მეორე მხრივ ლექტორის ენობრივი ქცევების ფუნქციების კლასიფიკაცია ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას. XX საუკუნის მეორე ნახევრიდან დაწყებულმა მოსახლეობის მიგრაციის პროცესმა (სასწავლო, სამუშაო თუ სამოგზაურო მიზნით), გაზარდა ორ და მრავალ ენაზე მოსაუბრეთა რაოდენობა. მათ შორის, საქართველოშიც გაიზარდა მოთხოვნა არა მხოლოდ ინგლისურის, როგორც საერთაშორისო ენის, არამედ ბიზნეს ინგლისურის შესწავლისადმი. ამასთანავე, როგორც სპეციალური ლიტერატურის შესწავლამ გვიჩვენა, შერეული კვლევის მეთოდების (რაოდენობრივი და თვისებრივი) გამოყენებით აღნიშნული საკითხი ნაკლებად არის შესწავლილი. წინამდებარე კვლევის ამოცანებია, ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების პროცესის შესწავლით: 1. გამოჰყოს ფუნქციები, რომლებითაც ხასიათდება ლექტორის ენობრივი ქცევები; 2. განსაზღვროს ენობრივი ქცევების როლი და ლექტორის მიერ მათი გამოყენების სიხშირე; 3. განსაზღვროს ლექტორის ენობრივი ქცევების სტრუქტურული კლასიფიკაცია; 4. გაანალიზოს ენობრივი ქცევების მაგალითები, ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილში განხილულ თეორიულ ჩარჩოებზე (სასაუბრო ანალიზის თეორია, ინტერაქტიული სოციოლინგვისტიკის თეორია, კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები და მარკირების მოდელი) დაყრდნობით; 5. შეისწავლოს ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულება: ლექტორის მიერ ინგლისურიდან ქართულ ენაზე გადართვისადმი; 6. განსაზღვროს მიმართება სტუდენტებისა და ლექტორების განწყობასა და მათ ასაკს, სქესს შორის. ორივე, ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის, სივრცეში გამოვლენილი ენობრივი ქცევების ფუნქციები დავაჯგუფეთ სამი ძირითადი ნიშნის: სასწავლო მასალა, სალექციო პროცესის ორგანიზება, ლექტორ-სტუდენტის ურთიერთგაგება, მიხედვით. ზოგადი ინგლისურის დაახლოებით 120 საათიანი ჩანაწერიდან გამოვლინდა კოდების გადართვის 789, კოდების შერევის 156, ხოლო ენათმონაცვლეობის 35 მომენტი. ბიზნეს ინგლისურის დაახლოებით 80 საათიანი ჩანაწერიდან გამოვლინდა კოდების გადართვის 549, კოდების შერევის 103,

ხოლო ენათმონაცვლეობის 177 მომენტი. ორივე სივრცეში, ყველაზე გავრცელებული ფუნქცია კოდების გადართვის შემთხვევაში, სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზებაა, ხოლო ყველაზე ნაკლებად გავრცელებულია სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმა/ჩვენება, და სხვა ენის (ქართულისა და ინგლისურის გარდა) გავლენა. ორივე, ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას კოდების გადართვა გამოხატულია უმეტესწილად თხრობითი, ენათმონაცვლეობა კი კითხვითი წინადადებით. ყველაზე მცირე რაოდენობით გვხვდება ბრძანებითი წინადადების ტიპი. კანაგარაჯაჰისა (Canagarajah, 1995) და ფერგუსონის (Ferguson, 2003) მიერ ჩატარებული კვლევებისგან განსხვავებით, რომლებშიც მშობლიური ენა არაოფიციალური, არაფორმალური და მარკირებულია, ჩვენ-კოდი (We-code), ხოლო უცხო ენა ფორმალური, არა მარკირებული, მათი-კოდი (They-code), ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას ინგლისური ისეთივე მარკირებული ან არა მარკირებული შეიძლება იყოს როგორც ქართული ენა. ინგლისური ენა ისევე ხასიათდება რეგისტრის ცვლილებით, როგორც ქართული. ბიზნეს ინგლისურში ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულება თუ უარყოფითია, ზოგადი ინგლისურის სწავლებისას სტუდენტების დამოკიდებულება უფრო დადებითია ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებისადმი, ვიდრე თავად ლექტორების. ლექტორების ნეგატიური დამოკიდებულებას განაპირობებს უცხო ენის სწავლების ტრადიციული შეხედულება (conventional view - რომელიც გულისხმობს უცხო ენის სწავლებისას მხოლოდ ერთი ენის გამოყენებას), ამ მოსაზრებას განამტკიცებს ის ფაქტიც რომ თვისებრივი კვლევის ფარგლებში ზოგადი ინგლისურის სწავლებას, 3-4, ხოლო ბიზნეს ინგლისურში 2-3 ლექტორთან ენობრივი ქცევის მაგალითები საერთოდ არ გვხვდება. ეს საკითხი მეტად საინტერესოა იმდენად, რამდენადაც უცხო ენის სწავლების თანამედროვე ხედვა (contemporary view) თანდათან ფეხს იკიდებს თანამედროვე მსოფლიოში. მიმართება სტუდენტების სქესს, ასაკსა, და დამოკიდებულებას შორის შემდეგია: რაც უფრო ახალგაზრდაა სტუდენტი (18-20, 21-25) მით უფრო დადებითია მისი დამოკიდებულება ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებისადმი. სქესის შემთხვევაში სტუდენტების ენისადმი დამოკიდებულება მსგავსია. ემპირიული მასალა მოპოვებულია ონლაინ ლექციების

ჩანაწერებიდან, ტრანსკრიპტების გაშიფვრით (თვისებრივი კვლევის ფარგლებში) და ონლაინ კითხვარის მეშვეობით შეგროვებული პასუხებით (რაოდენობრივი კვლევა). კვლევისას გამოყენებულია სტატისტიკური და მეტა-დისკურსული ანალიზის მეთოდები. კვლევის შედეგად მოპოვებული შედეგები საინტერესო და საგულისხმოა იმ სტუდენტებისთვის, რომლებიც მომავალში აპირებენ ენობრივი ქცევების ლინგვისტურ ან სოციოლინგვისტურ კვლევას; კვლევის შედეგები შეიძლება გამოყენებულ იქნას სოციოლინგვისტიკისა და გამოყენებითი ლინგვისტიკის თეორიულ და სასემინარო კურსებში.

საკვანძო სიტყვები: მულტი-დისციპლინური კვლევა, კოდების გადართვა, კოდების შერევა, ენათმონაცვლეობა, ენობრივი განწყობა.

Abstract

The present study aims to investigate: 1. lecturers' and students' attitudes towards lecturers' use of the Georgian language in their general and business English courses; 2. functions and frequency of lecturers' language behaviors (code-switching (CS), code-mixing (CM), and translanguaging) in their general and business English courses. The migration process (for studying, working, and traveling purposes) has increased the number of bilingual and multilingual speakers since the XX century. Therefore, the demand for learning English as an international language, and business English has grown in Georgia. Moreover, as the study of scientific literature has shown, the mentioned issue needs to be examined using mixed research methods (quantitative and qualitative). The objectives of the research based on the general and business English teaching context are the following: 1. to identify the functions of the lecturers' language behavior; 2. to determine the role and frequency of lecturers' language behaviors; 3. to determine the structural classification of the lecturers' language behaviors; 4. to analyze examples of language behaviors, based on the theoretical frameworks discussed in the literature review section (conversation analysis approach, interactional sociolinguistics approach, contextualization cues, and markedness model); 5. To study the attitude lecturers and students have towards lecturers switching from English to Georgian; 6. To determine the correlation between the students' and lecturers' language attitude and their

age and gender. We grouped the functions of lecturers' language behaviors (in both general and business English courses) according to three main categories: teaching material, classroom management, and interpersonal relationships (lecturers and students). From approximately 120 hours of general English recordings, 789 code-switching, 156 code-mixing, and 35 language-switching moments were identified. Within 80 hours of recordings (ESP), 549 cases of code-switching, 103 cases of code-mixing, and 177 cases of translanguaging were detected. In both contexts, the most common function for code-switching is organizing lectures and homework, while the least common is highlighting/showing pronunciation and the influence of another language (other than Georgian and English). In the above-given teaching contexts, code-switching is primarily expressed in narrative and translanguaging in interrogative sentences. The imperative sentence type is the fewest in number. In contrast to the studies conducted by Canagarajah (1995) and Ferguson (2003), in which the native/first language is unofficial, informal, and marked "we-code," and the foreign language is formal, unmarked, "they-code," in terms of teaching general and business English, English can be as marked or unmarked as the Georgian language. The English language, as well as Georgian, is characterized by the change of register Georgian. While the business English students' and lecturers' attitudes are negative, the General English students' attitude is more positive towards the lecturers' use of the Georgian language than the lecturers' attitude themselves. The lecturers' negative attitude is determined by the traditional view of teaching a foreign language (conventional view - which implies the use of only one language while teaching a foreign language); this opinion is strengthened by the fact that within the framework of qualitative research, 3-4 lecturers of teaching general English, and 2-3 lecturers of business English have not used any Georgian in their lectures. This issue is remarkably interesting because the contemporary view of teaching a foreign language is gradually gaining a foothold in the modern world. The relationship between students' gender, age, and attitude is as follows: the younger the student is (18-20, 21-25), the more positive their attitude toward the lecturers' use of the Georgian language. Regarding gender, students' attitude toward the English language is similar. The empirical material is obtained from the recordings of online lectures, with the

help of the transcription method (within qualitative research) and responses collected through an online questionnaire (quantitative research). Statistical and meta-discursive analysis methods are used in the given study. The results obtained are significant for those students who will do linguistic or sociolinguistic research on language behaviors in the future; The research results can be used in theoretical and seminar courses in sociolinguistics and applied linguistics.

Keywords: multidisciplinary research, code-switching, code-mixing, translanguaging, language attitude

სარჩევი

შესავალი

თავი 1. კოდების გადართვის სოციოლინგვისტური კვლევის ისტორია.....	5
1.1 კოდების გადართვა და მასთან დაკავშირებული საკითხები.....	13
1.1.1 კოდების გადართვა და კოდების შერევა (code-mixing).....	21
1.1.2 კოდების გადართვა (code-switching) და ენათმონაცვლეობა (translanguaging)....	25
1.2 რაოდენობრივი კვლევები (აშშ. -ში განხორციელებული კვლევები).....	32
1.2.1 ინგლისური, როგორც მეორე ენა (ESL), ამერიკის მაგალითი.....	38
1.3 თვისებრივი კვლევები.....	41
1.3.1 კოდების გადართვის ტიპოლოგია.....	43
1.3.1.1 კოდების გადართვა და საუბრის ანალიზის თეორია (The conversation analysis (CA).....	44
1.3.1.2 კოდების გადართვა და ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა.....	50
1.3.1.3 მარკირების მოდელი (The Markedness Model)	51
1.3.1.4 სიტუაციური და მეტაფორული გადართვა.....	55
1.3.1.5 გუმპერცის თეორია: ჩვენ-კოდი (We-code) და თქვენ-კოდი (They- Code).....	58
1.3.1.6 კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები.....	59
პირველი თავის დასკვნა.....	67
თავი 2. კოდების გადართვის მოტივაცია და სოციოლინგვისტური ფუნქციები.....	69
2.1 კოდების გადართვის მოტივაცია	70
2.1.1 კოდების გადართვის სოციალური ფაქტორები.....	75
2.2 გუმპერცის კლასიფიკაცია.....	79
2.3 ჰოლმის კლასიფიკაცია.....	84
2.4 მახულის კლასიფიკაცია.....	86
2.5 მაიერს სკოტონისა და ვილიამ ურის კლასიფიკაცია.....	89
2.6 ბეიკერის კლასიფიკაცია.....	90
2.7 აპელისა და მიუსკენის კლასიფიკაცია.....	91
მეორე თავის დასკვნა.....	93
თავი 3. კოდების გადართვა ინგლისური, როგორც უცხო ენის (EFL)	
სწავლებაში.....	96

3.1 კანაგარაჯაჰის კლასიფიკაცია.....	98
3.2 ფერგუსონის კლასიფიკაცია.....	102
მესამე თავის დასკვნა.....	106
თავი 4. ენისადმი და კოდების გადართვისადმი განწყობა.....	108
4.1 ენისადმი განწყობა.....	111
4.1.1 ენობრივი განწყობის ცვლილება.....	114
4.1.2 ენისადმი დამოკიდებულების შესწავლის პარადიგმა.....	116
4.2 ენობრივი ქცევისადმი განწყობის კვლევა.....	117
მეოთხე თავის დასკვნა.....	121
კვლევითი ნაწილი.....	123
ზოგადი დასკვნები.....	169
გამოყენებული ლიტერატურა	
დანართი 1	
დანართი 2	

შესავალი

როგორც ვიცით, **ორენოვნების (ბილინგვიზმის)** საკითხი დღემდე აქტუალურია არა მხოლოდ სოციოლინგვისტიკის, არამედ განათლების მეცნიერებების, ლინგვისტიკის, ფსიქოლოგიისა და კოგნიტიური ნევროლოგიის დარგის სპეციალისტებისთვის. ენის პოლიტიკის განმსაზღვრელების ინტერესს წარმოადგენს ორი ან მეტი ენის პროპორციული განაწილება და მისი ფაქტორები ორენოვან (ბილინგვურ) საზოგადოებაში. აღზრდისა და პედაგოგიკის თეორეტიკოსები იკვლევენ ორენოვანი (ბილინგვური) განათლების სხვადასხვა მიდგომის ეფექტიანობის საკითხს სწავლა-სწავლების პროცესში. ლინგვისტებისთვის კვლევის ინტერესია, თუ რა ლინგვისტიკური მახასიათებლებითაა წარმოდგენილი ცალ-ცალკე თითოეული ენა ორენოვანის (ბილინგვის) გონებაში, ხოლო ფსიქოლინგვისტიკისა და კოგნიტიური ნევროლოგიის დარგის სპეციალისტებისთვის ორი ენის ერთ გონებაში თანადროული განვითარების პროცესია საინტერესო. ლინგვისტიკის, სოციოლინგვისტიკის, ფსიქოლოგიის, გამოყენებითი ლინგვისტიკისა და სხვ. დარგის სპეციალისტებისთვის, ორენოვნების (ბილინგვიზმის) ფენომენის შესწავლის პროცესში, დღემდე აქტუალურ საკითხად რჩება **კოდების გადართვის** ქცევა.

კოდების გადართვის შესწავლის ისტორია 1940 წელს იღებს სათავეს. მეცნიერები კოდების გადართვის ქცევას მხოლოდ 1970-იანი წლებიდან მოყოლებული განიხილავენ ორენოვანი (ბილინგვური) საუბრის მახასიათებლად. ამ უკანასკნელის შესწავლისას, ძირითადად, ორი მიდგომა გამოიყოფა: ფუნქციური – სოციოლინგვისტური და თეორიული, სტრუქტურული – გრამატიკული. კოდების გადართვისადმი დამოკიდებულება, მისი მიზეზები, ფაქტორები, ფუნქციები და მოტივაცია წარმოადგენს სოციოლინგვისტიკის კვლევის ინტერესს, ხოლო ლინგვისტიკის ინტერესია გადართვის გრამატიკული სტრუქტურა და მისი ტიპები.

წინამდებარე ნაშრომის **სიახლესა და ინოვაციურობას** წარმოადგენს ენობრივი ქცევების: კოდების გადართვის, კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის ინტერდისციპლინარული (სოციოლინგვისტიკა და გამოყენებითი ლინგვისტიკა) კვლევა. ამასთანავე, ჩვენამდე არსებული კვლევებისგან განსხვავებით, წინამდებარე

კვლევაში გამოყენებულია, როგორც რაოდენობრივი (კითხვარები, მონაცემთა სტატისტიკური ანალიზი), ისე თვისებრივი (ვიდეო ჩანაწერების დაკვირვება, ტრანსკრიფცია და ანალიზი) კვლევის მეთოდები, რაც აღნიშნული საკითხის მრავალმხრივი დანახვის საშუალებას გვაძლევს.

წინამდებარე ნაშრომის მიზანია ორ სახელმწიფო უნივერსიტეტში (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) ერთი მხრივ ლექტორების მიერ ენობრივი ქცევების ფუნქციებისა და თავისებურებების, მეორე მხრივ, ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი სტუდენტებისა და ლექტორების დამოკიდებულების კვლევა ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების მაგალითზე. ხოლო ამოცანებია:

- გამოჰყოს ფუნქციები, რომლებითაც ხასიათდება კოდების გადართვა, კოდების შერევა და ენათმონაცვლეობა ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას, ორი სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგალითზე;
- განსაზღვროს ენობრივი ქცევების როლი და ლექტორის მიერ მათი გამოყენების სიხშირე ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას;
- განსაზღვროს ლექტორის მიერ ენობრივი ქცევების სტრუქტურული კლასიფიკაცია ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას;
- გაანალიზოს ენობრივი ქცევების მაგალითები, ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილში განხილულ თეორიულ ჩარჩოებზე (საუბრის ანალიზის თეორია, ინტერაქტიული სოციოლინგვისტიკის თეორია, კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები და მარკირების მოდელი) დაყრდნობით;
- შეისწავლოს ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულება: ლექტორის მიერ ინგლისურიდან ქართულ (მშობლიურ) ენაზე გადართვისადმი;
- განსაზღვროს მიმართება სტუდენტებისა და ლექტორების განწყობასა და მათ ასაკს, სქესს შორის.

ნაშრომი შედგება შესავლის, 4 თავის (I თავი - „კოდების გადართვის სოციოლინგვისტური კვლევის ისტორია“; II თავი - „კოდების გადართვის მოტივაცია და სოციოლინგვისტური ფუნქციები“; III თავი - „კოდების გადართვა ინგლისური,

როგორც უცხო ენის სწავლებაში (EFL) უმაღლეს სასწავლებლებში“; IV თავი - „ენისადმი და კოდების გადართვისადმი განწყობა“), ცალკეული თავის დასკვნითი, კვლევითი და ზოგადი დასკვნითი ნაწილების, ნაშრომში გამოყენებულ ბიბლიოგრაფიისა და დანართებისაგან.

თითოეულ თავში განხილულია მიდგომების მრავალფეროვნება, სხვადასხვა მეცნიერის ნაშრომები.

პირველი თავი ემსახურება ტერმინოლოგიურ მიმოხილვას, მათი შედარების გზით. ორენოვნება (ბილინგვიზმი) და მრავალენოვნება (მულტილინგვიზმი), როგორც დღევანდელ მსოფლიოში გავრცელებული ფენომენი. სოციოლინგვისტიკის სფეროში ცნებების: ორენოვნება (ბილინგვიზმი), კოდების გადართვა, კოდების შერევა, ენათმონაცვლეობა, სესხება, სხვადასხვა მკვლევარების განმარტებები და ასევე განსხვავებული დამოკიდებულება აღნიშნული ტერმინებისადმი ლინგვისტიკაში, ფსიქოლოგიაში, ფსიქოლინგვისტიკასა და გამოყენებით ლინგვისტიკაში. პირველი თავის მთავარი ამოცანაა, ტერმინების: კოდების გადართვის, კოდების შერევის, სესხებისა და ენათმონაცვლეობის შედარება და ერთმანეთისგან გამიჯვნა. აღნიშნული თავი ასევე ემსახურება 1. კოდების გადართვის შესწავლის სამი მიდგომის, რაოდენობრივი, თვისებრივი და შერეული, ე.წ. ტრიანგულაციური, წარმოჩენასა და ანალიზს, შერეული კვლევების აუცილებლობის ხაზგასმას; 2. კოდების გადართვის გამოყენების მოტივაციასა და სოციალურ მნიშვნელობას, მისი შესწავლის სოციოლინგვისტურ ჩარჩოებს და მათ კრიტიკულ ანალიზს, მაგ., კოდების გადართვა და საუბრის ანალიზის თეორია (The conversation analysis (CA); კოდების გადართვა და ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა; მარკირების მოდელი (The Markedness Model); სიტუაციური და მეტაფორული გადართვა; გუმპერცის თეორია: ჩვენ-კოდი (We-code) და თქვენ-კოდი (They-Code), და კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები.

მეორე თავი ეხება კოდების გადართვის ფუნქციების კლასიფიკაციების ანალიზს, მაკრო- და მიკრო სოციოლინგვისტური ფაქტორების გათვალისწინებით. კერძოდ, გუმპერცის, ჰოლმის, მაბულის, მაიერს სკოტონის და ვილიამ ურისა, და აპელი და მიუსკენის კლასიფიკაციები, ბეიკერის კლასიფიკაცია.

მესამე თავი ეხება კოდების გადართვის ფუნქციების შესწავლის, ორ ძირითად კლასიფიკაციას 1. კანაგარაჯაჰის 2. ფერგუსონის. კოდების გადართვის ფუნქციების კლასიფიკაციების ანალიზს, სოციოლინგვისტური ფაქტორების გათვალისწინებით, წარმოდგენილი მიდგომების ძლიერი და სუსტი მხარეების გაანალიზებას.

მეოთხე თავში განხილულია ერთი მხრივ, ზოგადად, განწყობა/დამოკიდებულების ცნება, ხოლო მეორე მხრივ ენობრივი განწყობა/დამოკიდებულების საკითხი.

ნაშრომის თეორიულ საფუძველს ქმნის შემდეგ მეცნიერთა შრომები: სოციოლინგვისტიკა (Gumperz 1982, 1984, 1986; Myers-Scotton, 1993, 1998, 2000; Holmes, 2001; Auer 1984; Baker, 2006; Ferguson 2003, 2009, Wardhaugh 2010); ფსიქოლინგვისტიკა (Lambert, 1969, Gardner, 1985, Richard, Platt, & Platt, 1992, Baker, 1992, Eldin, 2014), გამოყენებითი ლინგვისტიკა (Canagarajah, 1995, Ferguson, 1959).

თავი 1. კოდების გადართვის სოციოლინგვისტური კვლევის ისტორია

კოდების გადართვის სოციოლინგვისტური კვლევის ისტორიის განხილვამდე, ორაზროვანი განმარტებების დაზუსტების მიზნით, საჭირო გახდა სხვადასხვა მეცნიერის მიერ განხილული ისეთი ტერმინების ანალიზი, როგორებიცაა ორენოვნება (ბილინგვიზმი), დიგლოსია, ორენოვანი (ბილინგვი), კოდი, კოდების გადართვა (Code-switching), კოდების შერევა (Code-mixing), ენათმონაცვლეობა (Translanguaging), და სესხება.

საგულისხმოა, რომ ტერმინი **ორენოვნება** (ბილინგვიზმი) განიხილება საზოგადოების ან ინდივიდის პრიზმიდან (Baker, 2006; Fishman, 1980; Siguan & Mackey, 1987). საზოგადოებრივ დონეზე ორენოვნება (ბილინგვიზმი) ასახავს ორი ენის თანაარსებობას ერთ საზოგადოებაში (Baker, 2006). ბეიკერის განმარტებაზე დაყრდნობით, ჰამერსმა და ბლენმა გამოარჩიეს საზოგადოებრივი ორენოვნების (ბილინგვიზმის) სამი შესაძლო მოდელი (Hamers & Blanc, 2000):

1. ტერიტორიული ორენოვნება (ბილინგვიზმი) – თითოეულ ერთენოვანთა (მონოლინგვთა) საზოგადოება დამოუკიდებლად, ცალ-ცალკე ფიზიკურ არეალში ცხოვრობს, მაგალითად: კანადა, ბელგია, და ა.შ.
2. ენა, როგორც ლინგვა ფრანკა – ორი სხვადასხვა მშობლიური ენის მქონე საზოგადოების მიერ ერთი ენის, როგორც ლინგვა ფრანკად გამოყენება, მაგალითად: ფრანგული ან ინგლისური ენის გამოყენება აფრიკულ ქვეყნებში.
3. დიგლოსია – ბერძნული წარმოშობის სიტყვაა, ორი ენა (ან ერთი ენის ორი ვარიანტი) გამოყენებულია ურთიერთ შევსების გზით. სხვა სიტყვებით, დიგლოსია წარმოადგენს საზოგადოების ისეთ მუდმივ განლაგებას, რომელშიც ორი სხვადასხვა სტატუსის მქონე ენა თანაარსებობს (Fishman, 1980: 3).

საინტერესოა ფერგუსონის მიდგომა, რომელმაც გამოყო **დიგლოსიის** ცნების ირგვლივ, ენების ორი, მაღალი და დაბალი, სტატუსი. მაღალი სტატუსის მქონე ენა ფორმალურით, ხოლო დაბალი არაფორმალური ფუნქციებით ხასიათდება (Ferguson, 1959). ფიშმანმა ზემოთ აღნიშნული მაღალი და დაბალი სტატუსის მქონე ენები მიუსადაგა საზოგადოების კონკრეტულ ჯგუფებს. ამგვარად, დიგლოსიის მაღალი

სტატუსის მქონე ენა გამოიყენება საზოგადოებრივ ადგილებში, კერძოდ, სამსახურებრივ და საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, ხოლო დაბალი სტატუსის მქონე ენა დამახასიათებელია ისეთი პირადი სივრცისათვის, როგორცაა ოჯახი, სამეზობლო და რელიგია.

სხვადასხვა სამეცნიერო ლიტერატურის გაცნობის შედეგად გთავაზობთ ცხრილს, რომელშიც წარმოდგენილია დიგლოსიის მაღალი და დაბალი სტატუსის მქონე ენებს შორის განსხვავება.

ცხრილი 1. მაღალი და დაბალი სტატუსის მქონე ენებს შორის განსხვავება

დიგლოსია	
ფუნქციური განსხვავება: მაღალი სტატუსის მქონე ენა	დაბალი სტატუსის მქონე ენა
პრესტიჟული	ნაკლებად პრესტიჟული
ფორმალური სწავლება: გრამატიკული წესები, წერა-კითხვა ისწავლება სკოლებში.	არაფორმალური სწავლება: ოფიციალურად არ ისწავლება ამ ენ(ებ)ის გრამატიკა და წერა-კითხვა.
რთული გრამატიკა: რთული ზმნური ფორმები, გრამატიკული სქესი, სიტყვათშეთანხმება და სინტაქსი.	შედარებით უფრო მარტივი გრამატიკული ფორმები.
ლექსიკა: ურთიერთ გადაფარვა	
ფონოლოგია: 1. მაღალი და დაბალი სტატუსის მქონე ენები იზიარებენ ერთსა და იმავე ფონოლოგიურ ელემენტებს, მაგრამ ზოგჯერ მაღალი სტატუსის მქონე ენა არის დაბალი სტატუსის მქონე ფონოლოგიური ინვენტარის ქვესიმრავლე (ვინაიდან, დაბალი სტატუსის მქონე ენას შეიძლება უფრო რთული მორფოფონემიკა, იგივე მორფონოლოგია, ჰქონდეს). 2. დაბალი სტატუსის მქონე ენები სესხულობენ მხოლოდ მაღალი სტატუსის მქონე ენებში გამოვლენილ ფონოლოგიურ ფორმებს ცალკეული ცნებების გამოსახატავად.	
სტაბილურობა: ნაკლებად ცვალებადია	მოქნილია: ცვალებადი
მდიდარი ლიტერატურული	მხოლოდ „დიალექტური“ პოეზია

მემკვიდრეობა	
არასოდეს გამოიყენება ყოფითი ურთიერთობისას (არაფორმალურ სფეროში)	არასოდეს გამოიყენება ოფიციალური ურთიერთობისას (ფორმალურ სფეროში)
ძლიერად სტანდარტიზებული: ლექსიკონები, კანონიკური ტექსტები, და ა. შ.	იშვიათადაა სტანდარტიზებული

ფერგუსონის დიქტომიის საპირისპიროდ, პლეტი იყენებს პოლიგლოსიის ცნებას, რომელიც დიგლოსიისგან განსხვავებით, უფრო ზუსტად ასახავს მრავალენოვან (მულტილინგვურ) საზოგადოებას. პლეტის განმარტებით, პოლიგლოსიის შემთხვევაში, ერთ ტერიტორიულ არეალში გამოყენებადი ენები ნაწილდება დაბალი და მაღალი სტატუსების მიხედვით და გამოყენებულია კონკრეტული სივრცეებისა თუ ქვესივრცეებისთვის (Platt, 1977).

დიგლოსია არსებითად განსხვავდება სტანდარტული ენისა და ადგილობრივი დიალექტების უფრო ჩვეული სიტუაციისაგან, რომელშიც სტანდარტული ენა შეიძლება გამოიყენებოდეს ყოველდღიური კომუნიკაციისას, ხოლო დიგლოსიის დროს არასოდეს.

ამგვარად, ყველაზე მნიშვნელოვანი განსხვავება კოდების გადართვასა და დიგლოსიას შორის სწორედ ისაა, რომ დიგლოსიის დროს ერთ-ერთი ენა მეორესთან შედარებით მაღალი სტატუსის მქონეა და მხოლოდ ფორმალური წერის დროს გამოიყენება, როცა კოდების გადართვის პროცესში მონაწილე ორივე ენა საკომუნიკაციო დანიშნულებისაა. ვინაიდან, ფერგუსონის განმარტების მიხედვით, დიგლოსიის დაბალი სტატუსის ენა ა) არასდროს გამოიყენება ფორმალურ ნაწერებში, ბ) საზოგადოება ძირითადად იყენებს ყოველდღიური კომუნიკაციისას; ხოლო მაღალი სტატუსის მქონე ენა ა) მხოლოდ ფორმალური განათლების მეშვეობით ისწავლება, ბ) გრამატიკულად რთული სტრუქტურა მოეპოვება (Ferguson, 1959).

ინდივიდის დონეზე ორენოვანში (ბილინგვში) იგულისხმება ადამიანი, რომელსაც მშობლიურ ენასთან ერთად სხვა ენაშიც იგივე კომპეტენციის დონე აქვს და

სხვადასხვა სიტუაციაში შეუძლია თითოეული ენის თანაბარი წარმატებით გამოყენება (Siguan & Mackey, 1987: 17).

მსგავს განმარტებას გვთავაზობს სკუტნაბ-კანგასი. მისი თქმით, ორენოვანი (ბილინგვი) არის ერთენოვანი (მონოლინგვური) ან ორენოვანი (ბილინგვური) საზოგადოებაში ორ ან მეტ ენაზე მოსაუბრე პირი, რომელიც სრულიად, ისევე როგორც მშობლიურ ენაზე მოლაპარაკე, ან ნაწილობრივ, მიაკუთვნებს თავს ამავე ენ(ებ)ისა და კულტურ(ებ)ის მქონე საზოგადოებას, სოციოკულტურული მახასიათებლების, კომუნიკაციისა და გონებრივი კომპეტენციის გათვალისწინებით (Skutnabb-Kangas, 1998: 1-3).

თუმცა საყურადღებოა ისიც, რომ ორენოვანის (ბილინგვის) განმარტება, სიგუანის მიხედვით, მკაცრადაა განსაზღვრული და აღწერს იდეალურ ორენოვანებას (ბილინგვიზმს), რომელიც არსებითად იშვიათია (ციტირებულია Dewaele & Wei, 2005). ამასთანავე, ყოველივე ზემოთქმულს მივყავართ ერთენოვანის (მონოლინგვის) განმარტებასთან.

ამ საკითხთან მიმართებით აზრთა სხვადასხვაობაა მკვლევართა შრომებში. სიგუანისა და პლატის განმარტებებს არ ემხრობა ზოგიერთი მეცნიერი, მათი მტკიცებით, ორენოვანი (ბილინგვი) არ შეიძლება იყოს ორი სრული ან არასრული ერთენოვანის (მონოლინგვის) შეერთება. ორენოვანი (ბილინგვი), მათი განმარტებით, ხასიათდება კონკრეტული ლინგვისტური კონფიგურაციით, რომელიც გულისხმობს ორი ენის მუდმივ გამოყენებასა და თანაარსებობას (Grosjean, 1985; Herdina & Jessner, 2002).

უნდა აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ მრავალენოვნება (მულტილინგვიზმი) დღევანდელ მსოფლიოში მიღებულ ნორმად მიიჩნევა, ერთენოვანების (მონოლინგვიზმის), ანუ მხოლოდ ერთ, მშობლიურ ენაზე, მოსაუბრეების მცდარი გავრცელებული შეხედულების მიუხედავად. მსგავს შეხედულებას ფულერი ნორმატიული ერთენოვანების (მონოლინგვიზმის) იდეოლოგიას უწოდებს (Fuller, 2013).

აქედან გამომდინარე, ჩვენთვის რელევანტურია უფრო ზოგადი განმარტება. აპელისა და მიუსკენის; გროჟანი და ვაინრაიხის მიხედვით, ორენოვანი (ბილინგვი)

არის პირი, რომელიც ყოველდღიურ ცხოვრებაში იყენებს ორ ენას მონაცვლეობით. ამ განმარტების მიხედვით, ორენოვნად (ბილინგვად) შეიძლება ჩაითვალოს ენობრივ უნარებში (ლაპარაკი, მოსმენა, კითხვა, წერა) სხვადასხვა კომპეტენციის მქონე პირები (Appel & Muysken, 1996; Grosjean, 2012; Weinreich, 2010).

სპეციალურ მასალაზე დაკვირვებამ ცხადყო, რომ ორენოვნების (ბილინგვიზმის) ცნების განსაზღვრა ძალზედ აქტუალური და, ამასთანავე, საკამათოა, მისი განსაზღვრებისათვის საჭირო მოთხოვნების მრავალმხრივობის გამო.

თუ ორენოვნება (ბილინგვიზმი) გულისხმობს ორი ენის, როგორც მშობლიური ენის კომპეტენციის დონეზე ცოდნასა და გამოყენებას, მრავალენოვნება (მულტილინგვიზმი) გულისხმობს ერთი მოსაუბრის მიერ ორი და მეტი ენის ცოდნასა და/ან გამოყენებას. საგულისხმოა ოფელია გარსიას (García, 2009) მოსაზრებაც, ამერიკული სკოლის მიხედვით, მრავალენოვანი (მულტილინგვი) გულისხმობს მოსაუბრეს, რომელიც ფლობს ერთ ენას დომინანტურად, ამასთანავე ფლობს მეორე, მესამე ენებს, რომლებშიც შედარებით დაბალი კომპეტენცია აქვს. მრავალენოვნება (მულტილინგვიზმი) ასახავს მოსაუბრის რამდენიმე ენას შორის იერარქიულ დამოკიდებულებას.

მრავალენოვნება (მულტილინგვიზმი) გულისხმობს არა მხოლოდ ყველა იმ გონებრივ და ფსიქიკურ პროცესებსა და ფაქტორებს, რომლებიც ჩართულია მეორე ენის ათვისების პროცესსა და, ზოგადად, ორენოვნებაში (ბილინგვიზმში), არამედ უფრო კომპლექსურ, მრავალი ენის თანადროულ სწავლა-სწავლებასთან დაკავშირებულ ფაქტორებსა და შედეგებს. მულტილინგვიზმი განათლება და მრავალენოვნება (მულტილინგვიზმი), ისევე როგორც ბილინგვიზმი განათლება და ორენოვნება (ბილინგვიზმი), კომპლექსურობით, თანამიმდევრულობით, ფორმალური (საგანმანათლებლო დაწესებულებებში) და არაფორმალური (საგანმანათლებლო დაწესებულების გარეთ) გარემოს, ბავშვობის, მოზარდობისა და მოწიფულობის პერიოდების გათვალისწინებით, ხასიათდება. თითოეული ენის როლი და ფუნქცია საზოგადოებაში, მათი სოციოკულტურული სტატუსი, დამატებით კომპლექსურობას სძენს მრავალენოვნებას (მულტილინგვიზმს) (Cenoz & Genesee, 1998: 16).

ზემოთ ჩამოთვლილი კომპლექსურობის სხვადასხვა დონის მიხედვითა და მრავალენოვნებასა (მულტილინგვიზმსა) და ორენოვნებაში (ბილინგვიზმში) ჩართული სხვადასხვა გონებრივი და ფსიქიკური პროცესებისა და ფაქტორების გათვალისწინებით, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, ამ ორი ტერმინის გამიჯვნა ერთმანეთისაგან.

ორენოვნებად (ბილინგვიზმად) ითვლება ერთდროულად ორი ენის, მათ შორის მშობლიური ენის, გამოყენების უნარი. ორენოვნება (ბილინგვიზმი) სხვადასხვა მნიშვნელობის მატარებელია. მაგალითად, ორენოვნად (ბილინგვიზმად) ითვლება ენების მინიმალური ცოდნის დონიდან დაწყებული, მშობლიური ენის დონის კომპეტენციით დამთავრებული. ორენოვნა (ბილინგვიზმი) ადამიანი, რომელმაც ორი ენა ერთდროულად აითვისა ან ის, ვინც მეორე/უცხო ენა მშობლიური ენის შემდეგ ისწავლა. ტერმინი ორენოვნა (ბილინგვიზმი) განპირობებულია რიგი საკითხებით, კერძოდ, კონკრეტული კონტექსტით, ენ(ებ)ის კომპეტენციის დონითა და კომუნიკაციის მიზნობრიობით.

ემპირიული მასალის შესწავლამ ცხადყო, რომ მრავლადაა რიგი ტერმინებისა, რომლებიც გამოხატავენ სხვადასხვა ტიპის ორენოვნებას (ბილინგვიზმს). მაგალითისთვის: სრული და ნაწილობრივი, თანაბარი და შერეული ორენოვნება (ბილინგვიზმი) (Weinreich, 1953), ადრეული ორენოვნება (ბილინგვიზმი) (Diebold, 1964), აღქმითი ორენოვნება (ბილინგვიზმი), იგულისხმება შემთხვევა, რომელშიც მოსაუბრეს ესმის ორი ან მეტი ენა თანაბრად, თუმცა თვითონ ვერცერთს იყენებს და სემილინგვიზმი (Hockett, 1958) – შემთხვევა, რომელშიც მოსაუბრეს ორ ან მეტ ენაში აქვს თანაბრად დაბალი კომპეტენციის ზღვარი და ენებს იყენებს თანაბარი ხარვეზებით.

ორენოვნების (ბილინგვიზმის) სხვადასხვა პერსპექტივიდან ახსნის მრავალი მცდელობის მიუხედავად, აღნიშნული ცნება მაინც საკამათო რჩება სამეცნიერო ლიტერატურაში. ორენოვნების (ბილინგვიზმის) ყველაზე გავრცელებული განმარტებაა: ორ ან მეტ ენაზე, როგორც მშობლიურზე საუბრის უნარი. მაგრამ, უნდა აღინიშნოს, რომ ძალიან ცოტაა იმ მოსაუბრეთა რიცხვი, რომლებიც მეორე ან მეტ

ენაზე, როგორც თავიანთ მშობლიურ ენაზე ისე მეტყველებდნენ. ძირითად შემთხვევაში, ეს ადამიანები თავიდანვე ბილინგვებად აღიზარდნენ.

სხვადასხვა ენაზე მოსაუბრეთა რიცხვს ორი სოციოლინგვისტური ფაქტორი განსაზღვრავს: 1. მოსაუბრის საცხოვრებელი არეალი მოითხოვს ერთზე მეტი ენის ყოველდღიური გამოყენების საჭიროებას, რასაც მაიერს სკოტონი სოციალურ ზეგავლენას (Social Pressure) უწოდებს (Myers-Scotton, 2006: 37). 2. თითოეულ მოსაუბრეს, ერთი საზოგადოების წევრებსაც კი, გააჩნია ინდივიდუალური ენობრივი არსენალი, ენის ათვისების მიმართ, მათი საჭიროება, სურვილები და შესაძლებლობები განსხვავებულია. მაშასადამე, ძალიან ცოტაა დაბალანსებულ ორენოვანთა (ბილინგვთა) რაოდენობა (Balanced Bilingual). გარდამტეხ ასაკში (Critical Age Hypothesis) ნასწავლი ორი ენაც კი ვერ ინარჩუნებს თანასწორობას მოსაუბრის ზრდასრულ ასაკში, თითქმის ყოველთვის, ერთი ენა ძლევს მეორეს.

სპეციალურ ლიტერატურაში კითხვის ნიშნის ქვეშ დგას შემდეგი საკითხი: ორენოვანის (ბილინგვის) ცნების განმარტებისთვის მხედველობაში გვაქვს ერთზე მეტი ენის ცოდნა თუ მათი რეგულარული გამოყენება. აგრეთვე, საკამათოა, კომპეტენციის რა დონეზეა საუბარი და როგორ იყენებს ორენოვანი (ბილინგვი) ენას.

პირველი საკითხია - ვინ განსაზღვრავს მოსაუბრის ორენოვნების (ბილინგვობის) საკითხს. მოსაუბრე თავად მიიჩნევს თავს ორენოვნად (ბილინგვად) ან მკვლევარი ანიჭებს მას ამ სტატუსს. მაიერს სკოტონი ასახელებს ორენოვანის (ბილინგვის) ორ ტიპს: 1. სრული (absolute) (მოსაუბრე საუბრობს მეორე/უცხოურ ენაზე, მშობლიურ ენაზე მოსაუბრეების მსგავსად); 2. არასრული (gradient) (ადგილობრივებთან ვერ ახერხებს კომუნიკაციას) (Myers-Scotton, 2006: 39).

მეორე საკითხი ეხება კომპეტენციის დონის განსაზღვრას. სამი ძირითადი სისტემა (ფონოლოგია, მორფოლოგია, სინტაქსი) და ლექსიკონი წყვეტს ორენოვანის (ბილინგვის) კომპეტენციის დონეს. მშობლიურ ენაზე საშუალო ინტელექტის მქონე მოლაპარაკეთა კომპეტენცია ზემოთ მოყვანილ სამ სისტემაში თანაბარია, მათი ლექსიკური მარაგის განსხვავებულობის მიუხედავად. მაგრამ, უცხოურ/მეორე ენაზე მოსაუბრე არსებითად არაერთგვაროვნად ავლენს სხვადასხვა სისტემაში თავის

შესაძლებლობას. ძირითადად კი წარმოთქმა მიიჩნევა ყველაზე რთულად მისაღწევ კომპეტენციად.

კომპეტენციის შეფასებისას საჭიროა, გავითვალისწინოთ მისი ორი სახე: გრამატიკული და საკომუნიკაციო. გრამატიკული კომპეტენცია გულისხმობს გრამატიკული ფორმების ცოდნას, გრამატიკულად გამართულად, „სწორად“ საუბარს. რაც შეეხება საკომუნიკაციო კომპეტენციას, ეს უკანასკნელი ენის არა მარკირებულ, სათანადო გამოყენებას გულისხმობს. არა მარკირება დამოკიდებულია საუბრის მონაწილეებზე, თემაზე, გარემოზე და სხვ. ფაქტორებზე.

მეორე/უცხო ენის გამოყენების პროცესში, საჭიროა გავითვალისწინოთ ენობრივი უნარები: მოსმენის, კითხვის, წერის, მეტყველების. როგორ და რა სიტუაციაში იყენებენ და რა კომპეტენციის დონე აქვთ აღნიშნულ უნარებში არამშობლიურ ენაზე მოსაუბრეებს ცალკე განხილვის საკითხებია ორენოვანის (ბილინგვის) ცნების განმარტების დროს. ყველა ზემოთ მოყვანილი ფაქტორი განსაზღვრავს ორენოვანის (ბილინგვის) კომპეტენციის დონეს, თუმცა, შეიძლება ითქვას, რომ საუბრის უნარი განსხვავებულია, სხვადასხვა სიტუაციაში. ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ ენა უმთავრესად საკომუნიკაციო მიზნებისთვის გამოიყენება.

მნიშვნელოვანია ორი ტიპის ორენოვანის (ბილინგვის) გამიჯვნაც: აქტიური და პასიური. პასიურ ორენოვნად (ბილინგვად) ითვლება ადამიანი, რომელიც იგებს ნათქვამს, თუმცა ვერ ახერხებს პასუხის გაცემას აღნიშნულ ენაზე და სხვა ენაზე პასუხის დაბრუნების შემთხვევაშიც პასიურ ორენოვნად (ბილინგვად) ითვლება.

ორენოვნება (ბილინგვიზმი) ორი ან მეტი ენის საკმარისად, მცირე ყოველდღიური საუბრის საწარმოებლად გამოყენების უნარია (Myers-Scotton, 2006: 44). მაიერს სკოტონი ორენოვნების (ბილინგვიზმის) ამ განმარტებაში ითვალისწინებს მეორე/უცხოურ ენაში მინიმალური კომპეტენციის დონის მქონე მოსაუბრესაც. მაგრამ, ხაზს უსვამს მეტყველების უნარის მინიმალური კომპეტენციის დონის საჭიროებას.

მაიერს სკოტონის მიერ შემოთავაზებული, ორენოვანის (ბილინგვის) თანამედროვე განმარტება საშუალებას გვაძლევს, ჩვენი კვლევის მონაწილეები, კერძოდ ქართველი ლექტორები (ინგლისური ენის C2-C1 დონით), რომელებიც ასწავლიან ზოგადი და

ბიზნეს ინგლისურის კურსებს უნივერსიტეტებში და მათი ქართველი სტუდენტები (ინგლისური ენის B1-B2 დონით) შეგვიძლია, ჩავთვალოთ ორენოვნებად.

1.1 კოდების გადართვა და მასთან დაკავშირებული საკითხები

ტერმინი „კოდი“ მეცნიერების სხვადასხვა დარგში განსხვავებული მნიშვნელობებითაა წარმოდგენილი.

ლინგვისტიკაში ტერმინი „კოდი“ შემოღებულია ინფორმაციის თეორიიდან. კოდის ცნება მეტყველებასთან მიმართებით პირველად ამავე თეორიის სპეციალისტმა ფანომ გამოიყენა, მის შემდეგ კი რომან იაკობსონმა ეს ტერმინი ფუნდამენტურად დაამკვიდრა თავის ნაშრომებში. მან გარდაქმნა სოსიურის ენა/მეტყველების დიქტომია კოდად/შეტყობინებად (ციტირებულია Alvarez-Caccamo, 1990: 23-24). სემიოტიკაში ტერმინი კოდი ფუნდამენტური მნიშვნელობისაა. ფერდინანდ დე სოსიური ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ნიშნებს მხოლოდ მაშინ აქვთ მნიშვნელობა და ღირებულება, როდესაც ერთმანეთთან კავშირში არიან წარმოდგენილნი. სოსიურს მიაჩნდა, რომ აღმნიშვნელისა და აღსანიშნის კავშირი პირობითია. მაშასადამე, ნიშანთა განმარტება ითვალისწინებს წესების სიმრავლესთან, კოდებთან, კავშირის მნიშვნელობის გამოხატვას (Stockwell, 2005: 40).

პროგრამირების ენაზე, სიტყვა კოდი კომპიუტერის ინსტრუქციებს გულისხმობს. კოდი გულისხმობს პროგრამულ, საწყის კოდსა (source code) და კოდირებას (პროგრამისთვის კოდის დაწერას) (Oxford Advanced Learner's Dictionary, 2010: 273).

დევიდ კრისტალის მიხედვით, კოდი არის პირობით ნიშანთა ერთობლიობა, რომლებიც უზრუნველყოფს ერთი ნიშანთა სისტემიდან მეორეში გადართვას (Crystal, 1980: 66). კრისტალი კოდის ცნებას სემიოტიკასა და კომუნიკაციის თეორიას უფრო მიაკუთვნებს, ვიდრე ლინგვისტიკას. ფონეტიკასა და ლინგვისტიკაში გამოყენებული ცნებები, როგორებიცაა კოდირება და დეკოდირება, ტიპურად არ განასახიერებს კოდის, როგორც ენის ცნებას.

კომუნიკაციის პროცესში კოდი არის გარკვეული რაოდენობის ინფორმაციის (ასო, სიტყვა, ფრაზა) ერთი ფორმიდან სხვა ან იმავე ფორმასა და გამოსახულებაში გადართვის წესი. კომუნიკაციისა და ინფორმაციის დამუშავების პროცესში კოდირება არის პროცესი, რომელშიც წყარო (ობიექტი) ინფორმაციის მონაცემად გარდაქმნას

ახორციელებს, რომელიც შემდგომში ეგზავნება მიმღებს (მსმენელს), სწორედ ისე, როგორც ეს ხდება მონაცემთა დამუშავების პროცესში (Mesthrie, 2001: 55). სოციოლინგვისტიკაში ტერმინი კოდი შემოღებულია ბერნსტაინის ნაშრომებიდან. შემდგომში კი ჰალიდეი, ბერნსტაინზე დაყრდნობით, იყენებს ამ ტერმინს სოციალური სემიოტიკის თეორიაში (Halliday, 1978).

კოდის განმარტება, სხვადასხვა მკვლევრის მიხედვით, ორგვარია: ზოგადი და კერძო. ერთი მხრივ, ტერმინი კოდი სოციოლინგვისტიკაში ზოგადი და ნეიტრალურია და გულისხმობს ნებისმიერ საკომუნიკაციო სისტემას, ენის ჩათვლით. მეორე მხრივ, კოდის განმაზოგადებელ ტერმინად გამოყენება სოციოლინგვისტიკის დარგში მკვლევრებს საშუალებას აძლევს თავი აარიდონ დაკონკრეტებას, ე.ი. გამოიყენონ შემდეგი ტერმინები: დიალექტი, ენის ვარიაცია და ა.შ.

სუზან რომენი თავის შრომებში იხსენიებს ტერმინს – მონოლინგვური კოდების გადართვა. ეს ტერმინი ლაბოვმა და ტრადგილმა გამოიყენეს სტილის მონაცვლეობის აღსანიშნავად ერთენოვანი (მონოლინგვური) საუბრის დროს (Labov, 2006; Trudgill, 1974). რომენი გვთავაზობს ტერმინი კოდის ზოგად განმარტებას, რომელიც გულისხმობს არა მხოლოდ სხვადასხვა ენებს, არამედ ერთი ენის სხვადასხვა ვარიაციას, მათ შორის სხვადასხვა სტილსაც (Romaine, 2009: 121).

მეორე მხრივ, ბევრი მეცნიერი ცდილობს თავი აარიდოს ტერმინის განზოგადებას, სოციოლოგიასა და სოციოლინგვისტიკაში კოდი უფრო ვიწრო მნიშვნელობითაც გამოიყენება. მაგალითად, ორმხრივი ურთიერთგაგების (mutual intelligibility) მქონე კერძო ან პროფესიული ჯგუფების ენის გამოსახატავად. ყველაზე გავრცელებული ვიწრო მნიშვნელობით გამოყენებული ტერმინი კომუნიკაციის თეორიაში ბრიტანელი სოციოლოგის, ბაზილ ბერნსტაინის, სახელს უკავშირდება (Berstein, 1973).

კოდი წარმოადგენს წესების სისტემას, რომელიც საშუალებას გვაძლევს, ინფორმაცია გავცეთ სიმბოლოების მეშვეობით. ენა კოდია, შეიცავს სიტყვებს, რომლებიც წარმოადგენენ იდეებს, ობიექტებს და ა. შ. მათი ერთობლიობა სხვადასხვა სიტუაციებში გვაძლევს კომუნიკაციის დამყარების შესაძლებლობას.

ვორდოს განმარტებით, კოდი არის ისეთი სისტემა, რომელიც გამოიყენება ორ მხარეს შორის კომუნიკაციის დასამყარებლად ნებისმიერ ვითარებაში ან/და გარემოში (Wardhaugh 1987: 87). ამავე განმარტების მიხედვით, ორ მოსაუბრეს შორის კომუნიკაცია მყარდება სისტემის, ანუ კოდის, სახით. ამგვარად, კოდი შეიძლება წარმოდგენილი და გამოყენებული იყოს კონკრეტული ენის დიალექტის, სტილის, ან რეგისტრის სახით საკომუნიკაციო მიზნებისათვის.

ვორდოსა და ფულერის განმარტებით, კოდი წარმოადგენს სტრატეგიას, რომელსაც ორენოვანები კომუნიკაციისთვის იყენებს. ტერმინი კოდი წარმოადგენს სასაუბრო ვარიაციებს/სახესხვაობებს ენაში ან ენებში. ესაა ნიშანთა სისტემა, რომელსაც მოსაუბრე შეტყობინების გადასაცემად იყენებს.

ზემოთ მოყვანილი განმარტებებიდან შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ზოგიერთი მკვლევრის მიხედვით, ტერმინი კოდი წარმოადგენს მორფემასავით მცირე და ენასავით ფართოსა და კომპლექსურ სამეტყველო კომპონენტს (verbal component). კოდი არის ენა, ენის ვარიაცია/სახესხვაობა, რეგისტრი, დიალექტი, სტილი, რომელთა მეშვეობითაც, სიტუაციიდან გამომდინარე, და, საჭიროებისამებრ, საზოგადოება საუბრობს ან ამყარებს კომუნიკაციას.

სოციოლინგვისტიკის დარგში **კოდების გადართვა** ფართოდ გამოყენებადი ტერმინია და სხვადასხვა კონტექსტშია შესწავლილი. მეცნიერების ნაწილი კოდს მიიჩნევს როგორც ენას და, შესაბამისად, კოდების გადართვის ქცევას, მისი ზოგადი განმარტებით, აღიქვამს მოსაუბრის ორ ენას შორის მონაცვლეობად საუბრის ერთ თემაში/მონაკვეთში. ხოლო დანარჩენი ნაწილი კოდში არა მხოლოდ ენას, არამედ ენის სხვადასხვა ვარიაციას, დიალექტს, სტილს და ა.შ. გულისხმობს, მაშასადამე, კოდების გადართვას განმარტავს, როგორც მოსაუბრის მიერ, ორ ენას ან ერთი ენის ვარიაციებს ან დიალექტებს ან სტილს შორის მონაცვლეობას საუბარში. ზოგიერთი განმარტების თანახმად, კონკრეტდება გადართვის საზღვრები ეს იქნება, წინადადების, სიტყვის თუ საუბრის მთლიანი მონაკვეთის დონეზე. აგრეთვე, განმარტებებში ნათლად ჩანს გადართვის მოტივაცია, მიზეზი და საკომუნიკაციო მიზნები. ტერმინი გადართვა (switching) კი საუბრისას ენებს შორის გადართვასა და მათ ცვლილებას გულისხმობს.

ცხრილის სახით წარმოგიდგინთ სხვადასხვა მეცნიერის მიერ შემოთავაზებულ კოდების გადართვის ზოგად და კერძო განმარტებებს.

ცხრილი 2. კოდების გადართვის განმარტება სიტყვა კოდის ზოგადი და კონკრეტული განმარტებების მიხედვით

<p>კოდების გადართვა (Code-switching) კოდის ზოგადი განმარტების მიხედვით</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ფიშერის მიხედვით, კოდების გადართვა, ანუ წინადადებებს შორის კოდების მონაცვლეობა ვლინდება მაშინ, როდესაც მოსაუბრე იყენებს ერთზე მეტ ენას გაბმული საუბრის დროს, რათა სათანადოდ გადმოსცეს საკუთარი მიზნები (Fishman, 1972: 85). • მილროი და მუისკენი განმარტავენ კოდების გართვას, როგორც საუბრის ერთი თემის ფარგლებში ორენოვანის (ბილინგვის) მიერ ორი ან მეტი ენის ალტერნატიულ გამოყენებას (Milroy & Muysken 1995: 7). • კუკის განმარტების თანახმად, კოდების გადართვა საუბრის პროცესში ორი ენაზე კომპეტენციის მქონე მოსაუბრეთა ერთი ენიდან მეორე ენაზე გადართვას ასახავს (Cook 2000: 83). • მეცნიერების დიდი ნაწილი კოდების გადართვას ჰელერის მსგავსად განმარტავს: ერთზე მეტი ენის გამოყენება საუბრის ერთ თემაში/მონაკვეთში (Heller 1998: 1). • აუერის განმარტება, ჰელერთან შედარებით, უფრო კონკრეტულია: ერთზე მეტი ენის მონაცვლეობით გამოყენება (Auer 1984: 1). • ხოლო მაიერს სკოტონის თანახმად ორი ან მეტი ენის გამოყენება საუბრისას ერთი თემის/მონაკვეთის ფარგლებში (Myers-Scotton 1993: vii). • გუმპერცი, ზემოთ მოყვანილ განმარტებებზე დაყრდნობით, გვთავაზობს უფრო ზოგად განმარტებას: საკომუნიკაციო კოდების გადართვა საუბრის მონაკვეთებში სხვადასხვა გრამატიკული სისტემებისა და ქვე-სისტემების ურთიერთშეთანხმებული მონაცვლეობაა (Gumperz 1982: 59). გუმპერცის თავდაპირველ განმარტებაში გამოყენებულია გრამატიკული სისტემები და ქვე-სისტემები, ხოლო მომდევნო განმარტებებში მკვლევარი ზემოთ

ნახსენები ტერმინების ნაცვლად იყენებს ენებს. გუმპერცი „ენებში“ გულისხმობს ცალკეულ ენებს (მაგ., ესპანური, ინგლისური, ქართული და ა.შ.), როცა უფრო ზოგადი ტერმინები გრამატიკული სისტემები და ქვესისტემები თანაბრად გულისხმობს ზოგადად, ენებს ან, კონკრეტულად, ენის ელემენტებს: ლექსიკურ ერთეულებს, სინტაქსურ კონსტრუქციებს, პროსოდიულ მახასიათებლებს.

- გუმპერცის (Gumperz, 1982) მსგავსად, გოფმანიც (Goffman, 1979) გვთავაზობს გრამატიკულ ქვესისტემების სიას (footing cues), რომელიც არსებითად ჰგავს გუმპერცის კოდების გადართვის კონტექსტში შესწავლის როლს (contextualization cues).
- ძინგსიამ დანერგა კოდების გადართვის ცნება და განმარტა, როგორც კომუნიკაციის პროცესში ერთი ენიდან მეორეზე გადართვის ქცევა, რომელშიც მოსაუბრე და თანამოსაუბრე ფლობს ორივე ენას (Jingxia, 2010).
- ჯდეტავი კოდების გადართვას უწოდებს ორენოვანების საუბრისას სიტყვის, ფრაზის ან წინადადების დონეზე ენებს შორის მონაცვლეობას (Jdetawy, 2011).

კოდების გადართვა (Code-switching)

კოდის კონკრეტული განმარტების მიხედვით

- ჰაიმში განმარტავს კოდების გადართვას როგორც ორი ან მეტი ენის ან ენის ვარიაციების ან სტილის მონაცვლეობით გამოყენებას მოსაუბრეთა მიერ (Hymes, 1962).
- მაიერს სკოტონის აზრით, კოდების გადართვა საუბრის ერთ თემაში ენის ვარიაციების ალტერნატიული გამოყენებაა (Myers-Scotton 1993b: 1).
- გარდნერი და ქლოროსი მიიჩნევენ, რომ გადართვა ხდება არა მხოლოდ ენებს, არამედ ერთი ენის დიალექტებს შორისაც (Gardner-Chloros, 1991).
- კოდების გადართვა საუბრისას ერთსა და იმავე თემაში ენის ორი ან მეტი ვარიაციის გამოყენებაა. კრისტალის აზრით, კოდებს, ენებს და ენის ვარიაციებს შორის გადართვა ხდება მაშინ, როდესაც ორი ორენოვანი (ბილინგვი) საუბრის დროს მონაცვლეობით იყენებს ორ სხვადასხვა ენას

ან ენის ვარიაციას (Crystal, 1994: 2; 13). ენების ან ენის ვარიაციების ამგვარი რეგულარული (ქმედითი, აქტიური ორენოვნება (ბილინგვიზმი) და არარეგულარული (არა ქმედითი, პასიური ორენოვნება (ბილინგვიზმი) მონაცვლეობა ძირითადად ხდება ორენოვანთა შორის. კოდების გადართვა შეიძლება გამოხატავდეს უამრავ განსხვავებულ ფორმას ორივე ენიდან, ვარიაციიდან წინადადებების და/ან ფრაზული გამონათქვამების სახით გრძელი, თანმიმდევრული წინადადებისა და/ან აბზაცის დონეზე.

- ვიქტორია ფრომკინი და როდმანის მიხედვით, კოდების გადართვა არის ლინგვისტური ტერმინი, რომელიც გულისხმობს საუბრისას ერთზე მეტი ენის ან დიალექტის გამოყენებას (Fromkin & Rodman, 2003).
- ლაიტბაუნის აზრით, კი კოდების გადართვა ენების ან ენის ვარიაციების სისტემატურ მონაცვლეობას გულისხმობს საუბრის ერთ თემაში/მონაკვეთში (Lightbown 2001: 598).

ამგვარად, ტერმინი „კოდი“-ის მნიშვნელობაზე დაყრდნობით, კოდების გადართვის განმარტებები ორ ჯგუფად დავყავით: ზოგადი განმარტება, რომელშიც კოდი წარმოდგენილია როგორც ენა, და კონკრეტული, რომელშიც კოდი წარმოადგენს ერთი ენის ვარიაციას, დიალექტს, რეგისტრს.

მიუხედავად განმარტებების ორ ჯგუფს შორის არსებული განსხვავებებისა, უნდა აღინიშნოს მათი საერთო ნიშნები, ყველა ზემოთ მოცემული განმარტების მიხედვით, კოდების გადართვის არეალი საუბრის ერთ თემას არ სცდება.

სპეციალური ლიტერატურის გაცნობის შედეგად, გამოიყო მეცნიერთა განმარტებები, რომლებშიც იკვეთება კოდების გადართვის ქცევის მიზნობრიობა, მაგ., კოდების გადართვა, როგორც საკომუნიკაციო სტრატეგია.

გალის განმარტებით, კოდების გადართვა სასაუბრო სტრატეგიაა, რომლის ამოცანაა დაამკვიდროს, გადალახოს ან გააბათილოს ჯგუფური ზღვრები. შექმნას, წაახალისოს ან შეცვალოს ადამიანთაშორისი კავშირები მათი უფლებებისა და მოვალეობების დაცვით (Gal 1988: 247), ხოლო საუბრის აღქმის, მიზნისა და თემის ცვლილების დროს ხდება მეტაფორული კოდების გადართვა (Wardhaugh, 1987: 100).

ალვარეზ-კაკამო იაკობსონსა და მის თანამოაზრეებზე (Jakobson, Fant & Halle, 1952) დაყრდნობით გვთავაზობს კოდისა და კოდების გადართვის განსხვავებულ განმარტებას: იაკობსონი ინფორმაციის თეორიაზე დაყრდნობით, ერთ-ერთი პირველი იყენებს ტერმინს კოდების გადართვა. მისი მტკიცებით, ენები კი არ მოიცავენ კოდებს, არამედ, თავად არიან კოდები. კოდები იქმნება მოსაუბრისა და მსმენელის მიერ ერთდროულად და არა მხოლოდ ერთი მეცნიერის ან მოსაუბრის მიერ. შინაგანი ინდივიდუალური კოდები (internal individual codes) (გამგზავნის/მოსაუბრისა და მიმღების/მსმენელის) ერთმანეთისგან არსებითად განსხვავდება, ვინაიდან ორ სხვადასხვა გონებაშია წარმოქმნილი. თუმცა არსებობს ერთი უნიკალური მსგავსება, ყველა ადამიანის გონება მომართულია ენის გამოყენებასა და კომუნიკაციაზე (Alvarez-Cáccamo, 1990).

მოსაუბრე განზრახ იყენებს (ლინგვისტურ ან პარალინგვისტურ) კოდს სხვა ენის თანამოსაუბრესთან საკომუნიკაციოდ. მსმენელები კი იყენებენ თავიანთ კოდებს, და ხშირ შემთხვევაში, უწევთ თავიანთი მოლოდინების შეცვლა, მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის განზრახვების უკეთ აღსაქმელად. თანამოსაუბრესაც უწევს, შეცვალოს საუბრის ფორმა, სიტუაციის ცვლილების, სოციალური როლის, საუბრის ალტერნატიული გაგების გზების გამოსახატავად. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, კოდების შეცვლა მოსაუბრეს საშუალებას აძლევს კომუნიკაცია კონტექსტს დაუქვემდებაროს.

არიფინის აზრით, სამი კონტექსტური ფაქტორი, სასურველია, იყოს გათვალისწინებული კოდების გადართვის დროს:

1. მოსაუბრეთა შორის ურთიერთობა.
2. საუბრის გარემო და ვითარება.
3. საუბრის თემა (Ariffin, 2011: 220).

ამავე განმარტების მიხედვით, არა მხოლოდ კონტექსტური ფაქტორი განაპირობებს კოდის შერჩევას, არამედ ისეთი ფაქტორები, როგორებიცაა სოციალური თვითმყოფადობა (იდენტობა), განათლება და მოსაუბრის არჩევანი.

მაიკლ კლინმა შეისწავლა ავსტრალიაში მცხოვრები გერმანელი და ჰოლანდიელი იმიგრანტების საზოგადოება (Clyne, 1967). კლინმა ჩაატარა კვლევა მსგავს ენებს (მაგ. სალიტერატურო ენასა და მის დიალექტებს) შორის. იგი კოდების გადართვას მიიჩნევს გრამატიკული შეზღუდვებისგან თავისუფალ ქცევად და ძირითადად ორიენტირებულია მეტყველების სტილის სოციალურ-ენობრივ ასპექტებზე. კლინი ირწმუნება, რომ გრამატიკული გარეგანი შეზღუდვები გავლენას ვერ ახდენს მეტყველების სტილის ცვლილებაზე. მიუხედავად ამისა, ენობრივი შეზღუდვები უნდა იყოს გათვალისწინებული (Clyne 1987).

ამასთანავე, კოდების გადართვის პროცესში ჩართული ორი ენის გრამატიკა უნდა იყოს სტაბილური. ზოგიერთი ხარვეზი კლინის მიერ გრამატიკულად გაანალიზებულ საუბარზე დაყრდნობით, გამომდინარეობს იქიდან, რომ კოდების გადართვა ხდება ისეთ ორ ენობრივ წყვილს შორის (გერმანული / ჰოლანდიური), რომლებიც მსგავსია როგორც ფონეტიკური, ისე ლექსიკური ერთეულებითა და წინადადების სტრუქტურით. კლინი მიიჩნევს, რომ კოდების გადართვა ხდება მაშინაც კი, როცა სიტყვების ფორმა მსგავსია ორივე ენაში (მაგ., hier/here, here, in German/Dutch hier გერმანულ / ჰოლანდიურ ენაზე).

რა თქმა უნდა, ეს ვარაუდი არ არის უნივერსალური, რადგან ბევრი ერთმანეთისაგან განსხვავებული ენათა წყვილია შესწავლილი კოდების გადართვის თვალსაზრისით, რომლებსაც არ აქვთ მსგავსი ფორმები. ჟორჟ ლიიდისა და მისი კოლეგების შრომებში საკმაოდ განსხვავებული პერსპექტივა გამოიკვეთა (მაგ., Lüdi, 1991). მაგალითად, ორი ურთიერთგადამკვეთი, მაგრამ ცალკეულად განსხვავებული: (1) "ეგზოლინგვური ინტერაქცია" ['interaction exolingue'], მოსაუბრეების მიერ ერთმანეთისაგან განსხვავებული, არამონათესავე ენების გამოყენება და "ენდოლინგვური ინტერაქცია" ['interaction endolingue'], ითვალისწინებს საერთო ენობრივი კომპეტენციის მქონე მოსაუბრეებს (2) "ერთენოვანი" და "ორენოვანი" ინტერაქციის კავშირი. ამ ორი განსხვავების კომბინაცია საშუალებას გვაძლევს განვსაზღვროთ ინტერაქციის ოთხი ტიპი:

ცხრილი 3. ეგზოლინგვური და ენდოლინგვური ინტერაქცია

ეგზოლინგვური	ენდოლინგვური
--------------	--------------

ორენოვანი (ბილინგვი)	ერთენოვანი (მონოლინგვი)	ორენოვანი (ბილინგვი)	ერთენოვანი (მონოლინგვი)
სხვადასხვა ენაზე მოსაუბრეები	ერთ ენაზე, როგორც მშობლიურზე და/ ან როგორც უცხოურზე მოსაუბრე	ორენოვნებს შორისი ენობრივი კომპეტენცია	ერთენოვნებს შორისი ენობრივი კომპეტენცია

(Lüdi, 1991)

განმაზოგადებელი ტერმინი "marque transcodique"-, „ტრანსკოდის ნიშანი“, გამოიყენება ნებისმიერი ერთი ენის მეორეზე გავლენის ფენომენის გამოსახატად: როგორებიცაა, კოდების გადართვა, სესხება და კალკი.

ზემოთ მოყვანილ განმარტებებზე დაყრდნობით, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ კოდების გადართვა ძირითადად დამახასიათებელია ორენოვანი და მრავალენოვანი საზოგადოებისთვის, თუმცა, ერთენოვან საზოგადოებაშიც გვხვდება. შესაძლოა, მოსაუბრემ კოდები განზრახ გადართოს, რათა დაამკვიდროს, გადალახოს ან გააბათილოს ჯგუფური ზღვრები. ზემოთ მოცემული განმარტებებიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ კოდების გადართვა არის ენობრივი ქცევა, როდესაც კომუნიკაციისას მოსაუბრე და/ან თანამოსაუბრე ერთი ენიდან მეორე ენაზე ან ერთი ენის ვარიაციებზე გადაერთვება. ჩვენს კვლევაში ტერმინი „კოდი“ მისი ზოგადი განმარტებით არის გამოყენებული და გულისხმობს ენებს, ქართულსა და ინგლისურს. კოდების გადართვა კი გაანალიზებულია ლექტორსა და სტუდენტს შორის კომუნიკაციის ან ლექტორის მონოლოგის პროცესში.

1.1.1 კოდების გადართვა და კოდების შერევა (Code Mixing)

კოდების გადართვა განსხვავდება სხვა რიგი ტერმინებისაგან, რომლებიც ენათაშორის კავშირს გამოხატავენ. ესენია: *კალკი, ნასესხები სიტყვები, პიჯინი, კრეოლური ენა, „გადატანა“ და ინტერფერენცია.*

მოცემული ქვეთავის მიზანია, აჩვენოს მეცნიერთა შეხედულებები კოდების გადართვასა და კოდების შერევას შორის განსხვავების შესახებ. აგრეთვე

წარმოაჩინოს, თუ რა ადგილი უჭირავს და რა როლს ასრულებს თითოეული ტერმინი სოციოლინგვისტიკის დარგში.

მრავალენოვან (მულტილინგვურ) საზოგადოებაში მოსაუბრე იყენებს კოდების მონაცვლეობის ორ პროცესს: კოდების შერევასა და კოდების გადართვას პირადი და საზოგადოებრივი საკომუნიკაციო მიზნებისათვის. როგორც წესი, საუბრის პროცესში კოდების გადართვა ითვალისწინებს ენებს შორის ნებისმიერ მონაცვლეობას: სიტყვების, წინადადებებისა და/ან მთლიანი საუბრის მონაკვეთ(ებ)ს. ხოლო კოდების შერევა გულისხმობს ორი ენის შერევას, მაგრამ სიტყვის დონეზე. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, წინადადებაში ერთი სიტყვა სხვა ენაზეა (Baker & Jones, 1998).

ლინგვისტებისა და განსაკუთრებით კი სოციოლინგვისტებისთვის ამ ორ ტერმინს (კოდების გადართვასა და კოდების შერევას) შორის განსხვავება ჯერ კიდევ საკამათოა. ზოგიერთი მკვლევრის აზრით, მაგალითად, ვორდოსთვის, კოდების გადართვა და შერევა არც კი განსხვავდება ერთმანეთისაგან (Wardhaugh 2015: 100).

გუმპერცი იყენებს ორ ტერმინს კოდების მონაცვლეობით გამოყენების აღსაწერად. ესენია: წინადადებათაშორისი (intersentential) კოდების გადართვა და წინადადებებს შიგნით (intrasentential) კოდების შერევა (Gumperz, 1971).

კოდების შერევა ან წინადადების შიგნით კოდების მონაცვლეობა ვლინდება მაშინ, როცა მოსაუბრე იყენებს ორ ან რამდენიმე ენას მოცულობით მაქსიმუმ წინადადების დონეზე ერთ კონკრეტულ სიტუაციაში.

ბევრმა მეცნიერმა სცადა, განესაზღვრა კოდების გადართვასა და შერევას შორის განსხვავება. მათ შორისაა ამუდა (Amuda, 1994), ატოიე (Atoye, 1994) და ბელი (Belly, 1976). ჰაიმსი განმარტავს კოდების გადართვას, როგორც განზოგადებულ ტერმინს, ორი ან მეტი ენის, ენის ვარიაციების ან თუნდაც მეტყველების სტილის მონაცვლეობით გამოყენებას (Hymes, 1974). როცა, ბოკამბას აზრით, კოდების გადართვა არის საუბრის ერთ თემაში, წინადადების დონეზე, სიტყვების, ფრაზებისა და წინადადებების ერთი გრამატიკული (ქვე) სისტემის მეორეში შერევა. ხოლო კოდების შერევა არის სხვადასხვა ენობრივი ერთეულების: აფიქსების (ბმული მორფემები – bound morphemes), სიტყვების (შეუზღუდავი, თავისუფალი მორფემები), ფრაზებისა და რთული წინადადების ნაწილების (clauses) ჩასმა

ურთიერთშეთანხმებული ურთიერთობის დროს, რომელშიც საუბრის მონაწილეები უნდა ჩასწვდნენ გაგონილისა და გაგებულის კავშირს (Bokamba, 1989: 278).

აუერი კოდების გადართვას განსაზღვრავს როგორც „ორი ან მეტი კოდის მონაცვლეობით გამოყენებას საუბრის ერთ ეპიზოდში“. ამ შემთხვევაში „კოდები“ გულისხმობენ ენის ურთიერთგანსხვავებულ ვარიანტებს ან დიალექტებს. მიუხედავად იმისა, რომ კოდების გადართვა ენობრივი კონტაქტის ერთ-ერთი ბუნებრივი გამოვლენაა, ენობრივი სიწმინდის გაბატონებული იდეოლოგია ნდობას უკარგავს კოდების გადართვის პრაქტიკას ორენოვან (ბილინგვურ) საზოგადოებაში. კოდების გადართვა ქაოსურ პრაქტიკად და, უფრო მეტიც, ზოგიერთი მეცნიერი მას ერთი-ერთი ან ორივე ენის დაბალი კომპეტენციის დონის მანიშნებლად მიიჩნევს (Auer 1998: 1).

ვაინრაიხი, ორენოვანების (ბილინგვიზმის) წამყვანი მკვლევარი, ამტკიცებს, რომ „იდეალური ორენოვანი (ბილინგვი) არის ის, ვინც ენებს შორის გადაერთვება არა მაშინ, როდესაც საუბრის ვითარება უცვლელია ან გადართვა ერთი წინადადების დონეს აღემატება, არამედ სიტუაციის ცვლილების მიხედვით და წინადადების ფარგლებში. მიუხედავად ამისა, კოდების გადართვა, ამ უკანასკნელზე მომუშავე ზოგიერთი მკვლევრის აზრით ორენოვანის მაღალი კომპეტენციის დონის მანიშნებელია (Weinreich 1953: 73).

წინამდებარე ნაშრომში ტერმინ კომპეტენციას ორმაგი განმარტება აქვს: 1. ორ ან მეტ ენაზე გამართულად საუბარი და 2. ორი ან მეტი ენის (ამავე ენებზე გამართულად საუბრის აუცილებლობის გარეშე) გაგების უნარი.

პოპლაკის აზრით, კოდების გადართვა არის ვერბალური უნარი, რომელიც მოითხოვს მაღალი კომპეტენციის დონეს ერთზე მეტ ენაზე, ვიდრე ერთი ან რამდენიმე ენის არასაკმარისი ცოდნით გამოწვეული ნაკლი (Poplack, 2000). ვორდოს მტკიცებით, „ჩვეულებრივ, საუბრის პროცესში ადამიანებს მოეთხოვებათ კოდების გარკვეული ნაკრების შერჩევა. ისინი, ზოგჯერ რეგულარულად, გადართავენ ან შეურევენ კოდებს ერთმანეთში, შედეგად წარმოქმნიან ახალ კოდს, ენას“ (Wardhaugh 2002: 100).

მაიერს სკოტონის თანახმად, კოდების გადართვა გულისხმობს „ორი ან მეტი ენის გამოყენებას ერთსა და იმავე საუბარში, ჩვეულებრივ, მსმენელის, მორიგი პასუხის დროს, ან, თუნდაც, მოსაუბრის იმავე წინადადებაში“. კოდების გადართვა არის მოსაუბრის მიერ „ა“ ენიდან „ბ“ ენაზე გადართვა (Myers-Scotton 1993:47)

კოდების შერევა ვლინდება საუბარში, რომელშიც ორი ენის გრამატიკის ნაზავი ისეა გამოყენებული, რომ ერთმანეთს არ ანაცვლებენ. ვორდოს განმარტებით, სასაუბრო კოდების გადართვა ითვალისწინებს ორი ენის შერევას ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებული თემების ცვლილების გარეშე (Wardhaugh 1987: 107-108). მისი მტკიცებით, მრავალენოვან (მულტილინგვურ) საზოგადოებაში კოდების შერევა ძირითადად სოლიდარობის მანიშნებელია.

კოდების გადართვასა და შერევას შორის მთავარი განსხვავება ისაა, რომ კოდების გადართვის დროს ენები ინარჩუნებენ თავიანთ ლინგვისტურ თვისებებს, ხოლო კოდების შერევის დროს ზოგიერთ შემთხვევაში ვლინდება ენების შერწყმა. (Muysken 2000). კოდების შერევა გრამატიკული წესებითაა განპირობებული. კიდევ ერთი განსხვავება ისაა, რომ კოდების გადართვა ვლინდება საუბრის ერთ ეპიზოდში ორ ორენოვანს შორის, ორი ენის მონაცვლეობით, ხოლო კოდების შერევა ზოგადად გულისხმობს მრავალი სხვადასხვა ენიდან სიტყვების აფიქსების, ფრაზებისა და ჩართულების გამოყენებას ერთი წინადადების ფარგლებში (Myers-Scotton 1993).

ემპირიული მასალის გაცნობამ მიგვიყვანა დასკვნამდე, რომლის მიხედვითაც ზემოთ აღნიშნულ ორ ტერმინს შორის რიგი მეცნიერები არსებით განსხვავებას ვერ ხედავენ, ხოლო მეცნიერების დარჩენილი ნაწილი, კოდების გადართვას განიხილავენ – ენებს შორის წინადადების გარე (intersentential) მონაცვლეობას, ხოლო კოდების შერევას – ენებს შორის, წინადადების შიგა (intrasentential), სიტყვის დონეზე მონაცვლეობას.

1.1.2 კოდების გადართვა (code-switching) და ენათმონაცვლეობა (translanguaging)

ორენოვან საგანმანათლებლო დისკურსში ჩატარებული რიგი კვლევების მიუხედავად, ჯერ კიდევ ცოტაა ცნობილი ორი ენის გამოყენების მკაფიო ან ნაგულისხმევი მიზნის, მათი განაწილებისა და ბალანსის შესახებ (Lewis, Jones & Baker, 2012: 107). საგანმანათლებლო სივრცეში ორი ენის გამოყენების მიმართ

ინტერესი იაკობსონიდან (1990) მომდინარეობს (ციტირებულია Lewis, Jones & Baker, 2012), რომელიც განიხილავს საგანმანათლებლო სივრცეში ორი ენის გამოყენების ოთხ შემთხვევას: 1. ენების გადართვა (Switching languages), 2. თარგმნა/ინტერპრეტაცია (Translating/interpreting), 3. გადახედვა, განხილვა და მიმოხილვა (Previewing, viewing, and reviewing), 4. ენების მიზანმიმართული ერთდროული გამოყენება (Purposeful concurrent usage).

იაკობსონის ტერმინი, ენების მიზანმიმართული ერთდროული გამოყენება (Purposeful concurrent usage), ბეიკერმა (Baker, 2011) უელსის საგანმანათლებლო სივრცის, ხოლო გარსიამ (Garcia, 2009) ნიუ იორკის საზოგადოების კვლევისას ჩაანაცვლეს ენათმონაცვლეობით (translanguaging). როგორც ბეიკერი ციტირებს, კენ ვილიამსმა (Williams, 1996) შექმნა ტერმინი ენათმონაცვლეობა (translanguaging) გაკვეთილზე ორი ენის დაგეგმილი და სისტემატური გამოყენების აღსანიშნად. მაგალითად, ახსნა (კითხვისა და/ან მოსმების დავალება) ხდება ერთ ენაზე, ხოლო ახსნილი მასალა გადმოიცემა (საუბარი და/ან წერა) მეორე ენაზე (Baker, 2011: 288). აღნიშნული სისტემატურად მონაცვლეობს.

ბეიკერი (2011) განიხილავს ენათმონაცვლეობის ოთხ უპირატესობას:

1. ენათმონაცვლეობა ეხმარება მოსწავლეებს, განხილული თემა უფრო სიღრმისეულად და სრულფასოვნად გაიგონ. მოსწავლეები, რომლებიც ვალდებულები არიან წაიკითხონ და განიხილონ თემა ერთ ენაზე, შემდეგ კი ამის შესახებ სხვა ენაზე დაწერონ, რაც გულისხმობს, რომ საკითხი არა მხოლოდ უნდა დამუშავდეს, არამედ გაანალიზდეს კიდევ.
2. ხელს უწყობს მოსწავლეების ზეპირი კომუნიკაციის, სხვა უნარებისა და წიგნიერების განვითარებას, იმ ენაზე, რომელშიც მათ ნაკლები კომპეტენცია აქვთ.
3. ხელს უწყობს ოჯახისა და სკოლის თანამშრომლობას. ენათმონაცვლეობით მოსწავლეებს სკოლაში მიღებული ცოდნა შეუძლიათ გაიღრმავონ და გაიძლიერონ ოჯახის წევრებთან უმცირესობათა ენაზე დისკუსიის გზით.
4. ენათმონაცვლეობა ქმნის სრულყოფილ L1 მოსაუბრესა და L2 შემსწავლელს, რაც მიიღწევა მაშინ, როდესაც ორივე ენა სტრატეგიულად გამოიყენება კლასში,

მოსწავლეებს შეუძლიათ განვიტარონ მეორე ენის უნარი საგნობრივი შინაარსის სწავლის პარალელურად (Maillat & Serra, 2009).

კოდების გადართვასა და ენათმონაცვლეობას შორის განსხვავებაზე თავის ნაშრომში ფერგუსონი (2003) წერს, კოდების გადართვა საგანმანათლებლო დისკურსში არა მხოლოდ საყოველთაოდ მიღებული, არამედ ბუნებრივი, შესაძლოა, გარდაუვალი პრაგმატიკული პასუხია საგნისა და ენის ინტეგრირებული სწავლების პროცესში, რომელშიც ორმაგი მიზანია მისაღწევი (საგნობრივი და ენობრივი ცოდნა). უფრო მეტიც, სწავლების პროცესი ადრენალინით იმართება, ძირითადად, გადართვები გაუცნობიერებლად ხდება. უმეტეს შემთხვევაში, მასწავლებლებს არც ახსოვთ და ვერც აცნობიერებენ საერთოდ გადაერთნენ თუ არა სხვა ენაზე (Ferguson, 2003: 46).

ცხრილი 4. კოდების გადართვასა და ენათმონაცვლეობას შორის განსხვავება

	კოდების გადართვა	ენათმონაცვლეობა
როდის ხდება	გაუცნობიერებლად, გარდაუვალია	ორი ენის წინასწარ დაგეგმილი, სისტემატური გამოყენება
მთავარი მიზანი	სწავლებისას სტუდენტების სირთულეების გადაჭრის საპასუხოდ	სტუდენტებისთვის უფრო ღრმად გაგებისა და ენის კომპეტენციის გაზრდის ხელშეწყობის მიზნით გამოყენებული ხერხი, საშუალება.

დასკვნის სახით, გარსიას მიხედვით, ორენოვანი მოსაუბრისთვის დამახასიათებელია ორენოვანი (ბილინგვური) სამყაროების დაკავშირება ენათმონაცვლეობის დახმარებით (Garcia, 2009). ენათმონაცვლეობა კოდების გადართვასთან არ არის დაკავშირებული იმდენად, რამდენადაც იგი გამოხატავს ერთგვარ ჰიბრიდულ ენას, რომელიც სისტემურად და სტრატეგიულად გამოიყენება მოსაუბრესა და მსმენელს შორის აზრის ზედმიწევნით გამოსახატად.

დაბოლოს, ბევრი ლინგვისტი განმარტავს ცალკეული სიტყვის ერთი ენიდან მეორეში გადატანის მოვლენას, როგორც კოდის – სესხებას ან ლექსიკურ სესხებას.

საინტერესოა ვაინრაიხის მოსაზრება, რომელიც განასხვავებს პირად და სოციალურ მოტივებს. განიხილავს ლექსიკური სესხების სხვადასხვა მიზეზს. ერთ-ერთია, რაიმე სახის ლექსიკური ხარვეზი ორენოვანის პირად ლექსიკურ არსენალში, ან ზოგადად ენაში, რომელიც ივსება ლექსიკური სესხებით (Weinreich, 1953).

სესხება ითვალისწინებს ერთი, ძირითადად კი, უცხო ენიდან შემოტანილი სიტყვის მორგებას მეორე ენის ლექსიკურ სისტემაზე. ჰამერსის და ბლანკის მტკიცებით, სესხება და კოდების გადართვა ორი, ერთმანეთისგან არსებითად განსხვავებული მოვლენაა (Hamers & Blanc 2000: 259). ერთი მხრივ, ენაში ისტორიულად დამკვიდრებული, ნასესხები სიტყვა, მეორე მხრივ კი, მეტ-ნაკლებად სპონტანური, წინადადების დონეზე ერთი ენიდან მეორე ენაზე სწრაფი გადართვა, რომელიც ენის სტრუქტურის ყველა ასპექტზე ერთდროულად ახდენს გავლენას. სესხება შესაძლოა უცხო სტატუსით განსაკუთრებით ფონოლოგიით, ჰგავდეს კოდების გადართვას. უფრო მეტიც, კოდების გადართვა ხშირად ემსგავსება სესხებას ლაკონიურობითა და მიმღები ენის სინტაქსურ სტრუქტურაში მორგებით.

აღნიშნული საკითხს ვაინრაიხმა, ლაბოვმა და ჰერცოგმა უწოდეს ე.წ. გადაყვანის პრობლემა (the transition problem) (Weinreich, Labov, & Herzog, 1968). ენის ცვლილება დიაქრონიული ხასიათისაა. რთულია, განსაზღვრო კონკრეტული ლექსიკური ერთეული როდის მოიპოვებს ნასესხები სიტყვის სტატუსს მიმღებ ენაში.

ამ ორი ტერმინის ერთმანეთისგან გასამიჯნად ორი სხვადასხვა მიდგომა არსებობს. მკვლევრების ერთი ჯგუფი, პოპლაკის (Poplack 1978, 1980, 1981) მსგავსად, მიიჩნევენ, რომ სხვა ენიდან ერთეულის სესხება არსებითად განსხვავდება ერთ სიტყვაზე მეტი მოცულობის გადართვებისაგან. ამის დასამტკიცებლად კრიტერიუმად გვთავაზობენ უცხო სიტყვის მიმღებ ენაში მორფოსინტაქსურ და ფონოლოგიურ შერწყმას, ინტეგრირებას. თუმცა მეცნიერთა უმრავლესობის აზრით (Bentahila & Davies, 1983; Myers-Scotton, 1993a), ამ ორ ტერმინს შორის განსხვავების დადგენა არ არის გარდამტეხი ორენოვანის საუბრის ანალიზის პროცესში. უფრო მეტიც, განსხვავებით პოპლაკის მიმდევრებისგან, მეცნიერთა უმრავლესობის აზრით, ერთი სიტყვის ჩასმა

(Insertions) და მრავალი სიტყვის მონაცვლეობა (alternations) წარმოადგენს კოდების გადართვის ორ ფორმას, და არა მისგან და ერთმანეთისგან განყენებულ პროცესებს. პოპლაკისა და მისი თანამოაზრეების აზრით კი, სესხება და კოდების გადართვა ორ სხვადასხვა მექანიზმს ეფუძნება. ორენოვან პუერტო-რიკოელ საზოგადოებაზე დაკვირვების შედეგად, პოპლაკს თავის შრომებში შემოაქვს სამი კრიტერიუმი ენაში შემოსული უცხო ერთეულების განსაზღვრისათვის. დონორი ენიდან ლექსიკური ერთეულების 1. ფონოლოგიური, მორფოლოგიური და სინტაქსური ინტეგრირება ე.წ. საბაზისო ენაში (the base language). ამ მიდგომის მიხედვით, პოპლაკი გამოყოფს ინტეგრაციის ოთხ შესაძლო კომბინაციას: მეორე ტიპი – ლექსიკური ერთეულის მხოლოდ სინტაქსურად ხდება შერწყმა; მესამე ტიპი – მხოლოდ ფონოლოგიურად; მე-4 ტიპი – საერთოდ არ ხდება შერწყმა; ხოლო 1-ლი ტიპი წარმოადგენს ზემოთ მოყვანილი სამივე ტიპის კომბინაციას და, შესაბამისად, გამოხატავს სესხებას (Poplack 1978, 1980, 1981).

მიუხედავად იმისა, რომ ეს მიდგომა გარკვეულ განზოგადებებს ასახავს და სხვა ორენოვან საზოგადოებაში ჩატარებული ემპირიული კვლევებით დასტურდება, მოგვიანებით ფონოლოგიური ინტეგრაციის კრიტერიუმი გაუქმდა მისი ძალზე ცვალებადი ხასიათის გამო. მას შემდეგ შუალედურ კატეგორიად განისაზღვრა, როგორც ოკაზიონალური სესხება.

ემპირიულ მასალაზე დაყრდნობით, ზემოთ მოყვანილი ტერმინების შედარება წარმოდგენილია ცხრილის სახით:

ცხრილი 5. ტერმინოლოგიური განსხვავება მახასიათებლების მიხედვით

მახასიათებელი/ტერმინი	კოდების გადართვა	კოდების შერევა	დიგლოსია	სესხება
საუბრის ერთ თემაში ენებს შორის მონაცვლეობა	+	+	არა ღირებული ნიშანი	არა ღირებული ნიშანი
გვხვდება წინადადების ფარგლებში	+/-	+	არა ღირებული ნიშანი	არა ღირებული ნიშანი

გვხვდება წინადადების ფარგლებს გარეთ	+/-	-	-	-
განპირობებულია კონტექსტით	+	-	+	არა ღირებული ნიშანი
ერგება მიმღებ ენას, მისი ცვლილების გარეშე	+	-	არა ღირებული ნიშანი	+
ისტორიულადაა განპირობებული	-	-	+	+
დამახასიათებელია ორენოვანი (ბილინგვური) საზოგადოებისთვის	+	+	+	არა ღირებული ნიშანი
დამახასიათებელია ერთენოვანი (მონოლინგვური) საზოგადოებისთვის	-/+	-	-	+
ავსებს მიმღები ენის ლექსიკურ სიცარიელეს ან წარმოადგენს ენაში არსებულზე უკეთეს ვარიანტს	+	+	არა ღირებული ნიშანი	+
ენის პრესტიჟულობის ფაქტორი	-/+	-/+	+	არა ღირებული ნიშანი
ხშირად გაცნობიერებულად ხდება	+/-	+/-	+	-
გაუცნობიერებლად	+/-	+/-	-	+

ხდება				
-------	--	--	--	--

კოდების გადართვის ტიპოლოგიას შემდეგ თავში განვიხილავთ. წინამდებარე თავის მიზანია, კოდების გადართვა გაიმიჯნოს სხვა, მასთან დაკავშირებული ტერმინებისგან, როგორებიცაა: კოდების შერევა, სესხება, დიგლოსია და ა.შ.

სპეციალური ლიტერატურის შესწავლამ ცხადყო, რომ ორენოვნება (ბილინგვიზმი) და მრავალენოვნება (მულტილინგვიზმი) დღევანდელ მსოფლიოში იმდენად გავრცელებულია, რომ ჩამოყალიბდა ახალი ტერმინი მულტი-კომპეტენცია. ემპირიული მასალის შესწავლით, დასტურდება რომ კოდების გადართვის ცნების განსაზღვრას რიგი ფაქტორები განაპირობებს. სხვადასხვა მიდგომის მიხედვით, თავად ცნების განმარტებამ წარმოშვა საკამათო საკითხები. ზოგი მეცნიერის აზრით, კოდების გადართვა განმაზოგადებელი ტერმინია და თავის თავში მოიაზრებს ენების მონაცვლეობის ყველა შემთხვევას (ტერმინი ენების მონაცვლეობა (Language alternation) კოდების გადართვის სინონიმად პირველად აუერმა გამოიყენა (Auer, 1995). მეცნიერთა გარკვეული ნაწილი (Kachru, 1983; Sridhar & Sridhar, 1980) მხოლოდ წინადადების გარე შემთხვევებს მიაკუთვნებენ კოდების გადართვას, ხოლო კოდების შერევა მათთვის მხოლოდ წინადადების შიგა შემთხვევებთან ასოცირდება. კოდების გადართვა და კოდების შერევა ძირითადად დამახასიათებელია მრავალენოვანი (მულტილინგვური) საზოგადოებისთვის. მათი გამოყენების ერთ-ერთი მიზეზი სხვა მიზეზთა შორის ისაა, რომ მოსაუბრეს კოდების გადართვით სურს თავი მიაკუთვნოს და დაიმკვიდროს ადგილი საზოგადოების კონკრეტულ ჯგუფსა და პიროვნებათშორის ურთიერთობებში.

წინამდებარე ნაშრომში კოდების გადართვის ცნების განმარტება დაეფუძნა არა ტერმინი კოდის კონკრეტულ (ერთი ენის ვარიაციები, დიალექტი, სტილი, და ა.შ.), არამედ ზოგად (ენა) მნიშვნელობას. საგანმანათლებლო კონტექსტში, შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ კოდების გადართვა ასახავს ლექტორის ან სტუდენტის მიერ მშობლიური და სამიზნე ენის საკომუნიკაციო მიზნებისათვის მონაცვლეობით გამოყენებას. წინამდებარე ნაშრომში კოდი ენაა: ინგლისური/ქართული, ხოლო კოდების გადართვა ასახავს ინგლისური ენის ლექტორების მიერ სალექციო პროცესში ინგლისურიდან ქართულ ენაზე გადართვას.

ყველაზე მნიშვნელოვანი განსხვავება კოდების გადართვასა და დიგლოსიას შორის სწორედ ისაა, რომ დიგლოსიის დროს ერთ-ერთი ენა, მეორესთან შედარებით, მაღალი სტატუსის მქონეა და მხოლოდ ფორმალური წერის დროს გამოიყენება, როცა კოდების გადართვის პროცესში მონაწილე ორივე ენა საკომუნიკაციო დანიშნულებისაა.

კოდების შერევა და კოდების გადართვა, ზოგიერთი მკვლევრის აზრით, არც კი განსხვავდება ერთმანეთისაგან. მაგრამ რიგი მკვლევრები კოდების შერევას განმარტავს როგორც საუბარში ერთი ენის მეორე, წინასგან სრულიად განსხვავებული ენით ჩანაცვლებას, ხოლო კოდების გადართვა მოსაუბრის მიერ ერთი ენის სხვადასხვა ვარიაციის სხვადასხვა დროსა და სიტუაციაში გამოყენებაა. შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ კოდების შერევისგან განსხვავებით, კოდების გადართვის პროცესში გასათვალისწინებელია კონტექსტი: მოსაუბრეებს შორის დამოკიდებულება, საუბრის გარემო, დრო და ა.შ.

რაც შეეხება სესხებასა და კოდების გადართვას, რიგი მეცნიერისა მიიჩნევს, რომ სესხება მკაფიოდ განსხვავდება კოდების გადართვისგან. ერთი მხრივ, ენაში არსებობს ისტორიულად დამკვიდრებული, ნასესხები სიტყვა, მეორე მხრივ კი, მეტნაკლებად სპონტანური, წინადადების დონეზე, ერთი ენიდან მეორე ენაზე სწრაფი გადართვა, რომელიც ენის სტრუქტურის ყველა ასპექტზე ერთდროულად ახდენს გავლენას.

ამგვარად, შეგვიძლია, ერთმანეთისან განვასხვავოთ და ერთმანეთისგან გავმიჯნოთ შემდეგი ტერმინები: კოდების გადართვა და ენათმონაცვლეობა. ენათმონაცვლეობაზე საუბრისას განიხილება მოსაუბრის რეპერტუარი – ერთგვარი ჰიბრიდული ენა, რომელიც სისტემურად და სტრატეგიულად გამოიყენება მოსაუბრესა და მსმენელს შორის აზრის ზედმიწევნით გამოსახატად და ხოლო კოდების გადართვისას განიხილება ორი ერთმანეთისგან განყენებული ენის ერთ საუბარში გამოყენება, გაუცნობიერებლად და წინასწარი დაგეგმვის გარეშე. კვლევით ნაწილში, ლექციების ანალიზისას, შევეცდებით, გავმიჯნოთ კოდების გადართვის, კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის ენობრივი ქცევები.

1.2 რაოდენობრივი კვლევები (ამერიკის შეერთებულ შტატებში განხორციელებული კვლევები)

სოციოლინგვისტიკა, როგორც ემპირიული მეცნიერება და ლინგვისტიკის ქვეკატეგორია, ცდილობს გააანალიზოს ენასა და საზოგადოებას შორის არსებული კორელაცია. სოციოლინგვისტიკაში კვლევის სამი მეთოდი გამოიყოფა: რაოდენობრივი, თვისებრივი და შერეული მეთოდები. მაგალითად, რაოდენობრივი სოციოლინგვისტიკა ცდილობს გაარკვიოს, თუ რა კავშირია პიროვნების ენის გამოყენებასა და მის სოციალურ სტატუსსა და იდენტობას/თვითმყოფადობას შორის. რა გავლენას ახდენს სოციალური ცვლადები – ასაკი, სქესი, სოციალური კლასი და განათლების დონე – ენის გამოყენებაზე, მაგრამ თვისებრივი სოციოლინგვისტიკა დაინტერესებულია, პასუხი გასცეს კითხვას, თუ რატომ იქცევიან ადამიანები სხვადასხვაგვარად სხვადასხვა კონტექსტში (Bayurt, 2018).

შეერთებულ შტატებში ტერმინი სოციოლინგვისტიკა ასოცირდება უილიამ ლაბოვის პიონერულ ნაშრომთან, რომელსაც სხვადასხვაგვარად მოიხსენიებენ – კორელაციურ, ვარიაციულ ან რაოდენობრივ სოციოლინგვისტიკად. სოციოლინგვისტიკის ლაბოვისეულმა ხედვამ აჩვენა სხვადასხვა ენობრივი მახასიათებლების კორელაცია გამოკითხულთა სოციალურ დემოგრაფიულ მახასიათებლებთან, როგორებიცაა ასაკი, საცხოვრებელი ადგილი, სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა და სქესი. რაოდენობრივი სოციოლინგვისტიკური კვლევა ეყრდნობა არა ბუნებრივი საუბრის მოქმედებების ანალიზს, არამედ კონკრეტული ლინგვისტური ფორმების ენობრივ ქცევაში გამოჩენის სიხშირეს. ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკისგან განსხვავებით, ლაბოვი ხშირად ეყრდნობოდა ინტერვიუებს მონაცემთა შეგროვების მიზნით, ვიდრე ლაპარაკს უფრო ბუნებრივ გარემოში და ხაზს უსვამდა ლინგვისტური ფორმების შედარებით დიდი რაოდენობით შეგროვებას. ფორმების ეს შემთხვევები, როგორც წესი, გაანალიზებულია რაოდენობრივად, მთლიანობაში, მცირე მითითებით მათი გამოყენების ან მნიშვნელობების სპეციფიკურ ურთიერთქმედების კონტექსტზე.

შეერთებული შტატების გარეთ, მაგალითად, გაერთიანებულ სამეფოში, ლაბოვის პარადიგმა ნაკლებად დომინანტურია, შესაბამისად ტერმინი „სოციოლინგვისტიკა“

უფრო ფართოდ არის გაგებული და მოიცავს ენის სოციალური ფუნქციონირების, დისკურსისა და ენობრივი ქცევის ანალიზს. მიუხედავად იმისა, რომ ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა ორიენტირებულია მნიშვნელობის ფორმირებასა და ინტერპრეტაციაზე, ინარჩუნებს კავშირებს უფრო მეტ მაკროსოციოლოგიურ ფენომენებთან, როგორცაა დიალექტები, ეთნიკური ჯგუფები და სოციალური განსხვავებულობის დადგენის პროცესები.

საგანმანათლებლო დისკურსში ტერმინი კოდების გადართვა განისაზღვრება, როგორც ერთზე მეტი ლინგვისტური კოდის მონაცვლეობით გამოყენება საკლასო ოთახის რომელიმე მონაწილის მიერ (მაგ.: მასწავლებელი/ლექტორი, მოსწავლე/სტუდენტი, მასწავლებლის თანაშემწე). აღნიშნული პროცესი, შესაძლოა, ხასიათდებოდეს კოდების შერევით (Code-mixing) (წინადადების შიგა), კოდების გადართვით (Code-switching) (წინადადების გარე მონაცვლეობა) (Lin, 1990, 2008), და ენათმონაცვლეობით (translanguaging).

სწავლა-სწავლების პროცესში კოდების გადართვის ქცევას ემპირიულად იკვლევენ 1980-იანი წლებიდან დღემდე. კვლევები ძირითადად ეხება სამიზნე და მშობლიური ენის გრამატიკული სისტემების ანალიზს, უცხო ან მეორე ენის სწავლების პროცესში სტუდენტების, მოსწავლეების და/ან მასწავლებლის მიერ მშობლიური ენის გამოყენების სიხშირესა და ფუნქციებს (Butzkamm, 2003; Edstrom, 2006; Carless, 2007; Brooks-Lewis, 2009; Turnbull & Dailey-O’Cain, 2009).

მარტინ-ჯონსმა გამოყო კოდების გადართვის ორი ფართო საკვლევი სფერო საგანმანათლებლო დისკურსში (Martin-Jones, 1995):

(ა) პირველი ჯგუფი მოიცავს ადრეულ (რაოდენობრივ) კვლევებს, რომლებიც ეხება საკლასო დისკურსის ანალიზს ორენოვან საგანმანათლებლო სივრცეში. აღნიშნული კვლევები, უპირველეს ყოვლისა, ორიენტირებული იყო მხოლოდ მასწავლებლის კოდების გადართვის საკომუნიკაციო ფუნქციებსა და სიხშირეზე. ამგვარად, კონკრეტული ენა საკუთრივ მისთვის დამახასიათებელ ფუნქციას ასრულებდა.

(ბ) ხოლო მეორე, უახლესი კვლევები, რომლებშიც უფრო მეტად ხაზგასმულია საკლასო დისკურსში კოდების გადართვის სიხშირე საუბრის თანმიმდევრულობის გათვალისწინებით (საუბრის ანალიზის თეორია (CA), და მისი გავლენა

მასწავლებელსა და მოსწავლეს შორის კომუნიკაციაზე. აღნიშნული კვლევები ითვალისწინებენ კოდების გადართვისას საუბრის ანალიტიკური მიდგომის ელემენტებს და, ზოგადად, ეფუძნებიან ეთნოგრაფიული მონაცემების ანალიზს (ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა (IS)).

გარდა ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკისა (IS) და საუბრის ანალიზის თეორიებისა (CA) კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში ვხვდებით ადრეულ კვლევებს, რომლებშიც რაოდენობრივი მეთოდებია გამოყენებული და არსებობს თანამედროვე, მაგრამ არც თუ ისე ბევრი კვლევა, რომლებშიც გამოყენებულია შერეული კვლევის მეთოდები.

თანამედროვე კვლევები კოდების გადართვასთან დაკავშირებით, ცნობილია როგორც პირველი ენის (L1) გამოყენება მეორე და უცხო ენების (L2) სწავლების პროცესში (Turnbull & Dailey-O'Cain, 2009), ადგილობრივი ენების გამოყენება ინგლისურის სწავლებისას (Mahboob, 2011), პირველი, მშობლიური ენის ჩართვა უცხო ენების სწავლა-სწავლების პროცესში (Brooks-Lewis, 2009), მშობლიური ენის როლი უცხო ენების სწავლებისას (Butzkamm, 2003), მოსწავლეთა მშობლიური ენის გამოყენება ამოცანაზე დაფუძნებული სწავლების პროცესში (Carless, 2007), პირველი, მშობლიური ენის გამოყენება მეორე, უცხო ენის საკლასო ოთახში (Edstrom, 2006), ორენოვანი პედაგოგია EFL-ში (Forman, 2010), პირველი ენისა და სამიზნე ენის თანადროული გამოყენება უცხო ენების საკლასო ოთახში (Littlewood & Yu, 2009). შესწავლილი საგანმანათლებლო კონტექსტი მოიცავს კოდების გადართვას საგნისა და ენის ინტეგრირებული ან უცხო ენის სწავლებისას (Lin & Man, 2009: 137).

განვიხილოთ ჩრდილოეთ ამერიკის მაგალითზე განხორციელებული კვლევები, რომლებიც ძირითადად ორ ჯგუფად იყოფა, კოდების გადართვა: 1. მეორე ენის სწავლების პროცესში, 2. ბილინგვური განათლების დროს. კვლევის დროს იყენებენ როგორც რაოდენობრივ, ისე ფუნქციურ ენობრივ ანალიზს. კვლევის ამოცანები, ძირითადად, მოიცავდა ორ ასპექტს: პირველი, მშობლიური, და მეორე ენის გამოყენების შეფარდებითი სიხშირე და მათი ფუნქციური განაწილება საკლასო ოთახში სწავლა-სწავლების დროს. მომდევნო ქვეთავები კვლევითი ჩარჩოების, უკვე

ჩატარებული კვლევების მაგალითებზე დაყრდნობით, შედარების ანალიზს ემსახურება.

ვარიაციონისტული სოციოლინგვისტიკა სოციოლინგვისტიკის ერთ-ერთი პირველი დარგია, რომელიც იყენებს რაოდენობრივ მიდგომას მონაცემთა ანალიზისთვის. ადრეული ვარიაციონისტული კვლევები არ ხასიათდება სტატისტიკური ანალიზის მეთოდებით, არამედ ემსახურება ორი ან მეტი ცვლადის დაკავშირებას. მაგალითად, კავშირი გარკვეულ ენობრივ ფორმებსა და სოციალურ კლასს შორის, ამასთანავე, ზემოთ აღნიშნულ კვლევებში ყურადღება გამახვილებულია უმეტეს წილად ენის სოციალურ ვარიაციებზე, ვიდრე რეგიონულ ვარიაციებზე. კორელაციური კვლევები ცდილობენ აჩვენონ, თუ როგორ მოქმედებს ან რა გავლენას ახდენენ სოციალური სტრუქტურა ან ცვლადი (სოციალური კლასი, სქესი, ასაკი და ეთნიკური წარმომავლობა) ენობრივ ცვლადებზე – ფონოლოგიის, სინტაქსის, დისკურსის დონეზე (Tagliamonte, 2006). ჯაილსი და სხვ. (Giles, 1980) მიიჩნევენ, რომ სოციოლინგვისტიკის კვლევებში კლასობრივი ვარიაცია უფრო გამორჩეული თვისებაა, ვიდრე სქესი.

ნიუ იორკში, 1960-იანი წლების დასაწყისიდან, რაოდენობრივი სოციოლინგვისტიკა იყო ენის კვლევის გავრცელებული ჩარჩო დაწყებული უილიამ ლაბოვის და მართა ვინიარდის ნაშრომებით (Labov 1969; 1972a, b). მართა ვინიარდის ადრეულ და ხშირად ციტირებულ კვლევაში, ხმოვანთა აწეულობასა და ცენტრალიზაციის შესახებ ლაბოვმა აღმოაჩინა, რომ ცენტრალიზაცია შეესაბამება გარკვეულ ასაკობრივ ჯგუფებს და მოსაუბრის ორიენტაციას. ეს დასკვნები წარმოადგენდა ენის სტრუქტურისა და გამოყენების შესახებ რაოდენობრივი მეთოდების ერთ-ერთ ყველაზე ადრეულ გამოყენებას (Labov, 1972b). შედეგებმა აჩვენა რომ ენობრივი ცვალებადობა არ იყო შემთხვევითი, უფრო მეტიც, დათვლადი იყო. ენობრივი ვარიაციები ადგენს ენის გამოყენების პრინციპს. ლაბოვის ნამუშევრების უმრავლესობა ენის სტრუქტურასა და ცვლილებას ეხება. ლაბოვი (1972) მიზნად ისახავდა ენობრივი ცვლადების იდენტიფიცირებას, როგორცაა ალტერნატიული გამოთქმა, ეკვივალენტური გრამატიკული კონსტრუქციები და სინონიმური სიტყვები სხვადასხვა სოციალურ კლასებში. ლაბოვმა (1966) აღმოაჩინა, რომ /r/ ხმოვანთა შემდეგ წარმოთქმის ალბათობა პირდაპირ კავშირში იყო ნიუ-

იორკში მოლაპარაკებების სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობასთან. ამასთანავე, ლაბოვის მიხედვით, /r/-ის გამოთქმა დაკავშირებულია ასაკთან, მაღალი საშუალო ფენის ახალგაზრდა მოსაუბრეები უფრო ხშირად წარმოთქვამენ /r/-ს, ვიდრე იმავე კლასის უფროსი მოსაუბრეები, მაგრამ დაბალი საშუალო ფენის ხანში შესული მოსაუბრეები უფრო ხშირად წარმოთქვამენ /r/-ს, ვიდრე ახალგაზრდა მოსაუბრეები (ციტირებულია Grieve, 2011).

ადრეული ვარიაციონისტული კვლევებისგან განსხვავებით, დროთა განმავლობაში ენობრივი ვარიაციის ანალიზისთვის უფრო განვითარებული მეთოდები შემუშავდა. 1970-იანი წლებიდან სოციოლინგვისტურ კვლევაში ყველაზე გავრცელებული სტატისტიკური მეთოდი ლოგისტიკური რეგრესიაა, რომელიც ამოწმებს მოსაუბრის სოციალური ასპექტები პროგნოზირებენ თუ არა მის ენობრივ არჩევანს, ენობრივი გარემოს გათვალისწინებით (Cedergren & Sankoff, 1974; Sankoff & Labov, 1979).

ლოგისტიკური რეგრესია გამოიყენება მაშინ, როცა საჭიროა $X_1, X_2, \dots, X_n$ პრედიქტორების (რეგრესორების) მნიშვნელობებზე დაყრდნობით რაიმე ხდომილობის განხორციელების ალბათობის წინასწარმეტყველება. ამისათვის შემოდის დამოკიდებული ცვლადი Y , რომელიც იღებს მხოლოდ ორ მნიშვნელობას 0-ს, თუ ხდომილება არ განხორციელდა, და 1-ს, თუ განხორციელდა. ამ მეთოდის გამოყენებით შესაძლებელია, გამოვიკვლიოთ ბინარული (ორდონიანი კატეგორიული ცვლადი, დიქტომიური ცვლადი) ცვლადების დამოკიდებულების ხასიათი ნებისმიერ სკალაზე მიღებულ დამოუკიდებელ ცვლადებზე. $Y=1$ ხდომილების განხორციელების ალბათობა გამოითვლება ფორმულით $p = \frac{1}{1+e^{-z}}$, სადაც $Z = b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_nX_n$. ლოგისტიკური რეგრესიის ამოცანა სწორედ ამ b_i კოეფიციენტების გამოთვლაა.

თუ p -ს მნიშვნელობა გამოვა 0.5-ზე ნაკლები, შეიძლება ჩავთვალოთ, რომ განხილული ხდომილება არ განხორციელდება, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი ითვლება, რომ ხდომილება განხორციელდება. ლოგისტიკურ რეგრესიაში b_i კოეფიციენტების შესაფასებლად გამოიყენება მხოლოდ მაქსიმალური დასაჯერობის მეთოდი (Field, 2013).

მაგალითისთვის, ეშბიმ (Ashby, 1981) ლოგისტიკური რეგრესია ფრანგულ ენაში უარყოფითი 'ne' ნაწილაკის გამოყენების ვარიაციის ანალიზისთვის გამოიყენა. ფრანგულ ენაში 'ne' ნაწილაკი, სურვილისამებრ, შეიძლება წინადადებიდან ამოვარდეს. ეშბიმ აღმოაჩინა, რომ ასაკი, სოციალური კლასი და სქესი გავლენას ახდენს უარყოფითი ნაწილაკების გამოყენებაზე ფრანგულ ენაში, ახალგაზრდები, დაბალი საშუალო კლასი და ქალები უფრო მეტად უგულებელყოფენ წინადადებაში 'ne' ნაწილაკის გამოყენებას. ამ ტიპის სოციოლინგვისტურმა კვლევამ არაერთხელ აჩვენა, რომ ლინგვისტური ცვალებადობა დაკავშირებულია მოსაუბრეების სოციალურ მრავალ ფაქტორთან, მათ შორის ასაკი, სქესი, ეთნიკური და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა, ასევე სხვადასხვა ლინგვისტური ფაქტორები.

მიუხედავად იმისა, რომ ლოგისტიკური რეგრესია არის სტანდარტული ტექნიკა სოციოლინგვისტიკაში, რეგრესიის ანალიზის ეს ფორმა არ არის გავრცელებული სოციოლინგვისტიკის წინამორბედ და ამჟამად უკვე ქვედისციპლინაში, რეგიონულ დიალექტოლოგიაში. მართლაც, ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორი, რამაც განაპირობა ტრადიციული დიალექტოლოგიის ჩანაცვლება თანამედროვე სოციოლინგვისტიკით იყო მონაცემთა ანალიზის სტატისტიკური მიდგომის მიღება.

ტრადიციული დიალექტოლოგია არ იყენებდა სტატისტიკურ მეთოდებს, არამედ ეყრდნობოდა სუბიექტურ ანალიზს, რუკებზე დატანილ (categorical display maps plotting) ენობრივი ცვლადის სხვადასხვა ვარიანტებს (მაგ., Wenker, 1881; Gillieron, 1902–10; Kurath, Hansen, Bloch, & Bloch, 1939–43; Kurath, 1949; Kurath & McDavid, 1961). თანამედროვე ამერიკული დიალექტოლოგია (მაგ., Pederson, McDaniel, & Adams, 1986–93; Carver, 1987; Labov, Ash, & Boberg, 2006) ჯერ კიდევ დიდწილად ეფუძნება მონაცემთა ანალიზის სუბიექტურ მიდგომებს; ძირითადი სტატისტიკა გამოითვლება, მაგრამ რეგიონული ნიმუშების იდენტიფიკაცია ჯერ კიდევ ეფუძნება, უპირველეს ყოვლისა, დიალექტოლოგთა თვალსაზრისს.

ევროპულ დიალექტოლოგიაში რაოდენობრივი მიდგომა, რომელიც ცნობილია როგორც დიალექტომეტრია (Séguy, 1971, 1973; Goebel, 1982, 2006; Nerbonne და სხვ., 1996; Nerbonne & Kleiweg, 2003, 2007) საყოველთაოდაა აღიარებული, მაგრამ აერთიანებს სხვადასხვა ენობრივ ცვლადებს, და ამდენად, არ გვთავაზობს

ინდივიდუალური ლინგვისტური ცვლადის მიერ რეგიონული ვარიანტის გამოვლენის ტესტირების პირდაპირ მეთოდს, ისე, როგორც ლოგისტიკური რეგრესია, რომლის მეშვეობითაც დგინდება, რომ სოციალური ცვლადები თავს იჩენენ ენობრივ ვარიაციებში. რეგიონული ენობრივი ნიმუშები მეტწილად არალინეარულია/არაწრფივია, სწორედ ამიტომ არ გამოიყენება ლოგისტიკური რეგრესია საყოველთაოდ მიღებულ მეთოდად აღნიშნულ დარგში.

1.2.1. ინგლისური, როგორც მეორე ენა (ESL), ამერიკის მაგალითი

წინამდებარე ნაშრომში მეორე ენა (L2) განმაზოგადებელი ტერმინია მეორე (უცხო, დამატებითი) ენის მნიშვნელობით, რომელიც გამოიყენება ენის სწავლების პროცესში.

ჩრდილოეთ ამერიკის ორ კონტექსტში: მეორე ენის ათვისებისა (ESL) და ორენოვან საგანმანათლებლო სივრცეში (Lin 2013: 197) ჩატარებული კვლევები ძირითადად რაოდენობრივ და ფუნქციურ ანალიზს მოიცავს, საკვლევ ამოცანას კი პირველი და მეორე ენების ფუნქციური და რაოდენობრივი გადანაწილება წარმოადგენს.

ჩრდილოეთ ამერიკაში ბილინგვური განათლების პროგრამის მოსწავლეებზე მასობრივი დაკვირვების შედეგად, პირველი და მეორე ენის გამოყენების შეფარდებითი სიხშირის თვალსაზრისით, დადგინდა უმცირესობათა ენისა (ესპანური, ჩინური) და უმრავლესობათა ენის (ინგლისური) მოსწავლეებს შორის საკლასო ოთახში გამოყენების შეფარდებითი სიხშირე და მნიშვნელობა თითოეული ენისთვის გამოყოფილი დროის გათვალისწინებით (Lin, 2013: 198). მონაცემები შეგროვდა როგორც უშუალოდ საგაკვეთილო პროცესზე დასწრების, ისე აუდიო- და ვიდეო ჩანაწერებზე დაკვირვების შედეგად. კვლევამ აჩვენა რომ მასწავლებლის მიერ პირველი ენის გამოყენება დამოკიდებულია მასწავლებელსა და მოსწავლეს შორის ურთიერთობაზე. მაგალითისთვის განვიხილოთ ვონგ ფილმორის კვლევა ჩრდილოეთ ამერიკაში (Fillmore, 1980). მისი მტკიცებით, საკლასო ოთახში პირველი, მშობლიური ენის გამოყენება განპირობებულია მასწავლებლისა და მოსწავლის ურთიერთდამოკიდებულებით. კანტონურ-ინგლისურ ორენოვან პროგრამაში ღია კლასთან ურთიერთობის დროს მასწავლებელი იყენებდა მთლიანი საუბრის 8%-ს პირველ ენას და 92%-ს მეორე ენას, ხოლო ინდივიდუალური მუშაობისას

მასწავლებელი იყენებდა 28%-ს პირველ ენას. რაც შეეხება მოსწავლეებს, ისინი წყვილებში და ჯგუფური მუშაობისას იყენებდნენ 79%-ს პირველ ენას, როცა ღია საგაკვეთილო დისკუსიისას იყენებდნენ მხოლოდ 4%-ს პირველ ენას. კვლევა ცხადყოფს პირველი ენის უპირატესობას არაფორმალურ გარემოში.

განვიხილოთ კვლევა მეორე ენის საკომუნიკაციო მიმართულებით, რომელიც ოთხი სხვადასხვა პროგრამის მიხედვით (ფრანგული ენის ძირითადი პროგრამა, ფრანგული ენის იმერსიული ანუ უფრო ღრმად შესწავლის კურსი, ფრანგული ენის ვრცელი კურსი, სხვა არაენობრივი საგნების სწავლებასთან ერთად, ინგლისური, როგორც მეორე ენის კურსი) განხორციელდა კანადაში. ამ ოთხ პროგრამაში მასწავლებელი მეორე ენას მაღალი სიხშირით, 96%-ით, იყენებდა. ინდივიდუალური, წყვილებში და ჯგუფური მუშაობისას მოსწავლეები ამჯობინებდნენ პირველი ენის გამოყენებას. ხოლო მეორე ენას მხოლოდ ღია საკლასო დისკუსიის დროს იყენებდნენ. აშკარაა მოსწავლეები უმეტესწილად პირველ ენის გამოყენებას ანიჭებენ უპირატესობას. აღნიშნულ კვლევებში ენ(ებ)ის გამოყენების სიხშირის განმსაზღვრელი ფაქტორი იყო საგაკვეთილო პროცესის ვითარება და მასში არსებული აქტივობები¹ (მაგ., ინდივიდუალური და ჯგუფური მუშაობა, ღია საკლასო დისკუსია).

ადრეული კვლევებისაგან განსხვავებით, მომდევნო ნაშრომებში მკვლევრები იყენებენ ენის გამოყენების ფუნქციურ ანალიზს, პირველი ენის გამოყენების ფუნქციური კატეგორიების ჩამოყალიბების მიზნით (მაგ., Flanders, 1970). ფუნქციური ანალიზი გულისხმობს პირველი და მეორე ენების გამოყენების სიხშირის განაწილებას სხვადასხვა ფუნქციური კატეგორიების მიხედვით. მაგალითად, ლიგრეტას კვლევა ხუთ ესპანურ ორენოვან საბავშვო ბაღში ფლანდერის ადაპტირებული მოდელის, მრავალმხრივი კოდების სისტემის (ენის გამოყენების, მრავალმხრივი ფუნქციური ანალიზი), გამოყენებით. კვლევაში გამოიყენეს ორი სხვადასხვა მოდელი: თანადროული თარგმანი (Concurrent Translation (CT) და ალტერნატიული დღეები (Alternative Days (AD), ინგლისურის, როგორც მეორე ენისა და ესპანურის, როგორც პირველი ენის ფუნქციური განაწილების კვლევა. AD

---

¹ შემდგომში ტერმინი Participant Structure, რომელსაც გოფმანი (1974) და ჰელერი (2001) იყენებენ თავიანთ კვლევებში.

მოდელში თანაბარი ფუნქციური განაწილება ჰქონდა როგორც ბალის მასწავლებლის, ისე ბალის მოსწავლის ინგლისურსა (მეორე ენა) და ესპანურს (პირველი ენა). მასწავლებლის საუბრისას გაფრთხილებისა და მითითების გამოსახატავად ესპანური ჭარბობდა, ინგლისურს ბალის მასწავლებელი მოსწავლეების დისციპლინის დაცვის მიზნით იყენებდა. CT მოდელში მოსწავლეები გაფრთხილების, თანხმობის, აზრის განვრცობის დროს იყენებდნენ პირველ, ანუ ესპანურ, ენას. რაც შეეხება მასწავლებლებსა და მათ დამხმარე პერსონალს ზემოთ ჩამოთვლილი ფუნქციებისთვის მეტწილად იყენებდნენ ინგლისურ, ანუ მეორე, ენას (Legarreta, 1977).

ფუნქციური კვლევები განხორციელდა აშშ-ში არაენობრივი ორენოვანი საგნების (მაგ. სამოქალაქო განათლება (Milk, 1981) და რამდენიმე: მეორე და უცხო ენების სწავლების, მაგალითზე. სამოქალაქო განათლების გაკვეთილზე მასწავლებლის ლინგვისტური კოდის გაანალიზების საფუძველზე წარმოდგენილია ძირითადი პედაგოგიკური ექვსი ფუნქცია (მაგ., ინფორმაციული, დირექტიული, იუმორისტულ-გამომხატველი და ა.შ.) (Sinclair & Coulthard, 1975). კვლევამ აჩვენა, რომ ინგლისური (L2) დომინირებდა მასწავლებლის მიერ მითითებების მიცემისას (92%) და რთულ გამონათქვამებში (63%), ხოლო სხვა ფუნქციებში L1 და L2 თანაბრად გამოიყენებოდა (მაგ., მასალის ახსნის, ემოციების გამოხატვის, პასუხის გაცემის, ინფორმაციის მიწოდების). გარდა ამისა, მილკმა აღწერა ოსტატური მანერა, რომელშიც ორენოვანი მასწავლებელი გადაერთვებოდა ესპანურ და ინგლისურ ენებს შორის იუმორის გამოხატვის მიზნით, როგორც სოციალური კონტროლის საშუალებად, ასევე მოსწავლეთა ინტერესის გასაღვივებლად. გუთრი იყენებს კვლევის მსგავს მეთოდებს ინგლისურის, როგორც მეორე ენის სწავლების პროცესში, მე-11 კლასის კანტონელ-ამერიკელ მოსწავლეებთან (როგორც, დაბალი ენობრივი კომპეტენციის, ისე თავისუფლად მოსაუბრებთან) (Guthrie, 1984). კვლევის ფარგლებში გაანალიზა ორი სხვადასხვა გაკვეთილი: ორენოვან მასწავლებელთან კანტონურ-ინგლისურ ენაზე კითხვასა და ერთენოვან მასწავლებელთან საუბრის უნარზე ორიენტირებული გაკვეთილები. სავლეთ შენიშვნები და გაკვეთილების ექვსსაათიანი აუდიო ჩანაწერები მოიპოვა და დაშიფრა ორმა ორენოვანმა დამკვირვებელმა.

გუთრიმ აღმოაჩინა, რომ კომუნიკაცია ინგლისელ ერთენოვან მასწავლებელსა და ინგლისური ენის დაბალი დონის მქონე მოსწავლეებს შორის ძირითადად ხასიათდებოდა ენობრივი ქცევებისთვის დამახასიათებელი გამოთქმებით, როგორცაა „ყურადღების მიმღები“, „მოქმედების მომთხოვნი“ და „პროტესტის გამომხატველი“, რაც მიუთითებს საგაკვეთილო პროცესში მასწავლებლის კონტროლის ნაკლებობასა და მოსწავლის ყურადღების გაფანტულობაზე.

მეორე მხრივ, იმის მეუხედავად, რომ ორენოვანი მასწავლებელი ცდილობდა მაქსიმალურად შეემცირებინა მშობლიური ენის გამოყენება, იგი გაუცნობიერებლად, ძალიან იშვიათად, თუმცა მაინც იყენებდა (საშუალოდ 7% -ზე ნაკლები), კანტონურს (მოსწავლეთა L1) ინგლისურის კითხვის გაკვეთილებზე. გუთრის კვლევის მიხედვით, მასწავლებლის მიერ L1 გამოყენების ფუნქციები შეიძლება შეჯამდეს შემდეგნაირად: (ა) სოლიდარობის გამოხატვის („ჩვენ-კოდი“) ფუნქცია, ბ) მოსწავლეების მიერ გაგებულის გადასამოწმებლად, გ) პირველი და მეორე ენების შეპირისპირება და მოსწავლეთა დაბნეულობის გამომწვევი სავარაუდო მიზეზების წინასწარი განსაზღვრა. ლინი აღნიშნავს, რომ „სანამ ფუნქციონალური კოდირების მიდგომა დომინირებდა ადრეულ კვლევებში (Lin, 2013: 198-200), ზოგიერთ ახალ კვლევაში (მაგალითად, Milk 1981; Guthrie 1984) ეთნოგრაფიული ინტერვიუები და ინტერაქციული სოციოლინგვისტური მეთოდები გამოიყენეს და ეს ტენდენცია გაგრძელდა მომდევნო ნაშრომებშიც“.

ამგვარად, წინამდებარე კვლევები იყოფა ორ ჯგუფად: 1. პირველი ენის გამოყენების სიხშირე და 2. პირველი და მეორე ენების გამოყენების ფუნქციური განაწილება. მაგრამ აღნიშნული კვლევები ჩატარდა ისეთ საგაკვეთილო პროცესზე დაყრდნობით, რომლებშიც ინგლისური იყო პირველი ან მეორე ენა და არა უცხო ენა. ინგლისური, როგორც უცხო ენის, სწავლების დისკურსს განვიხილავთ მესამე თავში.

1.3 თვისებრივი კვლევები

სოციოლინგვისტიკა სისტემური მიდგომით ცდილობს სამყაროს სხვადასხვა ასპექტის ინტერპრეტაციას. განსხვავებით რაოდენობრივი კვლევისა, რომლის მიზანია გაარკვიოს თუ რამდენად ხშირად და რამდენჯერ ხდება გარკვეული ქცევა, თვისებრივი კვლევა მიზნად ისახავს, გაარკვიოს, თუ რატომ იქცევიან ადამიანები ასე

და „როგორ ყალიბდება ჩვენი სოციალური სამყარო“ (Hancock და სხვები, 2009). რაოდენობრივი მკვლევრები მიდრეკილნი არიან გამოავლინონ, თუ როგორ გრძნობენ და ფიქრობენ ადამიანები იმაზე, რაც მათ გარშემოა, იმის განსჯის გარეშე თუ რამდენად მართებულია ეს აზრები და გრძნობები (Thorne, 2015).

დორნი (Dörnyei, 2011) განასხვავებს რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის მეთოდების ეტაპებს და ამტკიცებს, რომ პირველი შეიძლება დაიყოს ორ ეტაპად: მონაცემთა შეგროვებისა და მონაცემთა ანალიზის, რომლებიც ერთმანეთს მიჰყვება, მაგრამ თვისებრივი კვლევა შეიცავს ორ ფაზას, რომლებიც ხშირად ერთმანეთს ემთხვევა და კვეთს. მისი მტკიცებით, თვისებრივი კვლევის მეთოდით მონაცემების შეგროვების სხვადასხვა გზა არსებობს: ეთნოგრაფია, დასაბუთების თეორია, ფოკუსჯგუფის ინტერვიუ, ჩაღრმავებული ინტერვიუ, და შემთხვევის შესწავლა. ვორდო და ფულერი (Wardhaugh & Fuller, 2015) ამატებენ სხვა მიდგომებს, როგორცაა „დისკურსის ანალიზი“, რომელიც მიზნად ისახავს გამოავლინოს საუბრის სტრუქტურა და მისი ძირითადი პრინციპები და ინტერაქციულ სოციოლინგვისტური, განსაზღვრულია და დაფუძნებულია გუმპერცის (2003) მიერ, რომელიც ითვალისწინებს თვისებრივი ანალიზის განმეორებად მეთოდებს, რომლებიც ასახავენ ჩვენს უნარს ინტერპრეტაციაში, თუ რის გადმოცემას აპირებენ მონაწილეები ყოველდღიურ კომუნიკაციურ პრაქტიკაში“ (ციტირებულია Wardhaugh & Fuller, 2015:138-139).

ეთნოგრაფია ხშირად გამოიყენებოდა, როგორც თვისებრივი კვლევის სინონიმი და სათავეს იღებს ანთროპოლოგიიდან, მიზნად ისახავს, აღწეროს რწმენები და კულტურები, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, მიდრეკილია კულტურული ქცევის პროცესებისა და პროდუქტების ინტერპრეტაციისკენ, ნათესაობრივი კავშირებისა და ცხოვრების ტიპების ინტერპრეტაციისკენ. ნორმა მენდოზა-დენტონმა (Mendoza-Denton, 2014) ეთნოგრაფიული მიდგომით გადაწყვიტა შეედარებინა და დაეპირისპირებინა ორი კონკურენტი სტუდენტური დაჯგუფება, ნორტენასი (Nortenas) და სურენასი (Surenas), სოციოლინგვისტური კვლევა ლათინური იდენტობის/თვითმყოფადობის შესახებ. ეს საშუალო სკოლა მდებარეობს სან-ფრანცისკოს ყურის მხარეში. გახდა რა ამ დაჯგუფებების წევრი, შეძლო აღწერა მათი მახასიათებლები. ნორტენები ჩრდილოეთისკენ იყვნენ ორიენტირებული და

საუბრობდნენ ინგლისურად, ატარებდნენ წითელ აქსესუარებს და წითელ პომადას, თმას იხვევდნენ და უსმენდნენ Motown Oldie² მუსიკას. სურენები სამხრეთზე იყვნენ ორიენტირებული, საუბრობდნენ ესპანურად, ატარებდნენ ლურჯ აქსესუარებს და ყავისფერ პომადას და ემხრობოდნენ მექსიკურ მუსიკას.

მენდოზა დენტონმა წარმოადგინა გარკვეული ინფორმაცია ორ ჯგუფზე და იმაზე, თუ როგორ გამოხატავენ და ამჟღავნებენ თავიანთ იდენტობას სხვადასხვა აქტივობებისა და ჟანრის მეშვეობით, მაგალითად, ესპანური ენის გარკვეული ენობრივი მახასიათებლები განსხვავდება დაჯგუფებისადმი ერთგულების სიძლიერის მიხედვით. იგი ცდილობდა გამოესახა ენისა და ვარიაციის ყოვლისმომცველი სოციოლინგვისტური ანალიზი და ასევე ენასა და ქცევას შორის ურთიერთობის გამომხატველი ანთროპოლოგიური ანალიზი (Bird, 2010). დასაბუთების თეორია (Grounded theory) თვისებრივი კვლევითი მეთოდების ლიტერატურაში ზოგადი ტერმინია, რომელიც პოულობს მნიშვნელობებს ცალკეული ინფორმაციის შეჯერების მეშვეობით, ნაცვლად საუბრის მოქმედებების ცალ-ცალკე გაანალიზებისა (Belaskri, 2012).

ასევე, ჩო და ლი (2014) განსაზღვრავენ დასაბუთების თეორიას, როგორც „თეორიის აღმოჩენას მონაცემებიდან – სისტემატურად მიღებულ და გაანალიზებულ სოციალურ კვლევაში“. თეორიის დასაბუთების ყველაზე მნიშვნელოვანი მახასიათებელია ის, რომ მკვლევრებს შეუძლიათ ფენომენის ჰოლისტიკური დაჯგუფება. განსხვავება თვისებრივ კვლევასა და დასაბუთებულ თეორიას შორის არის ის, რომ თვისებრივი კვლევა შეიძლება გამოყენებულ იქნას კომუნიკაციასა და ლინგვისტიკაში, დასაბუთების თეორიის გამოყენება შესაძლებელია სოციოლოგიის სფეროში (Cho & Lee, 2014). თვისებრივი კვლევა ვერ ამოწმებს ჰიპოთეზას, უმეტეს წილად, ის კონცენტრირებულია სოციალური ფენომენების გაგებაზე (Mackey & Gass, 2005, ციტირებულია Yamini & Rahimi, 2007).

მომდევნო ქვეთავებში განვიხილავთ სოციოლინგვისტიკაში ყველაზე გავრცელებულ ორ თეორიას (საუბრის ანალიზის (CA) და ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკის (IS)).

---

² მუსიკალური ჟანრი, 1960-იანი წლებში დაარსდა აშშ.-ში.

1.3.1 კოდების გადართვის ტიპოლოგია

კოდების გადართვის ტიპოლოგია, სხვადასხვა მეცნიერის მიხედვით, ორ ჯგუფად იყოფა. პირველ ჯგუფში უნდა გამოვყოთ მეცნიერთა ნაწილი პოპლაკი, დრიუ და ჰერიტიჯი (Poplack, 1982; Drew & Heritage, 1992), რომლებიც გვთავაზობენ კოდების გადართვის სტრუქტურულ, ტიპოლოგიას. სოციოლინგვისტური ანალიზისას გამოიყო სამეცნიერო ლიტერატურაში ყველაზე გავრცელებული სამი (ურთიერთ გადამკვეთი) მიდგომა: სოციო-ფსიქოლოგიური კვლევა (მაიერს-სკოტონის მარკირების მოდელი (Myers-Scotton's *markedness model*, 1983, 1993, 1998), იდენტობისა და კოდის არჩევანის კავშირის კვლევა (გუმპერცის სიტუაციური და მეტაფორული კოდების გადართვა, „ჩვენ-კოდი“ (we-code) და „თქვენ-კოდი“ (they-code) და საუბრის ანალიზის თეორია (Conversation Analysis (CA)), კოდების გადართვა და კონტექსტუალიზაცია.

ინტერაქტიული სოციოლინგვისტიკის დარგში (interactional sociolinguistics), ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია კოდების გადართვის სოციალური მნიშვნელობის შესწავლა ორენოვანების საუბარში (Gumperz 1982; 1984; 1986).

რაც შეეხება კოდების გადართვის სოციალური ფაქტორების თეორიულ ანალიზს, ორი ინტერაქტიული მიდგომა გამოიყოფა: მარკირების მოდელი (the markedness model) (Myers-Scotton 1993a; 1993b; 1998) და საუბრის ანალიზის თეორია (conversation analysis (CA) (Auer 1995; Li Wei, 1995; 2002).

1.3.1.1 კოდების გადართვა და საუბრის ანალიზის თეორია (The conversation analysis (CA)

კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში კიდევ ერთი მიდგომა საუბრის ანალიზის (CA) თეორია გამოიყო (Drew & Heritage, 1992; Li Wei, 1999; Seedhouse, 2004). ენობრივი არჩევანის ახსნისას, საუბრის ანალიზის მიხედვით, მოსაუბრე იცავს სტრუქტურული ორგანიზაციის (მაგ., მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის ჯერი რიგობითობა საუბარში (turn-taking) მომიჯნავე წყვილები (adjacency pairs) მუდმივ, სისტემატურ თვისებებს. მეორე, უცხო ენის კლასში სწავლების პროცესში საუბრის ანალიზის თეორიის გამოყენება ორ მიდგომას გთავაზობს ემიკურ ემოციურ (emic perspective) და კონტექსტუალიზაციის (contextuality).

ემოციური პერსპექტივის გამოყენებისას (მიკროანალიტიკური მიდგომა) მეორე ენის სწავლების პროცესში, მოსაუბრეთა არა ვინაობას, არამედ საუბრის გეზს ექცევა ყურადღება, ვინაიდან საუბრის ანალიზის თეორიის მიხედვით, მოსაუბრე გავლენას ახდენს და განსაზღვრავს თანამოსაუბრის კონტექსტს.

ცხრილი 6. საუბრის ანალიზის თეორიის მახასიათებლები

საუბრის ანალიზის თეორია	
სანდოობა	საუბრის ანალიზის თეორია მკაცრად წარმოაჩენს საკითხის ემპირიულ დასაბუთებას ნებისმიერი აღწერილობის მართებულად მიღებისთვის (Peräkylä 1997: 202).
სტანდარტიზაცია	ჯეფერსონის მიერ შემუშავებული ტრანსკრიფციის სისტემა (1988) გამოიყენება სტანდარტიზაციის უზრუნველსაყოფად. ტენ ჰეივის თანახმად (Have, 2007: 77), ჯეფერსონის სისტემა საკმაოდ ზოგადი ხასიათისაა. მკვლევრის მიერ ტრანსკრიპტის ცვალებადობა ყოველთვის განიხილებოდა პრობლემად: <ul style="list-style-type: none"> • თავად ავტორების ნაწერებში შეუსაბამობის პრობლემა (O'Connell & Kowal, 1990) • ტრანსკრიპტების რეპროდუცირების, ციტირების ან რედაქტირების პრობლემა (Kitzinger, 1998) • სანდოობისა და ინტერსუბიექტურობის პრობლემა (Kerswill & Wright, 1990; Peräkylä, 1997).
გამჭვირვალობა (მრავალჯერადი მოსმენა)	გამჭვირვალობის მისაღწევად ტრანსკრიპტებში ორიგინალთან ერთად ასევე მოცემულია თარგმანი. გაკრიტიკებულია ისეთი მკვლევრებიც (მაგ., Aronsson & Cederborg, 1997), რომლებმაც ორიგინალ ტექსტთან ერთად მხოლოდ თარგმანი წარმოადგინეს ან ორიგინალური

	<p>ვერსია აჩვენებს მონაცემებში და თარგმანი დანართში დაიტანეს. თუმცა, ტენ ჰეივი (Ten Have, 2007: 93) ამტკიცებს, რომ ეს მეთოდები საკმარისი არ არის მონაცემების მკაფიოდ წარმოსადგენად. იმის გათვალისწინებით, რომ გამჭვირვალობა და ხელმისაწვდომობა უზრუნველყოფს კვლევის ვალიდურობას. წინამდებარე კვლევაში შევეცადეთ, დამატებით, ალიტერაციის გზით ორიგინალი ტექსტის შენარჩუნებას.</p>
ხელმისაწვდომობა	<p>ჩანაწერი და ტრანსკრიპტი საშუალებას იძლევა არაერთხელ დაუბრუნდე კოდების გადართვის ეპიზოდებს, რათა საჭიროების შემთხვევაში უპირატესობა მიენიჭოს კვლევისთვის საინტერესო მომენტებს.</p>
ტექნოლოგია	<p>თვისებრივი კვლევის ანალიზისთვის, ტრანსკრიპტად ქცევისთვის დღეს ძალიან ბევრი ვებგვერდი და კომპიუტერული პროგრამაა, მათ შორისაა Otter.ai, Transana.com და ა.შ., რომელთა მეშვეობითაც დღეს შესაძლებელია საუბრის ძირითადი მახასიათებლების გამორკვევა და ანალიზი.</p>
შიდა პერსპექტივა (Emic Perspective)	<p>შესწავლა შეიძლება გაკეთდეს მხოლოდ იმის მტკიცებით, რაც რეალურად ჩანს, დეტალური თანმიმდევრული ანალიზის მეშვეობით (შიდა ვალიდობა).</p>
განზოგადებადობა (გარე ვალიდობა)	<p>ერთ კვლევაში, კონკრეტულ საკლასო ოთახზე გაკეთებული დასკვნების განზოგადება არავალიდურია (Bryman 2001).</p>
მონაცემებზე ორიენტირებული	<p>საუბრის ანალიზის თეორია არა ანალიტიკოსების ინტერპრეტაციაზე ორიენტირებული, არამედ</p>

	<p>მოსაუბრეთა ენის არჩევანის ინტერპრეტაციაზე ორიენტირებული თეორიული ჩარჩოა, რომლის მეშვეობითაც მკვლევარს მხოლოდ მონაცემთა დანახვა შეუძლია და მათი ინტერპრეტაცია იმდენად, რამდენადაც ტრანსკრიპტი იძლევა საშუალებას (Liddicoat, 2007).</p>
საიმედოობა	<p>ორივე ზემოთ და ქვემოთ მოცემულმა ფაქტორებმა (მონაცემებზე ორიენტირებულობამ და სამკუთხა მიდგომამ) გაზარდა სანდოობა აღნიშნული მიდგომისადმი.</p>
სამკუთხა მიდგომა	<p>ვინაიდან კვლევის მხოლოდ ერთი მეთოდის გამოყენება არასრულ მონაცემებამდე გაგვიყვანს, რეკომენდებულია სამკუთხა მიდგომა (ანუ ინფორმაციის შეგროვება ორი ან მეტი რესურსიდან), რომელიც ასევე შეგროვებულ ინფორმაციას უფრო სანდოს ხდის (Richards 2001). მაგ., ჩანაწერებს ახლავს მონაწილეთა კითხვარები და მკვლევართა შენიშვნები საკლასო დაკვირვებებიდან.</p>
ანონიმურობა	<p>მონაცემთა შეგროვებისა და ანალიზის პროცესში ლექტორები და სტუდენტები რჩებიან ანონიმური.</p>
რელევანტურობა	<p>კირკი და მილერი (Kirk & Miller, 1986) ამტკიცებენ, რომ დასკვნები უნდა იყოს „კვლევის შემთხვევითი გარემოებებისაგან დამოუკიდებელი“ (ციტ. Peräkylä 2004: 285). სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, მიზანმიმართულად შერჩეულ მონაკვეთებს დიდი გავლენა აქვთ ზოგადად კვლევაზე, რადგან მათ შეუძლიათ შეცვალოს კვლევის შედეგი.</p>
დამატებითი ინფორმაცია	<p>ყოველი მაგალითის დასაწყისში მოცემულია დამატებითი ინფორმაცია საგანმანათლებლო კონტექსტის მკაფიო</p>

ამ მიდგომის მიხედვით, ძირითადი ყურადღება გამახვილებულია საუბრის თანმიმდევრულობაზე. ეს მნიშვნელობას ანიჭებს მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის როლს და ადრესატის მიერ მყისიერ რეაგირებას საუბრის ფორმირების პროცესში და ამცირებს საზოგადოების უფლებებისა და მოვალეობების როლს, მნიშვნელობის გამოხატვა შესაძლებელია კოდების მონაცვლეობის შესწავლით სრულ საუბარში. დრიუსა და ჰერიტიჯის მიხედვით, საუბრის ანალიზი წარმოადგენს დინამიკურ მიდგომას, რომელშიც კონტექსტი განიხილება, როგორც მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის პროექტი და მათი ქმედებების პროდუქტი. შესაბამისად, როგორც არსებითად ადგილობრივად წარმოქმნილი და ნებისმიერ მომენტში გარდაქმნადი (Drew & Heritage 1992: 19). მიუხედავად იმისა, რომ საუბრის ანალიზის თეორია თავდაპირველად შემუშავებული იყო ერთენოვანი (მონოლინგვური) საუბრის გასაანალიზებლად, შემდგომში გამოიყენეს ორენოვანთა საუბრის სტრუქტურული ინტერპრეტაციისათვის (Auer, 1998). ეს მიდგომა ხაზს უსვამს წვრილმარცვლოვან ტრანსკრიფციას და საუბრის მონაცემების ანალიზს საუბრის მნიშვნელობის ქრონოლოგიურ თანმიმდევრობაში გამოსავლენად. აუერი კოდების გადართვის მნიშვნელობის შესასწავლად გამოყოფს საუბრის ანალიზის ორ უპირატესობას (Auer, 1984).

პირველი, საუბრის ანალიზის თეორია ყურადღებას ამახვილებს ენის არჩევანის პრიორიტეტულობაზე თანმიმდევრული საუბრის ფარგლებში, ე.ი. მოლაპარაკე რომელ ენას აირჩევს თავისი საუბრის ჯერის დროს, გავლენას ახდენს თანამოსაუბრის ენის არჩევანზე (Auer, 1984: 5) მეორე, საუბრის ანალიზის თეორია ზღუდავს გარე ანალიტიკოსის ინტერპრეტაციის შესაძლებლობას, რადგან მკვლევარი თავის ინტერპრეტაციას კვლავ მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს, მათ ურთიერთგაგებას უკავშირებს (Auer 1984: 6). ლი ვეის მტკიცებით, საუბრის ანალიზის მიდგომა ორენოვანი (ბილინგვური) საუბრის ფარგლებში სამ ფუნდამენტურ პუნქტს გამოყოფს: 1) შესაბამისობა, 2) პროცედურული შედეგი და 2) სოციალური და საუბრის სტრუქტურებს შორის ბალანსი. საუბრის ანალიზის მომხრე მკვლევრებმა უნდა აჩვენონ თავიანთი ანალიზის მნიშვნელოვნება საუბრის

მონაწილეთათვის (Li Wei, 2005). პროცედურული შედეგი გულისხმობს საუბრის განსაზღვრას ექსტრალინგვისტური კონტექსტით. მკვლევრები უნდა დაეყრდნონ საუბრის მონაცემების მტკიცებულებებს და არა თავიანთ ინტუიციებს. საუბრის ანალიზის თეორიის მიმდევრებმა, საჭიროა, მხედველობაში მიიღონ სოციალური და საუბრის სტრუქტურების ბალანსი. მკვლევრის მოვალეობაა, აჩვენოს როგორ აისახება ან მოქმედებს მოსაუბრის იდენტობა, განწყობა, ძალაუფლების გამოხატვა და ფორმალობა საუბრის თანმიმდევრობაზე. ეს სამი პუნქტი კვლევის ინტერესის მნიშვნელოვან ცვლაზე მიუთითებს, „რატომ“ კითხვაზე პასუხის გასაგებად, მკვლევრებმა სრულად უნდა შეისწავლონ მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის ინტერაქციული კონტექსტი, პასუხი უნდა გაეცეს „როგორ“ კითხვებს. ამგვარად, საუბრის ანალიზის თეორიის დანიშნულებაა, გაანალიზოს თუ როგორ აირჩია კონკრეტული ენა (Auer, 1984: 3).

საუბრის ანალიზის მიდგომა არ ითვალისწინებს მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის მოტივაციას კოდის გარკვეული არჩევანისადმი, მიუხედავად იმისა, რომ აქცენტი გაკეთებულია ტრანსკრიფციის ტექნიკაზე და მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის საუბრის ჯერზე (Myers-Scotton, 1999; Myers-Scotton & Bolonyai, 2001). ასევე ის ფაქტი, რომ ზოგიერთი მკვლევარი იყენებს საუბრის ანალიზის თეორიას, როგორც ტრანსკრიფციის მეთოდს, მაგრამ სისტემატურად არ განმარტავს მათ დასაბუთებას. აშკარაა უკმაყოფილება იმის შესახებ, რომ საუბრის ანალიზი არის თეორიული (Ten Have, 2007).

დასკვნის სახით, შეიძლება ითქვას, რომ რაციონალური არჩევანის მოდელი მკვლევრებისათვის არის კოდების გადართვის სოციალური მოტივაციის შესწავლის შესაძლებლობა, ხოლო საუბრის ანალიზის თეორია წარმოადგენს მტკიცებულებებს, რომ რაციონალური არჩევანის მოდელს სჭირდება მისი მხარდაჭერა. მსგავსი ორმაგი დონის მიდგომა და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ახსნა შეძლებს „გააღრმავოს ჩვენი გაგება, თუ როგორ იყენებენ ორენოვანი მოსაუბრეები ენობრივ და ინტერაქციულ რესურსებს, რათა მიაღწიონ უფრო მდიდარ, საინტერესო, მაგრამ მაინც აქტუალურ განმარტებას“ (Li Wei, 2005: 387).

საუბრის ანალიზის (CA) მიდგომის დამცველები (მაგ., Auer, 1995 1998; Gafaranga 2007), ამტკიცებენ, რომ კოდების გადართვის მოტივაციის ყველა ატრიბუტი უნდა იყოს დინამიკური, კონსტრუქტივისტული და მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის საუბრის ჯერის გაანალიზებაზე დაფუძნებული. მაგრამ, თავის მხრივ, ანალიზისას გათვალისწინებული უნდა იყოს ყველა შესაბამისი კონტექსტუალიზაციის ნიშანი, როგორცაა პროსოდიული მახასიათებლები და პაუზების ხანგრძლივობა (ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა (IS), რაც მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ორენოვანი (ბილინგვური) საუბრის მნიშვნელობის ჩამოყალიბებას.

ამ მოსაზრების თანახმად, ძირითადი საკვლევი კითხვა შემდეგია: „რისი გაკეთება ან მიღწევა სურს მოსაუბრეს კოდების გადართვით?“ ეს კითხვა არ განიხილება სათანადოდ ორენოვანი ინტერაქციის ყველა შესაბამისი კონტექსტუალიზაციის ნიშნის შესწავლის გარეშე, რაც ხსნის საუბრის ანალიზის თეორიის მიმდევრების დაჟინებას მკაცრი პროტოკოლის დაცვასთან დაკავშირებით, ბუნებრივი დაკვირვებით მოპოვებული კოდების გადართვის მონაცემების ჩაწერასა და ტრანსკრიბირებასთან მიმართებით. განურჩევლად იმისა, თუ როგორ აანალიზებენ მკვლევრები ენობრივი კონტაქტის ფენომენს, როგორცაა კოდების გადართვა, ის წარმოადგენს ორენოვანების ენობრივი რესურსის ნაწილს. ორენოვანების ძირითადი საზრუნავი არის თითოეული საუბრის მომენტის მნიშვნელობის განსაზღვრა თანამოსაუბრესთან, მსგავსი ენობრივი ცოდნით ან რეპერტუარით, საუბრისას.

1.3.1.2 კოდების გადართვა და ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა

ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა დაინტერესებულია მოსაუბრეთა რეპერტუარითა და მსმენელის ინტერპრეტაციის უნარით. ეს ტერმინი და პერსპექტივა დაფუძნდა ჯონ გუმპერცის (1982a) ნაშრომში, რომელმაც გააერთიანა ანთროპოლოგიის, ლინგვისტიკის, ინტერაქციული პრაგმატიკისა და საუბრის ანალიზის ინტერპრეტაციულ ჩარჩოში არსებული შეხედულებები და ინსტრუმენტები საუბრის მნიშვნელობის გასაანალიზებლად. ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა ცდილობს დააკავშიროს ემპირიულ კომუნიკაციური ფორმები – მაგალითად, სიტყვები, პროსოდია, რეგისტრის მონაცვლეობა და სხეულის ენა – და მოსაუბრეთა მიერ კოდირებული მნიშვნელობები. გუმპერცის თეორიის მთავარი

მიღწევა იმის წარმოჩენას რომ კონტექსტი და მესიჯის ფორმა ერთმანეთისგან განსხვავდება და ინტერპრეტაციისას საჭიროა მკაფიო კავშირის წარმოჩენა შეტყობინების ფორმებსა და სოციალურ და კულტურულ კონტექსტს შორის.

ინტერაქციულ სოციოლინგვისტიკაში მნიშვნელობა შეესაბამება „ადგილობრივ ინტერპრეტაციას“. გუმპერცის (Gumperz, 1992: 230) მიხედვით, „ნებისმიერი გამოთქმის სიტუაციური ინტერპრეტაცია საუბრის კონტექსტში გაკეთებული დასკვნების საკითხია, რომლის ბუნება შეზღუდულია როგორც ნათქვამით, ასევე მისი ინტერპრეტაციით“. დასკვნა მოიცავს „საკომუნიკაციო განზრახვის ჰიპოთეზის მსგავს საცდელ შეფასებებს, ანუ მსმენელის ინტერპრეტაციას იმის შესახებ, რის გადმოცემასაც ცდილობს მოსაუბრე“ (Gumperz, 1992: 230). თანამოსაუბრეები გამუდმებით ცდილობენ გაარკვიონ, რას გულისხმობს ადამიანი იმით, რასაც ამბობს და როგორ ამბობს ამას. ამგვარ პერსპექტივებს (კონტექსტი და საუბრის მნიშვნელობა) შორის კავშირი ჩანს გუმპერცის ნაშრომში – ნორვეგიაში სასაუბრო კოდების გადართვის შესახებ.

აღნიშნული ნაშრომით, გუმპერცმა აჩვენა, რომ კონტექსტი ჩვეულებრივ გავლენას ახდენდა კოდის არჩევაზე, მაგრამ მან ასევე აჩვენა, რომ თავად მეტყველებას შეუძლია კონტექსტის ხელახალი განსაზღვრა. მოსაუბრეები ზოგჯერ იყენებდნენ კოდის ალტერნატივას, რომელიც არ იყო მოსალოდნელი, ან „ჩვეული“ კონკრეტული კონტექსტისთვის და ასეთი გამოყენება გარკვეულწილად გარდაქმნიდა სოციალურ და კომუნიკაციურ კონტექსტს. ამგვარად, ადგილობრივ დიალექტზე გადართვა (ასოცირებული იყო არაფორმალურობასა და სოლიდარობასთან) შეიძლება გადაქცეულიყო უფრო დიდ აქტივობისა და ფიზიკური კონტექსტის შუაგულში, რომელიც უფრო ფორმალური და ინსტიტუციური იყო.

ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა ორიენტირებულია იმ მეთოდებზე, რომლებითაც მოსაუბრეები ქმნიან სოციალურ სამყაროებს და მნიშვნელობებს. მეთოდოლოგიურად, ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა ეყრდნობა საუბრების აუდიო ან ვიდეო ჩანაწერების მჭიდრო, კულტურულად ინფორმირებულ დისკურსულ ანალიზს. ელექტრონული ჩანაწერების დეტალური ანალიზი მნიშვნელობის გაგებისა და მისი ინტერპრეტირებისთვის უმთავრესია, ვინაიდან

მოსაუბრეების მიერ გადართვები სწრაფი, გაუცნობიერებელი და კულტურულად ცვალებადია.

1.3.1.3 მარკირების მოდელი (The Markedness Model)

მარკირების მოდელი აერთიანებს მიკრო და მაკრო ფუნქციებს კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში. ფიშმანის ნორმატიული ჩარჩოს ამოსავალი დებულების მიხედვით, მრავალენოვან საზოგადოებაში მოსაუბრის მიერ ენის შემთხვევით შერჩევის ტენდენცია არ შეინიშნება (Fishman 1972: 437). მაიერს სკოტონის მოსაზრებით კოდის არჩევანი, ზოგადად, საზოგადოებაში მიღებული წესების იდენტურია, მით უფრო რომ წესები განსაზღვრავენ მიახლოებულ, შესაძლო მარკირებულ არჩევანს და არა მოსაუბრის რეალურ არჩევანს. მაიერს სკოტონისთვის კოდების გადართვა საუბრის ერთ-ერთი მუდმივი ფუნქციაა და არა სიტუაციიდან გამომდინარე ქცევა (Myers-Scotton, 1987).

აღმოსავლეთ აფრიკის ქვეყნებში შეგროვებულ ვრცელ მონაცემებზე დაყრდნობით, მაიერს სკოტონი მიიჩნევს, რომ ნებისმიერ ორენოვან საზოგადოებაში კოდის არჩევანი სამ, ურთიერთდაკავშირებულ ლოგიკურ პოსტულატს ემყარება:

1. ორენოვანი, როგორც რაციონალურად მოაზროვნე პირი, მოწადინებულია სრულყოფილად გადმოსცეს სათქმელი;
2. მოსაუბრის ენობრივ რეპერტუარში საუბრისას მოიძებნება სხვადასხვა ენის პოტენციური ლექსიკური მარაგი, რომელსაც მოლაპარაკე ინტერაქციის შესაბამისად გამიზნულად იყენებს; კონკრეტულ ინტერაქციაზე დამოკიდებული კოგნიტიური გამოთვლები.
3. კომუნიკაცია მიზანზე ორიენტირებულია და კოგნიტიურად და რაციონალურად წარმართავს გაცემა მიღების ანალიზს; „უფლებებისა და მოვალეობების სიმრავლე“ მიუთითებს „მარკირებულობის წაკითხვას“ გაცემა მიღების ანალიზის მეშვეობით (Myers-Scotton 1998: 16-22; Li Wei 2002: 148).

მარკირების მოდელი ითვალისწინებს მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის საუბრისას რიგი უფლებებისა და მოვალეობების (rights and obligations) ერთმანეთთან მორიგებას (Myers-Scotton 1993: 113).

უფლებები და მოვალეობები საუბრისთვის საჭირო ის სოციალური ფაქტორებია, რომლებზეც მოსაუბრე და თანამოსაუბრე ორმხრივად თანხმდება (Myers-Scotton, 1983). სოციალური ფაქტორების ცვლილება იწვევს საუბრის შინაარსის ცვლილებას ერთი და იმავე მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის შემთხვევაშიც კი. მარკირების მოდელი გამოყოფს სამ კატეგორიას:

1. არამარკირებული არჩევანი (the unmarked-choice);
2. მარკირებული არჩევანი (the marked-choice);
3. საცდელი არჩევანი (exploratory-choice).

არამარკირებული არჩევანი გულისხმობს მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის არამარკირებული უფლებებისა და მოვალეობების გამოყენებას კოდის არჩევის დროს, მათი დამკვიდრებისა და დამტკიცების მიზნით (Myers-Scotton, 1993: 114). სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, არამარკირებული არჩევანი გულისხმობს კონკრეტული საუბრისას მოსაუბრისა და თანამოსაუბრისათვის მოსალოდნელი ენის არჩევანს. მრავალენოვანი (მულტილინგვური) საზოგადოების წევრი, მოსაუბრე, ცნობს ზემოთ მოყვანილ სოციალურ ფაქტორებს, რომლებიც განაპირობებენ კონკრეტული ენის არჩევის უპირატესობას. ერთი ენის მეორესთან შედარებით უპირატესად გამოყენება განაპირობებს მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს შორის უფლებებისა და მოვალეობების არჩევანს.

ამგვარად, სოციალურ ფაქტორებსა და ენის არჩევანს შორის პირდაპირპროპორციული კავშირია. მაშასადამე, მაიერს-სკოტონი არამარკირებულ არჩევანს განმარტავს როგორც მოსალოდნელ გარემოებს (expected medium) საუბარში (Myers-Scotton 1993: 89-90).

საუბარში მარკირებული არჩევანი ითვალისწინებს სტანდარტული, მოსალოდნელი ენიდან გადახრას. მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს არსებული სოციალური დისტანციის (დაახლოება თუ დაშორება) ცვლილების განმსაზღვრელია (Myers-Scotton, 1993: 132). მოსაუბრის მოსალოდნელი სოციალური ფაქტორებიდან (უფლებები და მოვალეობები) გადახრის დროს კოდების გადართვა არ პროგნოზირდება ფიზიკური გარემოს, თემებისა და მონაწილეების მეშვეობით. ამ

მარკირებულ არჩევანს მოსაუბრე თავად აკეთებს, რათა განსაზღვროს ურთიერთობა თანამოსაუბრესთან.

მაიერს-სკოტონი თავის და ვილიამ ურის მაგალითს იმოწმებს (Myers-Scotton & William Ury, 1977): ავტობუსის კონდუქტორსა და მგზავრს შორის. მგზავრი სუაჰილის ენაზე (არამარკირებული კოდი) მიმართავს კონდუქტორს მგზავრობის საფასურის გადახდისას. იგვიანებს რა კონდუქტორი ხურდის დაბრუნებას, მგზავრი ინგლისურ ენაზე (მარკირებული არჩევანი) გადაერთვება, რათა თავის ავტორიტეტსა და განათლების სტატუსზე მიანიშნოს. კონდუქტორიც პასუხობს ინგლისურად, რათა მგზავრს თავისი ავტორიტეტი აჩვენოს (Myers-Scotton 1993). განსხვავება მარკირებულ და არამარკირებულ არჩევანს შორის მოცემულ მაგალითში მკაფიოდ ვლინდება.

მოსაუბრეს შეუძლია საცდელი არჩევანის (exploratory-choice) გაკეთება, როცა არამარკირებული არჩევანი ბუნდოვანია. მსგავსი ტიპის კოდების გადართვა ვლინდება მაშინ, როდესაც მოსაუბრე არ არის დარწმუნებული მოსალოდნელ, ოპტიმალურ საკომუნიკაციო განზრახვაში, უფლებებსა და მოვალეობებში. საცდელი კოდების გადართვა იშვიათია, ვინაიდან არამარკირებული არჩევანი, ხშირ შემთხვევაში მკაფიო და ნათელია (Myers-Scotton 1993: 142). მაგალითად, შემთხვევა, რომელშიც სოციალური ნორმები და როლები არ შეეხამება კონკრეტულ სიატუაციას. და-ძმის საუბარი ძმის სამსახურში სხვა მომხმარებლების თანდასწრებით, შინაურული საუბარი, და ძმას მიმართავს თავიანთ მშობლიურ ენაზე – ლუიდახოზე (Lwidakho), სოლიდარობის ნიშნად. მაგრამ ძმა დას უწყებს ლაპარაკს ლინგვა ფრანკაზე – სუაჰილიზე (Swahili), რათა თავი სხვების დასანახად ერთ-ერთ მომხმარებლად აჩვენოს (Myers-Scotton 1993b: 144-145).

საუბრის ანალიზის თეორიის მომხრეები მარკირების მოდელს ფიშმანის მიდგომის (Fishman, 1965, 1972) სესხების გამო აკრიტიკებენ. კერძოდ, მევეისი და ბლომარტი მიიჩნევენ, რომ მოდელი წარმოადგენს ინდექსურობისა და სოციალური ქცევის სტატიკურ და მცდარ შეხედულებას, სადაც მოსაუბრეები აღწერილია, როგორც უკვე არსებული ნორმების უბრალოდ მიმდევრები ან უკუმგდებნი (Meeuwis & Blommaert,

1994). მარკირების მოდელი არ ითვალისწინებს სოციალური სტრუქტურისადმი საუბრის შემადგენლურ ხასიათსა და ენის დიაქრონულ ცვლილებას.

მარკირების მოდელის ნაკლოვანება ისაა, რომ საუბრისას აქცენტი კეთდება არა საუბრის მნიშვნელობაზე, არამედ მის ინტერესში შედის მკვლევართა ინტერპრეტაცია საუბრის მონაწილეთა განზრახვებზე (Li Wei, 1999). მარკირების მოდელის შეზღუდულობის გამო (ენობრივი არჩევანი გამოხატავს სოციალურ მნიშვნელობას). ბოლოდროინდელ ნაშრომში სკოტონმა და ბოლონუაიმ წამოაყენეს რაციონალური არჩევანის მოდელი (Rational Choice (RC) model) Myers-Scotton & Bolonyai, 2001). მაიერს-სკოტონის მიხედვით, რაციონალობა განსაზღვრავს კოდებს შორის არჩევანს Myers-Scotton (1999: 261).

ლი ვი გვთავაზობს რაციონალური არჩევანის მოდელის ორ ნაკლოვანებას:

1. რაციონალურობის დებულების თანახმად, იგულისხმება რომ საუბარი აუცილებლად თანმიმდევრულია და ნაკლებად მიუთითებს მოსაუბრეთა არჩევანზე გადაერთონ სხვა ენაზე არათანმიმდევრულად მაშინ, როცა მათ სურთ ან საჭიროება მოითხოვს (Li Wei 2005: 377).
2. რაციონალური არჩევანის მოდელი არ ხსნის მოსაუბრეთა წინასწარ განზრახვას, რომელსაც მნიშვნელოვანი როლი აკისრია მოსაუბრის მიერ კოდის არჩევის პროცესში. განგებ, განზრახვით ნათქვამი, რაციონალური მოდელისთვის ნაგულისხმევი და თვალსაჩინოა. ეს მოდელი უარყოფს ფაქტს, რომ მოსაუბრე ზოგჯერ გამიზნულად, არა რაციონალური, არამედ სხვა მიზნებისათვის გადაერთვება.

ლი ვეის მტკიცებით, კვლევის დროს რაციონალობა საჭიროა გაანალიზდეს საუბრის მთლიანი მონაკვეთის პროცესში (Li Wei, 2005).

მაიერს-სკოტონის მარკირების მოდელის თანახმად, კოდების გადართვა ანალიზდება ზოგადად, სოციოფსიქოლოგიური ფაქტორების გათვალისწინებით, მაგრამ კოდების გადართვის კონკრეტულ კონტექტს ყურადღება არ ექცევა.

1.3.1.4 სიტუაციური და მეტაფორული გადართვა

ერთ-ერთი ნორვეგიული სოფლის – ჰამნესბერგეტის (Hemnesberget), მეტყველების შესწავლის პროცესში ბლუმმა და გამპერცმა კვლევა ბუკმოლისა და რანამოლის გამოყენების ფუნქციების გაანალიზებით განაგრძეს. ისინი ბუკმოლსა და რანამოლს მიიჩნევდნენ როგორც ორ სხვადასხვა კოდს (ვარიაციას) და არა ორ სხვადასხვა ენას. ეს ორი კოდი ერთმანეთისაგან ვრცელი, თუმცა მცირედი ფონოლოგიური, მორფოლოგიური და ლექსიკური განსხვავებებით გამოირჩეოდა. მეტიც, ადგილობრივები ბუკმოლსა და რანამოლს ორ ერთნამეთისაგან განსხვავებულ ვარიაციად მიიჩნევენ და ცდილობენ ამ ტენდენციის შენარჩუნებას. ადგილობრივი და სტანდარტული დიალექტების ლინგვისტური განცალკევება განპირობებულია სხვადასხვა სოციალური ფაქტორებით და სოციალური ფუნქციებით (Bloom & Gumperz 1972: 417).

ადრეული კვლევები კოდების გადართვის მოტივაციაზე გამოხატავს მნიშვნელოვან განსხვავებას მეტაფორულ და სიტუაციურ კოდების გადართვას შორის (Blom & Gumperz 1972). ზოგჯერ გადართვა განსაზღვრავს სიტუაციას, მაგალითისთვის, ლექტორებისთვის განკუთვნილ ოთახში ინგლისური ენის ლექტორები ქართულად საუბრობენ, მაგრამ საქმიანი ჯგუფური შეხვედრების დროს ისინი გადაერთვებიან ინგლისურ ენაზე. მსგავსი გადართვა წააგავს დიგლოსიურ კომუნიკაციას, რომელშიც გადართვა სიტუაციის მიხედვით თითქმის ყოველთვის პროგნოზირებადია, ისევე როგორც სიტუაციური კოდების გადართვა. ორენოვანი, შესაძლოა, გადაერთოს სხვა ენაზე არა სიტუაციური ცვლილების, ან საუბრის თემის ცვლილების, არამედ სპეციალური სოციალური მნიშვნელობის გამოხატვის მიზნით, ამგავრი გადართვა მეტაფორული გადართვის სახელითაა ცნობილი.

ჰოლმსი იმოწმებს პაპუა ახალი გვინეის მაგალითს, რომლის მიხედვითაც, ორენოვანი იყენებს ტოკ-პისინსა და ბუნგს ორმაგი იდენტობის გამოსახატად: 1. ბიზნესმენი (ტოკ-პისინი) და ბუნგის საზოგადოების წევრი. მსგავს შემთხვევას მეტაფორული კოდების გადართვა ეწოდება (Holmes 1992: 48).

გუმპერცის ტიპოლოგია ერთ-ერთი ფუძემდებლურია კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში. ერთ-ერთ ჩრდილოეთ ნორვეგიულ სოფელში, ჰამნესბერგეტში, მცხოვრებთა (დაახლოებით 1300) მიერ ორი დიალექტის (სტანდარტული ბუკმოლი

და ადგილობრივი რანამოლი) გამოყენება გუმპერცმა შეადარა სტანდარტული და ადგილობრივი ჰინდის (ჩრდილოეთ ინდოეთში გავრცელებული ენა) დიალექტების გამოყენებას (Gumperz, 1964b). ორივე მოსახლეობის შემთხვევაში მეზობლებთან და, ზოგადად, არაფორმალურ სიტუაციაში ადგილობრივი დიალექტის გამოყენების სიხშირე მაღალი აღმოჩნდა, როცა სტანდარტული დიალექტი გამოიყენებოდა ფორმალური კომუნიკაციისთვის რიტუალური შეზღუდვების (ritual barriers) გათვალისწინებით. კასტის, სოციალური კლასის, სოფლის მცხოვრებთა დაჯგუფების შეზღუდვები ინდოეთის, ხოლო აკადემიური, ადმინისტრაციული და რელიგიური გარემო ნორვეგიის მაგალითზე (Gumperz 1964b: 48).

ამ ორი კვლევის შედეგების საფუძველზე გუმპერცი მიიჩნევს, რომ ერთმანეთისაგან განსხვავებული ენობრივი რეპერტუარი განისაზღვრება სოციალური ფაქტორებით: მონაწილეების, გარემოებისა და თემის და ამის შემდეგ ლინგვისტური, ფონოლოგიური და მორფოლოგიური, მახასიათებლების გათვალისწინებით.

ცნებები სიტუაციური და მეტაფორული კოდების გადართვა ბევრმა სოციოლოგმა და ანთროპოლოგმა თავიანთ ნაშრომებში გამოიყენა. ბლუმმა და გუმპერცმა ბუკმოლი და რანამალი ორ სხვადასხვა კოდად დაადგინა და ეცადა მათ შორის განსხვავების წარმოჩენას. მეცნიერების ნაწილმა კოდი ენასთან გააიგივა და შეეცადა მეტყველებაში მათი ფუნქციური განაწილებისა და სიტუაციების განსაზღვრას.

ბლუმისა და გუმპერცის კვლევის მოწინააღმდეგენი, მაგ., მაჰლამი ბუკმოლისა და რანამალის სხვადასხვა კოდად არ მიიჩნევს. მისი მტკიცებით, ნორვეგიის სხვა სოფლებში ადგილობრივი და სტანდარტული დიალექტები არც ისეთი განცალკევებულია ერთმანეთისაგან, როგორც ბლუმი და გუმპერცი ამტკიცებენ. მეჰლუმის აზრით, ადგილობრივი და სტანდარტული დიალექტები არა ემპირიულად ამოცნობადი, განცალკევებული კოდებია, არამედ გაიდებულნი ობიექტური რეალობა (კლასიკური დიგლოსიის შეთხვევა) (Mæhlum 1996: 753).

აუერმა გამოავლინა კოდების გადართვის ორი ფორმა: მონაცვლეობითი (alternational; ეკუთვნის წინადადების შიგნით გადართვას) და ჩართული ჩასმადი გადართვა (insertional switching) (წინადადებებსშორისი) (Auer, 2002). აუერი ერთ-

ერთი პირველია, რომელმაც, ორენოვანთა (ბილინგვთა) საუბრებზე დაკვირვების შედეგად, გუმპერცის სიტუაციურ და მეტაფორულ კოდების გადართვებს შორის აშკარა განსხვავების ნაკლებობა წარმოაჩინა (Auer 1984). მისი მტკიცებით, სიტუაციური გადართვის შემთხვევაში სოციალური მნიშვნელობა იკარგება, ვინაიდან სიტუაციის ცვლილება აუცილებელი შედეგია სიტუაციური პარამეტრების შეცვლის, ხოლო მეტაფორული გადართვის შემთხვევაში ენის არჩევანი და სიტუაციური პარამეტრები პირდაპირ უკავშირდება და შესაძლოა, გამიზნულადაც კი შეიცვალოს (Auer 1984: 4). აუერის თანახმად, სიტუაცია ინტერაქციისას, საუბრის მიხედვით იქმნება, მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის თავად ენობრივ ქცევას ახასიათებს სოციალური მნიშვნელობა. აუერს მოჰყავს გერმანიაში მცხოვრები იტალიელი ემიგრანტი ბავშვების მაგალითი, რომელთა საუბარშიც ვერ იპოვეს მნიშვნელოვანი კორელაცია თემასა და ენის გამოყენებას შორის. აუერის მტკიცებით, კოდების გადართვის მნიშვნელობა განპირობებულია საუბრის თანმიმდევრულობით (Auer, 1984: 93). აუერი უპირატესობას ანიჭებს ენის მონაცვლეობის პროცედურულ ანალიზს ინდივიდუალისტურ ანალიზთან შედარებით.

1.3.1.5 გუმპერცის თეორია: ჩვენ-კოდი (We-code), თქვენ-კოდი (They-Code)

სოციალური მნიშვნელობის კვლევის პროცესში უნდა აღინიშნოს გუმპერცის კიდევ ერთი თეორია ჩვენ-კოდისა (we-code) და თქვენ-კოდის (they-code) სახელწოდებით.

ერთ-ერთი ნორვეგიული სოფლის – ჰამნესბერგეტის (Hemnesberget) (ლიტერატურული ბუკმოლი და ადგილობრივი რანამოლი), და ინდური (სტანდარტული და ადგილობრივი ჰინდი) ენების გამოყენების ფუნქციების გაანალიზებით გუმპერცმა შეადგინა ჩვენ-კოდი (we-code) და თქვენ-კოდი (they-codes) დიქტომია, რომელშიც ჩვენ-კოდი (we-code) წარმოადგენს უმცირესობათა ენას (უკავშირდება არაფორმალურ საუბრებს, ვიწრო წრის ურთიერთობებს), როცა თქვენ-კოდი (they-code) უმრავლესობის ენაა, ფორმალურ და ფართო საზოგადოების ურთიერთობებისთვისაა დამახასიათებელი.

ზემოთ აღნიშნულ კოდებსა და სოციალურ კონტექსტს შორის კავშირი არაპირდაპირია და საუბრის დროს იშვიათად გამოიყენება მხოლოდ ერთი კოდი,

ძირითადად ჩვენ-კოდი (we-code) და თქვენ-კოდი (they-code) ერთმანეთს ენაცვლება, რაც კოდების გადართვას გულისხმობს. ამასთანავე, კოდების გადართვა ქმნის საერთო თვითმყოფადობის სხვადასხვა წარმოშობის მქონე ადამიანთა ჯგუფებისთვის. მაგალითად: ქართველი, რომელიც ფლობს უცხოურ ენას (ინგლისური) და ინგლისელი, რომელიც ფლობს ქართულს, როგორც უცხოურ ენას. ამ ორ ადამიანს შორის საუბარში, შესაძლოა, გამოვლინდეს კოდების გადართვა, იმის მიუხედავად, რომ ისინი, ამ უკანასკნელის გარეშე შეძლებენ კომუნიკაციას. ამგვარად, კოდების გადართვა წარმოადგენს არა საჭიროებას, არამედ მოსაუბრეთა არჩევას, რომლის მეშვეობითაც ხდება სხვადასხვა წარმოშობის მქონე ადამიანთა ჯგუფური იდენტობის გამყარება (Gardner-Chloros 2009: 106).

გუმპერცის მტკიცებით, ლინგვისტური ფორმების კონკრეტულ წყებასა და არალინგვისტური კონტექსტის გამოვლენას შორის კავშირი არაპირდაპირია, ძალიან იშვიათია შემთხვევა, როცა კონკრეტულად ერთი კოდი მიესადაგება კონკრეტულ სიტუაციას. საუბრისას გადამწყვეტ როლს ასრულებს სათქმელის ინტერპრეტაცია, სოციალური ფაქტორები და მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის არსებული ცოდნა (Gardner-Chloros 2009: 105).

თუმცა უნდა გამოიყოს ამ ტიპოლოგიისადმი კრიტიკაც. სინგჰის მტკიცებით, მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ, დიქტომიის მიხედვით, ჩვენ-კოდი (we-code) უმცირესობათა ენას გამოხატავს, არსებობს გამონაკლისებიც, კერძოდ, ინდოეთში სოციალურად პრივილეგირებულმა მოსაუბრებმა შესაძლოა გამოიყენონ ინგლისური, როგორც ჩვენ-კოდი (we-code) და ჰინდი ირონიული განზრახვით, რათა გაემიჯნონ სხვა ჯგუფებს და თავი პრივილეგირებულად წარმოაჩინონ (Singh, 1983).

1.3.1.6 კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები

გუმპერცის თეორიამ კოდების გადართვასა და კონტექსტუალიზაციაზე დიდი დაინტერესება ჰპოვა სოციოლინგვისტიკის, ლინგვისტური ანთროპოლოგიისა და სოციოლოგიის დარგში. ჩრდილოეთ ინდოეთში გუმპერცის მიერ ჩატარებული კვლევების (Gumperz 1958, 1961, 1964a, 1964b) ინტერესს ჰინდი და მისი დიალექტები წარმოადგენენ, რომლებიც მან სამ დონედ დაჰყო: სოფლის, დაბის (village dialects), რეგიონული დიალექტები (regional dialects) და სალიტერატურო ჰინდი. სამივე დონე

თავის თავში მოიცავს უამრავ ვარიაციას, რომლებსაც სხვადასხვა ფუნქციური დატვირთვა აქვს (Gumperz 1958). გუმპერცის მტკიცებით, ადგილობრივი მოსახლეობის უმრავლესობა, რომლებიც საკმაოდ ხშირად მოგზაურობს, მეტყველებს ორივე, როგორც სოფლის, ისე რეგიონულ დიალექტზე. სოფლის დიალექტი, ძირითადად, შინ ან ადგილობრივ მოსახლეობის საუბრისას გამოიყენება, როცა რეგიონული დიალექტი არაადგილობრივების მიერაა გამოყენებული (Gumperz 1958: 669). ამგვარად, მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს შორის კავშირი და ურთიერთობა განსაზღვრავს ენის არჩევანს. ელვინ ტრიპის შეხედულება „ენობრივ ფორმას განსაზღვრავს საუბრის ვითარება, მონაწილეები და თემა“ გუმპერცისთვის მნიშვნელოვანი საყრდენი აღმოჩნდა. ამერიკის შეერთებულ შტატებში მცხოვრები იაპონური წარმოშობის ორენოვან ქალებზე დაკვირვებით, ერვინ-ტრიპმა წარმოაჩინა ურთიერთდამოკიდებულება ენის არჩევანსა და დისკურსის შინაარსს შორის (Ervin-Tripp, 1964).

კოდების გადართვის ე.წ. სემანტიკური ანალიზი კრიტიკის საგანი გახდა, ვინაიდან ნაწილობრივ და მიახლოებით კვლევად მიიჩნევდნენ (მაგალითად, Auer 1984, 1995).

ბლუმმა და გამპერცმა წარმოადგინეს სამი სოციალური მახასიათებელი, რომლებიც განაპირობებენ მოსაუბრის კოდის არჩევანს: 1. ფიზიკური საცხოვრებელი გარემო (Setting), 2. სოციალური გარემო (კონკრეტული სოციალური შეკრების დრო და ადგილი) (Social situation), 3. სოციალური თავყრილობა (კონკრეტული შეკრების მიზეზი) (Social Event) (Blom & Gumperz 1972: 423). ჰაიმზის მიერ შემოთავაზებული მახასიათებლებია: სოციუმი საუბრის გარემოსა და მიზეზის გათვალისწინებით (social units of speech situation and speech event) (Hymes 1967, 1972).

კოდების გადართვა გამოხატავს კონტექსტურ ინფორმაციას, რომელიც ერთენოვანი (მონოლინგვური) საუბრისას ვლინდება პროსოდის, სინტაქსური და ლექსიკური პროცესების სახით. ასეთ დროს წარმოიქმნება ისეთი პრესუპოზიციები, რომლებიც განაპირობებენ ნათქვამის შინაარსის დეკოდირებას (Gumperz 1982: 98).

გამპერცმა, თავის გვიანდელ კვლევებში, გამოყო ტერმინი სასაურო კოდების გადართვა, როგორც კონტექსტუალიზებული ნიშანი, რომელშიც კოდს აიგივებს

დიალექტთან, სტილთან, საუბრის პროსოდიულ ნიშნებსა და მყარ გამონათქვამებთან, რომლებიც წარმოადგენენ იმპლიციტურ საშუალებებს საუბრის მნიშვნელობის გადმოსაცემად (Gumperz 1982, 1992).

ურბანულ ინსტიტუციურ კონტექსტებში (მაგ., სამუშაო ადგილი, სკოლა), მართალია, ზედაპირულად მოსაუბრეები საერთო ენას იზიარებდნენ, მაგრამ სხვადასხვა ეთნიკური ან სოციალური კლასის წარმოშობის წარმომადგენლებს ხშირად საუბრის გაცვლა-გამოცვლისას საერთო კონტექსტუალიზაციის ნიშნები არ აერთიანებთ, რომლებმაც საუბრისას გაუგებრობა შეიძლება გამოიწვიოს.

როგორც გალი (1988) შენიშნავს, ამგვარი „გაუგებრობები ვლინდება არა როგორც ენობრივი განსხვავებები, არამედ როგორც პიროვნული თვისებების მანიშნებლები და, შესაბამისად, [მატერიალურ რესურსებზე] წვდომის მცდელობის უარყოფისა და გაუფასურების ობიექტური საფუძველი“ (Gal 1989: 352).

ორენოვან (ბილინგვურ) საგანმანათლებლო სივრცეში მასწავლებლისა და მოსწავლის საუბრისას გაუგებრობა ვლინდება მაშინ, როდესაც მასწავლებელი უარყოფითად აფასებს ორენოვანი (ბილინგვი) სტუდენტების კოდების გადართვის, როგორც საუბრის სტრატეგიის, გამოყენებას.

სხვა მკვლევრებმა (აუერმა და სებამ (Auer, 1984, 1988, 1995; 1998; Sebba, 1993) განავითარეს გუმპერცის ინტერაქციული პერსპექტივა კვლევაში საუბრის ანალიზის (CA) ტექნიკის გამოყენებით საუბრისას კოდების გადართვის მონაცემების ანალიზის მიზნით. კერძოდ, უნდა აღინიშნოს აუერის თანმიმდევრობითი ანალიზი. საუბრის კოდების შეცვლის ნებისმიერი თეორია წარუმატებელია თუ არ ითვალისწინებს თანმიმდევრობითი ანალიზის მეშვეობით განსაზღვრულ კოდების გადართვის მნიშვნელობას (Auer, 1995: 116). სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, კოდების შეცვლის მნიშვნელობა, საჭიროა, გაანალიზდეს მის წინა და მომდევნო ნათქვამთან მიმართებით. აუერისთვის ორენოვან საუბარში მნიშვნელობის თანმიმდევრული ჩანართის სოციალური მნიშვნელობა საზოგადოებისაგან შედარებით დამოუკიდებელია (Auer, 1995: 132).

ბლუმი და გუმპერცი (1972) თავიანთ კვლევაში ცდილობდნენ, განესაზღვრათ სოციალური მნიშვნელობა, როგორც ინდივიდის საუბრის პროდუქტი, რაც გარკვეულწილად ეხმიანება ლე პაჟის და ტაბურეტ-კელერის თვითმყოფადობის (Acts of Identity) ცნებას: მოსაუბრე თავად ქმნის საუბრის ნიმუშს, რომლის მეშვეობითაც ცდილობს, თავი მიაკუთვნოს ან გაემიჯნოს კონკრეტულ საზოგადოებრივ ჯგუფს ან ჯგუფებს (Le Page & Tabouret-Keller 1985: 181). ბლუმი და გუმპერცი ინდივიდის საუბარს მიიჩნევენ კვლევის მთავარ ობიექტად, ვინაიდან, მათი დაკვირვებით, მყარი მაგალითები წარმოიქმნება ინდივიდის კოდის არჩევანის შედეგად და არა პირიქით. მათი მიდგომის თანახმად, მოსაუბრე იდენტობის გამოხატვისას არ არის ვალდებული იყოს თანმიმდევრული. სხვადასხვა სიტუაციაში მან შეიძლება სხვადასხვა სოციალურ კლასს, ჯგუფს მიაკუთვნოს თავი (Blom & Gumperz 1972: 421).

აღნიშნული მიდგომა მნიშვნელოვნად განსხვავდება ფიშმანის (1965, 1972) ენის არჩევის მაკროდონის მიდგომისაგან, სადაც იგი ყურადღებას ამახვილებს კოდის არჩევანისა და საქმიანობის ტიპის ურთიერთდამოკიდებულებაზე. ფერგუსონით (1959) (სტატია დიგლოსიაზე) შთაგონებული, ის, უპირველეს ყოვლისა, ეხება არჩევანის სტაბილურ ნორმებს და ენის ჩვეულ გამოყენებას, რომელშიც თითქმის ყოველთვის არსებობს კოდებსა და აქტივობებს შორის კავშირი: რაც გულისხმობს კონკრეტული საზოგადოების მიერ თეორიულად თანაარსებული, ენებისა და ვარიაციების, კონკრეტულ შემთხვევებსა და თემებზე საუბრის დროს გამოყენებას (Fishman 1972: 437). სხვა სიტყვებით, არა მხოლოდ გადართვა, არამედ მეტყველებასა და ენის არჩევის ნორმებს შორის კავშირი განსაზღვრავს სოციალურ მნიშვნელობას. სწორედ ამ ურთიერთმიმართების საფუძველზე ფიშმანმა წარმოადგინა საუბრის სიტუაციების (domain) ცნება, რომელიც ასახავს სხვადასხვა ურთიერთობის სახეებში მოსაუბრისა და თანამოსაუბრის ტიპურ როლებს (Fishman, 1965, 1972).

ცხრილი 7. სასაუბრო სიტუაციები, ფიშმანის საუბრის ანალიზი – ურთიერთმიმართების სქემა (1972).

სასაუბრო სიტუაციები	მოსაუბრე/ თანამოსაუბრე	ადგილი	თემა
---------------------	------------------------	--------	------

ოჯახი	მშობელი	სახლი	როგორი უნდა იყოს სამაგალითო შვილი
მეგობრობა	მეგობარი	სანაპირო	როგორ ითამაშო სპორტული თამაშები
რელიგია	მღვდელი	ტაძარი	როგორია სამაგალითო ქრისტიანი
განათლება	მასწავლებელი	სკოლა	როგორ უნდა ამოხსნა ამოცანა ალგებრაში
სამსახური	დამსაქმებელი	სამუშაო ადგილი	უფრო ეფექტიანად როგორ უნდა იმუშაო

ფიშმანის მაგალითია პუერტორიკოელი უფროსისა და მდივნის კოდების გადართვა (ინგლისურ და ესპანურ ენებს შორის). უფროსი მხოლოდ ინგლისურ ენას იყენებს მდივნისთვის წერილის ტექსტის კარნახისას, მაგრამ გადაერთვება ესპანურზე წერილის ადრესატის შესახებ არაფორმალური საუბრისას (Fishman, 1971). საგულისხმოა, რომ სოციალური მნიშვნელობას განსაზღვრავს არა გადართვა, არამედ აქტივობის ტიპსა და კოდის არჩევანს შორის კავშირი (ესპანური არაფორმალური საუბრისთვის, ხოლო ინგლისური ფორმალური საქმიანობის საწარმოებლად).

კოდების გადართვის შედარებით სტაბილური (მაკროდონე) ერთ საცხოვრებელ არეალში მცხოვრები საზოგადოებისთვის დამახასიათებელი მოვლენა, ინდივიდის კოდების გადართვა გაანალიზდება იმ საზოგადოებასთან მიმართებით, რომელშიც ცხოვრობს (Wei Li, 1995) და მიკროდონეების (ასახავს მეტაფორულ, საუბრის კოდების გადართვას, მოსაუბრის განზრახვას კომუნიკაციის განსახორციელებლად) დაპირისპირების შედეგად წარმოიშვა ახალი ინტერესი – კოდის არჩევის სოციალური ასპექტების შესწავლა.

მაგალითად, ლიბერიაში კრუ და ინგლისური ენების კოდების გადართვის შესწავლის საფუძველზე ბრეიტბორდი აცხადებს, რომ კოდების გადართვის სოციალურმა მნიშვნელობამ არ უნდა უგულებელყოს საზოგადოებრივი

რეგულაციები და მათი მაკროდონეზე ორგანიზაცია, რაც, სავარაუდოდ, მნიშვნელობას ანიჭებს ინდივიდუალურ არჩევანს (Breitborde, 1983).

ფიშმანის სასაუბრო არეთა ანალიზის თეორია (Fishman, 1965, 1972) ორიენტირებულია ვიწრო საზოგადოებრივი ჯგუფების კონტექსტზე. ნაკლები ყურადღება ექცევა საუბრისას გამოხატულ ინდივიდის მიზანს (მიკროდონე). სოციალური, ისევე როგორც კონტექსტური ფაქტორები განაპირობებენ მოსაუბრის კოდის არჩევანს, მაგრამ ზოგიერთ შემთხვევაში ეს უკანასკნელი ფაქტორები არასაკმარისი პირობაა კოდების გადართვის პროცესში. ამასთანავე, აღნიშნული მიდგომა არ ითვალისწინებს მაკროდონის ფაქტორებს, რომლებიც თუ არ განსაზღვრავენ, მინიმუმ უზრუნველყოფენ კოდების გადართვის ინტერპრეტაციის ზოგად ჩარჩოს. მაგ., აფრიკის მონაცემებზე დაკვირვებით (მაგ., Blommaert, 1992), კოდების გადართვის სოციალური მნიშვნელობა მხოლოდ ადგილობრივი ფაქტორების გათვალისწინებით არ განისაზღვრება.

გალმა ზუსტად შენიშნა, რომ არც მაკრომიდგომები და არც ის, ვინც უპირატესობას ანიჭებს მიკროცვლადებს, არ წარმოადგენს კონცეპტუალურად გაერთიანებულ ჯგუფს (Gal 1983: 64). მისთვის ნორმები კოდებს უკავშირებენ საქმიანობის ზოგად სფეროებს და გამოხატავენ არა აუცილებლად გასათვალისწინებელ წესებს, არამედ საჭირო ცოდნას მოსაუბრის საკომუნიკაციო განზრახვის ამოსაცნობად (Gal, 1983: 69). ამჟამინდელი ფორმით ზემოთ მოყვანილი მიდგომა ვერ ახერხებს მაკრო- და მიკროდონეების ფაქტორებს შორის კავშირის დამყარებას კოდების გადართვის ქცევის ინტერპრეტაციის დროს.

ტაბურეტი და კელერი აღნიშნავენ, რომ რაც უფრო მაღალია კოდის არჩევანის პროგნოზირება, მით უფრო მეტი ალბათობაა, რომ გადართვის ქცევა წარმოადგენს საზოგადოებრივ მახასიათებლებთან შესაბამისობის შემთხვევას. მისთვის აუცილებელია განსხვავება პროგნოზირებად და მოულოდნელ გადართვას შორის (Tabouret & Keller 1983: 143). სწორედ აქ შემოდის კოდების გადართვის ნიშან-თვისების თეორიული გაგება.

ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკის თეორიული საფუძველი ემყარება სოციოლინგვისტური ცოდნის ინტერპრეტირებას საუბარში. როცა ეთნოგრაფიული მიდგომა ხაზს უსვამს კონტექსტურ და კულტურულ ასპექტებს, უგულებელყოფილია სოციოკულტურული და ლინგვისტური ცოდნა, რომელიც დაკავშირებულია საუბრის მნიშვნელობასთან. გუმპერცის ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა, შემდგომში „კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლების“ სახელწოდებით, საუბრის ინტერპრეტაციისას ითვალისწინებს სოციოკულტურულ და ლინგვისტურ ცოდნას. იგი აჩვენებს, რომ სოციოკულტურული ცოდნა არ არის განყენებული საუბრისგან. გუმპერცის თეორია დაფუძნებულია ჩარჩოების/ფრეიმების ცნებებზე (Frames) (Goffman, 1974), რომლებიც ასკვნიან, რომ ნებისმიერი საუბრის ნაკადი მხოლოდ ერთი მოქმედებითა და კონტექსტით არ ხასიათდება, არამედ მოსაუბრე მონაცვლეობს ინტერპრეტაციის ჩარჩოებს შორის, ქმნის (ხშირად დროებით) ქვეკონტექსტებს უფრო ფართო კონტექსტში. რაც დიდ გავლენას ახდენს კომუნიკაციის მნიშვნელობაზე. გუმპერცის თეორია ამტკიცებს, (Gumperz, 1982) რომ მოსაუბრეები კომუნიკაციას ამყარებენ საუბრის ფრეიმებს შორის მონაცვლეობით, რომლებსაც პირობითი ფორმები (კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები) აქვთ. აღნიშნული პირობითი ფორმები მონაცვლეობენ სემიოტიკურ მოდელებს შორის, როგორებიცაა პროსოდია, კოდი და ლექსიკური არჩევანი, შაბლონური გამონათქვამები (ფრაზეოლოგიური შესიტყვებები), თანმიმდევრული არჩევანი, ვიზუალური და ჟესტიკულური ფენომენები.

სპეციალური ლიტერატურის გაცნობის შედეგად, წარმოვაჩინთ ინტერაქციულ სოციოლინგვისტიკას, საუბრის ანალიზის თეორიასა და კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლებს შორის კავშირსა და განსხვავებას.

ცხრილი 8. კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლების, ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკისა და საუბრის ანალიზის თეორიის შედარებითი ანალიზი

მახასიათებლები	ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა	საუბრის ანალიზის თეორია	კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები
კვლევის მეთოდი	ელექტრონული ჩანაწერები, ბუნებრივი საუბრის ვიდეო ჩანაწერები, ტრანსკრიფციები.		

	მოსაუბრის რიგითობა, ჯერი გათვალისწინებულია	მოსაუბრის მონაცვლეობა ჩარჩოებს/ფრეიმებს შორის	
საკვლევი ობიექტი	ინტერაქცია, საუბარი, კომუნიკაცია.		
კვლევის მიზანი	ვერბალური ან არავერბალური ნათქვამის მნიშვნელობის ინტერპრეტაცია	საუბრის ორგანიზების სტრუქტურა, საუბრის თანმიმდევრულობა	ვერბალური ან არავერბალური საუბრის ნიმუშზე დაყრდნობით მოსაუბრის იდენტობის განსაზღვრა
წარმოშობა	დიალექტოლოგია/ან თროპოლოგია	ნაკლებად აინტერესებს კულტურული სხვადასხვაობისა და მნიშვნელობის საკითხი.	დიალექტოლოგია/ან ნთროპოლოგია
ორიენტირებულია	სოციალურ და კულტურულ მრავალფეროვნებაზე და მნიშვნელობაზე.	საუბრის სტრუქტურაზე (მოსაუბრეები სისტემატურად იყენებენ კონკრეტულ სტრუქტურებს). კულტურულად განპირობებული მნიშვნელობები აღიქმება, როგორც სუბიექტური და არაზუსტი.	სოციალური მახასიათებლებზე, რომლებიც განაპირობებენ მოსაუბრის კოდის არჩევანს: ფიზიკური საცხოვრებელი გარემო (Setting), სოციალური გარემო (კონკრეტული სოციალური შეკრების დრო და ადგილი) (Social situation), სოციალური

			თავყრილობა (კონკრეტული შეკრების მიზეზი) (Social Event).
--	--	--	--

ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკა განვითარდა ტრადიციებზე დაყრდნობით (დიალექტოლოგია და ანთროპოლოგია). ამგვარად, კულტურული პრაგმატიკული ცოდნა და ანთროპოლოგიური მეთოდები გამოყენებული სოციალური ინტერაქციის ინტერპრეტირებისას (Bailey, 2000).

რაც შეეხება საუბრის ანალიზის თეორიას, უარყოფს რა ეთნოგრაფიულ მეთოდებს, ცდილობს თავი აარიდოს კულტურული ცოდნის გამოყენებით საუბრის მნიშვნელობის ინტერპრეტაციას. ანალიზის ამ ტიპის მიზანია შეაგროვოს კონკრეტული ტიპის საუბრის სტრუქტურები, რომლებსაც მოსაუბრეები სისტემატურად იყენებენ.

ხოლო კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლების მთავარი მიზანი მოსაუბრის ენობრივი არჩევანის მიხედვით იდენტობის განსაზღვრაა. სხვა სიტყვებით, მოსაუბრე ირჩევს ენას, რათა გაემიჯნოს ან თავი მიაკუთვნოს კონკრეტულ საზოგადოებრივ ჯგუფ(ებ)ს.

პირველი თავის დასკვნა

კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში სამი მიდგომა გამოიყო, ესენია რაოდენობრივი, თვისებრივი და ტრიანგულაციური (შერეული). რაოდენობრივი კვლევები (1.2 ქვეთავი) ჰიპოთეზის შემოწმებას და ცვლადებს შორის კავშირებისა და მიმართებების დადგენას ემსახურება, რომელიც ადრეულ კვლევებში ლოგისტიკური რეგრესიის ფორმულების მეშვეობით, სტატისტიკურად ითვლებოდა, ხოლო თანამედროვე კვლევებში სტატისტიკური ანალიზისათვის (მონაცემების რაოდენობრივად გამოსათვლელად) პროგრამებია (SPSS Statistics, Python, და სხვ..) გამოყენებული. თვისებრივი კვლევები (1.3 ქვეთავი) მეტადაა ორიენტირებული დაკვირვების მეთოდზე, მაგალითებზე, რომელიც შემდგომში მკვლევარს ანალიზისა და განსჯის საშუალებას მისცემს. აღნიშნულს ემსახურება კვლევის შემდეგი თეორიული ჩარჩოები (საუბრის ანალიზის თეორია (CA) და ინტერაქციული

სოციოლინგვისტიკის თეორია (IS), შემდგომში, კონტექსტუალიზაციის მახასიათებლები გუმპერცის თეორია (contextualization cues). რაოდენობრივი კვლევები მონაცემთა განზოგადების, როცა თვისებრივი, დაკვირვების შედეგად მოპოვებული მსგავსი მაგალითების დასაბუთების, გააზრების, ექსტრაპოლაციის საშუალებას იძლევა.

ამასთანავე, პირველი თავი ემსახურება კოდების გადართვის ტიპოლოგიის განხილვას, კერძოდ, მარკირების მოდელი, ჩვენ-კოდი და თქვენ-კოდი, სიტუაციური და მეტაფორული კოდების გადართვის სახეები, რომლებიც კოდების გადართვის მაგალითების დისკურსული ანალიზის განხილვისას უნდა იყოს გათვალისწინებული.

მკვლევრებს, რომლებიც ორივე მეთოდს იყენებენ, შეუძლიათ უფრო ფართო სურათის წარმოჩენა. ვინაიდან, სოციოლინგვისტიკაში სოციალური და ლინგვისტური საკითხები ერთიანდება და საჭიროა, ორივე დარგის კვლევის მეთოდების გამოყენება. წინამდებარე ნაშრომში გაერთიანებულია კვლევის რაოდენობრივი და თვისებრივი მეთოდები, საკითხის მრავალმხრივ შესწავლის მიზნით.

თავი 2. კოდების გადართვის მოტივაცია და სოციოლინგვისტური ფუნქციები

კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში ყველაზე ფართოდ შესწავლილი სამი მიმართულება გამოიყო. სტრუქტურული, სოციოლინგვისტური და ფსიქოლინგვისტური. სტრუქტურალისტების ინტერესს წარმოადგენს კოდების გადართვის მახასიათებლები და მექანიზმი, რომლებიც გადართვის პროცესს მართავს და ამსგავსებს სტრუქტურულ მოდელებს (“Unconstraining Codeswitching Theories”, Macswann, 2000; Myers-Scotton & Gross, 2002; The 4-M model; The abstract level model, The Matrix Language Frame Model (MFL), Myers-Scotton & Jake, 2000a, b, 2001; Poplack, 2004, Linguistic Codeswitching). ხოლო უნივერსალურ მოდელებს შორის ყველაზე ფართოდ გამოიყენება მაიერს-სკოტონის მარკირების მოდელი (Myers-Scotton, 1993, 1998, 2000).

სეპირი იყო ერთ-ერთი პირველი, ვინც გამოეხმაურა კოდების გადართვისადმი ლინგვისტურ მიდგომას (Sapir 1929: 214). მისი მტკიცებით, ლინგვისტების ინტერესი უმნიშვნელო მაგალითებით განისაზღვრება, რომლებშიც ნაკლები ყურადღება ექცევა ენის კავშირს სოციალურ, ანთროპოლოგიურ, კულტურულ და სხვა უფრო ზოგად ასპექტებთან, რომლებიც მჭიდროდ უკავშირდებიან ადამიანის ყოფას. ამგვარად, სოციოლინგვისტიკისა და სოციალური ანთროპოლოგიის დარგების ინტერესია კოდების გადართვის შესწავლა სოციალური და კულტურული კონტექსტის გათვალისწინებით.

ფსიქოლინგვისტიკის დარგის ზოგიერთი მეცნიერი კოდების გადართვას ექსტრალინგვისტურ ფენომენად მიიჩნევს. კოდების გადართვა არა ლინგვისტური, არამედ ფსიქოლოგიური ფენომენია და მისი საფუძველი არსებითად ექსტრალინგვისტურია (Vogt, 1954: 368). ზოგიერთი (Stroud 1998: 322) კი მიიჩნევს, რომ კოდების გადართვა სოციალური ფენომენია და რთულია ამ ცნების შესწავლა, სოციალური ფაქტორების გათვალისწინების გარეშე.

წინამდებარე თავის ინტერესს წარმოადგენს კოდების გადართვის სოციოლინგვისტური მიდგომის შესწავლა და ანალიზი. კერძოდ, კონტექსტური,

კულტურული და სოციალური ფაქტორები, რომლებიც კოდების გადართვის ქცევას განაპირობებენ.

გარდნერ-ქლოროსის მტკიცებით, კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში, უპირველეს ყოვლისა, ყურადღება უნდა მიექცეს მის სოციოლინგვისტურ მახასიათებლებს: ენის გამოყენება თანაფარდობაშია მოსაუბრის სოციალურ თვითმყოფადობასთან (identity) (ადამიანის საზოგადოებრივი და კულტურული ცხოვრების ასპექტებთან) (Gardner-Chloros 2009: 97).

2.1 კოდების გადართვის მოტივაცია

ვორდოს თანახმად, საუბრისას ენის სტრუქტურისა და ენების ფუნქციის დასადგენად, სოციოლინგვისტური მიდგომა ცდილობს ენებსა და საზოგადოებას შორის კავშირის განსაზღვრას (Wardhaugh 2010: 13). კალაჰანიც ვორდოს პოზიციის მსგავსად, მიიჩნევს, რომ კოდების გადართვის შესწავლის სოციოლინგვისტური მიდგომა საჭიროა, ითვალისწინებდეს სოციალურ და პრაგმატიკულ ფუნქციებს როგორც მოსაუბრის, ასევე სოციალური ჯგუფის თვითმყოფადობის (identity) ფორმირებისათვის (Callahan, 2004). მეცნიერთა უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ კოდების გადართვა და კოდების მონაცვლეობა არა ენობრივი კომპეტენციის დონის ნაკლებობა, არამედ მოსაუბრის არჩევანია, რომელიც გამოწვეულია სოციალური, სოციოკულტურული და ფსიქოლოგიური ფაქტორებით (Ritchie & Bhatia, 2015; Ndebele, 2012; Draemel, 2011; Kim, 2006). ტერმინი მოტივაცია, რომელიც ფსიქოლოგიიდან არის აღებული, სოციოლინგვისტიკაში გამოიყენება როგორც სოციალური მოტივაცია.

გუმპერცის სიტუაციური და მეტაფორული კოდების გადართვის თეორია ერთ-ერთი ფუძემდებელია (Gumperz, 1982). მისი მტკიცებით, კოდების გადართვა განპირობებულია მოსაუბრის კოდების არჩევანით თემაზე სასაუბროდ კონკრეტულ სიტუაციაში. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი თეორია მარკირების მოდელი (Markedness model), რომლის მიხედვითაც, მოსაუბრე კოდების გადართვის პროცესში აკეთებს მარკირებულ (marked) ან არამარკირებულ (unmarked) არჩევანს, რაც გულისხმობს მის გაცნობიერებულ და გაუცნობიერებელ გადართვას და რომელშიც თითოეულ კოდს სხვადასხვა ფუნქცია აკისრია (Myers-Scotton, 1993). მარკირების მოდელი ხსნის არა

მხოლოდ სოციალურ და ფსიქოლოგიურ მოტივაციას თითოეული კოდის არჩევის პროცესში, არამედ ზოგადად, რატომ რთავს მოსაუბრე კოდებს.

ზოგად კონტექსტში კოდების გადართვის მოტივაციის განმსაზღვრელი მრავალი ფაქტორი გამოიყოფა. მაშასადამე, ორენოვნების (ბილინგვების) გადართვა განპირობებულია შემდეგი ფაქტორებით: მოსაუბრე, თანამოსაუბრე, სიტუაცია, შეტყობინება, დამოკიდებულება, თითოეული ენის მიმართ არსებული ემოციური განწყობა (Kim, 2006). ბჰატასა და რიჩის მიხედვით, კოდის არჩევანი და კოდების გადართვა, სხვა ზემოთ ჩამოთვლილი ფაქტორების გარდა, განისაზღვრება მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს შორის ურთიერთობით. კონკრეტულ სიტუაციაში სწორედ მოსაუბრის მიერ თანამოსაუბრის საუბარში ჩართვის ან საუბრიდან გამოთიშვის მზაობა განსაზღვრავს როდის, სად და რატომ (გადა)ირთვება კოდები (Ritchie, 2015). სოციალური კლასი, გენდერი, ასაკი და ა.შ. წარმოადგენს კოდების გადართვის მოტივაციისა და ფუნქციის განმაპრობებელ ფაქტორებს (Ritchie & Bhatia, 2015: 376). ზემოთ ჩამოთვლილ ფაქტორებს ემატება ფსიქოლოგიური და სოციალური მოტივაცია. რიჩისა და ბჰატას კვლევის ინტერესს წარმოადგენდა კოდების გადართვისას მოსაუბრეთა შორის ურთიერთგაგების დადგენა და კოდების გადართვის მოტივაციის განმსაზღვრელი ფაქტორები. მაგალითად, ნიგერიაში მცხოვრები იგბო ხალხისთვის (ინგლისური უცხოურ ენას წარმოადგენს) კოდების გადართვა სოციალურ-ფსიქოლოგიურ მოტივაციასთან არის დაკავშირებული: ენისადმი განწყობა (language attitude) ქვეცნობიერი ენობრივი ქცევა (subconscious linguistic Behavior), არალოიალურობა კულტურის მიმართ (cultural disloyalty) (Obiamalu & Mbagwu 2010: 34-35). იგბო ხალხის კოდების გადართვის კვლევის მიხედვით, ინგლისური ენა დაკავშირებულია სოციალურ პრივილეგირებულ მდგომარეობასთან. თავიანთი კულტურისადმი არალოიალური დამოკიდებულება შესაძლოა განიხილებოდეს, როგორც მოსაუბრის განსხვავებული კულტურის ათვისების სურვილი. თუმცა, ძირითად შემთხვევაში, მოსაუბრე მნიშვნელოვნად მიდრეკილია უცხო ენის გამოყენებისკენ (Obiamalu & Mbagwu 2010: 35). ობიამალუსა და მბაგვუს თანახმად, მოსაუბრეებს შორის კოდების გადართვა სრულიად გაუცნობიერებელი და ინსტინქტურია და განიხილება როგორც საყოველთაოდ გამოყენებული სოციალური ნორმა. კოდების გადართვა და შერევა ხასიათდება

შემოქმედებითობით, კომპლექსურობითა და ინოვაციური მრავალფუნქციურობით, რაც ქცევის სოციალურ საფუძველზე მიუთითებს (Ritchie & Bhatia, 2015). ამ მოსაზრების საპირისპიროდ, კოდების გადართვა, რომელიც ორენოვანის (ბილინგვის) ენობრივი დაბრკოლებებითა და ლექსიკური არსენალის სიმწირითაა გამოწვეული, ენის სიწმინდეს, მასზე გამართულად მეტყველებას, საშიშროებას უქმნის. ამავე მოსაზრების თანახმად, ორენოვანი (ბილინგვი) აღიქმება ორივე ენაში არაკომპეტენტურ მოსაუბრედ.

რიჩი და ბჰატია ეწინააღმდეგებიან ზემოთ წარმოდგენილ შეხედულებას და მიიჩნევენ, რომ კოდების გადართვის პროცესში გადამწყვეტია მოსაუბრის მოტივაცია (Ritchie & Bhatia, 2015). მიუსკენი ციტირებს ვაინრაიხის მოსაზრებას, რომ წინადადების გარე კოდების მონაცვლეობა გამოხატავს მოსაუბრის ენობრივი კომპეტენციის დაბალ დონეს (Muysken, 2000). თუმცა არ ეთანხმება ვაინრაიხის მოსაზრებას და მიიჩნევს, რომ მოსაუბრე არა ენობრივი კომპეტენციის ნაკლოვანების გამო გადაერთვება, არამედ, რიგ შემთხვევებში, კომპეტენციის საილუსტრაციოდ ძალდაუტანებლად და გაუცნობიერებლად მეტყველებს. აგრეთვე მიუსკენი ამტკიცებს, რომ კოდების მონაცვლეობის მიზეზს საუბრისას რომელიმე ენაში სიტყვის მოძიება და ენის კულტურული ზეგავლენა არ წარმოადგენს (Muysken 2000: 2). მაიერს-სკოტონის მოსაზრებით, კოდების გადართვა, ზოგადად, საკომუნიკაციო განზრახვის მქონე კვალიფიციურ და დიდი ცოდნის მქონე მეტყველებაზე მიუთითებს (Myers-Scotton 1993: 6).

ჰუსეინმა არაბულ საზოგადოებაზე დაკვირვებით წამოჭრა საკითხი კოდების გადართვის ფსიქოლოგიური და სოციალური მიზეზების შესახებ. კერძოდ რა მიზანს ემსახურება პატიების, მისალმებისა და კომპლიმენტის გამომხატველი ინგლისური ტერმინების გამოყენება არაბი ორენოვნების (ბილინგვის) საუბარში (Hussein, 1999). ელდინმა წარმოადგინა მიზეზთა კლასიფიკაცია: მოსაუბრეს კოდების გადართვით სურს თავი მიაკუთვნოს ან გაემიჯნოს კონკრეტულ საზოგადოებას.

ცხრილი 9. ელდინის კლასიფიკაცია, კოდების გადართვის მიზეზები (Eldin, 2014)

კოდების გადართვის	მიზეზის აღწერა
-------------------	----------------

მიზეზი	
1. სოლიდარობის გამოხატვა (Showing Solidarity)	სხვადასხვა ან ერთგვაროვანი ეთნიკური ჯგუფების წარმომადგენლები კოდებს გადართავენ საერთო ეთნიკურობის გამოსახატად.
2. სოციალური სტატუსის ასახვა (Reflecting Social Status)	ორენოვანი (ბილინგვი) კოდების გადართვას იყენებს სხვა სოციალური კლასისგან გამიჯვნის მიზნით, პრესტიჟის, ძალის და ერთზე მეტ ენაში კომპეტენციისა და განათლების გამოხატვის მიზნით.
3. თემატიკა (Topic)	კოდების გადართვის მოტივი დამოკიდებულია საუბრის თემატიკაზე, მოსაუბრესა და კონტექსტზე (Alenezi, 2010). თემატიკის თვალსაზრისით, კოდების გადართვის 12 მიზეზი გამოიყოფა სოციოლინგვისტურ ფუნქციებზე დაყრდნობით (Baker, 2011). მიზეზებს შორისაა: კონკრეტული საკითხის ხაზგასმა; ისეთი ცნებების გამოხატვა, რომლის ეკვივალენტსაც სამიზნე ენა საჭიროებს; სამიზნე ენაში უცნობი სიტყვის ჩანაცვლება ნაცნობი სიტყვით სხვა ენიდან; შეთავაზების განმტკიცება; იდენტობის გამოხატვა; საკითხის განმარტება; დაძაბულობის განმუხტვა; იუმორის ჩართვა სამიზნე ენაზე საუბრისას. კოდების გადართვის შვიდი ფუნქცია, რომელიც გამოიყოფა საუბრისას (Abalhassan & Alshalawi, 2000) : სასაუბრო ეტიკეტი, კონტექსტუალიზაცია, ციტირება, ზრდილობის გამოხატვა, დარგობრივი ტერმინები, თანმხვედრი შეზღუდვა (concurrent constriction emphasis) და ენობრივი რეპერტუარი. ამგვარად, ორენოვანისთვის (ბილინგვისთვის) დამახასიათებელია მშობლიური ენიდან უცხოურ/მეორე ენაზე გადართვა ემოციური საკითხების განხილვისას, რათა თავი აარიდოს შეურაცხმყოფელ სიტყვებს (Leung, 2006).
4. განწყობილება (Affection)	ორენოვანი (ბილინგვი), კოდის გადართვით, ცდილობს გამოხატოს დამოკიდებულება და მხიარული, ბრაზიანი,

	მწუხარე, მოსიყვარულე განწყობა, ენთუზიაზმი თუ უკმაყოფილება.
5. მსმენელის დარწმუნება (Audience Persuasion)	მეცნიერთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ კოდების გადართვა ხშირად გამოყენებულია მსმენელის დასარწმუნებლად ან მათი ყურადღების მიქცევის მიზნით, მათთვის მოსაუბრის შეტყობინების ზედმიწევნით გადასაცემად. ეს მიზეზი გამოხატავს სოციო-ეკონომიკურ თვითმყოფადობას, რომელიც მოსაუბრეს ხდის სანდოსა და დამაჯერებელს. კოდების გადართვა ძლიერი ზეგავლენის მქონე მეთოდია, რომელიც დისკუსიის პროცესში ინფორმაციის ორგანიზებული მანიპულაციის წყაროა (Nerghe, 2011).

კოდების გადართვას მოლაპარაკე იყენებს საუბრისას კონკრეტული თემის განხილვისთვის, ემოციების გამოხატვის მიზნით და მსმენელის დასარწმუნებლად (Eldin, 2014).

სოციოლინგვისტური თვალსაზრისით, კოდების გადართვა ხასიათდება სიტუაციური და მეტაფორული ფაქტორებით, როგორებიცაა სოციალური კონტექსტი, მოსაუბრესა და მსმენელს შორის კავშირი, მათი პროფესია თუ პირადი განწყობა. სოციალური გარემო (ოჯახი, სამუშაო ადგილი, სკოლა და ა.შ.) საუბარში ჩართულ პირებთან და თემასთან ერთად განსაზღვრავს ენის არჩევანს. ამასთანავე, კოდების გადართვის ქცევაზე გავლენას ახდენს ენის კომპეტენციის დონე (მაგ., ლექსიკური ერთეულების სიმწირე მოსაუბრის არსენალში), ენის პრესტიჟი და გავლენა, მოსაუბრის სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული მიკუთვნებულობა და დამოკიდებულება. და ბოლოს, კოდების გადართვის ყველაზე მარტივ, ჩვეულ და მოხერხებულ მიზეზად, შესაძლებელია, გახუმრება, უხამსი და შეურაცხმყოფელი სიტყვების გამოყენება დასახელდეს.

სპეციალური ლიტერატურის შესწავლამ ცხადყო მოსაუბრის მიერ კოდების გადართვის შესაძლო მიზეზები, რომლებიც ერთ ცხრილში გავაერთიანეთ.

ცხრილი 10. კოდების გადართვის მიზეზები

კოდების გადართვის მიზეზები

<ul style="list-style-type: none"> • განვრცობა (amplify) • ხაზგასმა (emphasize) • ექსპრესიულობის შექმნა (to add expression) • პერსონიფიცირება (to add personality) • ჩვევა (habitual expression) • თვითმყოფადობის გამოხატვა (Showing identity) • ფატიკურობის გამოხატვა (phatic expressions) 	<ul style="list-style-type: none"> • ციტირება (to quote other people) • დამოწმება (referential) • მიმართულების (directive) • მეტალინგვისტური (metalinguistic) • პოეტური (poetic) • მოსაუბრის განწყობა (mood of speaker) • გამოაშკარვების მიზნით (to clarify) • ახსნის მიზნით (to explain)
--	---

სოციალური ფაქტორების განხილვამდე, ლიტერატურის შეჯერების შედეგად, უნდა აღინიშნოს სამი ზოგადი მიზეზი:

1. **საჭიროების დაკმაყოფილება:** მოსაუბრემ, რომელმაც ვერ შეძლო საკუთარი თავის გამოხატვა ერთ ენაზე, შეიძლება სხვაზე გადაერთოს დანაკლისის კომპენსირების მიზნით. ამ ტიპის კოდების გადართვა ვლინდება, როდესაც მოსაუბრე გაღიზიანებული, დაღლილი და/ან დაბნეული, ან კონკრეტულ ენაში ნაკლებად კომპეტენტურია;
2. **სოლიდარობის გამოხატვა:** კოდების გადართვა ასევე დამახასიათებელია ინდივიდისთვის, რომელსაც სურს გამოხატოს სოლიდარობა კონკრეტული სოციალური ჯგუფისადმი. მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს შორის ურთიერთობა განსაზღვრავს მათ რეაგირებას, პასუხი გასცენ იმავე ენაზე.
3. **სხვების გამორიცხვა:** კოდების გადართვა ასევე შეიძლება გამოყენებულ იქნას საუბრისას სხვების (რომლებიც არ ფლობენ კონკრეტულ ენას) გამოსარიცხად. მაგ., ინგლისურენოვან საზოგადოებაში, რიგში მდგომი ორი ადამიანი თუ გადაწყვეტს ქართულად საუბარს, მათი მიზანი სხვების გამიჯვნა და პირადი, კომფორტული ზონის შექმნაა, ვინაიდან რიგში მდგომ სხვა ადამიანებს არ შეუძლიათ საუბრის გაგება.

2.1.1 კოდების გადართვის სოციალური ფაქტორები

კოდების გადართვის მიზეზები არსებითად ხსნიან მის მნიშვნელობას, თუმცა საჭიროა კიდევ რიგი ფაქტორების გათვალისწინება, მაგ., კონტექსტი. როგორც ვიცით, ენის არჩევანს უამრავი კონტექსტუალური ფაქტორი განსაზღვრავს, მაგ., თანამოსაუბრე, გარემო, თემა. უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ არსებობს კოდის მოსალოდნელი და მოულოდნელი არჩევანი. მესტრი იზიარებს ამ მოსაზრებას და ენის ვარიაციებს საკომუნიკაციო რესურსად განიხილავს (Mesthrie, 2001). მისი აზრით, რესურსზე დაყრდნობით, მოსაუბრე წყვეტს ენის არჩევანის სისწორეს, შესაბამისობას კონკრეტულ სიტუაციასთან. მაშასადამე, შეგვიძლია, ვივარაუდოთ, რომ ზოგიერთი კოდი მეტად ღირებულია ზოგიერთ სიტუაციაში, ის გარკვეულწილად ასოცირდება კიდევ კონკრეტულ სიტუაციებთან.

გალი თავის ნაშრომში, აღმოსავლეთ ავსტრიის, გერმანულ-უნგრული ორენოვანი ქალაქის, ობერვარტის შესახებ, სხვადასხვა სოციალურ გარემოში დაკვირვების შედეგად ასკვნის, რომ სტანდარტული უნგრულისგან განსხვავებით, უნგრული ენის ადგილობრივი დიალექტი "იდეალურად" ითვლება ობერვარტელებს შორის გულწრფელი და პირდაპირი საუბრისთვის. ეს გვაჩვენებს, რომ ობერვარტში ადგილობრივი დიალექტი სასურველი კოდია გულწრფელობისა და პირდაპირობის გამოხატვისთვის, რაც გამოწვეულია მისი გამოყენებისადმი მაღალი სოლიდარობით (Gal, 1987). ობერვარტში ძირითადად სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის მქონე მოსახლეობა ცხოვრობს, თუმცა ამ ქალაქმა სოციალურ-ეკონომიკური სწრაფი ცვლილება განიცადა, რამაც ადგილობრივებს მისცა საათობრივი ანაზღაურებით მუშაობის შესაძლებლობა. ამგვარად, მოსახლეობა გაიყო გლეხებად და მუშებად, შესაბამისად, ჩამოყალიბდა ორი ენობრივი საზოგადოება. უნგრული წარმოადგენდა გლეხების კულტურას, როცა გერმანული ასოცირდებოდა თანამედროვეობასა და მატერიალურ რესურსებთან. იმპლიკაციური სკალის გამოყენებით (implicational scales) გალმა გამოავლინა მყარი კავშირი ენის არჩევანსა და მოსაუბრის ასაკს შორის, მისი კვლევის მიხედვით, ასაკში შესული მოსაუბრეები უპირატესობას ანიჭებენ უნგრულ ენას, ახალგაზრდები უნგრულ ენაზე მოსაუბრეებთანაც კი ირჩევდნენ გერმანულს.

გალი ობერვარტის კვლევაზე დაყრდნობით, ასკვნის, რომ ყველა ის სოციალური აქტივობა, რომელიც ადრე უნგრულ ენასთან იყო დაკავშირებული, შეითავსა

გერმანულმა ენამ. მისი მტკიცებით, სოციალური წრე დიდ გავლენას ახდენს ენის არჩევანზე (Gal, 1983).

მილროიმ განავითარა გალის იდეა სოციალური წრისა და კოდის არჩევანს შორის კავშირის შესახებ. თავის ნაშრომში, ბელფასტის ადგილობრივების მუშათა კლასის სამ დიალექტზე დაკვირვებით შედეგად, დაასკვნა, რომ მუშათა კლასის ინდივიდის მჭიდრო და მრავალმხრივი ბუნება ადგენს ენის ადგილობრივ ფორმას, რომელიც ჯგუფს შიგა სოლიდარობის გამომხატველია. მსგავსი კავშირი სოციალურ დაჯგუფებასა და ენის არჩევანს შორის ასევე შესწავლილია ინგლისში, ნიუკასლში, ტინში, მეორე თაობის ჩინურ/ინგლისურ ორენოვანთა შორის (Li Wei, 1995; Milroy & Li Wei, 1995).

ჰოლმსი ეთანხმება მოსაზრებას, რომ სხვადასხვა კონტექსტი ეხმარება ადამიანს კოდის არჩევანის განსაზღვრაში. აღნიშნული კონტექსტი განპირობებულია გარკვეული სოციალური ფაქტორებით, რომლებიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ბევრი სხვადასხვა ტიპის საზოგადოების მიერ ენის არჩევანის განსაზღვრის პროცესში:

- თანამოსაუბრით;
- საუბრის სოციალური კონტექსტით (სოციალური გარემო, სოციუმი);
- საუბრის ფუნქციით;
- საუბრის თემატიკით.

მან ასევე აღნიშნა, რომ სოციალური ფაქტორები კარნახობენ ენის არჩევანს "ტიპურ" საუბარში, რომლებიც შეიძლება დაჯგუფდნენ კატეგორიებად და ცნობილია როგორც "ენის გამოყენების დომენები" (Holmes, 2001).

ჰოლმსის აზრით, "დომენი" ტიპურ სიტუაციებში ტიპურ მონაწილეებს შორის ტიპურ ურთიერთქმედებას გულისხმობს. ჰოლმსს მოჰყავს პარაგვაის მაგალითი. პარაგვაიში ქალაქების უმეტესობაში მცხოვრები მოსახლეობა ორენოვანია და ორ ენას იყენებს - გუარანი, რომელიც არის ამერიკული ინდური ძირძველი ენა და ესპანური, რომელიც კოლონიზატორების ენაა.

გარდა ამისა, ადამიანები ერთ სიტუაციაში იყენებენ ერთ კონკრეტულ ენას, ხოლო სხვას სხვა სიტუაციაში. ესპანური არის ენა, რომელიც გამოიყენება განათლებაში,

სამთავრობო ორგანიზაციებსა და ღვთისმსახურებაში, ხოლო გუარანი გამოიყენება ნაკლებად ოფიციალურ სიტუაციებში, როგორცაა ხუმრობა, ან მეგობრებს შორის საუბარი. სხვა სიტყვებით, ესპანური ენა განკუთვნილია ფორმალური, ხოლო გუარანი - უფრო არაფორმალურ დომენებისთვის.

სება, კანადაში ჩატარებული კვლევის საფუძველზე, გვთავაზობს სამი ტიპის სოციალურ ფაქტორს, რომლებიც კოდების გადართვას განსაზღვრავენ (1) კონკრეტული მოსაუბრისგან დამოუკიდებელი ფაქტორები, როგორცაა პრესტიჟი, უფლებამოსილებითი ურთიერთობები, ეკონომიკური გარემოებები; (2) ფაქტორები, რომლებიც დამოკიდებულია მოსაუბრეების ენობრივ კომპეტენციაზე და მათ სოციალურ ურთიერთობებზე, და (3) კონკრეტული საუბრის ფაქტორები (Sebba, 2009: 42-43).

პირველი მაკრო სოციოლინგვისტური კვლევა ჯოშუა ფიშმანის სახელს უკავშირდება. აღნიშნული კვლევის მიზანი იყო, ნიუ იორკში მცხოვრები, ინგლისურ ენაზე მოლაპარაკე, პუერტო რიკოელი, მამრობითი სქესის მოზარდებში ენის კონტაქტის დადგენა. ფიშმანის კვლევის მთავარ ამოცანას, ერთი მხრივ, სუბსტრატი ენის - პუერტო რიკული ესპანური და მეორე მხრივ, ორ ენას - ნიუ იორკული ინგლისური და ე.წ. შავი ინგლისური, შავკანიანთა ინგლისური, შორის კონტაქტის კვლევა წარმოადგენდა (Fishman, 1965: 67-88). მიუხედავად იმისა, რომ ფიშმანის ნაშრომმა დიდი გავლენა მოახდინა სხვა მკვლევრებზე, მისი კვლევა არ ითვალისწინებდა სოციოლინგვისტური მიდგომის მიკრო დონის ანალიზსა და ინტერაქციულ დინამიკას, რომელიც მოსაუბრის მიერ კოდების გადართვისა და ენის არჩევანის საფუძველს წარმოადგენს.

ემპირიული მასალის გაცნობის შედეგად, შეიძლება ითქვას, რომ კოდების გადართვის ფუნქციები შესწავლილია როგორც წერილობით ისე ზეპირ დისკურსში. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენი კვლევისთვის ზეპირი კონტექსტი უფრო საინტერესოა, განვიხილოთ ჰინდისა და ინგლისურს შორის კოდის გადართვის მაგალითი წერილობით კონტექსტში. იგი გვთავაზობს წერილობით კონტექსტში კოდების გადართვის ორ ზოგად ფუნქციას: სოციალური და სტილისტიკური (Kumar, 1986: 195-205).

1. **სოციალური ფუნქციები** ასოცირდება კოდების გადართვაში ჩართული ენების ფარდობით მნიშვნელობასთან. ენების როლი განპირობებულია მისივე სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსით, ძალაუფლებითა და მოსაუბრეთა სოციალური იერარქიით. მაგალითად, ინდოეთში ინგლისურ ენაზე გადართვა ბუნებრივი ტენდენციაა, ვინაიდან ინგლისური უფრო პრესტიჟულ ენად ითვლება.
2. **სტილისტიკური ფუნქცია** გულისხმობს ავტორის ისეთ სტილისტიკურ მახასიათებელს, რომლის ფუნქციაა მხატვრული ელფერი და კრეატიულობა შესძინოს თავის ნაწარმოებს.

კუმარის კვლევა ეფუძნება ჰინდი და ინგლისურ ენებს შორის კოდების გადართვის სტრუქტურულ ასპექტებსა და ფუნქციურ მახასიათებლებს. წინამდებარე კვლევისთვის ორივე მახასიათებელი საინტერესოა, უფრო დაწვრილებით, კვლევით ნაწილში ვისაუბრებთ.

აღნიშნული ნაშრომი მიზნად ისახავს კოდების გადართვის ქცევის მხოლოდ ზეპირ დისკურსში შესწავლას. სპეციალური ლიტერატურის გაცნობის შედეგად, გამოიყო მეცნიერთა ნაშრომები, რომლებიც ეხება კოდების გადართვის გამოყენების პრაგმატიკულ, საკომუნიკაციო და ა.შ. ფუნქციებს ზეპირ მეტყველებაში. ჰოვარდ გაილის მიერ კოდების გადართვის ფსიქოლოგიური, საუბრის მონაწილეებზე ორიენტირებული მიდგომით შესწავლამ ორი მიმართულება გამოჰყო: 1. თანამოსაუბრეებთან ასოცირება და 2. თანამოსაუბრეებისგან თავის გამიჯვნა (Giles, 1973).

2.2 გუმპერცის კლასიფიკაცია

ფიშმანის კვლევის შემავსებლად გვევლინება გუმპერცი, რომელიც პირველია კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში საუბრისას ინტერაქციული სტრატეგიების გამოყენების გათვალისწინების თვალსაზრისით. გარდა ამისა, მისი ანალიზი პირდაპირ ეწინააღმდეგება მოსაზრებას, რომლის თანახმადაც კოდების გადართვა წარმოადგენს ენის ცოდნის დაბალ კომპეტერენციასა და გრამატიკის გარეშე ორი კოდის ნაზავს. ენის მონაცვლეობა კონცეპტუალიზებულია არა, როგორც ენის ცოდნის დაბალი დონე, არამედ როგორც დამატებითი რესურსი, რომლის

საშუალებითაც მთელი რიგი სოციალური მნიშვნელობების გამოხატვაა შესაძლებელი (Gumperz 1982a, 1982b).

როგორც წესი, გუმპერცი აქცენტს აკეთებს მოსაუბრეთა მიერ კოდების გადართვის არა სტრუქტურულ ასპექტებზე, არამედ დისკურსზე და ინტერაქციულ ფუნქციებზე. გუმპერცი ამას იკვლევს სიტუაციური ფაქტორების (ფიშმანის კვლევიდან სესხულობს) გავლენის გათვალისწინებით. მაგ., თემა, მონაწილეები და გარემო.

აგრეთვე, კოდების გადართვის გასაანალიზებლად მის კვლევაში ხაზგასმულია მოსაუბრის მიზნები და კოდების გადართვის კონტექსტი, სოციალური ღირებულებებისა და ნიშანთვისებების გათვალისწინებით. აღნიშნული მიდგომის მიხედვით, გუმპერცი ორიენტირებულია კოდების გადართვის დისკურსზე და ფუნქციებზე (Gumperz 1982: 132-52). შეგროვებულ მონაცემებზე დაყრდნობით, გუმპერცი (1982) ამტკიცებს რომ თითოეულ ადამიანს შეუძლია აირჩიოს მეტყველების სტილი დისკურსის სტრატეგიის შესაბამისად. შემდგომში იგი საუბრის კოდის შეცვლას ექვს მთავარ ფუნქციად, მაგალითად, ციტატა, თხოვნა, სიტყვის შეწყვეტინება, მესიჯის შესწორება და ა.შ. წარმოადგენს.

ცხრილი 11. გუმპერცის კლასიფიკაცია

ფუნქცია	განმარტება
1. ციტატის მოყვანა (Quotations)	ციტირება ან ირიბი ნათქვამი
2. ადრესატი ზუსტია (Addressee Specification)	მოსაუბრე ცდილობს გამოყოს მხოლოდ ერთი ნივთი, საგანი თუ საკითხი, რათა უარყოს სხვა დანარჩენი
3. შორისდებული (Interjections)	კოდების გადართვა შესაძლოა ემსახურებოდეს წინადადების შევსებას
4. გამეორება (Reiteration)	კოდების გადართვის პროცესში შეიძლება განმეორდეს იდენტური ან ნაწილობრივ შეცვლილი ზეპირსიტყვიერი შეტყობინება. გამეორების მიზანია კონკრეტული საკითხის ხაზგასმა ან გარკვევა

5. შეტყობინების კვალიფიკაცია (Message Qualification)	რაც ემსახურება კონსტრუქციების ცოდნას, მაგალითად: შედგენილი შემასმენლის ზმნური ნაწილი (კოპულა), რომელიც აკავშირებს ქვემდებარეს შემასმენელთან
6. პერსონიფიცირებისა და ობიექტივაციის შეპირისპირება (Personalization versus Objectivization)	ამ ფუნქციას აინტერესებს მოსაუბრის ჩართულობის დონე, საუბრისას მოსაუბრე გამოხატავს პირად მოსაზრებას თუ ზოგად ცოდნას (Gumperz, 1982: 77).

გუმპერცის კოდების გადართვის ფუნქციების ჩამონათვალმა მრავალი მკვლევარი შთააგონა და შემდგომში საშუალება მისცა, დაეხვეწა ან საკუთარი ფუნქციების ჩამონათვალი წარმოედგინა (მაგ., McClure & McClure, 1988; Romaine, 1989; Nishimura 1997; Zentella 1997). თუმცა, აუერი ზემოთ ჩამოთვლილ მეცნიერთა კლასიფიკაციას ნაკლებად სარწმუნოდ მიიჩნევს (Auer, 1995). მაგალითად, ხშირად ციტირებული მე-4 კატეგორია, გამეორება, ზუსტად ვერ განსაზღვრავს რა მეორდება, ან რატომ. ზემოთ ჩამოთვლილი მეცნიერები ასევე აერთიანებენ ენობრივ სტრუქტურებს (როგორცაა შორისდებული) და პრაგმატულ ან სასაუბრო ფუნქციებს (შეტყობინების კვალიფიკაცია, ადრესატის დაზუსტება) ფორმასა და ფუნქციებს შორის ურთიერთობის ძიების მცდელობის გარეშე.

გროჟანის მტკიცებით, სპეციალური ლიტერატურის გაცნობის შედეგად, შეიძლება ითქვას, რომ კოდების გადართვა გამოხატავს ჯგუფურ იდენტობასა და სოლიდარობას კონკრეტული საზოგადოების მიმართ (Beebe, 1981; Gal, 1987, 1989; Milroy, 1987).

ცხრილი 12. გროჟანის კლასიფიკაცია (Grosjean, 1982: 136)

ფაქტორები, რომლებიც მოსაუბრის ენის არჩევანზე გავლენას ახდენს	
საუბრის მონაწილეები	<ul style="list-style-type: none"> • ენის კომპეტენცია • ენის უპირატესობა • სოციო ეკონომიკური სტატუსი • ასაკი

	<ul style="list-style-type: none"> • სქესი • საქმიანობა • განათლება • ეთნიკური წარმომავლობა • მოსაუბრის მიერ ენის გამოყენების ისტორია • ნათესაობრივი კავშირი • ინტიმურობა • კომუნიკაციის უნარი • ენებისადმი დამოკიდებულება • გარე ზემოქმედების ფაქტორები
საუბრის გარემო	<ul style="list-style-type: none"> • ადგილმდებარეობა/ვითარება • ერთენოვანების (მონოლინგვების) არსებობა • ფორმალობის ხარისხი • ინტიმურობის, სიახლოვის ხარისხი
საუბრის შინაარსი	<ul style="list-style-type: none"> • თემა • სიტყვების მარაგი
ურთიერთობის ფუნქცია	<ul style="list-style-type: none"> • სტატუსის წარმოჩენა • სიციალური დისტანციის შექმნა • სხვა მოსაუბრის გამიჯვნა • მოთხოვნა ან განაცხადი

გუმპერცის დიქტომიის მიხედვით „ჩვენ-კოდი“ (we-code) გამოხატავს არაფორმალურ კომუნიკაციას, ჯგუფს შიგა ურთიერთობას, როცა „თქვენ-კოდი“ (they-code) ფორმალური და ჯგუფს გარე დამოკიდებულების გამომხატველი და საკომუნიკაციო ფუნქციის მატარებელია. გუმპერცის ორივე კოდი სოლიდარობის სხვადასხვა დონეს გამოხატავს. გროჟანი, კლასიფიკაციის მეშვეობით, გვთავაზობს ფაქტორებს, რომლებიც მოსაუბრის „ჩვენ-კოდს“ (we-code) ან „თქვენ-კოდს“ (they-code) შორის არჩევანს ხსნის (Grosjean, 1982).

მიუხედავად იმისა, რომ გუმპერცის მიმდევარი მკვლევრების კლასიფიკაციებმა შეიძლება დიდი წვლილი შეიტანონ სასაუბრო კოდების გადართვის განმარტებაში,

ისინი ვერ სცემენ დამაკმაყოფილებელ პასუხებს შემდეგ კითხვებზე: თუ რატომ ხდება გადართვა და რა ფუნქციას ემსახურება ის საუბარში.

ერთ საუბარში კოდების გადართვა შესაძლოა მრავალ სხვადასხვა ფუნქციას გამოხატავდეს. ამგვარად, ფუნქციების ნებისმიერი სასრული ჩამონათვალი პირობითია. უმჯობესია, კოდების გადართვის ფუნქციები განისაზღვროს უშუალოდ საუბრის კონკრეტულად ერთი ეპიზოდის ფარგლებში და არა ზოგად ფუნქციებზე დაკვირვებით.

გალის მტკიცებით, გუმპერცის კლასიფიკაციის პირველი პუნქტი, ციტირება, ყოველთვის არ მართლდება, კერძოდ ადრესატმა საჭიროა იცოდეს ციტატა, რათა კოდების გადართვის მეშვეობით დამყარდეს კომუნიკაცია, თუმცა მოსაუბრის მოლოდინი ყოველთვის არ მართლდება (Gal 1989: 109). ადრესატის დაზუსტების ფუნქციის მიხედვით, მოსაუბრე კოდების გადართვით ცდილობს მრავალ სხვა ადრესატს შორის გამოჰყოს მხოლოდ ერთი. შორისდებული ფილერის, შემავსებლის ფუნქციას ასრულებს, მაგალითისთვის, ქართულად მეტყველებისას გამოყენებული „you know“, „well“, და ა.შ. გამეორების დროს, მოსაუბრე სხვა ენაზე იმეორებს უკვე ნათქვამს, ხაზგასმის, გამოამკარავების მიზნით. შეტყობინების კვალიფიკაცია ემსახურება კონსტრუქციების ცოდნას, მაგალითად: შედგენილი შემასმენლის ზმნური ნაწილი (კოპულა), რომელიც აკავშირებს ქვემდებარეს შემასმენელთან. პერსონიფიცირებისა და ობიექტივაციის შეპირისპირება წარმოაჩენს თითოეული მონაწილის ჩართულობის როლს, მათი მოსაზრების ავტორიტეტულობას.

გუმპერცის ფუნქციები სრულად ვერ ასახავენ თუ რისი მიღწევა სურს მოსაუბრეს კოდების გადართვით. ციტირებისას მოსაუბრის მიზანი ბუნდოვანია, გარდა იმისა რომ ირიბად გადმოსცემს სათქმელს, მსგავსი პრობლემა წარმოიქმნება შორისდებულისა და შეტყობინების კვალიფიკაციის დროს.

სხვა მკვლევრებიც იყენებენ გუმპერცის მსგავს ტიპოლოგიას (Gardner-Chloros, 1991; Saville-Troike, 1982). გარდნერ-ქლოროსის კვლევის სამი ყველაზე გავრცელებული ფუნქცია სტრასბურგში ფრანგულ-ალზანურ ენებს შორის კოდების გადართვისას არის ის, რასაც გუმპერცი უწოდებდა ციტატის მოყვანას, ადრესატის დაზუსტებასა და გამეორებას. გუმპერცისა და სხვების მიერ შემოთავაზებული ფუნქციების

უმეტესობა ვლინდება ლექსიკური საშუალებებით, ან პროსოდური მახასიათებლებით ან თუნდაც ჟესტებით ერთენოვანთა საუბარში.

ამგვარად, კოდების გადართვა ჯგუფს შიგა სოლიდარობის გამომხატველი ქცევაა (Bradby, 2002). სოციოლინგვისტიკური მიდგომით კოდების გადართვა კონკრეტული ტიპის ორენოვანთა (ბილინგვთა) საზოგადოების წევრობის სიმბოლოს გამომხატავს (Auer, 1998: 3).

აუერი ასევე გვთავაზობს სხვადასხვა ფაქტორს კოდების გადართვის ანალიზის პროცესში გასათვალისწინებლად, მაგ., ირიბი თქმა, გამეორება, თემის ცვლა, ენების თამაში, საკითხის აქტუალიზება. გარდა ამისა, იგი აღწერს სოციო-პრაგმატულ მოტივაციებს, რომლებიც კოდების გადართვას იწვევს (Auer, 1995). ჩვეულებრივ, ორენოვანების (ბილინგვების), რომლებიც ორენოვან საზოგადოებაში ცხოვრობენ, დისკურსთან დაკავშირებული და დისკურსზე ორიენტირებული სტრატეგიები, დამოკიდებულია ინდივიდუალურ ცხოვრებისეულ ისტორიებზე, ვიდრე ენის ცოდნის კომპეტენციაზე. ამრიგად, ამ კონტექსტში კოდების გადათვასა და ენის კომპეტენციას შორის მიმართება ხდება ნაკლებად მნიშვნელოვანი. აქ კოდის გადართვის მთავარი ფუნქცია ენებს შორის კონტრასტის შექმნაა (Ramat 1995).

2.3 ჰოლმის კლასიფიკაცია

გარდა კოდების გადართვის მოტივაციისა, რომელიც წინა ქვეთავში განვიხილეთ, არსებობს ფუნქციები, რომლებიც კოდების გადართვას განაპირობებენ. ჰოლმსი გამოყოფს ოთხ ფუნქციურ მახასიათებელს, რომელიც გავლენას ახდენს დომენის არჩევანზე: სოლიდარობა, იგივე სოციალური დისტანცია; სოციალური სტატუსის, ოფიციალურობის, ემოციური და რეფერენციული ფუნქციური მახასიათებლები (Holmes, 2001). განვიხილოთ თითოეული მათგანი და ავხსნათ, თუ როგორ უკავშირდება ის პარაგვას მაგალითს, კერძოდ, ესპანურსა და გუარანს შორის კავშირს.

1. **სოლიდარობა - სოციალური დისტანციის მახასიათებელი:** ეს მახასიათებელი ხაზს უსვამს იმ ფაქტს, თუ რამდენად კარგად ვიცნობთ ვინმეს, არის მნიშვნელოვანი ფაქტორი ენის არჩევისთვის. მაგალითისთვის, ადამიანს

ნაცნობობის/სიახლოვის დონის მიხედვით მივმართავთ მხოლოდ სახელით ან ოფიციალური ფორმით, ქალბატონოსა და ბატონოს გამოყენებით. ესპანეთისა და გუარანის შემთხვევაში, გუარანი არის ახლო კავშირის გამოხატვის/მაღალი სოლიდარობის ენა, ხოლო ესპანური შორეული/დაბალი სოლიდარობის ენაა. მაგალითად, ორი პარაგვაელის შეხვედრაა მეზობელ ესპანურენოვან ქვეყანაში (რომელშიც გუარანი არ არის მშობლიური ან თუნდაც მეორე ენა), გუარანის გამოყენება მათი პარაგვაული პიროვნებისადმი ახლო კავშირისა და სოლიდარობის გამოხატვის გზა იქნება.

2. **სოციალური სტატუსი:** ჰოლმსის თანახმად, თანამოსაუბრის სოციალური სტატუსი განსაზღვრავს ჩვენი საუბრის მანერას. მაგალითისთვის, სამსახურში მისაღებია, რომ მაღალ თანამდებობაზე მყოფმა პირმა მიმართოს დაბალი თანამდებობის პირს თავისი სახელით, მაშინ როცა დაბალი თანამდებობის მქონე პირმა შეძლება ამ გზით მიმართოს თავის უფროსს და უნდა გამოიყენოს მისი სრული ტიტული. პარაგვაიში, რადგან ესპანური არის სამთავრობო ორგანიზაციებისა და ბიზნესის ენა, გონივრული იქნება ვიფიქროთ, რომ ადამიანები ესპანურად მიმართავენ მას, ვინც უფლებამოსილების პოზიციაზე დგას. თუმცა თუ მაღალი სტატუსის მქონე პირს სურს დომენის შეცვლა საუბარში, რომელშიც სოციალური სტატუსი არც ისე მნიშვნელოვანია, მას თავისუფლად შეუძლია გადაერთოს გუარანის ენაზე.
3. **ფორმალობა:** ამ მახასიათებლის მიხედვით, ენის არჩევანზე გავლენას ახდენს სიტუაციის ფორმალობა. მართლაც, ოფიციალურ გარემოში გამოყენებული სამსახურებრივი ინტერვიუს ენა ძალიან განსხვავდება არაფორმალურ გარემოში, მეგობრებთან საუბრისას გამოყენებული ენისაგან. პარაგვაის მაგალითის გათვალისწინებით, ჩვენ ვიცით, რომ ესპანური არის ფორმალურ დომენებში სასურველი ენა, რადგან ის ხშირად გამოიყენება საგანმანათლებლო, სასულიერო და სამთავრობო დაწესებულებებში, ხოლო გუარანი გამოიყენება არაფორმალურ დომენებში, როგორცაა მეგობრებთან საუბარი და ხუმრობა.
4. **ემოციური და რეფერენტული მახასიათებელი:** ეს მახასიათებელი ითვალისწინებს მოსაუბრის ემოციურ და რეფერენტულ (ინფორმაციით

დატვირთული საუბარი) ფუნქციებს. ზოგადად, ინფორმაციული ხასიათის ლექცია შესაძლოა, ნაკლებად დატვირთული იყოს ემოციური ფონით, ვინაიდან მსმენელის მთავარი ინტერესი არა მოსაუბრის გრძნობები, არამედ სალექციო ინფორმაციაა. ჰოლმსის მოსაზრებით, ენას შეუძლია გადმოგცეთ რეფერენტული ტიპის ობიექტური ინფორმაცია. პარაგვანის მაგალითის მიხედვით, ისევე ჩანს, რომ ზოგადად ესპანური რეფერენტური დომენებისთვისაა დამახასიათებელი, ხოლო გუარანის ძირითადად ემოციურად დატვირთულ მეტყველებაში გამოიყენება. ამასთან, საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ პარაგვაელების უმეტესობა გუარანს ჭორაობისთვის იყენებს. მიუხედავად იმისა, რომ ჭორი ნამდვილად ემოციურად დატვირთული მეტყველებაა, მასში ასევე დიდი რაოდენობით რეფერენტული შინაარსია.

ზემოთ მოყვანილი კლასიფიკაციიდან ჩანს, რომ დომენის გამოყენება არასტაბილურია და არსებობს სიტუაციები, როდესაც გარკვეული კოდი გამოიყენება მოსალოდნელი დომენის ფარგლებს გარეთ. ეს მოვლენა ცნობილია, როგორც გაჟონვა. ჰოლმსის თანახმად, ხშირად პარაგვაელები სახლში გვარანის ენაზე საუბრობენ, როგორც ამ დომენისთვის არის მოსალოდნელი, მაგრამ რადგან განათლების ენა არის ესპანური, ისინი სკოლაზე, სამსახურზე და მსგავს თემებზე საუბრისას ესპანურზე გადაერთვებიან. ანალოგიურად, თუ პარაგვაელი მონახულებს ისეთ გარემოს, სადაც ესპანური უნდა იყოს გამოყენებული, მაგალითად მთავრობის ოფისი, მან შეიძლება ნაცნობ ადამიანთან საუბარი გუარანის ენაზე წამოიწყოს, სანამ ესპანურად გადაერთვება. საერთო ჯამში, ეს გვიჩვენებს, რომ სიტუაციების კლასიფიკაცია წინასწარ შეფუთულ "დომენებად" ხშირად შეიძლება პრობლემური იყოს. ეს ასევე გვიჩვენებს, რომ დომენის შეცვლის გარდა, არსებობს სხვა რიგი მიზეზები, თუ რატომ შეცვლის მოსაუბრე კოდს.

2.4 მაბულის კლასიფიკაცია

კოდების გადართვის საფუძველი და ფუნქცია ჩრდილოეთ სოთომში მაბულის კვლევის საგანია. მისი ნაშრომის მიზანს სამხრეთ აფრიკულ ენებში კოდების გადართვისა და შერევის კვლევა წარმოადგენდა. მაბულის მტკიცებით, გაუცნობიერებელი კოდების გადართვა ზოგადი ტენდენციაა და არ არის

განპირობებული მოსაუბრის განათლების დონეზე, ასაკზე და კულტურაზე. მონაცემები შეგროვდა სოციალურ და პროფესიულ გარემოში, სამხრეთ აფრიკის უნივერსიტეტის კოლეგებსა და სტუდენტებს შორის საუბრისა და მიმოწერის გაანალიზების შედეგად მებუღმა გამოჰყო კოდების გადართვის საფუძველი და ფუნქცია (Mabule, 2015). რომლებსაც ცხრილის სახით წარმოვადგენთ.

ცხრილი 13. კოდების გადართვის საფუძველი და ფუნქცია (Mabule, 2015)

კოდების გადართვის საფუძველი და ფუნქცია	განმარტება
სათანადო და ეკვივალენტური ტერმინოლოგიის უკმარობა (Lack of proper or equivalent terminology)	კოდების გადართვის მიზეზები განპირობებულია ენის ვარიაციებსა და სხვადასხვა გარემოზე. მაგალითად, საუბარი მედღებს შორის, რომლებიც ცდილობენ განიხილონ საექთნო საკითხები ჩრდილოეთ სოთოს ენაზე და შემდეგ საუბრისას გადაერთვებიან ინგლისურ ენაზე. ამ შემთხვევაში კოდის გადართვის მიზეზი არის ის, რომ მათი ტერმინოლოგიისა და სამედიცინო ცნებების უმეტეს ნაწილს ეკვივალენტური სიტყვები არ გააჩნია ჩრდილოეთ სოთოს ენაზე.
მიმღებლობა (Acceptance)	კოდების გადართვის კიდევ ერთი მიზეზი არის სოციალური იდენტობა და ენობრივი ინტეგრაცია. ეს კეთდება იმისთვის, რომ მოსაუბრემ კონკრეტული საზოგადოების წევრად იგრძნოს თავი. სოციალური მიმღებლობის საკითხი გავლენას ახდენს მოსაუბრეზე, გამოიყენოს სოციალურად უფრო მეტად მისაღები გამოხატვის

	ფორმები.
სოციალიზაციისა და იდენტობის ფუნქცია (Social and identity function)	კოდების გადართვა საუბრის მონაწილეებს ხდის სოციალურს. აფრიკელი მამა ხშირად ცვლის კოდს თავის თინეიჯერ ვაჟებთან საუბრის დროს, მაგრამ ეს შეიძლება ჩაითვალოს კოდების გადართვად, მეგობრული ურთიერთობის მიუხედავად, ისინი არ არიან ერთი და იგივე სოციალურ ჯგუფში, ასაკობრივი სხვაობის გამო. კოდის გადართვა ქმნის იდენტურობას, მაგალითად, თინეიჯერებს შორის, რომლებსაც შეუძლიათ ერთმანეთის გაგება და თავად ქმნიან, საკუთრივ მათთვის დამახასიათებელ კოდს.
კოდების გადართვა ინფორმაციის დამტკიცებისა და დადასტურების მიზნით (Code switching for confirmation)	ამ ტიპის გადართვა ხდება მაშინ, როდესაც ადამიანი ეძებს ინფორმაციის დადასტურების რაიმე ფორმას. მაგალითად, საუბარი კოლეგებს შორის, შეხვედრაზე გარკვეული დოკუმენტების წარდგენის ვადებთან დაკავშირებით ინფორმაციის დაზუსტების მიზნით.
განვრცობა (Expansion)	კოდების გადართვა გამოიყენება სხვა ენაზე ფაქტების განვრცობის მიზნით, რათა ადრესატი უკეთ გაერკვეს საქმის ვითარებაში.
მსმენელის გამიჯვნა ან კომპეტენტურობის ჩვენება (Exclusion or to show expertise)	მოსაუბრე კოდების გადართვას იყენებს კონკრეტული მსმენელის, გამიჯვნის მიზნით. მაგალითად, მრავალენოვან საზოგადოებაში, როგორცაა სამხრეთ აფრიკა მოსაუბრე კოდების გადართვას

	ახდენს, რათა ესა თუ ის მსმენელები გამიჯნოს.
--	---

(კოდების გადართვის საფუძველი და ფუნქცია, Mabule, 2015)

მაბულის კვლევის ძლიერი მხარეს ორივე, წერილობითი და ზეპირი დისკურსის შესწავლა წარმოადგენს. თუმცა, გაუცნობიერებელი გადართვაც კი, ზოგჯერ შესაძლოა განპირობებული იყოს მოსაუბრის ასაკით, განათლების დონითა და კულტურით. მეტიც, აღნიშნული ფაქტორები მოსაუბრის იდენტობას გამოხატავენ.

2.5 მაიერს სკოტონისა და ვილიამ ურის კლასიფიკაცია

კაროლ მაიერს სკოტონისა და ვილიამ ურის კვლევის მიზანია პასუხი გასცეს კითხვას, რატომ ახდენს მოსაუბრე კოდების გადართვას. კოდების გადართვას განმარტავენ, როგორც ორი ან მეტი ენობრივი ვარიაციის გამოყენებას ერთსა და იმავე საუბრის თემაში/ინტერაქციაში. გადართვა შესაძლოა შემოიფარგლოს მხოლოდ ერთი სიტყვით, ან წუთების განმავლობაშიც კი გაგრძელდეს. ენობრივ ვარიაციაში შესაძლოა იგულისხმებოდეს არმონთესავე ენები და ერთი ენის სხვადასხვა სტილიც კი. ენაში დამკვიდრებული განყენებული, ნასესხები სიტყვის გამოყენება არ ითვლება კოდების გადართვად.

კაროლ მაიერს და ვილიამ ური გამოყოფენ სამ სოციალურ არენას.

ცხრილი 14. კოდების გადართვის სოციალური ფუნქციები (Carol Myers Scotton & William Ury, 1977)

არენათა კლასიფიკაცია	
იდენტობის არენა	მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს შორის საუბარი განპირობებულია საუბრის მონაწილეების იდენტობის ხარისხზე. მინიმუმ (პროფესია ან ასაკობრივი ჯგუფი) იდენტობის ფაქტორები აჯგუფებს საუბრის მონაწილეებს. ოჯახის წევრები ან

	საერთო ეთნიკური წარმოშობის მქონე ჯგუფებიც ამ არენაში ექცევიან.
ძალაუფლების არენა:	ძალაუფლების გამომხატველი ურთიერთობები ყოველთვის არათანაბარია. ერთი ან მეტი მონაწილე ძალაუფლების საილუსტრაციოდ იყენებს კოდების გადართვას, რათა გამიჯნოს თავი საუბრის სხვა მონაწილეებისაგან.
ტრანსაქციული არენა:	საუბარი ამ არენაზე უარყოფითად განისაზღვრება: არ განეკუთნება არც იდენტობის და არც ძალაუფლების არენას. არც პირად დამოკიდებულებას გამოხატავს.

აღნიშული კვლევის ზოგადი ჰიპოთეზის თანახმად, კოდების გადართვა ვლინდება, მაშინ როდესაც ერთ-ერთი მოსაუბრე მაინც ცდილობს საუბრის გადაყვანას სხვადასხვა სოციალურ არენაში. აქვე, მხედველობაში უნდა მივიღოთ: ა) კოდების გადართვის პროცესში გამოყენებულ ენებს შორის კავშირი და ბ) ინტერაქციის სოციალური მნიშვნელობა.

აღნიშული კვლევა ზოგადია და კოდების გადართვის მხოლოდ სოციალურ ფუნქციებსა და გამოყენებულ ენებს შორის კავშირს ეხება და ნაკლებად ითვალისწინებს თავად ინტერაქციის პროცესს.

2.6 ბეიკერის კლასიფიკაცია

ბეიკერის კვლევა დაფუძნებულია ახალი ზელანდიის (მაორისა და ინგლისურის თანაარსებობა), ამერიკის შეერთებულ შტატებისა და კანადის (ორენოვანი (ბილინგვური) პროგრამები) ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში არსებულ ენის პოლიტიკაზე.

ბეიკერმა გამოჰყო კოდების გადართვის პრაგმატიკული, ზოგადი ფუნქციების ტაქსონომია (Baker 2006: 108-110).

- ნაგულისხმევი აზრის ხაზგასასმელად;
- ენაში სიტყვის ზუსტი შესატყვისის უქონლობის გამო სხვა ენიდან შემნაცვლებელი სიტყვების გამოყენება;
- ცნების გამოხატვისთვის, რომელსაც შესატყვისი არ აქვს სხვა ენის კულტურაში;
- თხოვნის განმტკიცება და ხშირად ავტორიტეტულობის ხაზგასმა;
- საკითხის განმარტვა ან კონცეფციის ახსნა სხვა ენაზე;
- იდენტურობის გამოხატვა სოციალური დისტანციის შემცირებით ან მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს შორის ახლო ურთიერთობის, მეგობრობისა და ოჯახური კავშირის ჩვენება;
- სხვისი ნათქვამის გამეორება;
- შორისდებული, წინადადების შევსების მიზნით;
- ძაბულობის შესამსუბუქებლად და საუბარში იუმორის გამოყენების მიზნით;
- დამოკიდებულების ან ურთიერთობის შეცვლის ჩვენება. ეს ძალიან ხშირად ჩანს მოსაუბრესა და თანამოსაუბრეს შორის, რომლებიც პირველად ხვდებიან და საუბარში აღმოაჩენენ, რომ მათ საერთო წარმომავლობა აქვთ ან საერთო კულტურული საზოგადოების წევრები არიან.
- სხვა ადამიანების გამორიცხვის მიზნით;
- გარკვეულ თემაზე სასაუბროდ; რომელიც, ჩვეულებრივ ერთ კონკრეტულ ენაზე განიხილება ხოლმე, მაგალითად, ინგლისური ითვლება კომერციის ენად. ესპანურ-ინგლისურენოვანი ორენოვნები (ბილინგვები), შეერთებული შტატების სამხრეთ-დასავლეთში, ფულზე საუბრისას ყოველთვის გადაერთვებიან ინგლისურ ენაზე.
- მეგობრებისა და მოზარდების იმიტაციის მიზნით, განსაკუთრებით ბავშვები, მათთვის ავტორიტეტულ ზრდასრულებთან თავის გაიგივების მიზნით.

ბეიკერის კლასიფიკაცია ასახავს მხოლოდ პრაგმატიკულ ფუნქციებს და ნაკლებად ითვალისწინებს ინტერაქციის სოციალურ მნიშვნელობას.

2.7 აპელისა და მიუსკენის კლასიფიკაცია

ერთ-ერთი პირველი კატეგორიზაცია კოდების გადართვის ფუნქციებთან დაკავშირებით აპელმა და მიუსკენმა შემოგვთავაზეს. მათი კატეგორია ხუთ ფუნქციას მოიცავს:

ცხრილი 15. აპელისა და მიუსკენის კლასიფიკაცია (*Appel & Muysken, 2006: 29*)

დამოწმების ფუნქცია (Referential function)	მოსაუბრე კოდის გადართვას, ინფორმაციის დამოწმების მიზნით, მატრიცა ენაში არსებული ხარვეზების კომპენსაციისთვის. ამან შეიძლება შეავსოს მატრიცული ენის ლექსიკური ხარვეზები, ან დაეხმაროს მოსაუბრეს შეინარჩუნოს გაბმული მეტყველება.
მიმართულების ფუნქცია (Directive function)	ასახავს სიტუაციას, რომელშიც მოსაუბრე მიაკუთნებს ან გაემიჯნება საუბრის სხვა მონაწილეებს.
ექსპრესიული ფუნქცია (Expressive function)	ამ ფუნქციის მიზანია იდენტობის ჩვენება
ფატიკური ფუნქცია (Phatic function)	ასახავს საუბრის ტონის შეცვლას
მეტალინგვისტური ფუნქცია (Metalinguistic function)	მეტალინგვისტური ფუნქცია ვლინდება, როდესაც მოსაუბრე ენის კონკრეტულ თვისებაზე მიუთითებს კოდების გადართვით.
პოეტური ფუნქცია (The poetic function)	გამოხატავს ისეთ შემთხვევებს, რომლებშიც ჩვეულებრივი საუბრისას მოსაუბრე კოდების გადართვას ახდენს გახუმრების, სიტყვების თამაშის ან/და ტაბუირებული სიტყვებისა და ფრაზების წარმოთქმის დროს.

აპელი და მიუსკენი ეყრდნობა იაკობსონის მიერ შემოთავაზებულ ექვს ფუნქციას, (რეფერენციული, კონოტაციური, ემოციური, ფატიკური, მეტალინგვისტური და პოეტური). დომენის მიდგომასთან (ენების გამოყენება ზოგადი დომენების

მიხედვით) ერთად, ეს ფუნქციები კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში დიდ როლს ასრულებენ (Appel & Muysken, 1987: 29). რეფერენციული ფუნქცია: კოდების გადართვა ავსებს საკომუნიკაციო ხარვეზებს საუბარში გამოყენებული ორიდან ერთ ენაზე; დირექტივის ფუნქცია: კოდების გადართვა საუბარში ჩართავს ან გამიჯნავს კონკრეტულ თანამოსაუბრეებს, როგორც მოსაუბრის სასურველი ან არასასურველი ენის არჩევანის გამოყენებით; ექსპრესიული ფუნქცია: კოდების გადართვა არა კონკრეტული მნიშვნელობის მატარებელი, არამედ ორენოვანი სტატუსის გამომხატველია; ფატიკური ფუნქცია: (მსგავსია გუმპერცის მეტაფორული კოდების გადართვის): კოდების გადართვა ხელს უწყობს საუბრის ტონის შეცვლას; მეტალინგვისტური ფუნქცია: კოდების გადართვა ხელს უწყობს ენის დამოკიდებულების ან ცოდნის გამოხატვას; პოეტური ფუნქცია: კოდების გადართვა გამოიყენება მხატვრული/ესთეტიკური მიზნებისთვის, როგორცაა პოეზია, დრამა, ხუმრობა და ა.შ.

მეორე თავის დასკვნა

ორენოვნების (ბილინგვების) მიერ, ერთ საუბარში, ორი ან მეტი ენის მონაცვლეობით გამოყენებას (კოდების გადართვა) ცენტრალური ადგილი უჭირავს ორენოვნების (ბილინგვიზმის) შესწავლის პროცესში. ამ ზოგადი განმარტების ქვეშ, კოდების გადართვის სხვადასხვა ფორმები გამოიყოფა. ერთი მხრივ, კოდების გადართვით იწყებს მოსაუბრე და თანამოსაუბრე თავის რიგს საუბრისას, მეორე მხრივ, მხოლოდ ერთი მოსაუბრე ახდენს კოდების გადართვას.

კოდების გადართვის ფუნქციები შესწავლილია როგორც წერილობით (Kumar, 1986) (სოციალური და სტილისტიკური), ისე ზეპირ (Gumperz 1982a, 1982b; Appel & Muysken, 2006; Baker 2006; Carol Myers Scotton & William Ury, 1977; Holmes, 2001; Grosjean, 1982, და ა. შ) და ერთდორულად ორივე (Mabule, 2015) დისკურსში (პრაგმატიკული, სოციალური, საკომუნიკაციო).

გუმპერცი პირველია კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში საუბრისას ინტერაქციული სტრატეგიების გამოყენების გათვალისწინების თვალსაზრისით. იგი აქცენტს აკეთებს მოსაუბრეთა მიერ კოდების გადართვის არა სტრუქტურულ ასპექტებზე, არამედ დისკურსზე და ინტერაქციულ ფუნქციებზე. გუმპერცი ამას

იკვლევს სიტუაციური ფაქტორების (ფიშმანის კვლევიდან სესხულობს) გავლენის გათვალისწინებით. მაგ., თემა, მონაწილეები და გარემო. გუმპერცი სასაუბრო კოდის შეცვლას ექვს მთავარ ფუნქციად: ციტატა, თხოვნა, სიტყვის შეწყვეტინება, მესიჯის შესწორება და ა.შ. წარმოადგენს. მაგრამ, აღნიშნული ფუნქციები სრულად ვერ ასახავენ თუ რისი მიღწევა სურს მოსაუბრეს კოდების გადართვით.

ჰოლმისი პარაგავის (ესპანური და გუარანი) მაგალითზე დაყრდნობით, გამოყოფს ოთხ ფუნქციურ მახასიათებელს, რომლებიც გავლენას ახდენენ დომენის არჩევანზე: სოლიდარობა, სოციალური სტატუსი, ემოციური და რეფერენციული ფუნქციური მახასიათებლები (Holmes, 2001). სიტუაციების კლასიფიკაცია წინასწარ შეფუთულ "დომენებად" ხშირად შეიძლება პრობლემური იყოს.

მაბული მიიჩნევს, რომ გაუცნობიერებელი კოდების გადართვა ზოგადი ტენდენციაა და არ არის განპირობებული მოსაუბრის განათლების დონით, ასაკითა და კულტურით. ამგვარად, მაბულის კვლევის შედეგად გამოიყო კოდების გადართვის ფუნქციათა რიგი: სათანადო და ეკვივალენტური ტერმინოლოგიის უკმარობის გადაჭრის ფუნქცია; მიმდებლობის ფუნქცია, რომელიც შესაძლებელს ხდის კომუნიკაციას სხვადასხვა კულტურასა და ენობრივ ჯგუფებს შორის; სოციალიზაციისა და იდენტობის ფუნქცია; რაიმეს ხაზგასმა ან დადასტურება; სხვა, უფრო შესაფერის ენაზე ნათქვამის განვრცობა ან ახსნა; მსმენელის გამიჯვნა ან კომპეტენტურობის ჩვენება, იდენტობის ან ზოგჯერ, სოციალური სტატუსის ჩვენება. თუმცა, არ ვეთანხმებით იმ მოსაზრებას, რომ გაუცნობიერებელი გადართვა არ არის განპირობებული მოსაუბრის ასაკით, განათლების დონითა და კულტურით.

მაიერს სკოტონისა და ვილიამ ურის კვლევის ზოგადი ჰიპოთეზის თანახმად, კოდების გადართვა ვლინდება, მაშინ როდესაც ერთ-ერთი მოსაუბრე მაინც ცდილობს საუბრის გადატანას სხვადასხვა სოციალურ არენაში. აქვე, მხედველობაში უნდა მივიღოთ: ა) კოდების გადართვის პროცესში გამოყენებულ ენებს შორის კავშირი და ბ) ინტერაქციის სოციალური მნიშვნელობა.

აღნიშნული კვლევა ზოგადია და კოდების გადართვის მხოლოდ სოციალურ ფუნქციებსა და გამოყენებულ ენებს შორის კავშირს ეხება და ნაკლებად ითვალისწინებს თავად ინტერაქციის პროცესს.

ბეიკერის კლასიფიკაცია გამოყოფს მხოლოდ პრაგმატიკულ ფუნქციებს, თუმცა ნაკლებად ითვალისწინებს ინტერაქციის სოციალურ მნიშვნელობას.

აპელი და მიუსკენი ეყრდნობა იაკობსონის მიერ შემოთავაზებულ ექვს ფუნქციას: რეფერენციული, კონოტაციური, ემოციური, ფატიკური, მეტალინგვისტური და პოეტური. აღნიშნული კლასიფიკაცია აერთიანებს პრაგმატიკულ და დომენის ფუნქციებს, რომლებიც კოდების გადართვის შესწავლის პროცესში დიდ როლს ასრულებენ.

თავი 3. კოდების გადართვა ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების (EFL) საგანმანათლებლო დისკურსში

კოდების გადართვის ფენომენი განმარტებულია, როგორც სოციოლინგვისტიკის, ისე პედაგოგიკის პერსპექტივიდან, ამასთანავე, გასათვალისწინებელია, როგორც ყოველდღიური, ისე საკლასო საუბრის კონტექსტი. კოდების გადართვის სოციოლინგვისტიკური პერსპექტივა შესწავლილია ბლუმისა და გუმპერცის მიერ. მათი კვლევის ინტერესს წარმოადგენდა კოდების გადართვის როლი სხვადასხვა სახის ურთიერთობების, საუბრის თემის, ცვლილებისას. კოდების გადართვა გავლენას ახდენს მოსაუბრის იდენტობის მარკირებაზე, გამოხატავს პირადულ და სოლიდარულ დამოკიდებულებებს (Blom & Gumperz, 1972). საუბრისას სოციალური ინფორმაციის კოდირებისთვის, ორენოვანები (ბილინგვები) იყენებენ კოდების გადართვას, როგორც სტილისტიკურ პროცესს (ინდივიდუალური რიტორიკული ხერხი, რომელიც გამოყენებულია, როგორც საუბრისათვის მხატვრული ელფერის შესაძენად და ნათქვამის ლოგიკური მახვილის დასასმელად) (Valdés-Fallis, 1981: 96). წინამდებარე თავი წარმოადგენს კოდების გადართვის ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში წამყვანი კვლევების მიმოხილვას.

კოდების გადართვა უცხო ენ(ებ)ის სწავლების საკლასო დისკურსში მრავალმხრივ შესწავლილია, როგორც სოციოლინგვისტიკის და ფსიქოლინგვისტიკის, აგრეთვე უცხო ენის სწავლების მეთოდოლოგიური კუთხით. ამ ქვეთავში განვიხილავთ ინგლისური, როგორც უცხო ენის შესწავლის მაგალითებს სხვადასხვა მკვლევრის მიხედვით.

ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების ორი მიდგომა გამოიყო: ერთენოვანი (მონოლინგვური) და ორენოვანი (ბილინგვური). საგაკვეთილო პროცესში ერთენოვანი (მონოლინგვური) მიდგომა ითვალისწინებს მხოლოდ უცხო ენის გამოყენებას, რაც აიძულებს სტუდენტებს, პირველი (მშობლიური) ენის მინიმალური ჩარევით, შეძლონ ფიქრი უცხოურ ენაზე (Howatt, 1984). კუმინსის (Cummins, 1978) ლინგვისტური დამოკიდებულების ჰიპოთეზაზე (linguistic interdependence hypothesis) დაყრდნობით, ატკინსონმა (Atkinson, 1993) და აუერბახმა (Auerbach, 1993) განავითარეს ორენოვანი (ბილინგვური) მიდგომა, რომლის მიხედვითაც მეორე ენის

ათვისების ეფექტიანობა განპირობებულია პირველი (მშობლიური) ენის კომპეტენციისა და განვითარების დონით. კრისტალი განმარტავს ტერმინს – *ინგლისური, როგორც უცხო ენა* (EFL), რომლის მიხედვითაც ინგლისური განიხილება იმ ქვეყნების კონტექსტში (მაგ., იაპონია, საფრანგეთი, ეგვიპტე და ბრაზილია) რომლებშიც არც მშობლიური და არც განსაკუთრებული სტატუსის მატარებელი ენაა (Crystal, 1995: 108). ინგლისური, როგორც მეორე ენა (ESL) არის კიდევ ერთი ტერმინი, რომელიც გვხვდება ინგლისური ენის სწავლების (ELT) ლიტერატურაში. კრისტალი ტერმინში – *ინგლისური, როგორც მეორე ენა* (ESL), ინგლისურს მოიაზრებს იმ ქვეყნებში, რომლებშიც მას აქვს სპეციალური სტატუსი, როგორც კომუნიკაციის საშუალება (Crystal, 1995: 108). ეს ტერმინი ასევე მიესადაგება იმ ქვეყნებში მცხოვრებ ინგლისელ ემიგრანტებსა და სხვა უცხოელებს, რომლებშიც ინგლისური პირველი ენაა (Crystal, 1995: 108). კოდების გადართვა ბუნებრივი და საყურადღებო მოვლენაა, რომელიც აადვილებს როგორც კომუნიკაციას, ასევე სწავლა-სწავლების პროცესს (Eldridge, 1996). კოდების გადართვა ქმნის კომფორტულ გარემოს EFL სწავლა-სწავლების პროცესში. მაგალითად, თურქეთში საშუალო საფეხურის EFL სწავლა-სწავლების პროცესში ჩართულ მოსწავლეთა კვლევის შედეგად გამოირკვა, რომ კოდების გადართვა თანხვედრაში მოდის საგანმანათლებლო მიზნებთან (Eldridge, 1996: 303).

საგანმანათლებლო კონტექსტში კოდების გადართვა პედაგოგიკური და სხვა ფუნქციებით ხასიათდება, რაც განპირობებულია აკომოდაციის თეორიით (Accommodation Theory). ეს თეორია ძირითადად ამტკიცებს, რომ მოსაუბრეები სტრატეგიულად იყენებენ კოდების გადართვას, როგორც ინსტრუმენტს სხვადასხვა გარემოში კომუნიკაციისთვის (Mesthrie და სხვ., 2000). ეს ადასტურებს, რომ როგორც მოსწავლეები, ასევე მასწავლებლები გარკვეულ სიტუაციებში ირჩევენ მშობლიურ ენას, რათა საუბრისას მოერგონ სიტუაციას ან აჩვენონ თავიანთი სტატუსი (ორენოვნების). იაკობსონი და ფალტისი (Jacobson & Faltis 1990: 174–175) განიხილავენ აცდენას ენის პოლიტიკასა და სწავლების პრაქტიკას შორის და ვარაუდობენ, რომ აღნიშნულ შეუსაბამობას სწავლებისას არსებული პრობლემა იწვევს, კერძოდ, მასწავლებლის განზრახვა სწავლებისას გამოიყენოს მხოლოდ სამიზნე ენა და სტუდენტების საჭიროება, გაიგონ რაც შეიძლება მეტი. ამრიგად, მასწავლებლებს

უჭირთ თავი აარიდონ მშობლიური ენის გამოყენებას. შესაძლებელია, მაგრამ რთულია მოსწავლეებისთვის მშობლიური ენის იგნორირება უცხო ენის სწავლებისას.

საგანმანათლებლო კონტექსტში, კოდების გადართვის ფუნქციების შესწავლის, ორი ძირითადი კლასიფიკაცია გამოიყო, 1. კანაგარაჯაჰის 2. ფერგუსონის, რომლებიც ყველაზე ციტირებულია სამეცნიერო სივრცეში. მომდევნო ქვეთავები ემსახურება აღნიშნული კლასიფიკაციების განსჯა განხილვას.

3.1 კანაგარაჯაჰის კლასიფიკაცია

კანაგარაჯაჰის კვლევა (ჩატარდა შრი-ლანკაში, ჯაფნას საკლასო ოთახებში) ეყრდნობა 24 მასწავლებლის (თანაბრად არჩეული რაოდენობები სასოფლო და საქალაქო დასახლებებიდან) საგაკვეთილო პროცესზე დაკვირვების შედეგად შეგროვებულ მონაცემებს. თავდაპირველად კვლევის მიზანს წარმოადგენდა საგაკვეთილო პროცესში პირველი (მშობლიური) ენის ფუნქციური ანალიზი, შემდგომში დავიწროვდა და საგაკვეთილო პროცესში კოდების გადართვის როლს დაეთმო მეტი ყურადღება. კვლევაში ჩართული პირები იყვნენ მასწავლებლები, რომლებიც მაგისტრატურის საფეხურზე სწავლობდნენ და ორთვიან შეფასებად პრაქტიკულ კურსს გადიოდნენ სკოლებში. აღნიშნული პერიოდის განმავლობაში, სულ მცირე სამჯერ ხელმძღვანელები ესწრებოდნენ და აკვირდებოდნენ მათ მუშაობას. გაკვეთილის შემდგომ ორივე მხარე (მასწავლებელი და ხელმძღვანელი) აფასებდა გაკვეთილის ეფექტიანობას. თავად ხელმძღვანელებიც ერთმანეთში განიხილავდნენ თითოეული მასწავლებლის საგაკვეთილო პრაქტიკას. კანაგარაჯაჰი, როგორც ხელმძღვანელი, ესწრებოდა, ინიშნავდა დამატებით ეთნოგრაფიულ შენიშვნებს სწავლების კონტექსტზე და გაკვეთილის ორმხრივი რეფლექსიის დროს გამოთქმულ მოსაზრებებს. საკვლევი მასალა აერთიანებს როგორც აუდიო ჩანაწერებს, ასევე დაკვირვების დროს ჩაწერილ ტრანსკრიპტებს.

კანაგარაჯაჰის კვლევა ბუნებრივ გარემოშია ჩატარებული, და ამგვარად, თვისებრივი ხასიათისაა, რომელიც ემსახურებოდა კოდების გადართვის მაგალითების მოძიებას და მათი ფუნქციების გამორკვევას. იმის მიუხედავად რომ მკვლევარმა გამოიყენა ეთნოგრაფიული მონაცემები, კვლევის ჩარჩოდ მაინც საუბრის

ანალიზის თეორიაა აღებული, ვინაიდან მასწავლებლებისა და მოსწავლეების მიერ კოდების გადართვის ქცევები უფრო მეტად გაუცნობიერებელი ხასიათისაა. გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ მასწავლებლების აკადემიური ხელმძღვანელები საგაკვეთილო პროცესს აკვირდებოდნენ საკლასო ოთახში ბოლო მერხიდან, მოსწავლეებისთვის ეს ფაქტი მეტ-ნაკლებად ბუნებრივი იყო, ვინაიდან მსგავს დასწრებებს მიჩვეულები იყვნენ, განათლების სამინისტროს მიერ გამოგზავნილი პირები ხშირად ესწრებოდნენ საგაკვეთილო პროცესს. რაც შეეხება მასწავლებლებს, ვინაიდან მათი საქმიანობა ფასდებოდა, ცდილობდნენ მეტად გამოეყენებინათ სამიზნე ენა.

კანაგარაჯაჰის კვლევა ნაკლებად ეხება კოდების გადართვის სტრუქტურულ ანალიზს, არამედ ორიენტირებულია მის სოციოლინგვისტურ და დისკურსულ ფუნქციებზე.

კანაგარაჯაჰის კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით, კოდების გადართვის გამოყენების ფუნქციები საკლასო ოთახში მიკროფუნქციების კატეგორიის ქვეშ ერთიანდება და იყოფა ორ ფართო კატეგორიად: პირველი კატეგორია აჩვენებს, საკლასო ოთახში რა ფუნქციას ასრულებს კოდების გადართვა სასწავლო მასალის შინაარსის გადმოსაცემად ხოლო მეორე კატეგორია საკლასო/საგაკვეთილო პროცესის მართვას ეხება.

წინამდებარე ორი ვრცელი კლასიფიკაცია იყოფა ქვეკატეგორიებად:

1. შინაარსის (გაკვეთილის თემისა და კურიკულუმში გაწერილი ენის უნარების) გადაცემა.

საგაკვეთილო მასალაზე მუშაობისას ძირითადად, ორმხრივად მიღებულია ინგლისური ენის გამოყენება. თუმცა, აღნიშნულ პროცესშიც გამოვლინდა გაუცნობიერებელი გადართვები ტამილურზე.

- **საგაკვეთილო მასალის მიმოხილვა** – როგორც საგაკვეთილო პროცესისთვის შემზადების ფუნქციას, წინა საგაკვეთილო მასალის მიმოხილვის პროცესი ხელს უწყობს მოსწავლეების მობილიზებას გაკვეთილისთვის.

- **განმარტება (მაგ., სიტყვის)** – მასწავლებლები ხშირად იყენებდნენ ტამილურს ბავშვებისთვის უცნობი სიტყვის (ძირითადად იგულისხმება ლექსიკური ერთეული ან ნასესხები სიტყვა) განმარტების მიზნით.
- **ახსნა (მაგ., საგაკვეთილო მასალის)** – კოდების გადართვა ემსახურება ბევრ ამგვარ სტრატეგიას (გამეორება, ახსნილის სხვაგვარად ფორმულირება, დაზუსტება) რომლებიც ხელს უწყობენ სტუდენტებს მასალის ათვისებაში.
- **კულტურული შესაბამისობის გამოხატვა** – მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს ხშირად უჩნდებათ ტამილურ ენაზე შესატყვისი ანეკდოტის, ხუმრობის, კულტურული შესაბამისობის მოყვანის სურვილი.
- **პარალელური თარგმანი (მაგ., მშობლიურ ენაზე)** – ზოგიერთი მასწავლებელი საგაკვეთილო მასალის ახსნის პროცესში იყენებს სიტყვასიტყვით თარგმანს. განვიხილოთ მაგალითი გაკვეთილის, რომელზეც მასწავლებელი ხსნის ახალ ლექსიკურ ერთეულებს – სხეულის ნაწილებს.
- **მოსწავლეებთან წყვილში ან ჯგუფური მუშაობა** – საგაკვეთილო პროცესში, წყვილში ან ჯგუფური მუშაობისას მასწავლებლისგან დამოუკიდებლად, მოსწავლეები ხშირად იყენებდნენ ტამილურს – წინადადებების, სიტყვების თარგმნის მიზნით.

2. **საკლასო/საგაკვეთილო პროცესის მართვა** (კოდების გადართვა არეგულირებს მოსწავლეებისა და მასწავლებლების ჩართულობასა და გაკვეთილის მსვლელობას. მათ ხდის ეფექტიანსა და რეგულარულს).

პირველი მშობლიური ენის სწავლების პროცესზე დაკვირვებისას, გამოიკვეთა მასწავლებლების მიდრეკილება ეფექტიანი მართვის განხორციელების მიზნით გამოიყენონ ორგვარი მიდგომა – „მოდალობის გამიჯვნა“ (Meritt, და სხვ., 1992). მერიტის და სხვა მკვლევრების მიერ შექმნილი ტერმინი განმარტავს მასწავლებლის მიერ სხვადასხვა ფუნქციების გამოხატვის მიზნით კონკრეტული კოდების ან ხერხის გამოყენებას, კერძოდ, მასწავლებელთა ნაწილი ირჩევს ინსტრუქციების მიცემის ვერბალურ გზას და არავერბალურ (ჟესტიკულაცია, სიჩუმე, ფიზიკური მოძრაობები) გზას შეფასებისას. კოდების გადართვაც მსგავსი ხასიათისაა, მასწავლებელთა ნაწილი ინგლისურს იყენებს დავალების ინსტრუქციის მისაცემად, როცა ემოციების გამოხატვისთვის ტამილურს ამჯობინებს.

- **საგაკვეთილო პროცესისთვის შემზადება** – მასწავლებელი ტამილურს იყენებს მოსწავლეებისთვის საკლასო ოთახში მერხების სასურველი განლაგების ცნობების მიზნით.
- **მითითებების მიცემა** – აქტივობის ინსტრუქციის მიცემისას მოსწავლეების დაბნეულობისა და გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლად, მასწავლებელი იყენებს ტამილურს. თუმცა მონაცემთა ანალიზისას გამოიკვეთა, რომ მასწავლებლები შაბლონურ ინსტრუქციებს ინგლისურ ენაზე იძლეოდნენ (მაგ., now sit in pairs with your neighbour and practice the dialogue).
- **დახმარების თხოვნა** – მოსწავლეებს, დავალების შესრულების პროცესში არსებული დაბრკოლებისას, შეუძლია გადაერთონ ტამილზე, რათა აღნიშნულმა ხელი არ შეუშალოს საკლასო აქტივობის მსვლელობას.
- **დისციპლინის დამყარება** – მოსწავლეები თანაკლასელებთან უთანხმოების შემთხვევაში მიმართავდნენ მასწავლებლებს ტამილურად.
- **მოსწავლის გამხნეების** – სიტუაციებში, რომლებშიც საჭიროა დაბნეული, შეშინებული და აღელვებული მოსწავლის წახალისება, მასწავლებლები ცდილობენ გამოიყენონ შედარებით არაფორმალური და უშუალო სტატუსის მქონე ენა – ტამილური. რაც ხელს უწყობს მოსწავლეებისთვის მშვიდი და მეგობრული გარემოს შექმნას.
- **მოსწავლის შექება** – მსგავსად გამხნეების ფუნქციისა, შექებისას ტამილურის გამოყენებას განსაკუთრებული დატვირთვა აქვს. ინგლისურ ენაზე მრავალჯერადად წარმოთქმული კომპლიმენტები კარგავს ძალას.
- **მოსწავლის გაფრთხილება** – როდესაც მოსწავლეები ნაკლებად ცდილობენ ინსტრუქციებს არ დაემორჩილონ, მასწავლებელი გადაერთვება ტამილურზე, რათა შეახსენოს მათ მსგავსი ქმედების შედეგი.
- **მასწავლებლის შენიშვნა (ემოციური გამოხატულება)** – იმედგაცრუებული მასწავლებელი ერთვება ტამილურზე ბრაზის გამოხატვის მიზნით.
- **კლასის დაწყნარება** – დისკურსის მარკერების, ნაწილაკების მეშვეობით გადართვა გამოხატავს თბილ, მეგობრულ, გამამხნეებელ დამოკიდებულებას მასწავლებლის მხრიდან.

- **თხოვნა** – როგორც წინა ფუნქციაში აღვნიშნეთ, ტამილური გამოხატავს უშუალოდ, სოლიდარობის გამომხატველ კოდს, რომელსაც მოსწავლეები იყენებენ მასწავლებლის მიმართ განსაკუთრებული თხოვნის გამოსახატად.
- **არასაგაკვეთილო თემებზე საუბრები** – არასაგაკვეთილო თემებზე საუბრისას (მოსწავლეების წყვილში მუშაობისას, ჯგუფური მუშაობისას, მასწავლებლისა და მოსწავლეების გჯუფური მუშაობისას) გამოიყენება ტამილური. ამასთანავე, საზოგადოებაში აქტუალურ თემებზე საუბრისას ორივე მხარის მიერ გამოიყენება მშობლიური (ტამილური) ენა.

ზემოთ მოყვანილ კლასიფიკაციის გათვალისწინებით, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ კანაგარაჯაჰის კვლევა აერთიანებს როგორც მასწავლებლის, ისე მოსწავლეების მიერ კოდების გადართვის ქცევებს და წარმოადგენს საერთო კლასიფიკაციას. მის კვლევაში ნაკლებადაა შესწავლილი მოსაუბრეთა მიერ ენების მიმართ დამოკიდებულებისა და ენის პოლიტიკის საკითხები. კანაგარაჯაჰის კვლევის ინტერესს ძირითადად კოდების გადართვის მიკროფუნქციები წარმოადგენს. კვლევის ზოგადი შეფასებით, ინგლისური ენა გამოიყენება საგაკვეთილო აქტივობებში, სახელმძღვანელოში არსებულ მასალაზე სამუშაოდ, ტამილური კი მხოლოდ მაშინ, როდესაც კომუნიკაცია არაოფიციალური, პერსონიფიცირებული, მოსაუბრეთა კულტურაზე მორგებულია. ჯაფნას საკლასო ოთახებში ინგლისური დამკვიდრებული, ოფიციალური, ხოლო ტამილური მარკირებული კოდია (Myers-Scotton, 1983).

3.2 ფერგუსონის კლასიფიკაცია

ფერგუსონის კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით (კვლევა ჩატარდა აფრიკაში, როგორც პოსტკოლონიურ კონტექსტში) მასწავლებლის მიერ კოდების გადართვის გამოყენების ფუნქციები საკლასო ოთახში მიკროფუნქციების კატეგორიის ქვეშ ერთიანდება და იყოფა სამ ფართო კატეგორიად: პირველი კატეგორია აჩვენებს, საკლასო ოთახში რა ფუნქციას ასრულებს კოდების გადართვა სასწავლო მასალის გადმოსაცემად, მეორე კატეგორია საკლასო/საგაკვეთილო პროცესის მართვას ეხება, ხოლო მესამე ადამიანთაშორის ურთიერთობებს, კერძოდ მოსწავლისა და მასწავლებლის ურთიერთობას.

წინამდებარე კლასიფიკაცია ფერგიუსონმა უკვე ჩატარებულ კვლევებზე (ჰონგ-კონგი Pennington, 1995; Lin, 1996; Jonson, 1983; ბრუნეი – Martin, 1996, 1999; შრი-ლანკა – Canagarajah, 1995; მალტა – Camilleri, 1996; ბოტსვანა – Arthur, 1996; სამხრეთ აფრიკა – Addendorf, 1993; კენია – Merritt და სხვ., 1992) დაყრდნობით წარმოადგინა. ცხრილში მოყვანილია ის კვლევები, რომელთა კვლევის ობიექტი ინგლისური, როგორც უცხო ენა იყო.

ცხრილი 16. კოდების გადართვის კვლევა საგანმანათლებლო კონტექსტში (მიმოხილვა)

ადგილმდებარეობა	ავტორი	კვლევის მონაცემები და საგანი
კვლევის შედეგები		
ჰონგ-კონგი	Pennington (1995)	ინგლისური ენის გაკვეთილები, რვა მასწავლებელი, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში (1-6 კლასები)
<p>კანტონურ ენაზე გადართვის ფუნქციები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ინგლისური ტერმინების ახსნა-განმარტება; • მოსწავლეების ყურადღების მობილიზება და ჩართულობის გაზრდა; • სასწავლო მასალის შინაარსის ახსნა; • სოციალური დისტანციის გაზრდა საკლასო, ფორმალური ატმოსფეროს შექმნა. 		
შრი-ლანკა, ჯაფნა	Canagarajah (1995)	ინგლისური ენის გაკვეთილები, 24 სკოლის მასწავლებელი.
<p>ტამილურ ენაზე გადართვის ფუნქციები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • შინაარსის (გაკვეთილის თემისა და კურიკულუმში გაწერილი ენის უნარების) გადაცემა; • საკლასო/საგაკვეთილო პროცესის მართვა. 		

ბოტსვანა	Arthur (1996)	ორ ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში, მეექვსე კლასებში.
<p>კოდების გადართვის ფუნქციები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • საკლასო/საგაკვეთილო პროცესის მართვა (საუბრის ადრესატის დაზუსტების, გაკვეთილის მომდევნო საფეხურზე გადასვლის, მოსწავლეთა ჩართულობის გაზრდის მიზნით); • ორი მოდალობა (საგაკვეთილო და არასაგაკვეთილო); • საგაკვეთილო მასალის ახსნისას. 		
კენია	Merritt და სხვ., 1992	სამ სკოლაში (პირველი, მესამე, მეოთხე და მერვე კლასები)
<p>კოდების გადართვის ფუნქციები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • საგაკვეთილო მასალის თავიდან ფორმულირება; • გაკვეთილის მომდევნო საფეხურზე გადასვლის, მოსწავლეთა ჩართულობის გაზრდის მიზნით; • ინგლისური ლექსიკური ერთეულების განმარტების მიზნით; • მოსწავლისთვის სიტყვის მიცემის უფლების, საკლასო ენობრივი ერთეულების გამოყენების დროს. 		

რაც შეეხება დანარჩენ კვლევებს (Lin, 1996; Jonson, 1983, 1985; Martin, 1996, 1999; Camilleri, 1996; Addendorf, 1993), მათი კვლევის საგანია საგნისა და ენის ინტეგრირებული სწავლების კონტექსტი, მაგ., გეოგრაფიის, ბიოლოგიის და სხვ., გაკვეთილები, რომლებიც ინგლისურ ენაზე ტარდება.

წინამდებარე კვლევებზე დაყრდნობით, ფერგუსონის სამი ვრცელი კლასიფიკაცია იყოფა ქვეკატეგორიებად:

1. შინაარსის (გაკვეთილის თემისა და კურიკულუმში გაწერილი ენის უნარების) გადაცემა:

- პარალელური თარგმანი (მაგ., მშობლიურ ენაზე);
- განმარტება (მაგ., სიტყვის);

- ახსნა (მაგ., საგაკვეთილო მასალის: გრამატიკული საკითხების);
- მასწავლებლის მიერ მოსწავლეების გაუგებარი საკითხის განმარტება;
- კულტურული შესაბამისობის გამოხატვა;
- მოსწავლეთა მიერ გაგებულის შემოწმება;
- ინგლისურად სწორად წარმოთქმაზე მოსწავლეებისთვის ყურადღების გამახვილების მიზნით;

2. საკლასო/საგაკვეთილო პროცესის მართვა

- მოსწავლეებისა და მასწავლებლების საკლასო დავალებების ორგანიზება;
- დისციპლინისა და საგაკვეთილო პროცესის სტრუქტურის შენარჩუნების მიზნით;

3. პიროვნებათშორისი ურთიერთობები

- მასწავლებელსა და მოსწავლეს შორის პიროვნებათშორისი ურთიერთობების გამყარება (მოსწავლეებთან წყვილში ან ჯგუფური მუშაობა);
- მოსწავლეებში შფოთის შემსუბუქების მიზნით;
- ინგლისური ენის სწავლის პროცესში მოსწავლის მოტივაციისა და თავდაჯერებულობის გაზრდის მიზნით;
- მოსწავლის წახალისების მიზნით;
- მოსწავლის შექების მიზნით;
- მოსწავლისთვის უკუკავშირის მიცემის მიზნით;
- მოსწავლეების ჩართულობის გაზრდის მიზნით.

ფერგუსონის კვლევა ეფუძნება ენის პოლიტიკის საკითხებს პოსტკოლონიურ კონტექსტში და გამოყოფს ორ მნიშვნელოვან მახასიათებელს. 1. კოდების გადართვა, როგორც ზოგიერთი კვლევა მოწმობს (იხ. Boyle 1997: 83), არა საუბრის უფუნქციო მოქმედებაა, არამედ მეტად მნიშვნელოვანი და კომუნიკაციისთვის საჭირო მექანიზმია სწავლების პროცესში, განსაკუთრებით იმ მოსწავლეებისთვის, რომელთა კომპეტენცია უცხოურ ენაში დაბალია. ზემოთ მოყვანილი ავტორების უმრავლესობა ეთანხმება ამ მახასიათებელს, მაგალითისთვის: „კოდების გადართვა საჭირო საშუალებაა მოსწავლეების მიერ კურიკულუმში გაწერილი სასწავლო მასალის ათვისების თვალსაზრისით“ (Camilleri, 1996: 107) „კოდების გადართვა წარმოადგენს

დამატებით რესურსს საგაკვეთილო მიზნების მიღწევის თვალსაზრისით“ (Merritt და სხვ., 1992: 118).

ამ მნიშვნელოვანი მიღწევების მიუხედავად, არსებობს მთელი რიგი შენიშვნები, რომელთაგან ერთ-ერთია უცხო ენის გაკვეთილზე კოდების გადართვის ქცევა, როგორც მასწავლებლის, ისე მოსწავლის მხრიდან. აღნიშნული შესაძლოა, უფრო მიუღებლად ჩაითვალოს, ვიდრე საგნობრივი შინაარსის მქონე გაკვეთილზე, რომელსაც ორმაგი მიზანი (საგნობრივი შინაარსის გადაცემა და ენობრივი კომპეტენციის ამაღლება) აკისრია.

მესამე თავის დასკვნა

საგანმანათლებლო კონტექსტში, კოდების გადართვის ფუნქციების შესწავლის, ორი ძირითადი კლასიფიკაცია გამოიყო, 1. კანაგარაჯაჰის 2. ფერგუსონის.

კანაგარაჯაჰის კვლევა ბუნებრივ გარემოშია ჩატარებული (საკლასო ოთახში დაკვირვების მეთოდის გამოყენებით) და, ამგვარად, თვისებრივი ხასიათისაა, რომელიც ემსახურებოდა კოდების გადართვის მაგალითების მოძიებას და მათი ფუნქციების გამორკვევას. მისი კვლევა ნაკლებად ეხება კოდების გადართვის სტრუქტურულ ანალიზს, არამედ ორიენტირებულია მის სოციოლინგვისტურ და დისკურსულ ფუნქციებზე. კანაგარაჯაჰის კვლევა აერთიანებს როგორც მასწავლებლის, ისე მოსწავლეების მიერ კოდების გადართვის ქცევებს და წარმოადგენს საერთო კლასიფიკაციას. მის კვლევაში ნაკლებადაა შესწავლილი მოსაუბრეთა მიერ ენების მიმართ დამოკიდებულებისა და ენის პოლიტიკის საკითხები. კანაგარაჯაჰის კვლევის ინტერესს ძირითადად კოდების გადართვის მიკროფუნქციები წარმოადგენს.

ამგვარად, ზემოთ მოყვანილ ფუნქციებზე დაყრდნობით, ინგლისური ფორმალური, უცხო, შორეული, ხოლო ტამილური სპონტანური, არაფორმალური, ახლო საუბრებისთვის გამოიყენება.

კანაგარაჯაჰისგან განსხვავებით, ფერგუსონის კვლევა უმეტეს წილად მაკროფუნქციებზეა ორიენტირებული. ფერგუსონის კვლევა ეფუძნება ენის პოლიტიკის საკითხებს პოსტკოლონიურ კონტექსტში და გამოყოფს ორ

მნიშვნელოვან მახასიათებელს. 1. კოდების გადართვა, როგორც ზოგიერთი კვლევა მოწმობს (იხ. Boyle 1997:83), არა საუბრის უფუნქციო ქცევაა, არამედ მეტად მნიშვნელოვანი და საჭირო საკომუნიკაციო რესურსია სწავლების პროცესში, განსაკუთრებით იმ მოსწავლეებისთვის, რომელთა კომპეტენცია უცხოურ ენაში დაბალია. ამასთანავე, ფერგიუსონმა გამოყო არა ორი, არამედ სამი ძირითადი კატეგორია კოდების გადართვის ფუნქციების. ფერგიუსონის კვლევა ეყრდნობა უფრო მეტად აღწერითი ხასიათის მქონე თვისებრივ, ვიდრე რაოდენობრივ კვლევებს, ვინაიდან იგი ახდენს არა უშუალოდ მის მიერ ჩატარებული კვლევების, არამედ სხვა მკვლევრების მიერ განხორციელებული კვლევების დოკუმენტირებასა და ამავე კვლევებით მოპოვებულ მაგალითებზე დაყრდნობით კოდების გადართვის ფუნქციების კლასიფიცირებას.

თავი 4. ენისადმი და კოდების გადართვისადმი დამოკიდებულება

იმის მიხედვით თუ როგორ აღიქვამს სამყაროს ადამიანი, განისაზღვრება მისი ქცევა. სამყაროს აღქმის პროცესში დიდ როლს ასრულებს განწყობა/დამოკიდებულება (attitude). ტერმინი „განწყობა“ ნასესხებია ფსიქოლოგიიდან. კერძოდ, ენისადმი დამოკიდებულების შემსწავლელი მთავარი დარგი სოციალური ფსიქოლოგიაა. გამომდინარე იქიდან, რომ დამოკიდებულების კვლევა დიდი ხანია თამაშობდა გამორჩეულ და გადამწყვეტ როლს სოციალურ ფსიქოლოგიაში, აღნიშნული კონცეფცია ასევე გახდა სოციოლინგვისტიკის ინტერესის მთავარი ობიექტი (Garrett და სხვ., 2003: 2). თუმცა მისი ზუსტი ბუნება, მიუხედავად კვლევის სხვადასხვა სფეროში არსებული ფართო ინტერესისა, საკამათო რჩება.

დამოკიდებულება შეიძლება განისაზღვროს, როგორც „ფსიქოლოგიური ტენდენცია, რომელიც გამოიხატება კონკრეტული ობიექტის შეფასებით გარკვეული კეთილგანწყობის ან უკმაყოფილების გასაზომად“ (Eagley & Chaiken, 1993: 1). გასაზომი ობიექტების შეფასების პასუხები მოიცავს, მაგალითად, მოწონებას ან არ მოწონებას, მიახლოებას ან თავიდან აცილებას და მიკუთვნებას ან ზიზღს (Eagley & Chaiken, 1993: 3). ობიექტი შეიძლება იყოს კონკრეტული (მაგ., სხვადასხვა სახის საკვები) ან აბსტრაქტული (მაგ., ფემინიზმი), ისევე როგორც უსულო (მაგ., კომპიუტერები) ან სულიერი (მაგ. ადამიანები, ადამიანთა ჯგუფები) (Bohner, 2001: 241).

დამოკიდებულება მოიცავს კოგნიტიურ (cognition), აფექტურ (affect) და ქცევით (behaviour) კომპონენტებს (Garrett და სხვ., 2003: 3). ადამიანების შეფასებითი პასუხები სტიმულებზე შეიძლება დაიყოს სამ კლასად – შემეცნება, აფექტი და ქცევა (Eagley & Chaiken, 1993: 10). შემეცნებითი ტიპის შეფასების პასუხებს ასევე მოიხსენიებენ, როგორც „რწმენებს“, რომლებიც შედგება კავშირებისგან ან ასოციაციებისგან, რომლებსაც ადამიანები ამყარებენ დამოკიდებულების ობიექტსა და მის სხვადასხვა ნიშან-თვისებას შორის (Eagley & Chaiken, 1993: 11).

ფიშბეინი (Fishbein, 1967: 259) განმარტავს, რომ „კოგნიტიური კომპონენტი ეხება შეხედულებებს ობიექტის ბუნებისა და მისი ურთიერთობის შესახებ სხვა ობიექტებთან“. მაგალითად, ასეთი კავშირი ან ურთიერთობა შეიძლება აისახოს

ადამიანის რწმენაში, რომ უელსური ენის შესწავლა დაეხმარება მათ უკეთესი სამუშაოს პოვნაში უელსში (Garrett და სხვ., 2003: 3). ამ რწმენის მქონე პირმა დაამყარა კავშირი, ერთი მხრივ, უელსური ენის (ობიექტი A) ათვისებასა და, მეორე მხრივ, უკეთესი სამსახურის (ობიექტი B) პოვნას შორის.

მეორე მხრივ, აფექტური ტიპის შეფასებითი პასუხები შედგება გრძნობებისა და ემოციებისგან, როგორცაა პიროვნების ენთუზიაზმი უელსურ ენაზე დაწერილი პოეზიის მიმართ (Garrett და სხვ., 2003: 3). დამოკიდებულების აფექტური კომპონენტი ასევე შეიძლება გამოვლინდეს „თანაგრძნობიერი ნერვული სისტემის აქტივობის“ სახით, რომელსაც ადამიანები განიცდიან, როდესაც ისინი უპირისპირდებიან გარკვეული დამოკიდებულების მქონე სხვა ობიექტებს (Eagley & Chaiken, 1993: 11). მაშინ როცა ზოგიერთი ადამიანი განიცდის ბრაზის გრძნობას ან ემოციას ბირთვული ელექტროსადგურების განხილვისას, სხვები გრძნობენ იმედს და ოპტიმიზმს (Eagley & Chaiken, 1993: 11). აფექტური, ემოციური კომპონენტი ხშირად წარმოადგენს კვლევის ფოკუსს დამოკიდებულების შესწავლის პროცესში (Fishbein, 1967: 257) და ის დამატებით მნიშვნელობას იძენს კოგნიტიურ კომპონენტთან მისი მჭიდრო კავშირის გამო (Garrett და სხვ., 2003: 10). მიუხედავად იმისა, რომ რწმენა (ანუ შემეცნებითი კომპონენტი) ჩვეულებრივ თავისუფალია ემოციური შინაარსისგან, ის შეიძლება ეფუძნებოდეს ან იწვევდეს ემოციურად დატვირთულ რეაქციებს (Garrett და სხვ., 2003: 10). შესაბამისად, დამოკიდებულების მკვლევრებმა უნდა გაითვალისწინონ, როგორც ადამიანების რწმენა (კოგნიტიური კომპონენტი), ასევე მათი გრძნობები (ემოციური კომპონენტი) დამოკიდებულების ობიექტების მიმართ.

დამოკიდებულების მესამე კომპონენტი ქცევითი ხასიათისაა და მოიხსენიება, როგორც „ქცევითი“ (behavioural), „კონატიური“ (conative) ან „მოქმედების“ (action) კომპონენტი (Eagley & Chaiken, 1993: 12; Fishbein, 1967: 259). ერთის მხრივ, დამოკიდებულების ეს კომპონენტი აღწერილია, როგორც აშკარა ქმედებებისკენ მიმავალი, ხოლო მეორეს მხრივ, ადამიანების ქცევითი განზრახვების გამომხატველი (Eagley & Chaiken, 1993: 12). ამ განმარტების მიხედვით, ქცევითი რეაქცია სულაც არ იწვევს ფაქტობრივ ქცევას, მაგრამ შეიძლება უბრალოდ წარმოადგენდეს პიროვნების მოქმედების სურვილს. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ორმაგი განსაზღვრება მოიცავს

როგორც კონკრეტულ ქცევას, ასევე აბსტრაქტული ქცევის ზრახვებს, ფიშბაინი პირიქით ამტკიცებს, რომ ქცევითი კომპონენტი მხოლოდ ქცევის განზრახვისგან/სურვილისგან შედგება და არ იწვევს ან მოიცავს კონკრეტულ ქცევებს (Fishbein, 1967: 259). ფიშბაინი (Fishbein, 1967: 259) ადგენს მჭიდრო კავშირს დამოკიდებულების ქცევით და შემეცნებით კომპონენტებს შორის შემდეგ განმარტებაში:

დამოკიდებულების შემეცნებითი და ქცევითი კომპონენტები შეიძლება განიხილებოდეს, როგორც რწმენა ობიექტის შესახებ. შემეცნებითი კომპონენტი ეხება შეხედულებებს ობიექტის ბუნების შესახებ და მის ურთიერთობას სხვა „ობიექტებთან“, ხოლო ქცევის კომპონენტი ეხება რწმენას იმის შესახებ, თუ რა უნდა გაკეთდეს ობიექტთან მიმართებით. ეს განმარტება შეესაბამება არგუმენტს, რომ ქცევითი კომპონენტი წარმოადგენს ქცევის განზრახვას/სურვილს და არა რეალური მოქმედებისას. დამოკიდებულებასა და ქცევით კომპონენტს შორის კავშირი საკამათოა, რაც წარმოაჩენს მათ შორის კომპლექსურ ურთიერთობას.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, დამოკიდებულების კოგნიტიური, აფექტური და ქცევითი კომპონენტები შეიძლება აღწერილი იყოს როგორც „შეფასებითი“ პასუხი დამოკიდებულების ობიექტზე (Eagley & Chaiken, 1993:10). მაგრამ, საკამათოა სამივე კომპონენტის გაერთიანება დამოკიდებულების შემსწავლელ თეორეტიკოსებს შორის. ზოგიერთი სოციალური ფსიქოლოგი განსაზღვრავს აფექტსა და შეფასებას, როგორც იდენტურ ცნებებს და ურთიერთ შენაცვლებით იყენებს ტერმინებს. ამ განმარტების ფარგლებში, რწმენა (ანუ შემეცნებითი კომპონენტი) განიხილება, როგორც „მოტივაციური და ემოციურად ნეიტრალური“ და არ შედგება შეფასებითი პასუხისგან (Fishbein, 1967: 259). მეორეს მხრივ, ფიშბაინი ამტკიცებს, რომ ყველა რწმენა მიუთითებს გარკვეულ ხარისხზე, კეთილგანწყობაზე ან უკმაყოფილებაზე და, შესაბამისად, შეფასებითი ხასიათისაა. ბოლო დროინდელმა მიღწევებმა დამოკიდებულების თეორიაში და კვლევაში აფექტისა და ემოციების შესახებ დაადგინა აფექტი და შეფასება, როგორც განსხვავებული ცნებები (Eagley & Chaiken, 1993: 12). ამ მოსაზრების მიხედვით, ადამიანებს შეუძლიათ გამოხატონ შეფასება კოგნიტიური, ემოციური და ქცევითი რეაქციების საშუალებით.

ზემოთ ჩამოთვლილი დამოკიდებულების სამმხრივი მოდელი აჩენს კითხვას, უნდა შეიცავდეს თუ არა დამოკიდებულებები ყოველთვის სამივე კომპონენტს. სოციალური ფსიქოლოგების მიერ ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ სამივე კომპონენტი არ არის აუცილებელი დამოკიდებულების ხასიათის გამოსავლენად, რადგან დამოკიდებულებები შეიძლება ძირითადად ან ექსკლუზიურად დაფუძნდეს სამივე კონცეფციიდან ერთ-ერთზე (Eagley & Chaiken, 1993: 16). გარდა ამისა, როდესაც დამოკიდებულება მოიცავს სამივე კომპონენტს, არ არის აუცილებელი ისინი იყოს ერთმანეთთან შეთანხმებული. ფიშბაინი (Fishbein, 1967: 257) განმარტავს, რომ „დამოკიდებულების მრავალკომპონენტური კონცეფცია მრავალგანზომილებიანია და ნებისმიერი ადამიანის დამოკიდებულება ობიექტის ან კონცეფციის მიმართ შეიძლება იყოს სამ ძალიან განსხვავებულ პოზიციაზე, სამ სხვადასხვა განზომილებაში“. შესაბამისად, ადამიანს შეიძლება სჯეროდეს (მაგ. კოგნიტიურ კომპონენტს), რომ კონკრეტულ ენაზე საუბარი დაეხმარება მას უკეთესი სამუშაოს მოპოვებაში და ამავდროულად ჰქონდეს უარყოფითი ემოციური პასუხი (ანუ აფექტური კომპონენტი) ამ ენის მიმართ.

4.1 ენისადმი დამოკიდებულება

ცივილიზაციის დასაწყისიდან ადამიანმა დაიწყო ფიქრი ენის როლსა და მნიშვნელობაზე (Huguet & Madariaga, 2005). ენამ მოიცვა ადამიანის ცხოვრების ყველა ასპექტი და, ამრიგად, – ენის განმარტება ყოველთვის, ირიბად თუ აშკარად, დაკავშირებულია ადამიანის არსებობასთან “ (Williams, 1976: 21).

ენა, უპირველეს ყოვლისა, წარმოადგენს იდეების, ემოციების და სურვილების კომუნიკაციის მეთოდს ნებაყოფლობით წარმოებული სიმბოლოების საშუალებით“ (Sapir, 1921: 4). თუმცა ენა არა მხოლოდ მოსაუბრის მიერ განზრახული ინფორმაციის, არამედ სოციალური მნიშვნელობის მატარებელია. ის შეიცავს იდენტობის, ჯგუფის და სოციალური კლასის წევრობის სოციალურ მარკერებს (Cargile, Giles, Ryan, & Bradac, 1994; Garrett, 2001, 2010; Grosjean, 1982; Huguet & Madariaga, 2005). ენა არის „ძლიერი სოციალური ძალა“ (Cargile და სხვ., 1994: 211) და, შესაბამისად, ენობრივი დამოკიდებულებები წარმართავენ სოციალურ, ინსტიტუციურ, ინტერპერსონალურ

და ინდივიდუალურ დონეებს, რომლებიც გავლენას ახდენენ მოსაუბრის აღქმაზე და გადაწყვეტილების მიღებაზე (Giles & Billings, 2004).

გარეტმა (Garrett, 2010) განსაზღვრა ენობრივი დამოკიდებულებები ზოგადი დამოკიდებულების განსაზღვრის საფუძველზე სარნოფის განმარტებაზე დაყრდნობით, რომელმაც თქვა, რომ დამოკიდებულება არის ტენდენცია დადებითად ან უარყოფითად მოახდინო რეაგირება ობიექტებზე (Sarnoff, 1970: 279). მან დაასკვნა, რომ დამოკიდებულება არის შეფასებითი ორიენტაცია რაიმე სახის სოციალურ ობიექტზე, იქნება ეს ენა თუ ახალი მთავრობის პოლიტიკა და ა.შ. (Garrett, 2010: 20). სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ენობრივი დამოკიდებულება გამოირჩევა სხვა დამოკიდებულებისგან ობიექტით (Fasold, 1984).

მაშასადამე, ენა შეიძლება ჩაითვალოს „ობიექტად, რომელიც განიხილება როგორც სასურველი ან არასასურველი“ (Baker, 1992: 11). მორენომ (Moreno, 1999: 179) შემოგვთავაზა ენობრივი დამოკიდებულების უფრო ფართო განმარტება: ენობრივი დამოკიდებულება წარმოადგენს ინდივიდის სოციალური დამოკიდებულების გამოვლინებას, ორიენტირებულია და კონკრეტულად ითვალისწინებს როგორც ენას, ასევე მის გამოყენებას საზოგადოებაში; ხოლო ენა-ში ნებისმიერი ტიპის ენობრივი ვარიაცია იგულისხმება.

ენასა და საზოგადოებას შორის ძლიერი კავშირის გამო ენის დამოკიდებულების კონცეპტუალიზაცია ხშირად ვრცელდება მოსაუბრეების მიმართ (González & Huguet, 2002; Lasagabaster, 2003). ამ თვალსაზრისით (Richard, Platt, & Platt, 1992) განისაზღვრა ენობრივი დამოკიდებულება, როგორც დამოკიდებულება, რომელიც აქვთ სხვადასხვა ენაზე ან ენობრივ ვარიაციებზე მოსაუბრეებს ერთმანეთის ენების ან საკუთარი ენის მიმართ. ენის მიმართ ნეგატიური ან პოზიტიური გრძნობები შეიძლება ასახავდეს ლინგვისტურ შთაბეჭდილებებს სირთულე ან სიმარტივე, სწავლის სიმარტივე ან სირთულე, მნიშვნელობის ხარისხი, ელეგანტურობა, სოციალური მდგომარეობა და ა.შ. ხალხის დამოკიდებულება ამ ენაზე მოლაპარაკების მიმართ (Richard, Platt, & Platt, 1992: 199).

ენის დამოკიდებულების კვლევა კიდევ უფრო გაფართოვდა და მოიცვა სხვადასხვა ენობრივი ქცევა და მასთან დაკავშირებული ასპექტები (Fasold, 1984),

მაგალითად: ენობრივი საზოგადოება, ენობრივი ცვლილებები, ენის შენარჩუნება და ენობრივი მონაცვლეობა, და ჯგუფთაშორისი კომუნიკაციის ხელშემშლელი ენობრივი საკითხები, ენის დაგეგმვა და ენობრივი განათლება (Hout & Knops, 1988: 1). ენის დამოკიდებულების ამ ფართო განმარტების დასაძლევად აუცილებელია გავითვალისწინოთ ენის დამოკიდებულების ობიექტები. ბეიკერმა (Baker, 1992) ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ტერმინი „ენობრივი დამოკიდებულება“ გამოიყენებოდა როგორც განმაზოგადებელი ტერმინი, რომელშიც იგულისხმება:

- ენისადმი დამოკიდებულება;
- დამოკიდებულება ენის ვარიაციის ან დიალექტის მიმართ;
- დამოკიდებულება კონკრეტულ ენაზე მოსაუბრეების მიმართ;
- დამოკიდებულება ენის შესწავლისადმი;
- დამოკიდებულება სასწავლო სიტუაციისადმი;
- დამოკიდებულება ენასთან დაკავშირებული ქცევების მიმართ, როგორებიცაა ენის გამოყენება, შენარჩუნება, დაგეგმვა და ა.შ.

მაშასადამე, ზემოთ მოყვანილი ობიექტებისადმი დამოკიდებულებებს შორის შესაძლოა იყოს კავშირი. მათ მიმართ არსებული დამოკიდებულებები შეიძლება იყოს იდენტური, ერთგვაროვანი, გარკვეულწილად გადაფაროს ან შეიძლება არც იყოს დაკავშირებული. არსებობს შემთხვევები, როდესაც ენისადმი დადებითი დამოკიდებულება თანაარსებობს მოსაუბრეებისადმი უარყოფით დამოკიდებულებასთან ან პირიქით. მეტიც, შესაძლოა, დადებითად იყოს განწყობილი ენისადმი, მაგრამ შეინარჩუნოს უარყოფითი დამოკიდებულება მისი შესწავლის მიმართ, ან, პირიქით, შეიძლება უარყოფითი დამოკიდებულება ჰქონდეს ენისადმი, მაგრამ იმავე ენის სწავლა მნიშვნელოვნად მიიჩნიოს (Edwards, 1985). უფრო მეტიც, ზემოთ ჩამოთვლილი ობიექტების მიმართ დამოკიდებულებამ შეიძლება გავლენა მოახდინოს ერთმანეთზე. მაგალითისთვის, ენისადმი დამოკიდებულება/განწყობა შეიძლება გამოავლინოს ან განაპირობოს ამ ენაზე მოსაუბრეებმა (Sharp და სხვ., 1973: 37). ამგვარად, განსხვავებულია დამოკიდებულება ენისადმი და ენობრივი ქცევისადმი (Crano და სხვ., 2010; Eagly & Chaiken, 1993; Fishbein & Azjen, 1974). შესაბამისად, ენასთან დაკავშირებული საკვლევო ობიექტებია: ენები, ენობრივი ვარიაციები, მოსაუბრეები, სასწავლო სიტუაცია და ქცევები,

რომლებიც მოიცავს ენის სწავლას, გამოყენებას და შენარჩუნებას. გარდა ამისა, კიდევ ერთი კრიტერიუმი, რომელიც განასხვავებს დამოკიდებულების ობიექტებს, არის კონკრეტულობა (Eagly, 1992; Eagly & Chaiken, 1993; Gardner, 1985; Krauss, 1995; Fishbein & Azjen, 1974). ენობრივი დამოკიდებულება შეიძლება განსხვავდებოდეს კონკრეტულობის განზომილების მიხედვით, უფრო ზოგადი დამოკიდებულებიდან (მაგ., დამოკიდებულება უცხო ენების მიმართ, დამოკიდებულება ინგლისურის, კატალონიურის მიმართ ბარსელონაში) კონკრეტულ დამოკიდებულებებზე (მაგ., დამოკიდებულება სწავლის მიმართ ინგლისური, დამოკიდებულება კატალონიის კლასის მიმართ, დამოკიდებულება ფრანგულის მასწავლებლის მიმართ). გარდა ამისა, გარდნერმა (1985) განასხვავა საგანმანათლებლო და სოციალური ენისადმი დამოკიდებულებები. საგანმანათლებლო დამოკიდებულებები მოიცავს დამოკიდებულებებს საგანმანათლებლო ასპექტების მიმართ, როგორცაა ენის შესწავლისადმი დამოკიდებულება, მასწავლებელი და კურსი. სოციალური დამოკიდებულებები ორიენტირებულია ენის კულტურულ შედეგებზე და მოიცავს დამოკიდებულებას სოციალური ჯგუფების, ეთნოცენტრიზმისა³ და ანომის⁴ მიმართ. სოციალური ენისადმი დამოკიდებულების კვლევა ითვალისწინებს (Baker, 1992; Fasold, 1984; Garrett, 2010) უფრო რთული პროცესების გაგებას, როგორებიცაა ენის ათვისებისა ან სოციალური ინტეგრაციის საკითხები. გარდა ამისა, ენობრივი დამოკიდებულება შეფასებითი ხასიათის, ჰიპოთეზური კონსტრუქტებია, რომლებიც გამოცდილებით შეისწავლება. სტაბილურობის გარკვეული ხარისხის მიუხედავად, ინგლის და ჩეიკენის (Eagly & Chaiken, 1993) განმარტებაზე დაყრდნობით, დამოკიდებულება ენის მიმართ, ფსიქოლოგიური ტენდენციების თვალსაზრისით, გამოხატულია კონკრეტულის დადებითი ან უარყოფითი შეფასებით.

4.1.1 ენობრივი განწყობის ცვლილება

განწყობის ერთ-ერთი მთავარი მახასიათებელია ცვალებადობა, რაც განაპირობებს მის აქტუალობას. დამოკიდებულების/განწყობის ცვლილება იწვევს ქცევის ცვლილებას. ენის პოლიტიკის მიხედვით, ენისადმი განწყობის/დამოკიდებულების

³ ეთნიკური ჯგუფის რწმენას, რომ ის, თავისი ჩვეულებებითა და ტრადიციებით, სხვა ეთნოსებზე აღმტებულია

⁴ საზოგადოების ისეთი მდგომარეობა, რომელიც ხასიათდება სოციალური ურთიერთობების მარეგულირებელი ნორმების შესუსტებით, ან მათ მიმართ გულგრილი დამოკიდებულებით.

ცვლილება არსებითად დაკავშირებულია ენის შენარჩუნების, დაბინძურებისა და განვითარების საკითხებთან. ენობრივი დამოკიდებულების ცვლილების მაგალითები სოციალურ დონეზე ჩატარდა უელსსა (Baker, 1992) და კატალონიაში (Woolard & Gahng, 1990), ორივე შემთხვევაში დამოკიდებულება/განწყობა უმცირესობათა ენების სასწავლო მიზნებისთვის გამოყენებასთან მიმართებით გაუმჯობესდა. ინდივიდუალურ დონეზე, ენობრივი დამოკიდებულება/განწყობის შეცვლა განპირობებულია ინდივიდუალური საჭიროებებით, მოტივებითა და სოციალური სიტუაციებით. სოციალურ-ფსიქოლოგიური დამოკიდებულების თეორიიდან გამომდინარე, ენის დამოკიდებულების ცვლილებაზე შეიძლება გავლენა იქონიოს მოტივაციამ, ღირებულებებმა, იდეოლოგიებმა, იდენტობებმა და ქცევებმა. მნიშვნელოვანი მოვლენები, როგორებიცაა ძალადობა, მასობრივი პროტესტი, პარტიზანული აქტივობა, მთავრობის მიერ დაწესებული პოლიტიკა, ასევე იწვევს დამოკიდებულების/განწყობის ცვლილებას (Baker, 1992). ამგვარად, დამოკიდებულების თვისებებია: ძალა და ხელმისაწვდომობა, მისი ზომიერი ცვლილება და გავრცელების არეალი. ენობრივი კონტაქტის სიტუაციებში მრავალფეროვან სოციალურ ჯგუფებს შორის ურთიერთობები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ენისადმი დამოკიდებულების ცვლილების საკითხში. ბეიკერს (Baker, 1992) შემოაქვს რამდენიმე პირობა, რამაც შეიძლება ხელი შეუწყოს ენისადმი დამოკიდებულების/განწყობის ცვლილებას: პირველი, საზოგადოების ინტეგრაციამ შეიძლება ხელი შეუწყოს დამოკიდებულების/განწყობის შეცვლას, განსაკუთრებით მათთვის, ვინც გეგმავს დასახლდეს შესაბამის საზოგადოებაში. მეორე, საზოგადოებებს შორის კავშირი, რომელიც მიიღწევა საერთო მიზნებით, კულტურული აქტივობებით, სპორტით, რელიგიით, საერთო გატაცებებითა და ინტერესებით, ასევე ზრდის ენისადმი დამოკიდებულების/განწყობის შეცვლის შანსებს. რაც უფრო სავარაუდოა ცვლილება, მით უფრო მჭიდროა ურთიერთობები აღნიშნულ ჯგუფებს შორის. გარდა ამისა, ენის მარკეტინგი, კონკრეტულ ენაზე მოსაუბრე საზოგადოების გარე პიროვნებების წახალისება გამოიყენოს ენა, შეიძლება სასარგებლო იყოს ენისადმი მათი დამოკიდებულების/განწყობის ცვლილების ხელშეწყობისთვის, მეტყველების გარეთ მყოფი პირების წახალისებისთვის გამოსაყენებელი საზოგადოება. გარდა ამისა, მხარდამჭერი პოლიტიკური,

კულტურული, ეკონომიკური გარემო ხელს უწყობს ენობრივი დამოკიდებულება/განწყობის ცვალებადობას. და ბოლოს, რაც მთავარია, ცვლილება უფრო სავარაუდოა, რომ მოხდეს, როდესაც მიიღწევა ნებაყოფლობით, ინფორმირებისა და კონსულტაციის გზით. ენობრივი დამოკიდებულების განსაზღვრებისა და მახასიათებლების დადგენის შემდეგ, შევეცდებით, განვიხილოთ ენობრივი დამოკიდებულების/განწყობის სხვადასხვა კვლევა.

4.1.2 ენისადმი დამოკიდებულების შესწავლის პარადიგმა

ენისადმი დამოკიდებულების კვლევების მიმოხილვისას, აღეისიმ და ფიშმანმა (Agheyisi & Fishman, 1970) გამოყვეს სამი კატეგორია: ა) კვლევები ენისადმი დამოკიდებულების შეფასებაზე ორიენტირებული; ბ) კვლევები ენის ან მისი ვარიაციის სოციალური მნიშვნელობის შესახებ, რომლებიც ეხება ჯგუფურ, სტერეოტიპულ შთაბეჭდილებებს; გ) კვლევები, რომლებიც ეხება ენასთან დაკავშირებულ ქცევებს, როგორცაა ენის სწავლა, არჩევანი, გამოყენება, განმტკიცება და დაგეგმვა. 1970-იან წლებში გაჩენილი ეს კვლევითი მიმართულებები ბოლო ათწლეულებში გაიზარდა. კვლევები ენის შესწავლისადმი დამოკიდებულებაზე ყველაზე მეტად განვითარდა. აღეისისა და ფიშმანის (Agheyisi & Fishman, 1970) კლასიფიკაციის გამოყენებით, როგორც ამოსავალი წერტილი და კვლევის მიმდინარე ტენდენციების გათვალისწინებით, კვლევის ოთხი ძირითადი კატეგორია გამოიყო: 1) ენის შეფასების პარადიგმა ორიენტირებულია ენის მიმართ დამოკიდებულებაზე. წარმომადგენლობითი კვლევები ჩატარდა უელსში (Sharp, 1973; Baker, 1992). მეთოდოლოგიურად მიღებულია კითხვარის საშუალებით გაზომვა. 2) მოსაუბრის შეფასების პარადიგმა, კანადაში გამოიყენეს პირველად, კვლევებით ჩაატარა (Lambert და სხვ., 1960) და ორიენტირებულია კონკრეტულ ენაზე ან ენის ვარიაციაზე მოლაპარაკებისადმი დამოკიდებულების კვლევაზე. ხასიათდება არაპირდაპირი გაზომვის ტექნიკით – შესატყვისი გაზომვის ტექნიკა (the matched-guise technique).

3) ენის სწავლის პარადიგმა ეყრდნობა ენის შესწავლის საკითხს და დიდწილად ეფუძნება გარდნერის მიერ ჩატარებულ კვლევებს (Gardner, 1985) კანადაში. ზოგადად, ენის შესწავლისადმი, სასწავლო სიტუაციისა და ენობრივი საზოგადოების მიმართ

დამოკიდებულება შესწავლილია მოტივაციასთან მიმართებით და გასაზომად გამოიყენება კითხვარი.

4) გარდა ენის შესწავლისადმი დამოკიდებულებისა, ენასთან დაკავშირებული ქცევებისადმი დამოკიდებულების კვლევა მოიცავს ენის გამოყენებასა და ენის შენარჩუნებას. კვლევის ეს მიმართულება მიზნებისა და მეთოდების თვალსაზრისით ჰეტეროგენულია.

ენისადმი დამოკიდებულების კვლევის კიდევ ერთი მიმართულებაა კოდების გადართვის მიმართ განწყობის კვლევა (Edwards, 2004; Heller, 1995), რომელიც განიხილება, როგორც ცალკე კატეგორია, ვინაიდან ორიენტირებულია არა ერთი, არამედ ორი ენისადმი დამოკიდებულების კვლევაზე.

4.2 ენობრივი ქცევისადმი დამოკიდებულების კვლევა

ლამბერტის (Lambert, 1969) და გარდნერის (Gardner, 1985) ნაშრომები კანადის ორენოვან კონტექსტში მეორე ენის ფსიქოსოციალური ცვლადების შესწავლის, განსაკუთრებით ქცევითი და მოტივაციური ფაქტორები, კვლევაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს, გარდნერის (Gardner, 1985) ნაშრომის შემდეგ, რომელიც აჩვენებს დამოკიდებულებებისა და მოტივაციის როლს ენის ათვისებასთან მიმართებით, ამ თემაზე კვლევა ექსპონენტურად განვითარდა, რომლის თანახმად მოსაუბრის ენისადმი დამოკიდებულება და მოტივაცია დადებითად განამტკიცებს ენის ათვისებას (Gardner, 1985: 56).

გარდნერის სოციო-საგანმანათლებლო მოდელის, მეორე ენის ათვისების შესახებ, შესწავლის საგანია დამოკიდებულებები და მოტივაცია, რადგან ისინი განსაზღვრავენ, რამდენად აქტიურადაა მოსაუბრე ჩართული ენის შესწავლის პროცესში (Gardner, 1985: 56).

გარდნერმა შემოიტანა ინტეგრაციულების კონცეფცია, რომელიც გულისხმობს ინდივიდის მეორე ენისადმი ინტერესსა და L2 ჯგუფის წევრებთან ურთიერთობის მზაობას. აღნიშნული კონცეფცია განამტკიცებს გარდნერის კვლევის ჰიპოთეზას, რომლის მიხედვითაც მოსაუბრე რაც უფრო მეტად მიაკუთვნებს თავს კონკრეტულ ენაზე მოსაუბრე საზოგადოებას, მით უფრო მაღალია მისი მოტივაცია აღნიშნული

ენის ათვისებისადმი (Gardner, 1985, 1991, 2001; Masgoret & Gardner, 2003). ინტეგრაციულების კონცეფციის განმარტებაში ახსნილია ენის სწავლასა და სოციალურ ინტეგრაციას შორის ძლიერი კავშირი (Gardner, 2001): *ინტეგრაციულება ასახავს მეორე ენის შესწავლის ინტერესს სხვა ენობრივ საზოგადოებასთან დაახლოების მიზნით. ერთი მხრივ, ეს გულისხმობს სხვა კულტურული ჯგუფებისა და ცხოვრების წესისადმი ღიაობასა და პატივისცემას. მეორე მხრივ, ეს შეიძლება მოიცავდეს საზოგადოებასთან სრულ იდენტიფიკაციას (და შესაძლოა თავდაპირველი ჯგუფიდან გასვლასაც კი), მაგრამ უფრო ხშირად ითვალისწინებს სრულ ინტეგრაციას ორივე ენობრივ საზოგადოებაში“ (Gardner, 2001: 5).*

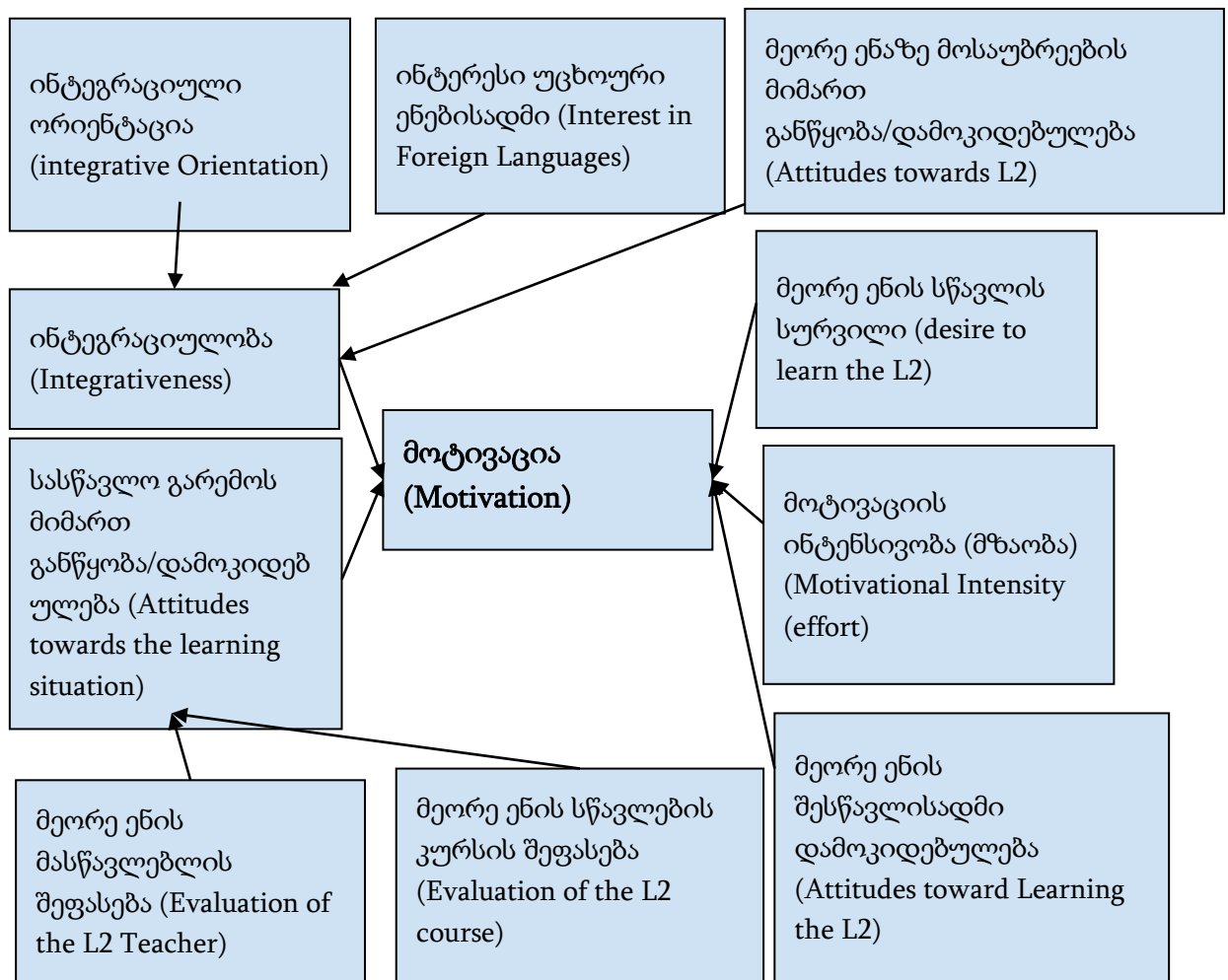
ინტეგრაციულება მოიცავს სამ ფაქტორს: დამოკიდებულებას სამიზნე ენობრივი ჯგუფის მიმართ, ინტეგრაციულ ორიენტაციასა და ინტერესს უცხო ენის მიმართ. ენობრივი საზოგადოებისადმი ინტეგრაციულებისა და დამოკიდებულების დანერგვით გარდნერმა და მისმა თანამოაზრებმა აჩვენეს სოციალური კონტექსტის აქტუალობა, რაც თავის დროზე შედარებით ახალი იდეა იყო. მოდელის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტია მოტივაცია, რომელიც განისაზღვრება როგორც „მოსწავლის დამოკიდებულებების, მისწრაფებებისა და ძალისხმევის ერთობლიობა ენის შესწავლის მიმართ“ (Gardner & MacIntyre, 1993b: 159). მოტივირებულ ინდივიდს სურს მიაღწიოს კონკრეტულ მიზანს, მიზნისადმი დიდი ძალისხმევის ფასად და კმაყოფილია იმ გამოცდილებით, რომელიც მიზნის მიღწევის პროცესში დააგროვა (Gardner & MacIntyre, 1993a). ამრიგად, გარდნერის თეორია მოიცავს ენის შესწავლის სურვილს, მოტივაციასა და ენის შესწავლის მიმართ დამოკიდებულებას.

ეს სამი კომპონენტია: ინტეგრაციულობა, მოტივაცია და სასწავლო გარემოსადმი დამოკიდებულება. ინტეგრაციული მოტივაცია ასახავს მოსაუბრის სურვილს, ინტეგრაციის მიზნით აითვისოს სამიზნე ენა და კულტურა (Gardner და სხვ., 1992: 198).

თუმცა, გარდნერის მოდელმა შესაძლოა არ გაამართლოს ყველა ენისა და კონტექსტის შემთხვევაში. მაგალითისთვის, საგულისხმოა განსხვავება მეორე და უცხო ენების სწავლა-სწავლების პროცესებს შორის. მეორე ენა ისწავლება კონტექსტში, რომელშიც ენას მაკავშირებელი ფუნქცია აქვს, რაც უზრუნველყოფს მის ვიზუალურ და სმენით

სტიმულაციას. მაშინ, როცა უცხო ენა ისწავლება კონტექსტში, რომელშიც ენის გამოყენება უმეტეს შემთხვევაში საკლასო ოთახს არ სცდება (Oxford & Shearin, 1994). ეს განსხვავება წარმოშობს რიგ პრობლემურ საკითხებს მოდელთან მიმართებით – მაგალითად – ინტეგრაციული მოტივაციის კონცეფცია, უცხო ენის სწავლა-სწავლების კონტექსტში არსებული მცირედი კონტაქტი ამავე ენაზე მოსაუბრე საზოგადოებასთან ამცირებს მათთან ინტეგრირების მოტივაციას (Dörnyei, 1990, 2003).

ცხრილი 17. გარდნერის ინტეგრაციული მოტივაცია (Dörnyei, 2005: 69)

გარდა ამისა, გარდნერის თეორიის დეტალურ ანალიზში, დერნეიმ (Dörnyei, 1994, 2005) ჩამოთვალა მოდელის პრობლემური ასპექტები: პირველ რიგში, მან ყურადღება გაამახვილა ტერმინოლოგიურ საკითხზე, რომელიც წარმოიქმნება ტერმინის „ინტეგრაციული“ გამოყენებით აბსტრაქციის სამ სხვადასხვა დონეზე: არსებობს „ინტეგრაციული ორიენტაცია“, „ინტეგრაციულება“ და „ინტეგრაციული მოტივაცია“.

ამასთანავე, დასაზუსტებელია ტერმინის “მოტივაცია” მნიშვნელობა, იგულისხმება ზოგადი ტერმინი „ინტეგრაციული მოტივაცია“ თუ მისი კომპონენტი, ცალკე აღებული მოტივაცია. ინტეგრაციული მოტივაცია არის სოციო-საგანმანათლებლო მოდელის მთავარი კომპონენტი, მაგრამ ინსტრუმენტული მოტივაცია ნაკლებადაა წარმოდგენილი თეორიაში. მოგვიანებით, გარდნერმა (Gardner, 2000; 2001) ახსნა ინსტრუმენტული მოტივაცია, როგორც ინსტრუმენტული ფაქტორების ერთობლიობა და მოტივაცია. მისი მტკიცებით, მოტივაციის ქვეკომპონენტი მუშაობს როგორც „ცენტრალური“ მოტივაციური ძალა, რომელიც ვლინდება სპეციფიკური სასწავლო მიზნების მეშვეობით, როგორცაა ინსტრუმენტული ან ინტეგრაციული ორიენტაცია“ (Dörnyei, 2005: 70).

გარდა ამისა, ყურადღება უნდა მიექცეს თეორიის არასწორ ინტერპრეტაციას, როგორც ინტეგრაციული და ინსტრუმენტული მოტივაციის სახეების შეპირისპირებას (Dörnyei, 2005). გარდნერმა და ტრემბლეიმ (Gardner & Tremblay, 1994) შეახსენა მკვლევრებს, რომ ეს არის ორიენტაციები (ანუ ენის ათვისების მიზეზები) და არა მოტივაცია. იგივე მიმართებაა ტერმინებს, ინსტრუმენტულ და ინტეგრაციულ დამოკიდებულებებს, შორის (Baker, 1992; Ndhlovu, 2010; Sakuragi, 2006; Wright & Scullion, 2007).

გარდნერის (1985) სოციალურ-საგანმანათლებლო მოდელის მიხედვით, დამოკიდებულები და მოტივაციური კომპონენტები დაკავშირებულია L2-ის ათვისების პროცესთან. მოდელში წარმოდგენილია ენასთან დაკავშირებული სამი ტიპის დამოკიდებულება: ზოგადად ენის სწავლისადმი დამოკიდებულება, დამოკიდებულება კონკრეტული სასწავლო სიტუაციისადმი და დამოკიდებულება ენობრივი საზოგადოების მიმართ.

გარდა ენის სწავლა-სწავლების პროცესში, არსებობს ენასთან დაკავშირებული სხვა ქცევები, როგორცაა ენის გამოყენება და ენის შენარჩუნება. ინტერპერსონალურ და ჯგუფთაშორის ურთიერთქმედებებში, აგრეთვე საკუთარი სოციალური იდენტობის ფორმირებასა და გამოხატვაში ენის გამოყენება არ იყო ისეთი ინტენსიურად გამოკვლეული, როგორც ენის სწავლის შემთხვევაში (Lauring, 2008). შედეგად, კვლევები, რომლებიც განიხილავს ენის გამოყენებას, მრავალფეროვანია თეორიული

ჩარჩოს, მიზნებისა და მეთოდების თვალსაზრისით. მაკენტაიერმა, დორნიმ, კლემენტმა და ნოელსმა (MacIntyre, Dörnyei, Clément & Noels, 1998) გამოიკვლიეს კომუნიკაციის სურვილი, როგორც ენის გამოყენების განმსაზღვრელი ფაქტორი (“willingness to communicate” – WTC). ეს კონცეფცია თავდაპირველად გამოიყენებოდა პირველი ენის გამოყენებასთან მითითებით და განიხილებოდა პიროვნების თვისებად, რომელიც ხსნიდა ინდივიდის არჩევანს კომუნიკაციაში ჩართვისას (McCroskey & Baer, 1985, როგორც ციტირებულია MacIntyre და სხვ., 1998). მეორე ენის კომუნიკაციის უფრო რთული ჩარჩოსთვის (Dörnyei, 2003), ავტორებმა გააფართოვეს კონცეპტუალიზაცია სიტუაციური ფაქტორების გათვალისწინებით და კონცეფცია უფრო დინამიკური გახდა.

ამრიგად, ტერმინი კომუნიკაციის სურვილი (WTC) განისაზღვრა, როგორც ინდივიდის „მზაობა ჩაერთოს დისკუსიაში კონკრეტულ დროს კონკრეტულ ადამიან(ებ)თან L2-ის გამოყენებით“ (MacIntyre და სხვ., 1998: 547).

მეოთხე თავის დასკვნა

მეოთხე თავში განხილულია ერთი მხრივ, ზოგადად, დამოკიდებულების ცნება, ხოლო მეორე მხრივ, ენობრივი დამოკიდებულების საკითხი.

ჩვენი კვლევისათვის მეტად მნიშვნელოვანია დამოკიდებულება/განწყობის (attitude) არა ზოგადი განმარტება, არამედ ენისადმი დამოკიდებულების სპეციფიკა. დამოკიდებულება/განწყობის კვლევისას გათვალისწინებულია კოგნიტიური (cognition), აფექტური (affect) და ქცევითი (behaviour) კომპონენტები.

ენისადმი დამოკიდებულებები წარმართავენ სოციალურ, ინსტიტუციურ, ინტერპერსონალურ და ინდივიდუალურ დონეებს, რომლებიც გავლენას ახდენენ მოსაუბრის აღქმაზე და გადაწყვეტილების მიღებაზე. ენობრივი დამოკიდებულება წარმოადგენს ინდივიდის სოციალური დამოკიდებულების გამოვლინებას, ორიენტირებულია და კონკრეტულად ითვალისწინებს როგორც ენას, ასევე მის გამოყენებას საზოგადოებაში. „ენობრივი დამოკიდებულება“ გამოიყენება როგორც განმაზოგადებელი ტერმინი, რომელშიც იგულისხმება: ენისადმი დამოკიდებულება; დამოკიდებულება ენის ვარიაციის ან დიალექტის მიმართ; დამოკიდებულება კონკრეტულ ენაზე მოსაუბრეების მიმართ; დამოკიდებულება ენის შესწავლისადმი;

დამოკიდებულება სასწავლო სიტუაციისადმი; დამოკიდებულება ენასთან დაკავშირებული ქცევების მიმართ, როგორებიცაა ენის გამოყენება, შენარჩუნება, დაგეგმვა და ა.შ.

ენობრივი ქცევისადმი დამოკიდებულების კვლევისათვის გარდნერმა შემოიტანა ინტეგრაციულების კონცეფცია, რომელიც გულისხმობს ინდივიდის მეორე ენისადმი ინტერესსა და L2 ჯგუფის წევრებთან ურთიერთობის მზაობას. ინტეგრაციულება მოიცავს სამ ფაქტორს: დამოკიდებულებას სამიზნე ენობრივი ჯგუფის მიმართ, ინტეგრაციულ ორიენტაციასა და ინტერესს უცხო ენის მიმართ. აღნიშნულ ფაქტორებს მოგვიანებით დაემატა მოტივაციის ცნება. გარდნერის სოციალურ-საგანმანათლებლო მოდელის მიხედვით, დამოკიდებულების და მოტივაციური კომპონენტები დაკავშირებულია L2-ის ათვისების პროცესთან. მოდელში (ცხრილი 17) წარმოდგენილია ენასთან დაკავშირებული სამი ტიპის დამოკიდებულება: ზოგადად ენის სწავლისადმი დამოკიდებულება, დამოკიდებულება კონკრეტული სასწავლო სიტუაციისადმი და დამოკიდებულება კონკრეტულ ენაზე მოსაუბრე საზოგადოების მიმართ.

კვლევითი ნაწილი

ამგვარად, ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენების თავისებურებების კვლევისთვის, ფუნქციებისა და ენისადმი განწყობის დასადგენად წინამდებარე ნაშრომში გამოვიყენეთ ინტერდისციპლინარული (სოციოლინგვისტიკა და გამოყენებითი ლინგვისტიკა) მიდგომა, შერეული კვლევის (როგორც თვისებრივი, ისე რაოდენობრივი) მეთოდები.

წინამდებარე ნაშრომში წარმოდგენილი კვლევა მიზნად ისახავს ორ სახელმწიფო უნივერსიტეტში (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) ერთი მხრივ ლექტორების მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენების ფუნქციებისა და თავისებურებების, მეორე მხრივ, მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი სტუდენტებისა და ლექტორების დამოკიდებულების კვლევას ინგლისური, როგორც უცხო ენისა და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების მაგალითზე.

ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში, კოდების გადართვის, კოდების შერევისა, და ენათმონაცვლეობის პრაქტიკის სრული სურათის დასახად ნაშრომი აერთიანებს როგორც რაოდენობრივი (ონლაინ კითხვარები ზემოთ მოყვანილი უნივერსიტეტების როგორც ლექტორებისთვის, ასევე მათი სტუდენტებისთვის), ისე თვისებრივი კვლევის მეთოდებს (ამავე უნივერსიტეტების 12 ლექტორის მინიმუმ ათ-ათი საათი (ჯამში 63 ლექცია, 120-126 საათი) ინგლისური, როგორც უცხო ენისა და ბიზნეს ინგლისურის რვა ლექტორი, ათ-ათი საათი (ჯამში 40 ლექცია, 80 საათი) ლექციების ჩანაწერების დისკურსული ანალიზი).

წინამდებარე კვლევა აერთიანებს სოციოლინგვისტურ და ფსიქოლინგვისტურ საკითხებს, კერძოდ: 1. კოდების გადართვის, კოდების შერევისა, და ენათმონაცვლეობის ფუნქციები და მათი კავშირი სოციალურ ცვლადებთან და 2. ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენების მიმართ სტუდენტებისა და ლექტორების განწყობის კვლევა. ამასთანავე, კვლევაში წარმოდგენილია ლექტორების ენობრივი ქცევების (language behaviours) სტრუქტურული ანალიზი.

კვლევის ფარგლებში, პასუხი გაეცა შემდეგ კითხვებს:

- რა ფუნქციებით ხასიათდება კოდების გადართვა, კოდების შერევა, და ენათმონაცვლეობა ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების მაგალითზე?
- როგორია აღნიშნული ენობრივი ქცევების რაოდენობრივი გადანაწილება ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას?
- როგორია კოდების გადართვის, კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის სტრუქტურული კლასიფიკაცია ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას ცალ-ცალკე?
- რა მიმართებაა ქართულ რეალობაში მოპოვებული ენობრივი ქცევების მაგალითებსა და ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილში განხილულ თეორიულ ჩარჩოებს (საუბრის ანალიზის თეორია, ინტერაქტიული სოციოლინგვისტიკის თეორია, კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები და მარკირების მოდელი) შორის.
- როგორია ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულება ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების მაგალითებზე დაყრდნობით?
- როგორია მიმართება სტუდენტებისა და ლექტორების ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი დამოკიდებულებებსა და მათ ასაკს, სქესს შორის?

კვლევის შეზღუდვა განპირობებული იყო გარემო ფაქტორებით, კერძოდ, კოვიდ პანდემიამ გარკვეული ცვლილება შეიტანა კვლევის განხორციელებაში. ერთის მხრივ, ლექციებზე დასწრების, რეალურ სალექციო პროცესზე დაკვირვების ნაცვლად, ლექტორებს მოუწიათ ვიდეო ჩანაწერების გაკეთება, რამაც დაგვაშორა ბუნებრივ სალექციო გარემოს. მეორეს მხრივ, გააადვილა ჩანაწერების ტრანსკრიპტისა და მრავალჯერადი დაკვირვების პროცესი. ამასთანავე, უშუალოდ შეხვედრისა და გამოკითხვის მეთოდი, ჩაანაცვლა ონლაინ (google forms) კითხვარის მეთოდმა, რომელიც გაეგზავნა კვლევის სამიზნე ჯგუფებს ლმს-ისა და არგუსის, საინფორმაციო სასწავლო პორტალებისა და ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით.

ნაშრომის **პრაქტიკული ღირებულება** - უნდა აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ ენობრივი ქცევები (კოდების გადართვა, კოდების შერევა და ენათმონაცვლეობა) ზოგადი და

ბიზნეს ინგლისურის სწავლების პროცესში ქართულ რეალობაში ნაკლებადაა შესწავლილი და საჭიროებს, როგორც სოციოლინგვისტურ, აგრეთვე, სტრუქტურულ კვლევებს. კვლევის შედეგად მოპოვებული შედეგები საინტერესო და საგულისხმოა იმ სტუდენტებისთვის, რომლებიც მომავალში აპირებენ ენობრივი ქცევების ლინგვისტურ ან სოციოლინგვისტურ კვლევას; უცხო ენის პედაგოგებისათვის და ინგლისური ენისა და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების მეთოდისტიკებისთვის.

სამიზნე ჯგუფის შერჩევისას გამოყენებული იქნა ხელმისაწვდომი შერჩევის მეთოდი (convenience sampling), შემთხვევითობის პრინციპით მივწერეთ ზემოთ ჩამოთვლილ უნივერსიტეტებში მომუშავე 20-40 მდე ლექტორს, სამწუხაროდ, ბევრმა მათგანმა უარი განაცხადა კვლევაში მონაწილეობაზე, ჩანაწერების გაკეთების დისკომფორტის გამო.

- თვისებრივი კვლევის სამიზნე ჯგუფს წარმოადგენს სახელმწიფო უნივერსიტეტების (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) ინგლისური, როგორც უცხო ენის 12 ლექტორი (რომლებიც ასწავლიან ზოგადი ინგლისური ენის კურსის B1-B2 დონეებს) და ბიზნეს ინგლისურის რვა ლექტორი.
- რაოდენობრივი კვლევის სამიზნე ჯგუფს წარმოადგენს იმავე სახელმწიფო უნივერსიტეტების (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) ინგლისური, როგორც უცხო ენისა და ბიზნეს ინგლისურის ლექტორები (92 და 8) და მათი სტუდენტები (220 და 70) (რომლებიც ძირითადად გადიან B1-B2 დონეს).

რაოდენობრივი კვლევა

ჩვენი კვლევის განხორციელებისათვის საჭირო დროის გათვალისწინებით, პირველ ეტაპზე რაოდენობრივი კვლევა ჩავატარეთ. ხოლო მეორე ეტაპი დაეთმო თვისებრივი კვლევის განხორციელებასა და ანალიზს.

კვლევის სამიზნე ჯგუფად შერჩეულ იქნა ინგლისური ენის, როგორც უცხო ენისა და ბიზნეს ინგლისურის ლექტორები და მათი სტუდენტები, რომლებიც არიან საქართველოს მოქალაქეები და მათი მშობლიური ენა არის ქართული.

რაც შეეხება რაოდენობრივ კვლევის მეთოდს, გამოვიყენეთ ონლაინ (google forms) კითხვარები, რომელიც ეფუძნება ფერგუსონის კოდების გადართვის კლასიფიკაციას, გავუზიარეთ კვლევის სამიზნე ჯგუფებს (ლექტორებსა და მათ სტუდენტებს) ღმს-ისა და არგუსის, საინფორმაციო სასწავლო პორტალებისა და ელექტრონული ფოსტის მეშვეობით. სტუდენტებისა და ლექტორებისთვის განკუთვნილი კითხვარები ემსახურება ორივე მხარის პასუხების სანდოობის შემოწმებას.

რაოდენობრივი კვლევა (ზოგადი ინგლისური)⁵

ინგლისური, როგორც უცხო ენის ლექტორების ასაკი დავყავით შემდეგი ინტერვალებით; პროცენტულობა მათი ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით ამგვარად გადანაწილდა: 26-30 – 35%, 31-35 – 12%, 36-40 – 12%, 41-45 – 20%, 46-50 – 5%, 51-55 – 3%, 56-60 – 13%. ყველაზე დიდი რაოდენობა 35% 26-30 წლის ლექტორები იყვნენ. შედეგების მიხედვით, ყველაზე ახალგაზრდა გამოკითხულ ლექტორთა ასაკობრივი ინტერვალი 26-30 წლით განისაზღვრა.

რაც შეეხება, გამოკითხულ ლექტორთა **სქესს**, მათი უმრავლესობა მდედრობითი სქესისაა - 95%, მხოლოდ 5%-ია კვლევაში მონაწილე მამრობითი სქესის ლექტორი. კვლევაში მონაწილე ლექტორები ასწავლიან შემდეგ უნივერსიტეტებში: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი - 62%, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი - 38%.

რაც შეეხება რესპონდენტთა **ეროვნებას**, მათი უმეტესობა ქართველია 97%, აზერბაიჯანელია 2%, სომეხი 1%.

იმის მიუხედავად, რომ გამოკითხულების უმრავლესობა ქართველია, განსხვავებულია მათი საუბრის ენა ოჯახის წევრებთან, მაგალითად: ოჯახის წევრებთან საუბრისას მხოლოდ ქართულს იყენებს ლექტორთა 87%, მხოლოდ რუსულს - 2%, ქართულსა და რუსულს - 2%, ინგლისურსა და ქართულს - 3%, აზერბაიჯანულსა და ქართულს - 2%, მხოლოდ ინგლისურს - 1%, ქართულს, ინგლისურს, თურქულს და ზოგჯერ რუსულს - 1%, ქართული, თურქული, ინგლისური, რუსული 1%, ქართული, იშვიათად რუსული ან ინგლისური - 1%.

⁵ წინამდებარე ქვეთავში გამოყენებული შედეგები გამოქვეყნებულია ელ. ჟურნალში სპეკალი (ბუსკივაძე, ხ., 2022) DOI: [10.55804/jtsuSPEKALI-16-18](https://doi.org/10.55804/jtsuSPEKALI-16-18)

მონაცემებზე დაყრდნობით, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ გამოკითხული ლექტორების - 10% ორ ენას იყენებს ოჯახის წევრებთან სასაუბროდ.

ინგლისური ენის, ზოგადი კურსის ლექტორთა **სწავლების სტაჟი** განისაზღვრა 5 წლიანი ინტერვალებით: 0-5 წლიანი სწავლების სტაჟი აქვს კვლევაში მონაწილე ლექტორების 10%; 6-10 (36%); 11-20 (29%); 21 და მეტი (25%).

საინტერესოა ის გარემოება, რომ კვლევაში მონაწილე **ლექტორთა განათლება** და პროფესია განსხვავებულია უნივერსიტეტების მიხედვით და ამგვარად ნაწილდება: განათლება დააფიქსირა გამოკითხულთა საერთო რაოდენობიდან 92-დან 60-მა (მიახლოებით 65%), რომელთაგან 38 ლექტორი მაგისტრია, 14 დოქტორი, 7 ლექტორი - 5 წლიანი სწავლების, 1 კი ბაკალავრის ხარისხის მქონეა (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი). რაც შეეხება მათ პროფესიას, 92-დან 50-მა (54%) მასწავლებელმა დააფიქსირა პროფესია: მასწავლებლის განათლება - 17 ლექტორი (ორივე უნივერსიტეტი) განათლების მენეჯმენტი - 2 (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი), ინგლისური ფილოლოგია - 27 (ორივე უნივერსიტეტი), ინგლისური ენისა და ლიტერატურის სპეციალისტი - 1 (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი), მთარგმნელ-თარჯიმანი - 2 (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი), საერთაშორისო სამართალი - 1 (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი).

კვლევაზე დაყრდნობით გამოვყავით **ინგლისური ენის სწავლების სამი ყველაზე გავრცელებული დონე**. ესენია Intermediate B1 (43%); Upper-Intermediate B2 (32%); Pre-Intermediate A2 (16%). აგრეთვე, გამოკითხულთა მცირე ნაწილმა დააფიქსირა Elementary A1 (4%) და Advanced C1 (5%).

ორი სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამოკითხულ ლექტორთა უმრავლესობას აქვს შესაბამისი კომპეტენცია და განათლების დონე ინგლისური ენის ზოგადი მოდულის სასწავლებლად. ლექტორთა უმრავლესობის (35%) ასაკობრივი ჯგუფი 26-30 ინტერვალით განისაზღვრა, რომლებსაც სწავლების 6-10 წლიანი სტაჟი აქვს.

რაც შეეხება **ინგლისური, როგორც უცხო ენის სტუდენტებს**, მათი ასაკი დაყვავით შემდეგი ინტერვალებით; პროცენტულობა მათი ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით ამგვარად გადანაწილდა: 18-20 - 71%; 21-25 - 26%; 26-30 - 3%. ყველაზე დიდი რაოდენობა 71% 18-20 წლის სტუდენტები იყვნენ.

რაც შეეხება, გამოკითხულ სტუდენტთა სქესს, მათი უმრავლესობა მდედრობითი სქესისაა - 74%, მხოლოდ 26%-ია კვლევაში მონაწილე მამრობითი სქესის სტუდენტი. გამოკითხული სტუდენტები სწავლობენ შემდეგ უნივერსიტეტებში: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი - 72%, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი - 29%.

რაც შეეხება რესპონდენტთა ეროვნებას, მათი უმეტესობა ქართველია 91%, აზერბაიჯანელია 4%, სომეხი 3%, იეზიდი 1%, უკრაინელი 0.5%, ნახევრად ქართველი ნახევრად რუმინელი 0.5%.

იმის მიუხედავად, რომ გამოკითხულების უმრავლესობა ქართველია, განსხვავებულია მათი საუბრის ენა ოჯახის წევრებთან, მაგალითად: ოჯახის წევრებთან საუბრისას მხოლოდ ქართულს იყენებს სტუდენტთა 92%, მხოლოდ აზერბაიჯანულს 3%, მხოლოდ რუსულს - 3%, მხოლოდ სომხურს - 2%. მონაცემებზე დაყრდნობით, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ კვლევაში მონაწილე სტუდენტების მხოლოდ 1% იყენებს ორ ენას ოჯახის წევრებთან საუბრისას, თუმცა სავარაუდოა ის ფაქტი რომ სტუდენტების 9%-ს საუნივერსიტეტო სივრცეში სასწავლო და საკომუნიკაციო ურთიერთობებისთვის უწევთ ორი ენის გამოყენება.

ინგლისური ენის, ზოგადი კურსის სტუდენტები ინგლისურს, როგორც უცხო ენას სწავლობენ 0-5 წელი 18%, 6-10 (32%); 11-20 (45%); 21 და მეტი (6%).

გამოკითხულ სტუდენტთა უმრავლესობა (97%) ბაკალავრის საფეხურის სტუდენტია, როცა მხოლოდ 3% ია მაგისტრატურის სტუდენტი.

კვლევაზე დაყრდნობით გამოვყავით ინგლისური ენის სწავლების 3 დონე, რომლებიც სტუდენტებმა ბოლოს გაიარეს. ესენია Intermediate B1 (52%); Pre-Intermediate A2 (24%); Upper-Intermediate B2 (16%); აგრეთვე, გამოკითხულთა მცირე ნაწილმა მიუთითა Elementary A1 (6%) და Advanced C1 (2%).

ორი უნივერსიტეტის გამოკითხულ სტუდენტთა უმრავლესობას აქვს ყოველდღიური კომუნიკაციის დასამყარებლად საჭირო კომპეტენცია ინგლისურ ენაში, მათი დონე B1-B2 ინტერვალით განისაზღვრა. გამოკითხულთა უმრავლესობა ბაკალავრის საფეხურის სტუდენტია, კერძოდ, პირველი და მეორე კურსი.

წინამდებარე ნაშრომში წარმოდგენილი რაოდენობრივი კვლევა ემსახურება ერთი მხრივ ზოგადი ინგლისურის სწავლების პროცესში ლექტორების მიერ კოდების გადართვის ფუნქციების კლასიფიკაციას, მეორე მხრივ ზემოთ აღინიშნული სახელმწიფო უნივერსიტეტების ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულების კვლევას ლექტორის მიერ კოდების გადართვის ქცევისადმი.

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში პასუხი გაეცა შემდეგ კითხვებს: რა ფუნქციებით ხასიათდება ლექტორის მიერ მშობლიურ (ქართული) ენაზე გადართვა ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში, სახელმწიფო უნივერსიტეტების დონეზე? როგორია ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულება ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი? როგორია მიმართება სტუდენტებისა და ლექტორების დამოკიდებულებებსა და მათ ასაკს, სქესს შორის?

წინამდებარე კვლევისათვის გამოყენებულია სოციოლინგვისტიკის დარგიდან აღებული კვლევის მეთოდი - რაოდენობრივი კვლევა, რომელიც ჩატარდა ონლაინ კითხვარის გამოყენებით (Google Form). კითხვარის მეშვეობით შევაგროვეთ ზოგადი ინგლისურის კურსის, 92 ლექტორისა და 220 სტუდენტის პასუხი.

კითხვარი წარმოადგენს ფერგუსონის კლასიფიკაციის მოდიფიცირებულ ვერსიას (Ferguson, 2009). იგი გამოყოფს საკლასო ოთახში მასწავლებლის კოდების გადართვის ფუნქციების სამ კატეგორიას: პირველი კატეგორია აჩვენებს, საგაკვეთილო მასალაზე მუშაობისას რა ფუნქციას ასრულებს მასწავლებლის კოდების გადართვა, მეორე კატეგორია საკლასო/საგაკვეთილო პროცესის მართვას ეხება, ხოლო მესამე ადამიანთა შორის ურთიერთობებს (მასწავლებელსა და მოსწავლე(ებ)ს). ფერგუსონის კლასიფიკაციისგან განსხვავებით, ჩვენი კვლევა ორიენტირებულია საუნივერსიტეტო განათლებაზე. ჩვენი კითხვარების სიახლედ შეიძლება ჩაითვალოს ის სოციალური ცვლადები, დემოგრაფიული მონაცემები და განწყობის გასაზომი სკალები, რომლებიც ფერგუსონს არ გამოუყენებია.

რაოდენობრივი კვლევის შემდგომ კითხვებს განვიხილავთ ორმხრივად, კერძოდ, ლექტორებისა და მათი სტუდენტების პასუხების შედარების საფუძველზე.

ცხრილი 1. ლექტორის მიერ ქართული და ინგლისური ენების გამოყენების პროპორციული განსაზღვრა

კითხვა	81-100%		61-80%		41-60%		21-40%		0-20%	
ლექტორი იყენებს დაახლოებით _____% ინგლისურ ენას	ლ.	ს.	ლ.	ს.	ლ.	ს.	ლ.	ს.	ლ.	ს.
ლექტორი იყენებს დაახლოებით _____% ქართულ ენას	87%	81%	11%	12%	2%	6%	-	-	-	1%
ლექტორი იყენებს დაახლოებით _____% ქართულ ენას	-	9%	-	2%	1%	5%	12%	14%	87%	70%

აღნიშნული ცხრილის პირველი კითხვის მიხედვით, სტატისტიკური დასკვნების თეორიის მეშვეობით, ერთგვაროვნების ჰიპოთეზის ხი კვადრატ კრიტერიუმის გამოყენებით, მივიღეთ რომ გამოკითხული ლექტორებისა (ლ.) და სტუდენტების (ს.) პასუხები (პროცენტებში) სტატისტიკურად ერთგვაროვანია (2.65 კოეფიციენტი).

ხოლო მეორე კითხვაზე პასუხები არაერთგვაროვანია. აქედან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ ლექტორების დაახლოებით 50-60% ქართულ ენასაც იყენებს ზოგადი ინგლისურის კურსის წაყვანისას (15.45 კოეფიციენტი).

შემდეგი ორი ცხრილი წარმოადგენს ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენების ფუნქციებს ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში. გამოკითხულთა პასუხები შემდეგ ორ კითხვაზე ლაიკერტის შკალის (საერთოდ არ ვეთანხმები, არ ვეთანხმები, ვეთანხმები, სრულიად ვეთანხმები) მეშვეობით შეგროვდა. რაც პასუხების ერთგვაროვნების გარდა ლექტორების მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი (ლექტორებისა და სტუდენტების) დამოკიდებულების დადგენის საშუალებასაც გვაძლევს. პასუხების სანდოობის თვალსაზრისით, ორივე მხარეს (ლექტორებსა და სტუდენტებს) შევავსებინეთ კითხვარი ერთსა და იმავე კითხვებზე.

ცხრილი 2. ფუნქციების საშუალო არითმეტიკული

ჯგუფი	ფუნქციები	წინა სალექციო მასალის მიმოხილვა	სიტყვის ქართული განმარტების მისაცემად	სალექციო მასალის ახსნის პროცესში	ქართული კულტურული შესაბამისობის გამოხატვისას	ქართულად პარალელური თარგმანის დროს	სტუდენტთან წყვილში ან ჯგუფური მუშაობისას
ლექტ.	საშუალო	1.50	2.25	1.74	2.62	2.37	1.64
	რაოდენობა	92	92	92	92	92	92

	სტ. გადახრა	.703	.979	.754	.912	1.013	.909
სტუდ.	საშუალო	2.10	2.80	2.25	2.57	2.68	2.10
	რაოდენობა	220	220	220	220	220	220
	სტ.გადახრა	.903	.884	.896	.860	.906	.921
ყველა	საშუალო	1.93	2.64	2.10	2.58	2.59	1.96
	რაოდენობა	312	312	312	312	312	312
	სტ. გადახრა	.892	.946	.887	.874	.948	.940

ცხრილი 2 მიზნად ისახავს, ლექტორებისა და სტუდენტების პასუხების საშუალო არითმეტიკულის შედარებას, გამოკითხულთა დამოკიდებულების განსაზღვრის მიზნით. მაგალითად: ლექტორების მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენება „წინა სალექციო მასალის მიმოხილვისას“ ლექტორების საშუალო 1.5 ია, როცა სტუდენტების 2.1. ლაიკერტის შკალა მონაცემთა ბაზაში წარმოვადგინეთ, როგორც (1- სრულიად არ ვეთანხმები, 2- არ ვეთანხმები, 3 - ვეთანხმები, 4- სრულიად ვეთანხმები). მაშასადამე, სტუდენტები უფრო ეთანხმებიან (საშუალო - 2.1), რომ ინგლისური ენის ზოგადი კურსის ლექტორი ქართულ ენაზე გადაერთვება წინა სალექციო მასალის მიმოხილვისაც, ვიდრე თავად ლექტორები, ვინაიდან მათი საშუალო 1.5 ია. ლექტორებისა და სტუდენტების პასუხების საშუალო, შემდეგ ფუნქციაზე, ლექტორების მიერ ქართულ ენაზე გადართვა „სიტყვის ქართული განმარტების მისაცემად“ შედარებით პოზიტიურია, (საშუალო 2.80) ხოლო ლექტორების (საშუალო 2.25) ნეგატიური.

ცხრილი 3-ის მიზანი სწორედ გამოკითხულთა პასუხების ერთგვაროვნების დადგენას ემსახურება. თუ მნიშვნელოვნება (significance) Sig < 0.05 მაშინ შეფასებებს შორის მიღებული სხვაობა სტატისტიკურად სანდოა, ანუ შეფასებები არაერთგვაროვანია და განსხვავდება ერთმანეთისგან.

ცხრილი 3. ჯგუფთაშორისი პასუხების ერთგვაროვნების დადგენა

ფუნქციები		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
წინა სალექციო მასალის მიმოხილვა	ჯგუფებს შორის	23.709	1	23.709	32.871	0.000
სიტყვის ქართული განმარტების მისაცემად	ჯგუფებს შორის	19.624	1	19.624	23.538	0.000
სალექციო მასალის ახსნის პროცესში	ჯგუფებს შორის	17.233	1	17.233	23.484	0.000

ქართული კულტურული მემკვიდრეობის გამოხატვისას	ჯგუფებს შორისი	0.171	1	0.171	0.223	0.637
ქართულად პარალელური თარგმანის დროს	ჯგუფებს შორისი	6.325	1	6.325	7.178	0.008
სტუდენტთან წყვილში ან ჯგუფური მუშაობისას	ჯგუფებს შორისი	13.649	1	13.649	16.214	0.000

ფუნქციებზე რესპოდენტთა პასუხების ერთგვაროვნება, საშუალებას გვაძლევს, შევადგინოთ ქართული საგანმანათლებლო სივრცისათვის დამახასიათებელი, ლექტორების მიერ ქართულ ენაზე გადართვის ფუნქციების კლასიფიკაცია. ცხრილის მიხედვით, სალექციო მასალაზე მუშაობისას მხოლოდ ერთი ფუნქციის შემთხვევაშია შეფასებები ერთგვაროვანი, სტუდენტები და ლექტორები ერთნაირად აფასებენ რომ ლექტორი გადაერთვება ინგლისურიდან ქართულ ენაზე კულტურული განსხვავების შესაბამისობის გამოხატვის მიზნით.

მომდევნო ცხრილები სალექციო მეცადინეობის წარმართვის პროცესში არსებულ ფუნქციებს, მათ მიმართ გამოკითხულთა დამოკიდებულებასა და პასუხების ერთგვაროვნებას ეხება.

ცხრილი 4 ადგენს დამოკიდებულების დონეს მონაწილეთა პასუხების საშუალო არითმეტიკულის შედარების საფუძველზე. როგორც ცხრილიდან ჩანს, სტუდენტების დამოკიდებულება, ლექტორების მიერ ინგლისურიდან ქართულ ენაზე გადართვისადმი უფრო დადებითია, ვიდრე თავად ლექტორების დამოკიდებულება. მაგალითად, სტუდენტების ყველაზე პოზიტიური მაჩვენებელი მოდის შემდეგ ფუნქციაზე: „დახმარების თხოვნის დროს“. რაც შეეხება ლექტორებს, მათი დამოკიდებულება დადებითია „სტუდენტებთან არასალექციო თემაზე საუბრისას“ ქართულ ენაზე გადართვისადმი.

ცხრილი 4. დამოკიდებულების დონის განსაზღვრა

რესპოდენტები		ლექტორები	სტუდენტები	ყველა
ფუნქციები				
ახსნილი მასალის მიმოხილვისას	საშუალო	1.61	2.12	1.97
	რაოდენობა	92	220	312

	სტან. გადახრა	0.71	0.857	0.848
მითითებების მიცემის დროს	საშუალო	1.66	2.27	2.09
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.73	0.858	0.866
დახმარების თხოვნის დროს	საშუალო	1.87	2.48	2.3
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.815	0.899	0.917
აუდიტორიაში დისციპლინის დამყარების დროს	საშუალო	1.74	2.1	1.99
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.783	0.875	0.864
სტუდენტების წახალისების დროს	საშუალო	1.63	2.1	1.96
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.707	0.83	0.823
სტუდენტების შექების დროს	საშუალო	1.6	2.02	1.9
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.712	0.791	0.791
სტუდენტებისთვის შენიშვნის მიცემის დროს	საშუალო	1.79	2.07	1.99
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.792	0.808	0.812
სტუდენტების გაფრთხილების დროს	საშუალო	1.78	2.12	2.02
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.768	0.832	0.827
სტუდენტებთან არა სალექციო თემაზე საუბრისას	საშუალო	2.4	2.32	2.34
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.973	0.854	0.89
აუდიტორიის დაწყარების მიზნით	საშუალო	1.82	2.09	2.01
	რაოდენობა	92	220	312
	სტან. გადახრა	0.783	0.85	0.839

ამგვარად, ცხრილზე დაყრდნობით, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ლექტორები ყველაზე დადებითად არიან განწყობილნი სტუდენტებთან არასალექციო თემაზე საუბრისას ქართულ ენაზე გადართვისადმი, ხოლო ყველაზე უარყოფითად სტუდენტების შექების დროს მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებას ასახელებენ. სტუდენტებისა და ლექტორების უარყოფითი დამოკიდებულება სტუდენტების შექების მიზნით ერთგვაროვანია.

ცხრილი 5. ლექტორებისა და სტუდენტების პასუხების ერთგვაროვნების დადგენა

ფუნქციები		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ახსნილი მასალის მიმოხილვისას	ჯგუფებს შორისი	16.839	1	16.84	25.238	0.000
მითითებების მიცემის დროს	ჯგუფებს შორისი	23.756	1	23.76	35.113	0.000
დახმარების თხოვნის დროს	ჯგუფებს შორისი	24.317	1	24.32	31.759	0.000
აუდიტორიაში დისციპლინის დამყარების დროს	ჯგუფებს შორისი	8.448	1	8.448	11.716	0.001
სტუდენტების წახალისების დროს	ჯგუფებს შორისი	14.028	1	14.03	22.139	0.000
სტუდენტების შექების დროს	ჯგუფებს შორისი	11.712	1	11.71	19.839	0.000
სტუდენტებისთვის შენიშვნის მიცემის დროს	ჯგუფებს შორისი	5.059	1	5.059	7.844	0.005
სტუდენტების გაფრთხილების დროს	ჯგუფებს შორისი	7.504	1	7.504	11.329	0.001
სტუდენტებთან არასალექციო თემაზე საუბრისას	ჯგუფებს შორისი	0.458	1	0.458	0.577	0.448
აუდიტორიის დაწყნარების მიზნით	ჯგუფებს შორისი	4.931	1	4.931	7.141	0.008

ცხრილი 5 გამოკითხულთა პასუხების ერთგვაროვნებას ადგენს, შესაბამისად, „სტუდენტებთან არასალექციო თემაზე საუბრისას“ დებულებაზე შეფასებები ერთგვაროვანია, ანუ ლექტორების და სტუდენტების მიერ დაწერილი საშუალო შეფასებები არ განსხვავდება სტატისტიკურად ერთმანეთისგან.

მიმართება სტუდენტებისა და ლექტორების დამოკიდებულებებსა და მათ ასაკს, სქესს შორის სხვაობები გვაქვს მხოლოდ სტუდენტებში და ეგეც მხოლოდ ასაკში, სქესთა შორის სხვაობები არ გვაქვს არცერთ ჯგუფში. 18-20, 21-25 წლის სტუდენტი უფრო დადებითადაა განწყობილი (საშუალო 2.15-2.86) ლექტორის მიერ ინგლისურიდან ქართულ ენაზე გადართვისადმი, ვიდრე 26-30 წლის (საშუალო 1.17 - 1.33).

რაოდენობრივი კვლევა (ბიზნეს ინგლისური)

ბიზნეს ინგლისურის ლექტორების განათლება სხვადასხვაა (5 მათგანი ფლობს მაგისტრატურის ხარისხს (ორივე უნივერსიტეტიდან), რომელთაგანაც ერთმა დააფიქსირა მასწავლებელთა განათლება (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), ასევე გამოკითხულ ლექტორებს შორის ერთს აქვს ინგლისური ფილოლოგიის დოქტორის ხარისხი (ივანე ჯავახიშვილის

სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან), დანარჩენ ორს კი აქვთ დოქტორის ხარისხი ფსიქოლოგიისა და სინქრონული ინტერპრეტაციის დარგებში (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან).

მათი ასაკი: ექვსი ლექტორი შემდეგ ასაკობრივ ჯგუფებს მიეკუთვნება - 31-35; 41-45; 36-30, მხოლოდ ერთი არის 56-60, მხოლოდ ერთი 26-30. კვლევაში მონაწილე ლექტორების უმრავლესობამ დაბადების ადგილად საქართველო დაასახელა, გარდა თბილისისა, პასუხებში შემდეგ რეგიონებსაც ვხვდებით: ჭიათურა, სოხუმი. ლექტორების უმრავლესობამ (7 - 87.5%) ქართული დაასახელა, როგორც მშობლიური ენა (ორივე ზემოთ ნახსენები უნივერსიტეტიდან), მხოლოდ ერთმა დაასახელა რუსული, როგორც მშობლიური ენა (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან).

ენები, რომლებსაც გამოკითხული ლექტორები თავიანთ ოჯახის წევრებთან იყენებენ შემდეგია: ქართული 6 (75%), ინგლისური 1 (12.5%) (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), რუსული 1 (12.5%) (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი). იდენტობა და ენა ურთიერთდაკავშირებული ცნებებია. ინგლისური ენის მაღალი კომპეტენციის ქონა ძალიან მნიშვნელოვანია 7 ლექტორისთვის, ერთისთვის მნიშვნელოვანია, ხოლო ერთისთვის უმნიშვნელოა. გამოკითხული ლექტორებიდან ექვსი ინგლისურ ენას განიხილავენ, როგორც მათი იდენტობის ნაწილს, ხოლო ერთი უარყოფითადაა განწყობილი ამ ენის მიმართ.

ბიზნეს ინგლისურის კვლევაში მონაწილეობა სხვადასხვა საფეხურის სტუდენტი სხვადასხვაა (36% ბაკალავრის საფეხურის სტუდენტი, 14% მაგისტრი, 52% აქვს ბაკალავრის ხარისხი). გამოკითხული სტუდენტების უმრავლესობამ დაბადების ადგილად საქართველო მიუთითა, რომელთაგან 56% თბილისში, ხოლო დანარჩენი: ქუთაისში, რუსთავში, ქობულეთში, ზუგდიდში, თელავში, აბაშასა და ზესტაფონში დაიბადნენ. მხოლოდ ერთმა სტუდენტმა მიუთითა რუსეთი, მოსკოვი დაბადების ადგილად. გამოკითხული სტუდენტების მშობლიური ენები შემდეგია: ქართული (95%), აზერბაიჯანული (4%) და სომხური (1%). ენები, რომლებსაც გამოკითხული სტუდენტები თავიანთ ოჯახის წევრებთან იყენებენ შემდეგია: ქართული (91%); ინგლისური (1%); ქართული და რუსული (1%); აზერბაიჯანული (4%); სომხური (1%). იდენტობა და ენა ურთიერთდაკავშირებული ცნებებია. გამოკითხული

სტუდენტების ინგლისური ენის კომპეტენციის დონე შემდეგნაირად განაწილდა: ძალიან კარგი (34%); კარგი (53%); დამაკმაყოფილებელი (13%). 54% გამოკითხული სტუდენტებისა აქვს პოზიტიური, 23% ნეგატიური, ხოლო 3%-მა აჩვენა ნეიტრალური დამოკიდებულება ინგლისური ენის მაღალი კომპეტენციის ქონის აუცილებლობის მიმართ.

წინამდებარე კვლევაში მონაწილეობდნენ ბაკალავრიატის, ბიზნეს ინგლისურის კურსის 70 სტუდენტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან.

რაოდენობრივი კვლევის მიზანია, პასუხი გასცეს შემდეგ საკვლევ კითხვებს:

1. როგორია კორელაცია ბიზნეს ინგლისურის სტუდენტების სქესს, დაბადების ადგილსა და მათ იდენტობას შორის?
2. როგორია მიმართება ბიზნეს ინგლისურის სტუდენტების ინგლისური ენის კომპეტენციასა და მათ იდენტობას შორის?
3. როგორია ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულება ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი?

ღია კითხვაზე - „მიიჩნევთ რომ ინგლისური ენა თვენი იდენტობის ნაწილია?“ - ბიზნეს ინგლისურის, გამოკითხული სტუდენტების 86%-ს მიაჩნია, რომ ინგლისური ენა მათი იდენტობის ნაწილია. გამოკითხული სტუდენტების მხოლოდ 14%-ს თვლის, რომ ინგლისური ენა არ არის მათი იდენტობის ნაწილი და მას მხოლოდ კომუნიკაციის საშუალებად იყენებს.

დადებითი

“Yeah, it is, because it’s lingua franca”

“Yes, I think speak in English more often than in Georgian “

“In General, language is fundamental to cultural identity. It has an ability to completely shape one's personal identity. This applies to the mother tongue. In my case it's Georgian. As for English, it is my second language and, for me, learning another language opens new windows of opportunities. A new language gives us a new worldview and makes us more aware of the cultures, lifestyles, customs, and beliefs of other people”

"I think without English it's hard to be successful in your field and therefore, I agree with this opinion"

"Yes, I basically talk half in English. half Georgian, half English. its part of my personality";

"yes it is, because i use it on daily basis"

უარყოფითი

"No, it's not. It doesn't affect my identity, rather it has an effect on how society views my ability to know it and to use it due to lack of respect to our own language, also there is no job left for translators whatsoever".

"I think not, because at the moment I'm studying English at the university but so far I have no close connection with this language."

განვიხილოთ თითოეული ზემოთ მოყვანილი საკვლევი საკითხი ცალ-ცალკე.

ჰიპოთეზა 1 - სქესის მიხედვით განსხვავდება ინგლისურ ენისადმი იდენტობის აღქმა: საგულისხმოა, რომ სქესის მიხედვით ინგლისური ენის იდენტობის აღქმა მსგავსია. ამგვარად, განსხვავება სქესში არ გამოვლინდა - ფიშერის ტესტი = .543, პირსონის ხი-კვადრატი =.733). ინგლისურ ენასთან იდენტობის აღქმის სხვაობა არ აღმოჩნდა არც დედაქალაქსა და რეგიონში დაბადებულ სტუდენტებს შორის. იდენტობის აღქმა მსგავსია როგორც თბილისში, ისე რეგიონში დაბადებულ სტუდენტებთან. (Fisher's Exact Test = .484, Pearson Chi-Square = .695).

ჰიპოთეზა 2 - ენის სრულყოფილად ცოდნასა და იდენტობას შორის არის დადებითი ურთიერთკავშირი: კვლევის თანახმად, ენის სრულყოფილ ცოდნასა და ინგლისურ ენასთან იდენტობის ქონას შორის კორელაციური კავშირი არ დასტურდება ($r=.134$), რის საფუძველზეც ვერ დავასკვნით, რომ ენის სრულყოფილად ცოდნა შესაძლოა იდენტობის ჩამოყალიბების ერთ-ერთი წინაპირობა იყოს.

ჰიპოთეზა 3 – ინგლისური ენის მიმართ იდენტობა კავშირშია ენის ფუნქციებთან: კვლევის თანახმად, ზოგადად, ენის ფუნქციებსა და იდენტობას შორის ურთიერთმიმართება არ დასტურდება ($r<.06$). სტუდენტებს სურთ ლექტორები იყენებდნენ ინგლისურ ენას, სხვადასხვა ფუნქციებში იმაზე უფრო მეტად, ვიდრე ამას ამჟამად აკეთებენ.

მონაცემთა ანალიზმა აჩვენა რომ ბიზნეს ინგლისურის გამოკითხულ სტუდენტებს ლექტორების მიერ სხვადასხვა ფუნქციის გამოყენებისას ინგლისური ენის გაძლიერება და უფრო აქტიურად შეთავაზება სურთ. მაგალითად ისეთ ფუნქციებში, როგორცაა:

- სტუდენტების მშობლიურ ენასა და ინგლისურს შორის განსხვავებების ახსნა
- სტუდენტთა მონაწილეობის წახალისება სალექციო აქტივობებში
- ლექტორებსა და სტუდენტებს შორის ინტერპერსონალური ურთიერთობების დამყარება/გაძლიერება
- ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას სტუდენტების შფოთვის შესამცირებლად
- ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას სტუდენტების მოტივაციისა და ნდობის გაზრდა

ცხრილი 6. ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებისადმი სტუდენტების დამოკიდებულება, სხვადასხვა ფუნქციების მიხედვით

ფუნქციები	ენები	ბიზნეს ინგლისურის ლექციებზე, ჩემი ლექტორი იყენებს:	ბიზნეს ინგლისურის ლექციებზე, ჩემმა ლექტორმა მიჩვენა გამოიყენოს:	სხვაობა (იყენებს/ მინდა რომ გამოიყენოს)
ინსტრუქციების მიცემა	ინგლისური	77%	76%	1%
	ორივე ენის კომბინაცია	23%	3%	20%
რთული ტერმინის ახსნა	ინგლისური	61%	61%	0%
	ქართული	14%	9%	6%
	ორივე ენის კომბინაცია	24%	30%	-6%
გრამატიკული მასალის ახსნა-განმარტება	ინგლისური	73%	73%	0%
	ქართული	3%	7%	-4%
	ორივე ენის კომბინაცია	24%	20%	4%
სტუდენტების მიერ გაგებულის შემოწმება	ინგლისური	81%	81%	0%
	ქართული	1%		1%
	ორივე ენის კომბინაცია	17%	19%	-1%
სტუდენტებისთვის უცნობი ბიზნეს სფეროს/მასალის წარდგენა	ინგლისური	70%	67%	3%
	ქართული		3%	-3%
	ორივე ენის კომბინაცია	30%	30%	0%
სტუდენტების მშობლიურ ენასა და ინგლისურს შორის განსხვავებების ახსნა	ინგლისური	70%	73%	-3%
	ქართული	1%	3%	-1%
	ორივე ენის კომბინაცია	29%	24%	4%

ინგლისური ტერმინების სწორად წარმოთქმის ხაზგასმა	ინგლისური	84%	83%	1%
	ქართული	1%		1%
	ორივე ენის კომბინაცია	14%	17%	-3%
სალექციო და აუდიტორიის დისციპლინისა და სტრუქტურის შენარჩუნება	ინგლისური	76%	76%	0%
	ქართული	1%	1%	0%
	ორივე ენის კომბინაცია	23%	23%	0%
ლექტორის შექება/უკუკავშირი სტუდენტების სალექციო აქტივობებში ჩართულობასთან მიმართებით	ინგლისური	81%	77%	4%
	ქართული	1%	1%	0%
	ორივე ენის კომბინაცია	17%	21%	-4%
სტუდენტთა მონაწილეობის სალექციო აქტივობებში წახალისების მიზნით	ინგლისური	77%	80%	-3%
	ორივე ენის კომბინაცია	23%	20%	3%
	ქართული			
ლექტორებსა და სტუდენტებს შორის ინტერპერსონალური ურთიერთობების დამყარება/გამლიერება	ინგლისური	71%	74%	-3%
	ქართული	1%		1%
	ორივე ენის კომბინაცია	27%	26%	1%
ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას სტუდენტების შფოთვის შესამცირებლად	ინგლისური	69%	73%	-4%
	ქართული	6%	4%	1%
	ორივე ენის კომბინაცია	26%	23%	3%
ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას სტუდენტების მოტივაციისა და ნდობის გაზრდა	ინგლისური	69%	76%	-7%
	ქართული	1%	24%	-23%
	ორივე ენის კომბინაცია	30%	0%	30%

წინამდებარე მონაცემები წარმოადგენს მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენების ფუნქციებს ბიზნეს ინგლისურის სწავლების პროცესში. ვინაიდან გამოკითხული ლექტორების რიცხვი (რვა) საკმაოდ მცირეა რაოდენობრივი ანალიზისთვის, მხოლოდ გამოკითხული სტუდენტების (70) მონაცემების გაანალიზება შევძელით SPSS Statistics პროგრამის დახმარებით. კვლევაში მონაწილე სტუდენტებზე შეეძლოთ, დაეფიქსირებინათ ერთზე მეტი პასუხი შემდეგ კითხვაზე, „ბიზნეს ინგლისურის ლექციებზე ლექტორები იყენებენ“: მხოლოდ ქართული, მხოლოდ ინგლისური ან ორივე ინგლისური და ქართული ენების კომბინაცია.

როგორც კვლევამ აჩვენა, მიუხედავად იმისა, რომ ინგლისური არის ყველაზე ხშირად გამოყენებადი ენა ბიზნეს ინგლისურის ლექციებზე, ლექტორები საკმაოდ

ხშირად იყენებენ მხოლოდ ქართულს და/ან ინგლისურისა და ქართულის კომბინაციას.

ცხრილი 6. ასევე ასახავს სტუდენტების უპირატესობას ერთ-ერთი ენის ან ინგლისურისა და ქართულის ერთად გამოყენების მიმართ. რაც შეეხება სტუდენტების დამოკიდებულებას, ისინი ფიქრობენ, რომ სასურველია ლექტორმა უფრო მეტად გამოიყენოს ინგლისური ენა, ვიდრე ამას ამჟამად იყენებს. საინტერესოა ის ფაქტიც, რომ ბიზნეს ინგლისურში უცნობი მასალების/თემების წარდგენა უფრო მეტად ხასიათდება კოდების გადართვით, ვიდრე სტუდენტების მშობლიურ და ინგლისურ ენებს შორის განსხვავებების წარმოჩენა.

რაც შეეხება გამოკითხულ ლექტორებს, ექვსი მათგანი მუშაობს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ხოლო ორი ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში. ექვსი რვა ლექტორიდან მიიჩნევს ინგლისური ენის მაღალი კომპეტენციის ქონას ძალიან მნიშვნელოვნად და მაშასადამე, ინგლისურ ენას თავიანთ იდენტობის ნაწილად განიხილავენ. ყველა ლექტორი ირწმუნება, რომ იყენებს და ურჩევნია რომ გამოიყენოს ან მხოლოდ ინგლისური ან ინგლისური და ქართული ენები ერთად. არცერთმა მათგანი არ ანიჭებს უპირატესობას მხოლოდ ქართული ენის გამოყენებას.

კვლევის მეორე ეტაპი - სახელმწიფო უნივერსიტეტების (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) ლექციების ჩანაწერების (12 ლექტორის მინიმუმ ათ-ათი საათი, ჯამში (120-125 ინგლისური როგორც უცხო ენა), ხოლო ბიზნეს ინგლისურის 8 ლექტორი (80 საათი). ტრანსრიპტი (www.otter.ai -ის მეშვეობით) და ლექტორის მიერ განხორციელებული ენობრივი ქცევების მაგალითების ამოწერა, დისკურს ანალიზის (კონტექსტუალური მანიშნებლების, საუბრის და ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკის ანალიზის თეორიების) მეშვეობით, მათი ფუნქციური კლასიფიკაცია სამი ფართო კატეგორიის (ლექციის თემატიკა (სილაბუსით გაწერილი მასალა) (lesson content), ლექტორის მიერ სალექციო პროცესისა და აუდიტორიის მართვა (classroom management); ლექტორსა და სტუდენტს შორის ურთიერთგაგება (rapport) ქვეშ მოვაქციეთ, ლექციის ტიპის (გრამატიკა, ლექსიკა, მოსმენა, კითხვა

საუბარი, წერა, ფუნქციური ენა) მიხედვით კი განვსაზღვრეთ აღნიშნული მოქმედებების ლექტორის მიერ გამოყენების სიხშირე.

აღნიშნული ნაშრომის, თვისებრივი კვლევის ძირითად მიღწევად, ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში კოდების გადართვის ფუნქციების კლასიფიკაცია გვესახება. ლიტერატურის მიმოხილვაში მოყვანილი, კანაგარაჯაჰისა (Canagarajah, 1995) და ფერგუსონის (Ferguson, 2003), კლასიფიკაციებისგან განსხვავებით, კოდების გადართვის, კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის ფუნქციები ქართულ საგანმანათლებლო დისკურსში ინგლისური ენისა და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების სალექციო ტიპის მიხედვით დაჯგუფდა.

როგორც უკვე აღინიშნა, სახელმწიფო ორი უნივერსიტეტის (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 12 ლექტორმა, თითოეულმა ხუთი-ექვსი ლექციის, (10-12 საათი თითოეულმა) ვიდეო ჩანაწერი განახორციელა, რის შედეგადაც, მოგვეცა საშუალება მრავალჯერ მოგვესმინა და ტრანსკრიპცია გაგვეკეთებინა ამავე ლექტორების მიერ კოდების გადართვისა და ენობრივი სხვა მოქმედების მაგალითების.

წინამდებარე ნაშრომში წარმოდგენილი თვისებრივი კვლევა ემსახურება ზემოთ აღნიშნული სახელმწიფო უნივერსიტეტების, ინგლისური, როგორც უცხო ენის 12 და ბიზნეს ინგლისურის 8 ლექტორის ვიდეო ლექციების მეტა დისკურსულ ანალიზსა და ფუნქციების კლასიფიკაციას.

თვისებრივი კვლევის ფარგლებში პასუხი გაეცა შემდეგ კითხვებს:

- რომელი ენობრივი ქცევით ხასიათდება ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლება?
- როგორია აღნიშნული ენობრივი ქცევების რაოდენობრივი გადანაწილება ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას?
- როგორია აღნიშნული ენობრივი ქცევების სტრუქტურული კლასიფიკაცია ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას?

ინგლისური ფილოლოგიის კურსების გარდა, ამჟამად ინგლისური სავალდებულოდ ისწავლება ორი წლის განმავლობაში, ბაკალავრიატის ფარგლებში - ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი სტუდენტებს სთავაზობს როგორც ზოგად კურსებს,

ასევე EAP-ს (ინგლისური აკადემიური მიზნებისთვის), ხოლო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს აქვს ზოგადი ინგლისური ენის კურსი, აკადემიური (EAP) ინგლისური და ინგლისური კონკრეტული მიზნებისთვის (ESP): ბიზნეს ინგლისური, სამართალი, მედიცინა და ა.შ. თითოეული ფაკულტეტისთვის. ამრიგად, ინგლისური სხვა უცხოურ ენებთან შედარებით სრული ჰეგემონიით სარგებლობს აღნიშნულ უნივერსიტეტებში.

ცხრილის სახით, რაოდენობრივად, გამოყენების სიხშირის თვალსაზრისით წარმოდგენილია და შემდგომ დაჯგუფებულია ლექტორების ენობრივი ქცევების ფუნქციები და გამოყოფილია კოდების გადართვისა და სხვა ენობრივი ქცევების მაგალითები, ინტერპრეტაციით.

ცხრილი 7. ენობრივი ქცევის გამოყენების სიხშირის ლექციის ტიპის მიხედვით

ლექციის რაოდენობა და ტიპი	საუბრის მოქმედების ტიპი და რაოდენობა
გრამატიკა (ESP-1) (EFL-18)	კოდების გადართვა (ESP-9), (EFL-265); კოდების შერევა (ESP-2); (EFL-58); ენათმონაცვლეობა (ESP-0) (EFL-7).
ლექსიკა (ESP-4) (EFL-7)	კოდების გადართვა (ESP-205), (EFL-10); კოდების შერევა (ESP-39), (EFL-5); ენათმონაცვლეობა (ESP-43), (EFL-0).
მოსმენის უნარი (ESP-3) (EFL-6)	კოდების გადართვა (ESP-21), (EFL-65); კოდების შერევა (ESP-10), (EFL-14); ენათმონაცვლეობა (ESP-0), (EFL-0).
საუბრის უნარი (ESP-7) (EFL-11)	კოდების გადართვა (ESP-66), (EFL-4); კოდების შერევა (ESP-12), (EFL-0); ენათმონაცვლეობა (ESP-54), (EFL-0).
წერის უნარი (ESP-7) (EFL-7)	კოდების გადართვა (ESP-7), (EFL-68); კოდების შერევა (ESP-2), (EFL-8); ენათმონაცვლეობა (ESP-1), (EFL-0).
კითხვის უნარი (ESP-12) (EFL-10)	კოდების გადართვა (ESP-238), (EFL-361); კოდების შერევა (ESP-37), (EFL-68); ენათმონაცვლეობა (ESP-70), (EFL-28).
ფუნქციური ენა (ESP-0) (EFL-1)	კოდების გადართვა (EFL-0); კოდების შერევა (EFL-0); ენათმონაცვლეობა (EFL-0);

როგორც ცხრილიდან ირკვევა, ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში, გრამატიკისა და კითხვის ლექცია ყველაზე მეტადაა დატვირთული ლექტორის მხრიდან კოდების გადართვისა და კოდების შერევის ქცევებით, ვიდრე

სხვა ენობრივი უნარების (წერა, ლექსიკა, მოსმენა, საუბარი) და ლექსიკის ლექციები. ენათმონაცვლეობის შემთხვევაში, ყველაზე მეტი მაგალითი კითხვის ლექციაზე გამოვლინდა.

რაც შეეხება ბიზნეს ინგლისურს, კითხვისა და ლექსიკის ლექციებზე გვხვდება კოდების გადართვისა და კოდების შერევის ყველაზე მეტი მაგალითი. ენათმონაცვლეობის შემთხვევაში, კითხვის უნარის ლექცია ყველაზე მეტადაა დატვირთული მაგალითებით.

გარდა ლექციის ცალკეული ტიპებისა, შევეცადეთ, ლექტორის ენობრივი ქცევები მთლიანობაში, ორივე, ბიზნეს ინგლისურისა და ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში რაოდენობრივად განგვესაზღვრა.

ცხრილი 8. ენობრივი ქცევების რაოდენობა ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას

ენობრივი ქცევები	EFL	ESP
კოდების გადართვა	789	549
კოდების შერევა	156	103
ენათმონაცვლეობა	35	177

იმის მიუხედავად რომ ლექციების რაოდენობები განსხვავდება, ბიზნეს ინგლისურის შემთხვევაში გვაქვს 80 საათი, როცა ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების შემთხვევაში 120 საათი, ცხრილის მიხედვით ჩანს განსხვავება ენათმონაცვლეობის ქცევასთან მიმართებით. კერძოდ, ბიზნეს ინგლისურის შემთხვევაში, ბევრად მაღალია ენათმონაცვლეობის ქცევის რაოდენობრივი მაჩვენებელი. მაშასადამე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ენათმონაცვლეობის ქცევა ბევრად საჭიროა ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას, ცხრილი 8-ზე დაყრდნობით, ლექსიკის სწავლებისას, ვინაიდან აღნიშნული ქცევის მიზანი ორმაგია, ლექტორს სურს ასწავლოს ლექსიკური ერთეულები არა მხოლოდ ინგლისურად, არამედ შესთავაზოს სტუდენტებს ამავე ლექსიკური ერთეულების ქართული შესატყვისებიც.

რაც შეეხება ენათმონაცვლეობის ქცევის ნაკლებ რაოდენობრივ მაჩვენებს, ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებას, ნაკლებად აკისრია ორმაგი მიზანი, რაც გულისხმობს ორივე ენის სწავლებას ერთდროულად, არამედ ორიენტირებულია

მშობლიური ენის, როგორც დამხმარე საშუალებად გამოყენებაზე. რაც მკაფიოდ ჩანს მაგალითებში. ენათმონაცვლეობის ქცევა ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებისას წარმოადგენს ლექტორის მიერ, წინასწარ დაგეგმილ აქტივობას, რომელშიც ორივე, მშობლიური და უცხო ენებია გამოყენებული, მაგრამ მიზანი მხოლოდ ერთია, ესაა, მშობლიური ენის დახმარებით, უცხო ენის უკეთ ათვისება.

თვისებრივი კვლევა (ზოგადი ინგლისური)

კულტურული და სოციალური მახასიათებლების გათვალისწინებით, ჩვენმა თვისებრივმა კვლევამ შეცვალა ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილში მოყვანილი ორი მეცნიერის (კანაგარაჯაჰისა და ფერგუსონის) კლასიფიკაცია. გაგება და ინტერპრეტაცია დაგვეხმარება ვიდეო ლექციებში, ლექტორების მიერ კოდების გადართვის მომენტების ანალიზში, ენობრივი ქცევების მაგალითების ინტერპრეტაციასა და ფუნქციების კლასიფიკაციაში განვიხილოთ სწორედ იმ ფუნქციების მაგალითები, რომლებიც ლიტერატურის მიმოხილვის ნაწილში მოყვანილი ორი მეცნიერის კლასიფიკაციაში არ გამოვლინდა და ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების პროცესში ინგლისური ენის ქართველმა ლექტორებმა გამოიყენეს.

ამასთანავე, გათვალისწინებულია ლიტერატურის მიმოხილვის თავებში მოყვანილი სამი თეორიული ჩარჩოს (ინტერაქციული სოციოლინგვისტიკის თეორია (IS), საუბრის ანალიზის თეორია (CA) და კონტექსტუალიზაციის მანიშნებლები (Contextualisation Cues) დისკურსის ანალიზის ასპექტები:

- რიგითობა, მოსაუბრე რომელ ენას ირჩევს თავისი საუბრის ჯერის დროს (CA)
- განწყობა ენისადმი, ძალაუფლების გამოხატვა, ფორმალობა (CA)
- რეგისტრის მონაცვლეობა (IS)
- მიმართება კონტექსტსა და ნათქვამის მნიშვნელობას შორის (IS)
- ენის არჩევანი განსაზღვრავს მოსაუბრის იდენტობას თავის მიკუთვნება/გამიჯვნა კონკრეტული ჯგუფ(ებ)ისადმი (Contextualisation Cues)
- ჩარჩოების, ფრეიმების მონაცვლეობა (Contextualisation Cues)

შენიშვნები:

// - პაუზა 0.5 წამი და მეტი

= - პირდაპირი ბმა წინადადებებს შორის

[ ] - გადაფარვა საუბრისას ორი სხვადასხვა მოსაუბრის მიერ

(,) - დაყოვნება

(?) - აწეული ინტონაცია

(.) - დაწეული ინტონაცია

— - ქართული წინადადებები და სიტყვები ხაზგასმულია

() - თარგმანი ინგლისურად

განვიხილ

ოთ თითოეული ენობრივი ქცევის მაგალითი ვრცლად.

მაგალითი 1/ლექტორი 12 (კოდების გადართვა)

ფუნქცია: ლექტორსა და სტუდენტს შორის ურთიერთგაგება: ლექტორის ხუმრობა

ლექცია 3/02:20/თემა: Family Life Vocabulary

T: The deference between these two words immediate and extended. Anybody got the idea?

S: Family you're living with and your whole family right, right? [your father...]

T: [Like, ყვავი ჩხიკვის მამიდას, yvavi chkhikvis mamidas] (the relative, with whom you no longer have contact with) = actually (იცინის)

Ss: (იცინიან)

T: no, no, no, no it's not like = ყვავი ჩხიკვის მამიდას, yvavi chkhikvis mamidas, (.) = it's like your uncle and his family//Your auntie and his family big family, you know. and your immediate family is your father, mother, sister, brother.

როგორც მაგალითიდან ირკვევა, ლექტორის მიერ გამოხატულ ემოციებზე დაყრდნობითა და ვიდეო ჩანაწერის მოსმენით, შეგვიძლია დავასკვნათ რომ კოდების გადართვის პირველ ქცევას არა მხოლოდ ხუმრობის, არამედ მეორედ გამოყენებისას სიტყვის განმარტებისა და ქართული კულტურული შესაბამისობის გამოხატვის ფუნქცია აკისრია, რაც მიანიშნებს ლექტორის ქართულ იდენტობაზე, თუმცა ნეგატიური განწყობით. მიმართება კონტექსტსა და ნათქვამის მნიშვნელობას შორის: ერთ ფრაზას ორი სხვადასხვა ფუნქცია აკისრია (მაგ., T: no, no, no, no it's not like ყვავი ჩხიკვის მამიდას, yvavi chkhikvis mamidas). ამასთანავე, მაგალითში მოცემულია

მოსაუბრეთა ნათქვამის გადაფარვა (მაგ., S: .....[your father...] T: [Like, ყვავი ჩხიკვის მამიდას, yvavi chkhikvis mamidas]), რაც უნებლიე ძალაუფლების გამოხატვაა ლექტორის მხრიდან.

მაგალითი 2/ლექტორი 8 (კოდების გადართვა)

ლექცია 1/52:01/თემა: Family – vocabulary, Future Forms – be going to, will, present continuous)

ფუნქცია: ლექტორის მიერ სალექციო პროცესისა და აუდიტორიის მართვა (classroom management): სტუდენტების ყურადღების მიმართვა, გადატანა;

T: where does ‘will’ belong?

S: [1st one!]

T: [3rd one?]

S: 1st!

T: 1st one, people’s programmes or arrangements, hm? Let me check it, let’s leave ‘will’ like that, okay? = tsotakhani davtovot willi ese/ცოტა ხანი დავტოვოთ will-ი ესე (.) (let’s leave/forget about ‘will’ for a while) = Let’s think about “to be going to”.

დავალემა ემსახურება მომავლის გამომხატველი ფორმების ფუნქციების მიხედვით დაჯგუფებას. სტუდენტების არასწორი პასუხის გამო, თუ რომელ ფუნქციას განეკუთვნებოდა “will” ფორმა, ლექტორი ცდილობს მათი ყურადღება სხვა ფორმებზე მომართოს. ლექტორის მიერ კოდების გადართვის ქცევა ამ კონკრეტულ მაგალითში ერთგვარი დამხმარე საშუალებაა, რომ სტუდენტები თავად მივიდნენ სწორ პასუხამდე, ამავდროულად, კოდების გადართვის აღნიშნული მაგალითი სიტუაციის განმუხტვას, სტუდენტებისთვის დამაბულობის მოხსნას ემსახურება, ქართული აქ ახლო, ნაცნობი, არაფორმალური, ენის ფუნქციას ასრულებს.

მაგალითი 3/ლექტორი 8 (კოდების შერევა)

ლექცია 1/01:53:00/თემა: Family – vocabulary, Future Forms – be going to, will, present continuous)

ფუნქცია: (სილაბურით გაწერილი მასალა) (lesson content), ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ზიზგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას)

S: I would like?

T: or I would like, that would be one of the options, that's it, I would like = kidev?/კიდევ? (?) (what else?)

S: [or I am going to go]

T: [exactly] I am going to go to the café, = kidev?/კიდევ? (?) (what else?) = directly present continuous.

S: [I am going]

T: [exactly]

მაგალითი 3 ემსახურება ჩაღრმავება, ჩაკითხვის ფუნქციას, რომელიც ხელს უწყობს სტუდენტების ცოდნის სქემის ამუშავებას და სალექციო ტემპის შენარჩუნებას. ქართულს არაფორმალური ენის დატვირთვა, სტუდენტების შთამაგონებელი ფუნქცია აკისრია და ლექტორის იდენტობასაც გამოხატავს.

მაგალითი 4/ლექტორი 8 (კოდების გადართვა)

ლექცია 1/01:24:00/თემა: vocabulary (Family; Future Forms – be going to, will, present continuous)

ფუნქცია:

(1) ლექტორის მხრიდან მზაობის ჩვენება/გამოხატვა, კოდების გადართვა: ფრაზა

(2) 2.4 ადმინისტრაციული საკითხების გაჟღერების, დაზუსტების მიზნით, კოდების გადართვა: აბზაცი

T: do you have any questions? about the grammar, or the vocabulary, don't be shy, please ask.

S: მე მაქვს ერთი შეკითხვა, [ოღონდ სხვა რაღაცასთან დაკავშირებით]/me maqvs erti shekitkhva, [oghond skhva raghatsastan dakavshirebit.] (I have one question but about something else.)

T: [yeah, L.....] Aham (,) (1) კი ბატონო/ki batono (?) (yes, please)

S: ანუ, თავიდან სხვა ლექტორი მყავდა არჩეული და პირველ ორ ლექციას ვერ დავესწარი და, შესაბამისად, დამაკლდა აქტივობის ქულა და როგორ შემიძლია, რომ გამოვასწორო?/anu, tavidan skhva leqtori myavda archeuli da pirvel or leqtsias ver daveswari da, shesabamisad, damaklda aqtivobis qula da rogor shemidzlia, rom gamovasworo? (So, at the beginning I had another lecturer chosen, so I have missed the first two lectures of yours, so, how can I improve my activity mark of those two lectures?)

T: (2) ხო, ესეიგი მოდი ეს, პირველ რიგში, პირველი ორი კვირა ყოველთვის ითვლება საპატიოდ, ჯგუფები იცვლება, სისტემა ღია არის და გადასვლა გადმოსვლები ფიქსირდება, და მათ ვთვლით ჩათვლად, დასწრებად, აქტიურობას, ასე რომ, პირველ ორ კვირაზე არ ინერვიულო, მესამე კვირიდან დავიწყებ ათვლებს [Okay?]/Kho, eseigi modi es, pirvel rigshi, pirveli ori kvira yoveltvis itvleba sapatiod, jgufebi itsvleba, sistema ghia aris da gadasvla gadmosvlebi fiqsirdeba, da mat vtvlit chatvrad, dastsrebad, aqtiurobad, ase rom, pirvel or kviraze ar inerviulot, mesame kviridan daviwyeb atvlebs. (.) = [Okay?] (yes, so to say, let's, first of all, the first two weeks are always considered as good excuse, the groups change, the system is open and the transitions are common, and we consider them as attendance, activity, so do not worry about the first two weeks, I will start counting our points from the third week) [Okay?].

S: [მადლობა/madloba!] (Thank you!)

წინამდებარე მაგალითი ემსახურება ერთი მხრივ ლექტორსა და სტუდენტს შორის ადმინისტრაციული საკითხის გარკვევას და მეორე მხრივ ლექტორის მხრიდან მზაობის გამოხატულების ფუნქციას. საუბრის ანალიზის თეორიის (CA)-ზე დაყრდნობით, ლექტორი მყისიერი პასუხი მშობლიურ, ქართულ ენაზე შესაძლოა ქართულად დასმულმა კითხვამ განაპირობა, მაგრამ აშკარაა პასუხის სიმძაფრე და ლექტორის სურვილი უპასუხოს მის სტუდენტს. ლექტორის ინგლისური ისეთივე არაფორმალურია (მაგ., T: .....don't be shy, please ask.), როგორც ქართული ენა (T:.....ასე

რომ, პირველ ორ კვირაზე არ ინერვიულო, მესამე კვირიდან დავიწყებ ათვლებს). მან რამდენჯერმე შეცვალა რეგისტრი: პირველად, ინგლისურიდან ქართულზე გადართვისას (მაგ., Aham, კი ბატონო/ki batono) და შემდეგ თავად ქართულად საუბრისას, მეორედ გადართვისას ლექტორი იწყებს არაფორმალურად საუბარს, შემდეგ გადადის ფორმალურ ფორმაზე და კვლავ ცვლის რეგისტრს.

მაგალითი 5/ლექტორი 4 (კოდების გადართვა)

ლექცია 2/1:22:03/თემა: Grammar - Past Forms – past simple, past continuous, past perfect, past perfect continuous)

ფუნქცია: ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე)

S: (კითხულობს) They walked in the forest for hours before they realize they were lost.

T: Now, we're here, we're here, so, these are past tenses but what happened during = ნახე! სადამდე ესეიგი იარეს, იარეს მთელი 4 საათი იარეს რაღაც კონკრეტულ მომენტამდე/nakhe! sadamde eseigi iares, iares mteli 4 saati iares haghac konkretul momentamde. (.) (Look, until when, so they had been walking, they had been walking for the whole 4 hours until the specific moment.)

S: they have had [to walk]

T: [had been walking] because you have for four hours, yes. // ხანგრძლივობასთან ყოველთვის პროცესია ბავშვებო, თანაც პროცესი რაღაც წარსულ ქმედებამდე/khangrdzlivobastan yoveltvis procesia bavshvebo, tanac procesi raghac warsul qmedebamde (Guys, there is always a process with duration, moreover the process until the past action) = they had been walking, past perfect continuous, guys.

აღნიშნულ მაგალითში ლექტორის მიერ პირველი კოდების გადართვა ემსახურება გრამატიკული კონტექსტის ახსნა განმარტებას, ხოლო მეორე გადართვა ხაზს უსვამს იმ გრამატიკულ წესს, რომელიც წესით სტუდენტებს უნდა გაეთვალისწინებინათ. ლექტორის რეგისტრი ქართულ და ინგლისურ ენებში ერთგვაროვანია, ქართული და ინგლისური ენები ერთნაირად არაფორმალურია.

მაგალითი 6/ლექტორი 5 (კოდების გადართვა)

ლექცია/26:09/ თემა: Grammar (Present Forms – present simple, present continuous, present perfect, present perfect continuous, reading - natural phenomenon)

ფუნქცია: 2.7 ლექციის პროცესში წარმოქმნილი ხარვეზის აღმოფხვრის მიზნით; მახილის წინადადება

T: Alright, so there are 14 of us = თოთხმეტნი ვართ, ზუმი გაითიშება და შემოვიდეთ ხელახლა/14ni vart, zoomi gaitisheba da Semovidet khelakhla (there are 14 of us, Zoom will be over soon, please come back) = Okay?

S: okay.

მაგალითი 6 ემსახურება ლექციის პროცესში წარმოქმნილი ხარვეზის აღმოფხვის მიზნით ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებას. დროის სიმცირის გამო გამოიყენა ქართული, რათა გაურკვევლობა აერიდებინა. ლექტორის მიერ კოდების გადართვა იდენტობის გამოხატვას ემსახურება. საუბრის ჩარჩოები/ფრეიმები იცვლება (დასწრების აღრიცხვა/ზუმის შეხვედრის ორგანიზება).

მაგალითი 7/ლექტორი 6 (კოდების შერევა)

ლექცია 5/21:58/თემა: e-sport, free-diving, grammar: present simple, present continuous)

ფუნქცია: სტუდენტის მიერ გამოთქმული აზრის ლექტორის მიერ გაგრძელება და განმტკიცება/უარყოფა: არსებითი სახელი

S1: Shelia is not understanding the exercise (reading the exercise (homework))

T: Okay, no, Why NO then?

S1: ისა/isa (so), Shelia does not understand the exercise.

T: Yes, but why?

S1: Ah because it's a general thing.

T: well, the idea behind it is that she doesn't understand it right now, so, it should be present continuous, but it is not present continuous and why is it present simple, can anybody help us?

S2: because understand doesn't, ანუ, არ გადაადის მოკლედ/anu, ar gadadis mokled (isn't used in).

T: -ing ფორმაში/-ing formashi (in -ing form), (.) = yes, because it's a stative verb here and we do not use -ing form, however, as I have mentioned on our previous lessons a lot of things are changing and I have heard by native speakers that understand already has -ing form, mostly in American English, I've heard like I'm not understanding you or I'm not understanding this instead of I don't understand but I have told you before If it's an exam kind of situation stick to the conventional grammar whereas if it's like a colloquial, everyday speaking English situation then you can use the -ing form I guess. Okay, good, thank you.

აღნიშნული მაგალითი სტუდენტის მიერ გამოთქმული აზრის გაგრძელებასა და განმტკიცებას ემსახურება. ხაზგასასმელია ის გარემოება, რომ ლექტორი არ იმეორებს სტუდენტის გამოთქმულს, არამედ განაგრძობს მის ნათქვამს. ლექტორის ენის არჩევანი განპირობებულია სტუდენტის არჩევანით.

მაგალითი 8/ლექტორი 9 (კოდების გადართვა)

ლექცია 5/37:50-38:04/თემა: grammar - past simple – weekend

ფუნქცია: (1) სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით: კითხვითი

(2) სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით კოდების: ძახილის

(3) სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით, ლექტორის გაოცება, შეშფოთება: ძახილის

T: Okay, now, read the text and answer the questions.

S: უკაცრავად, ტექსტი არ ჩანს და რომ გადავუღო ან რამე, რომ გამოაჩინოთ?/ukatsravad, teqsti ar chans da rom gadavugho an rame, rom gamochinot?

(Excuse me, I cannot see the text, may I take a screenshot, or could you please scroll up?)

T: (1) არ ჩანს/ar chans? (?) (isn't it visible?)

S: ანუ მარტო/anu marto... (so, only)

T: (2) ანუ, ჯერ დაიწყეთ და მერე ჩავწევ!/anu, jer daitsyet da mere chvwev! (.) (so, please first start reading then I will scroll down).

S: ანუ, ტექსტის მიხედვით ხომ უნდა ვუპასუხოთ/anu, teqstis mikhedvit khom unda vupasukhot? (aren't we going to answer the questions according to the text)

T: (3) ხოდა, აქედან იწყება/khoda, aqedan itsyeba, (.) [Next time a friend or colleague....] (კითხულობს ტექსტის დასაწყისს) (yes, then it starts from here.)

S: [აა, კარგი, კი ბატონო/aa, kargi, ki batono.](aham, okay, yes, for sure.)

კოდების გადართვის აღნიშნული მაგალითი, ლექციის ჩანაწერზე დაყრდნობით, გამოხატავს ლექტორის ემოციურ მდგომარეობას, სტუდენტმა ვერ შენიშნა საიდან იწყებოდა ტექსტი, რამაც გამოიწვია ლექტორის შეშფოთება, სწორედ ამ მდგომარეობამ უზიბგა ლექტორს პირველი ენის გამოყენება. სტუდენტის მიერ რეგისტრის შეცვლა მიანიშნებს ლექტორის მისდამი ფორმალურ დამოკიდებულებაზე და შეშფოთების ემოციის განეიტრალების მცდელობაზე (მაგ., [აა, კარგი, კი ბატონო/aa, kargi, ki batono.]).

მაგალითი 9/ლექტორი 8 (Translanguaging)

ლექცია 4/0:29-02:23/თემა: grammar quantifiers, present perfect vs past simple - shopping) (previous vocabulary review)

ფუნქცია: (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) 1.2 განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თემა: შესიტყვება

T: Okay now, now let's remind you about a previous lecture yeah so it was about present perfect and the vocabulary of housework, right? housework. Now, I will tell you check some words some housework, whereas in Georgia and you tell me in English, okay? T..... (სტუდენტის სახელი), how it's in English (,) (1) ლოგინის ალაგება/loginis alageba (?) (make the bed)

S1: make a bed.

T: Make the bed, S... (სტუდენტის სახელი) (,) (2) ჭურჭლის დარეცხვა/churchlis daretskhva (?) (Do the washing up)

S2: Wash, ისა/isa (so to say), I forget.

S2: Do the washing up.

T: Do the washing up, yeah, do the washing up, okay L.... (სტუდენტის სახელი) (,) (3) ნაგვის გატანა/nagvis gatana (?) (take out the rubbish)

S3: Take the rubbish?

T: take out the rubbish, yes. A.... (სტუდენტის სახელი) (,) (4) სარეცხის რეცხვა/saretskhis retskhva (?) (do washing)

S4: wash the clothes?

T: do washing, yeah?

S4: [do the washing up]

T: do the washing up is when you wash dishes, do the washing, M.... (სტუდენტის სახელი) (,) (5) უთობა/utooba (?) (do ironing)

S5: ironing

T: [do ironing, yeah?]

S5: [do ironing]

T: Okay, S... (სტუდენტის სახელი) (,) (6) დალაგება ოთახის/dalageba otakhis (?) (tidy the room)

S6: clean the room.

T: Aaa, and? ha?

S4: Tidy it?

T: tidy the room, A.... (სტუდენტის სახელი) (,) (7) ტანსაცმელების შელაგება/tansatsmelebis shelageba (?) (Put away your clothes)?

S: Ahh.

T: Put away your clothes, put away. K.... (სტუდენტის სახელი), take clothes from the floor?

S7: იატაკიდან ალება ტანსაცმელების/iatakidan agheba tansatsmelebis? (Pick up clothes)

T: pick up dirty clothes, pick up dirty clothes, clean the floor and so on.

მოცემული მაგალითი ენათმონაცვლეობას ასახავს, რომელიც ლექტორმა წინა სალექციო მასალაზე დაყრდნობით, დავალების სახით შექმნა და წინასწარ დაგეგმვით გამოიყენა. ქართული ენის გამოყენება ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ემსახურება ლექტორის მხრიდან სიტყვათშეერთების (collocation) გრამატიკული ფორმის ახსნას. ქართული ენა ერთგვარი დამხმარე საშუალებაა, ამასთანავე ლექტორის იდენტობას გამოხატავს.

მაგალითი 10 ლექტორი 8 (კოდების გადართვა)

ლექცია 2/33:00/თემა: Writing – a paragraph

ფუნქცია: 2.2 სტუდენტების ყურადღების მობილიზება, ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., სიტყვების ერთგვაროვნებაზე, გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე): ძახილის

T: Right Okay, and there is also received one answer in the chat from Maria helpful tips for beginners who just started exercising = ნახეთ, წელან რაც ვთქვი, statement-ის ფორმა მივცეთ/nakhet, tseghan rats vtqvi, statement-is forma mivtset. (.) (look, that's what I said before, give it a form of a statement) = there are lots of helpful tips or several helpful tips for beginners who just started exercising okay? So, try to Imagine that this is an opening sentence right, so you need it to be in the form of this statement, alright guys.

მაგალითი 10-ში კოდების გადართვის მიზანია სტუდენტების ყურადღების მობილიზება, ლექტორის მიერ უკვე ნათქვამის ხაზგასმა და შეხსენება.

როგორც მაგალითებიდან ჩანს, ლექტორის მიერ გადართვის თითოეულ მაგალითს არა მხოლოდ ერთი, არამედ რამდენიმე ფუნქცია შეიძლება ჰქონდეს, მთავარი კი ინტერპრეტირებისას კონტექსტის გათვალისწინებაა, რომლის გარეშეც კვლევა

არასანდო ხდება, ლექციის ჩანაწერების რამდენჯერმე ყურებამ, მაგალითების ამოწერამ მაგალითების ზუსტი ინტერპრეტაციის საშუალება მოგვცა. ძალაუფლების გამოხატულება ლექტორის მხრიდან (T:.....ნახეთ, წედან რაც ვთქვი,.....), ამასთანავე, რეგისტრი მონაცვლეობს ორივე ენაზე.

თვისებრივი კვლევა (ბიზნეს ინგლისური)

ყველა მონაწილე (8 ლექტორი) იყენებს და/ან ურჩევნია გამოიყენოს მხოლოდ ინგლისური ან ინგლისური და ქართული ერთად. არცერთი მათგანი არ ანიჭებს უპირატესობას ან/და იყენებს მხოლოდ ქართულს ბიზნეს ინგლისურის ლექციებზე.

ბიზნეს ინგლისურის Zoom ლექციების საფუძველზე (80 საათი), მოვახერხეთ ლექტორების კოდების გადართვის, კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის ენობრივი ქცევების გამოყენების ფუნქციების დადგენა. კვლევა მიზნად ისახავდა ბიზნეს ინგლისურის ჩანაწერებში ლექტორების კოდების გადართვის და კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის ქცევების აღმოჩენილი მაგალითების სტრუქტურულ ანალიზსა და დაჯგუფებას.

განვიხილოთ რამდენიმე მაგალითი დეტალურად.

<i>შენიშვნები:</i>
<i>// - პაუზა 0.5 წამი და მეტი</i>
<i>= - პირდაპირი ბმა წინადადებებს შორის</i>
<i>[ ] - გადაფარვა საუბრისას ორი სხვადასხვა მოსაუბრის მიერ</i>
<i>(.) - დაყოვნება</i>
<i>(?) - აწეული ინტონაცია</i>
<i>(.) - დაწეული ინტონაცია</i>
<i>— - ქართული წინადადებები და სიტყვები ხაზგასმულია</i>
<i>( ) - თარგმანი ინგლისურად</i>

მაგალითი 1/ლექტორი 1 (ენათმონაცვლეობა)

ლექცია 5/23:27/თემა: Writing (Minutes)

მაგალითი 17/23:27

ფუნქცია: (1) განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმა; ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ბიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას): კითხვით-მახილის

(2) ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., სიტყვების ერთგვაროვნებაზე, გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე): მახილის

T: It conveys synonymous to communicate or to convey information means to communicate information to communicate ideas, information in this case (,) (1) ანუ, ინფორმაციის მიწოდება გვინდა აქ, ამ შემთხვევაში, ხო?/anu, inpormatsiis miwodeba gvinda ak, am shemtkhvevashi, kho? (?) (so, in this case we need to pass the information on, don't we?) so reporting back, reporting back. Report = (2) ხომ არის ანგარიში მოხსენება./khom aris angarishi mokhseneba, (.) // (Isn't it (the Georgian definition of the word). when you write to someone.

აღნიშნული მაგალითის მიზანია, ბიზნეს ინგლისურის ტერმინოლოგიის ახსნა-განმარტება, სტუდენტების ყურადღების გამახვილება კონტექსტზე. კოდების გადართვის ქცევა, ვერ გაანალიზდება საუბრის ანალიზის თეორიის მიხედვით (ლექტორის მონოლოგი). რაც შეეხება ინტერაქტიულ სოციოლინგვისტურ მიდგომას, მაგალითში ვხვდებით აწეულ და დაწეულ ინტონაციას, დაყოვნებას და პირდაპირ ბმას. ენათმონაცვლეობის ქცევით, ლექტორის მიზანია სტუდენტებისთვის არა მხოლოდ კონტექსტის უკეთ გააზრება, არამედ ქართული შესატყვისების სწავლება.

მაგალითი 2/ლექტორი 1 (კოდების შერევა)

ლექცია 5/1:38:37/თემა: Writing (Minutes)

ფუნქცია: მისალმება/დამშვიდობება

T: Okay, I guess you have no questions, would you like to, I don't know, say something before we say goodbye?

Ss: (silence)

T: okay, then guys, have a nice day. Have a nice weekend and see you next week.

Ss: Thank you, Okay, goodbye.

T: Okay, bye,

S: goodbye,

T: ნახვამდის/nakhvamdis (.) (goodbye).

აღნიშნული მაგალითის მიხედვით, ლექტორისთვის უცხო ენა (ინგლისური) ძირითადად არაფორმალურია (მაგ., guys, okay, bye); თუმცა ცვლის რეგისტრს მაგ, არაფორმალურ სიტყვებთან ერთად იყენებს ფორმალური (მაგ., goodbye) დამშვიდობების ფორმას; ქართული ენა მხოლოდ ფორმალურია (მაგ., ნახვამდის).

მაგალითი 3/ლექტორი 2/ (კოდების გადართვა)

ლექცია 3/01:28/თემა: Reading (Problem Solving); Grammar (Past modals)

ფუნქცია: (1) (2) ლექციის პროცესში წარმოქმნილი ხარვეზის აღმოფხვრის მიზნით: კითხვითი

S: მიჭედავდა და ხმა კარგად არ მესმის./mitchdavda da khma kargad ar mesmis. (It was stuck and I barely hear the voice.)

T: (1) არ ისმის ახლა ჩემი ხმა?/ar ismis akhla chemi khma? (?) (Can you hear my voice, now?)

S: ახლა კი, არ ვიცი რატომ ჭედავს./akhla ki, ar vitsi ratom tchedavs. (now yes, I don't know why it is unstable)

T: (2) ჟი, რატომ?/ui, ratom? (?) (oh, why?)

წინამდებარე მაგალითი ონლაინ სწავლებისას წარმოქმნილ ხარვეზებს ავლენს. მაგ., სუსტი ინტერნეტ კავშირის დროს წარმოქმნილი შეფერხებები სტუდენტისა და ლექტორის მხრიდან. როგორც მაგალითიდან ჩანს, ორივე მხარე, იყენებს ქართულ ენას, გაცნობიერებულად თუ გაუცნობიერებლად, აღნიშნული პრობლემის სწრაფად აღმოფხვრის მიზნით. ლექტორის მიერ ქართული ენის არჩევანი განპირობებულია სტუდენტის არჩეული ენით.

მაგალითი 4/ლექტორი 3 (ენათმონაცვლეობა) (კოდების შერევა) (კოდების გადართვა)

ლექცია 5/1:34:56/თემა: Vocabulary (Law)

ფუნქცია: (1) ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., სიტყვების ერთგვაროვნებაზე, გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე); განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმა; - კოდების გადართვა: ძახილის

(2) სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით - კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

(3) (5) ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ზიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას) - კოდების გადართვა: კითხვითი

(4) განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმა; ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ზიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას) - ენათმონაცვლეობა: აზნატი

(6) ინსტრუქციის მიცემის მიზნით - კოდების შერევა: ზმნიზედა

(7) ინსტრუქციის მიცემის მიზნით - კოდების გადართვა: კითხვითი

T: have Muslim have nots right is have and have nots.

S: How many things you don't have at one point?

T: (1) არა, ნახე როგორ არის./ara, nakhe rogor aris, (no, look how it goes)= the have-ს = არის მდიდრები./-s aris mdidrebi, (are the rich) the haven't-ს არის ღარიბები. ვისაც აქვს ფული და ვისაც არ აქვს ფული ასე ვთქვათ./-s aris gharibebi. visats akvs puli da visats ar akvs puli ase vtkvat. (are the poor. Those people who have money and those who don't, let's say.) = Okay, um bean counters = (2) ვინ არის? მოდიოთ სიტყვებზე გადავალ იმიტომ, რომ ვერ ვასწრებ უკვე ბოლომდე განვიხილე. ამას ცოტ-ცოტას დავტოვებ და მეორეზე არ გადავალ. კიდევ მინდა ხელახლა რაღაცეებს გადახედოთ. აბა მოდიოთ/vin aris? modit sityvebze gadaval imitom, rom ver vaswreb ukve bolomde ganvikhile. amas tsot-tstotas davtoveb da meoreze ar gadaval. kidev minda khelakhla raghatseeb gadakhedot. aba modit (.) (who is? Let's move on to the words, because I can't keep up, I've already discussed it to the end. I will leave this little by little and not move on to another. I want you to look at some things again. Okay, let's) = bean counters = (3) ვინ არიან? იცით?/vin arian? itsiT? (who are they? Do you know?) (.) = bean counters. This is an accountant in a big company that keeps all financial records of the company and doesn't like to spend money on employees this is also a person who is responsible for financing a company being counted. I counted = (4) ხომ იცით ბუღალტერი, მაგრამ ისეთი ბუღალტერია ფინანსურად

ყველაფერი იცის კომპანიის შესახებ და თან ძალიან აკონტროლებს ფულის გადინებას კომპანიიდან, ფულის ხარჯვას და ა. შ. ახლა ვთქვათ რამე სიტყვები რაც თქვენ გახსოვთ./khom itsit bughalteri, magram iseti bughalteria pinansurad yvelaperi itsis kompaniis shesakheb da tan dzalian akontrolebs pulis gadinebas kompaniidan, pulis kharjvas da a. sh. akhla vtkvat rame sityvebi rats tkven gakhsovt. (.) (do you know an accountant, but this kind of accountant, who knows everything about the company financially and at the same time closely controls the flow of money from the company, money the company spends, etc. now any vocabulary items you remembered from the task?)

S: Excruciating about it.

T: (5) რა არის ეგ?/ra aris eg? (?) (what does that mean?)

S: მტანჯველი/mtanjveli (gives a Georgian definition of the word)

T: yeah. // (6) კიდევ?/kidev? (what else?) (?)

S: trepidation,

T: trepidation. So, you feel trapped sedation that's Isaac's excitement = (7) სავით არის ხომ? კიდევ?/saviT aris khom? Kidev? (?) (like excitement, isn't it?// what else?)

T: either incredulously

S: Yeah, კარგი სიტყვაა./kargi sityvaa. (it is a nice word)

მოცემულ მაგალითში გაერთიანებულია როგორც ენათმონაცვლეობის, ისე კოდების გადართვისა და კოდების შერევის მაგალიტები. ენათმონაცვლეობის ქცევის შემთხვევაში, ლექტორის მიზანია, სტუდენტებმა გაიაზრონ და ისწავლონ ბიზნეს ტერმინოლოგიის როგორც ქართული, ისე ინგლისური ლექსიკური შესატყვისები. კოდების შერევისა და კოდების გადართვის ქცევებს ლექტორის მხრიდან კონტექსტში ჩაღრმავების, ჩაკითხვის, სალექციო და საშინაო დავალებების ორგანიზებისა და ინსტრუქციის მიცემის დანიშნულება აკისრია.

თვისებრივი კვლევის მონაცემთა გაანალიზების შედეგად, გამოვლინდა შემდეგი ფუნქციები, რომლებითაც ხასიათდება ქართული საგანმანათლებლო, კერძოდ ინგლისური, როგორც უცხო ენისა და ბიზნეს ინგლისურის სწავლების კონტექსტები. ცხრილის სახით წარმოგიდგენთ კოდების გადართვის, კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის ფუნქციების კლასიფიკაციას.

ცხრილი 9. ენობრივი ქცევების ფუნქციების კლასიფიკაცია ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას

სილაბუსი	ენობრივი ქცევების ფუნქციები/რაოდენობა (EFL და ESP კონტექსტში)
<p>1. ლექციის თემატიკა</p>	<p>კოდების გადართვა:</p> <p>1.1 კულტურული შესაბამისობის გამოხატვა (EFL - 13) (ESP - 8)</p> <p>1.2 განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმა (EFL - 46) (ESP - 26)</p> <p>1.3 ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ბიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას) (EFL - 67) (ESP - 108)</p> <p>1.4 ლექტორის შეკითხვა სტუდენტის მიერ გაგებულის შემოწმების მიზნით (EFL - 15) (ESP - 3)</p> <p>1.5 ლექტორის მიერ ახსნა (მაგ., საკითხის, გრამატიკული მასალის) (EFL - 48) (ESP - 5)</p> <p>1.6 ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., სიტყვების ერთგვაროვნებაზე, გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე) (EFL - 154) (ESP - 59)</p> <p>1.7 ლექტორის მხრიდან მინიშნება, მითითების მიცემა, ემოციური დამოკიდებულების ჩვენება სიტყვისადმი, ფრაზისადმი (EFL - 9) (ESP - 3)</p> <p>1.8 სტუდენტების მიერ გაუგებარი საკითხის ახსნა, განმარტება (EFL - 19) (ESP - 7)</p> <p>1.9 სტუდენტის მიერ გამოთქმული აზრის ლექტორის მიერ გაგრძელება და განმტკიცება/უარყოფა (EFL - 76) (ESP - 66)</p> <p>1.10 პარალელური თარგმანი (მშობლიურ ენაზე) (EFL - 40) (ESP - 10)</p>

	<p>1.11 სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმა/ჩვენება (EFL - 2) (ESP - 9)</p> <p>1.12 სხვა ენის (ქართულისა და ინგლისურის გარდა) გავლენა(EFL - 4) (ESP - 0)</p>
	<p>კოდების შერევა:</p> <p>1.1 კულტურული შესაბამისობის გამოხატვა (EFL - 3) (ESP - 1)</p> <p>1.2 განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმა; (EFL- 21) (ESP - 6)</p> <p>1.3 ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ბიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას) (EFL - 14) (ESP - 22)</p> <p>1.4 ლექტორის შეკითხვა სტუდენტის მიერ გაგებულის შემოწმების მიზნით (EFL - 4) (ESP - 2)</p> <p>1.5 ლექტორის მიერ ახსნა (მაგ., საკითხის, გრამატიკული მასალის) (EFL - 10) (ESP - 0)</p> <p>1.6 ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., სიტყვების ერთგვაროვნებაზე, გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე) (EFL - 9) (ESP - 8)</p> <p>1.8 სტუდენტების მიერ გაუგებარი საკითხის ახსნა, განმარტება (EFL - 2) (ESP - 1)</p> <p>1.9 სტუდენტის მიერ გამოთქმული აზრის ლექტორის მიერ გაგრძელება და განმტკიცება/უარყოფა (EFL - 32) (ESP - 15)</p> <p>1.10 სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმა/ჩვენება (EFL - 0) (ESP - 1)</p>
	<p>ენათმონაცვლეობა:</p> <p>1.1 კულტურული შესაბამისობის გამოხატვა (EFL - 7) (ESP - 1)</p> <p>1.2 განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმა;</p>

	<p>(EFL - 28) (ESP - 68)</p> <p>1.3 ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ბიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას) (EFL - 0) (ESP - 15)</p> <p>1.5 ლექტორის მიერ ახსნა (მაგ., საკითხის, გრამატიკული მასალის) (EFL - 0) (ESP - 4)</p> <p>1.6 ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., სიტყვების ერთგვაროვნებაზე, გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე) (EFL - 0) (ESP - 35)</p> <p>1.8 სტუდენტების მიერ გაუგებარი საკითხის ახსნა, განმარტება (EFL - 0) (ESP - 5)</p> <p>1.9 სტუდენტის მიერ გამოთქმული აზრის ლექტორის მიერ გაგრძელება და განმტკიცება/უარყოფა (EFL - 0) (ESP - 30)</p> <p>1.10 პარალელური თარგმანი (მშობლიურ ენაზე) (EFL - 0) (ESP - 14)</p>
<p>2. სალექციო პროცესისა და აუდიტორიის მართვა</p>	<p>კოდების გადართვა:</p> <p>2.1 სტუდენტების ყურადღების მიმართვა, გადატანა (EFL - 22) (ESP - 18)</p> <p>2.2 სტუდენტების ყურადღების მობილიზება (EFL - 16) (ESP - 7)</p> <p>2.3 სტუდენტების ჩართულობის გაზრდის მიზნით (EFL - 0) (ESP - 6)</p> <p>2.4 ადმინისტრაციული საკითხების გაჟღერების, დაზუსტების მიზნით (EFL - 14) (ESP - 0)</p> <p>2.5 ლექტორის მხრიდან დაყოვნება (მოფიქრების, შესვენების მიზნით) (ზოგ შემთხვევაში ლექტორი საკუთარ თავს მიმართავს) (EFL - 45) (ESP - 24)</p> <p>2.6 სტუდენტების დაჯგუფების/დაყოფის ორგანიზების მიზნით (EFL - 3) (ESP - 0)</p>

	<p>2.7 ლექციის პროცესში წარმოქმნილი ხარვეზის აღმოფხვრის მიზნით (EFL - 28) (ESP - 16)</p> <p>2.8 არა სალექციო თემაზე ინფორმაციის მიწოდების მიზნით (EFL - 7) (ESP - 2)</p> <p>2.9 ინსტრუქციის მიცემის მიზნით (EFL - 25) (ESP - 27)</p> <p>სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით (EFL - 53) (ESP - 72)</p>
	<p>კოდების შერევა:</p> <p>2.1 სტუდენტების ყურადღების მიმართვა, გადატანა (EFL - 1) (ESP - 2)</p> <p>2.2 სტუდენტების ყურადღების მობილიზება (EFL - 5) (ESP - 0)</p> <p>2.3 სტუდენტების ჩართულობის გაზრდის მიზნით (EFL - 2) (ESP - 1)</p> <p>2.4 ადმინისტრაციული საკითხების გაჟღერების, დაზუსტების მიზნით (EFL - 1) (ESP - 0)</p> <p>2.5 ლექტორის მხრიდან დაყოვნება (მოფიქრების, შესვენების მიზნით) (ზოგ შემთხვევაში ლექტორი საკუთარ თავს მიმართავს) (EFL - 18) (ESP - 13)</p> <p>2.7 ლექციის პროცესში წარმოქმნილი ხარვეზის აღმოფხვრის მიზნით (EFL - 2) (ESP - 2)</p> <p>2.9 ინსტრუქციის მიცემის მიზნით (EFL - 7) (ESP - 9)</p> <p>2.10 სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით (EFL - 13) (ESP - 13)</p> <p>ენათმონაცვლეობა</p> <p>2.10 2.10 სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით (EFL - 0) (ESP - 1)</p>
<p>3 ლექტორსა და სტუდენტს შორის</p>	<p>კოდების გადართვა:</p> <p>3.1 ლექტორის მხრიდან მზაობის ჩვენება/გამოხატვა (EFL - 17) (ESP - 2)</p>

<p>ურთიერთგაგება</p>	<p>3.2 სტუდენტ(ებ)ის შექება (EFL - 19) (ESP - 2)</p> <p>3.3 ლექტორის ხუმრობა (EFL - 14) (ESP - 24)</p> <p>3.4 ლექტორის გაოცება, შეშფოთება (EFL - 4) (ESP - 2)</p> <p>3.5 ლექტორის მიერ გამოთქმული უკუკავშირი (EFL - 7) (ESP - 6)</p> <p>3.6 ლექტორის თანხმობა/კომენტარი/შეკითხვა სტუდენტებში შფოთვის შემსუბუქების მიზნით (EFL - 8) (ESP - 6)</p> <p>3.7 სტუდენტთა მოტივირების მიზნით (EFL - 1) (ESP - 5)</p> <p>3.8 ლექტორის მხრიდან შენიშვნის მიცემა (EFL - 6) (ESP - 13)</p> <p>3.9 ლექტორის რჩევა სტუდენტის მოტივირების მიზნით (EFL - 3) (ESP - 0)</p> <p>მისალმება/დამშვიდობება (EFL - 4) (ESP - 0)</p>
	<p>კოდების შერევა:</p> <p>3.2 სტუდენტ(ებ)ის შექება (EFL - 4) (ESP - 1)</p> <p>3.3 ლექტორის ხუმრობა (EFL - 2) (ESP - 0)</p> <p>3.5 ლექტორის მიერ გამოთქმული უკუკავშირი (EFL - 3) (ESP - 0)</p> <p>3.6 ლექტორის თანხმობა/კომენტარი/შეკითხვა სტუდენტებში შფოთვის შემსუბუქების მიზნით (EFL - 0) (ESP - 2)</p> <p>3.7 სტუდენტთა მოტივირების მიზნით (EFL - 1) (ESP - 0)</p> <p>3.10 მისალმება/დამშვიდობება (EFL - 0) (ESP - 3)</p> <p>ენათმონაცვლეობა</p> <p>3.10 სტუდენტთა მოტივირების მიზნით (EFL - 0) (ESP - 1)</p>

ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების, ქართულ საგანმანათლებლო დისკურსში გამოვლენილი, ენობრივი ქცევების ფუნქციები დავაჯგუფეთ სამი ძირითადი ნიშნის: ლექციის თემატიკა, სალექციო პროცესის ორგანიზება, ლექტორ-სტუდენტის ურთიერთგაგება, მიხედვით. თითოეულ, ვრცელ კატეგორიაში გამოვყავით თითოეული ენობრივი მოქმედებისთვის დამახასიათებელი ფუნქცია და

მათი რაოდენობები ცალ-ცალკე ორივე, ბიზნეს ინგლისურისა და ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების, კონტექსტში.

ენობრივი ქცევების რაოდენობებზე დაყრდნობით და ფუნქციების რაოდენობებითაც მკაფიოდ ჩანს რომ ლექტორები ყველაზე მეტად კოდების გადართვის ქცევას იყენებენ ორივე კონტექსტში. შემდეგ მოდის კოდების შერევა და ბოლოს ენათმონაცვლეობა. სამივე ვრცელ კატეგორიაში ყველაზე გავრცელებული ფუნქცია კოდების გადართვის შემთხვევაში, ორივე კონტექსტში, არის სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზება, ხოლო ყველაზე ნაკლებად გავრცელებულია სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმა/ჩვენება და სხვა ენის (ქართულისა და ინგლისურის გარდა) გავლენა. კონტექსტებს (ბიზნეს ინგლისურისა და ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებას) შორის კოდების გადართვასთან მიმართებით, მკვეთრი განსხვავებაა 1.5 და 1.6 ფუნქციებში.

ამასთანავე, პირველ ვრცელ კატეგორიაში (ლექციის თემატიკა) ყველაზე მეტად ლექტორი იყენებს კოდების შერევას ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ბიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას) ფუნქციით, ორივე კონტექსტში. ხოლო ყველაზე ნაკლებად იყენებს სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმის/ჩვენების მიზნით.

რაც შეეხება ენათმონაცვლეობას, ყველაზე მეტად ეს უკანასკნელი გამოყენებულია შემდეგი ფუნქციის: განმარტება (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმის მიზნით, ხოლო ყველაზე ნაკლებად ლექტორის მიერ ახსნა (მაგ., საკითხის, გრამატიკული მასალის და აშ.) მიზნით.

მეორე ვრცელ კატეგორიაში, ორივე კონტექსტში კოდების გადართვას ლექტორი ყველაზე მეტად სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების მიზნით, ხოლო ყველაზე ნაკლებად სტუდენტების დაჯგუფების/დაყოფის ორგანიზების მიზნით იყენებს. რაც შეეხება კოდების შერევას, ეს უკანასკნელი ყველაზე მეტად გამოყენებულია ლექტორის მხრიდან დაყოვნების (მოფიქრების, შესვენების მიზნით) (ზოგ შემთხვევაში ლექტორი საკუთარ თავს მიმართავს) მიზნით, ხოლო ყველაზე ნაკლებად სტუდენტების ყურადღების მიმართვა, გადატანის მიზნით.

მესამე ვრცელი კატეგორიის მიხედვით, ლექტორი კოდების გადართვას, ორივე კონტექსტში ყველაზე მეტად იყენებს ხუმრობის, ხოლო ყველაზე ნაკლებად მისალმება/დამშვიდობების მიზნით. კოდების შერევა ყველაზე მეტად გამოყენებულია სტუდენტის შექების, ხოლო ყველაზე ნაკლებად სტუდენტთა მოტივირების მიზნით).

ენათმონაცვლეობის ენობრივი ქცევები მეორე და მესამე ვრცელ კატეგორიებში (2. სალექციო პროცესისა და აუდიტორიის მართვა, 3. ლექტორსა და სტუდენტს შორის ურთიერთგაგება) ყველაზე ნაკლებადაა წარმოდგენილი.

თვისებრივი კვლევის ფარგლებში, სტრუქტურულად, ჩანაწერებში გამოვყავით მეტყველების ნაწილები, შესიტყვება, ფრაზა და აბზაცი. ისინი დავაჯგუფეთ გამოყენების ინტენსივობის საჩვენებლად.

ცხრილი 10. ენობრივი ქცევების სტრუქტურული კლასიფიკაცია

სტრუქტურული კლასიფიკაცია	EFL	ESP
აბზაცი	კოდების გადართვა (34)	კოდების გადართვა (16); ენათმონაცვლეობა (21).
ფრაზა	კოდების გადართვა (21)	კოდების გადართვა (14); ენათმონაცვლეობა (2).
შესიტყვება	კოდების გადართვა (11) ენათმონაცვლეობა (7)	კოდების გადართვა (3); ენათმონაცვლეობა (4).
იდიომატური გამოთქმა	კოდების გადართვა (2)	კოდების გადართვა (0); ენათმონაცვლეობა (0).
მიმღეობა	კოდების შერევა (4)	კოდების შერევა (1)
არსებითი სახელი	კოდების შერევა (25) ენათმონაცვლეობა (1)	კოდების შერევა (12) ენათმონაცვლეობა (2)
ზედსართავი სახელი	კოდების შერევა (8)	კოდების შერევა (4) ენათმონაცვლეობა (1)
რიცხვითი სახელი	კოდების შერევა (8)	კოდების შერევა (2)
ზმნიზედა	კოდების შერევა (22)	კოდების შერევა (17)
ზმნა	კოდების შერევა (39); ენათმონაცვლეობა (1)	კოდების შერევა (31)
ნაწილაკი	კოდების შერევა (24)	კოდების შერევა (25)
შორისდებული	კოდების შერევა (5)	კოდების შერევა (4)
კავშირი	კოდების შერევა (9)	კოდების შერევა (2)
სუფიქსი	კოდების შერევა (5)	

ცხრილის მიხედვით, ყველაზე გავრცელებული სტრუქტურული ფორმებია ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში კოდების გადართვა - აბზაცი (34), კოდების შერევა - ზმნა (39), და ენათმონაცვლეობა - შესიტყვება (7); ხოლო ბიზნეს ინგლისურის სწავლების კონტექსტში, კოდების გადართვა - აბზაცი (16), კოდების შერევა - ზმნა (31), და ენათმონაცვლეობა - აბზაცი (21).

მაგალითებში გამოვლენილი წინადადებები დაჯგუფებულია შინაარსის მიხედვით.

ცხრილი 11. წინადადებების კლასიფიკაცია შინაარსის მიხედვით

წინადადება (შინაარსის მიხედვით)	EFL	ESP
თხრობითი წინადადება	კოდების გადართვა (291)	სულ: 243 კოდების გადართვა (154) ენათმონაცვლეობა (90)
კითხვითი წინადადება	სულ 155: კოდების გადართვა (131); ენათმონაცვლეობა (24).	სულ: 127 კოდების გადართვა (113) ენათმონაცვლეობა (14)
მახილის წინადადება	კოდების გადართვა (153)	სულ: 111 კოდების გადართვა (92) ენათმონაცვლეობა (19)
კითხვით-მახილის წინადადება	კოდების გადართვა (83)	სულ: 103 კოდების გადართვა (85) ენათმონაცვლეობა (18)
ბრძანებითი წინადადება	კოდების გადართვა (12)	კოდების გადართვა (31)
უარყოფითი წინადადება	კოდების გადართვა (37)	სულ: 44 კოდების გადართვა (38) ენათმონაცვლეობა (6)

ცხრილის მიხედვით, ორივე კონტექსტში: ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებისა და ბიზნეს ინგლისურის, კოდების გადართვა გამოხატულია უმეტესწილად თხრობითი, ენათმონაცვლეობა კი კითხვითი წინადადებით. ყველაზე მცირე რაოდენობით გვხვდება ბრძანებითი წინადადების ტიპი.

ცხრილი 12. ენის არჩევანის განსაზღვრა საუბრის ანალიზის თეორიის მიხედვით

CA	EFL	ESP
სულ	178	168
CA (ს)	92	78
CA (ლ)	83	88

ცხრილი 12.-ის მიხედვით, შეგვიძლია, განვსაზღვროთ რომელი მოსაუბრის მიერ ხდება ენის არჩევანის განსაზღვრა. როგორც ვხედავთ ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში სტუდენტების მხრიდან უფრო ხდება ენის არჩევანის განსაზღვრა (სულ 178 შემთხვევიდან 92 შემთხვევაა სტუდენტის მიერ (მოსაუბრე 1), ხოლო 83 შემთხვევაა ლექტორის მიერ (მოსაუბრე 1) ქართული ენის გამოყენების არჩევანის) ვიდრე ბიზნეს ინგლისურის სწავლების კონტექსტში 168 შემთხვევიდან მოსაუბრე 1 88 შემთხვევაში ლექტორია, რომლის ენის არჩევანი (ქართული ენა) განსაზღვრავს მოსაუბრე 2-ის (სტუდენტების) არჩევანს. ხოლო 78 შემთხვევაში მოსაუბრე 1 სტუდენტია, ხოლო მოსაუბრე 2 ლექტორი.

გარდა საუბრის ანალიზის თეორიისა თვისებრივი კვლევის მონაცემები გააანალიზეთ ინტერაქტიული სოციოლინგვისტიკის თეორიის მიხედვით.

ცხრილი 13. პროსოდიული მახასიათებლები ინტერაქტიული სოციოლინგვისტიკის თეორიის მიხედვით

პროსოდიული მახასიათებლები/რაოდენობა:	EFL	ESP
// - პაუზა 0.5 წამი და მეტი	268	21
= - პირდაპირი ბმა წინადადებებს შორის	1035	996
[ ] – გადაფარვა საუბრისას ორი სხვადასხვა მოსაუბრის მიერ	151	21
(.) - დაყოვნება	318	14
(?) - აწეული ინტონაცია	321	275
(.) - დაწეული ინტონაცია	667	545

ცხრილი 13. წარმოადგენს პროსოდიულ მახასიათებლებს, რომელთა მეშვეობითაც, შეგვიძლია ინტერაქტიული სოციოლინგვისტიკის თეორიის მიხედვით გავაანალიზოთ თვისებრივი კვლევის შედეგად მოპოვებული მაგალითები. ზემოთ აღნიშნულ ორ კონტექსტს შორის აშკარა სხვაობაა 0.5 წამზე მეტ ხანიაში პაუზების, დაყოვნებისა და მოსაუბრეთა დაფარვების რაოდენობებს შორის. პირდაპირი ბმა ყველაზე მეტად ჭარბობს ორივე კონტექსტში, ასევე მაღალია კოდების გადართვის რაოდენობაც, რაც იმაზე მიუთითებს რომ უმეტეს შემთხვევაში კოდების გადართვა გაუცნობიერებლად, დაყოვნების გარეშე ხდება.

ორივე, რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევების ანალიზის შედეგად, მივედით შემდეგ დასკვნებამდე.

ზოგადი დასკვნები

განვიხილოთ დასკვნები ცალ-ცალკე, კვლევის მეთოდების მიხედვით:

რაოდენობრივმა კვლევამ აჩვენა, რომ ლექტორების დაახლოებით 50-60% ქართულ ენასაც იყენებს ზოგადი ინგლისურის კურსის წაყვანისას. ინგლისური ენა გახდა ლექტორებისა და სტუდენტების იდენტობის განუყოფელი ნაწილი ქართულ საგანმანათლებლო დისკურსში.

- კვლევაში მონაწილე სტუდენტთა უმრავლესობის კომპეტენციის დონე ინგლისურ ენაში B1-B2 ინტერვალით განისაზღვრა. გამოკითხულთა უმრავლესობა ბაკალავრის საფეხურის სტუდენტია, კერძოდ, პირველი და მეორე კურსი. გამოკითხული ლექტორების უმრავლესობას გააჩნია ბიზნეს და ზოგადი ინგლისურის სწავლებისთვის საჭირო კომპეტენცია და განათლება. ამგვარად, ლექტორის მიერ კოდების გადართვა, კოდების შერევა და ენათმონაცვლეობა არ არის განპირობებული უცხო ენის კომპეტენციის დაბალი დონით.
- მიღებული მონაცემების თანახმად, ლექტორების უმრავლესობა, ჩვენ მიერ გამოკითხულ სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ქართული ენის გამოყენებას უარყოფითად აფასებს: 1. სალექციო მასალაზე მუშაობის პროცესში. მაგ.: წინა სალექციო მასალის მიმოხილვა, 2. სალექციო მეცადინეობის წარმართვის პროცესში. მაგ.: სტუდენტების შექების დროს, სტუდენტების უმრავლესობა, ლექტორების მიერ, კოდების გადართვის ქცევას დადებითად აფასებს: 1. მაგ.: წინა სალექციო მასალის მიმოხილვისას, სალექციო მასალის ახსნის პროცესში 2. მაგ.: ახსნილი მასალის მიმოხილვის დროს. ამგვარად, შეიძლება ითქვას, რომ ჩატარებული კვლევის მიხედვით, ზოგადი ინგლისურის სწავლებისას ლექტორი იყენებს ორივე (ინგლისურ და ქართულ) ენებს.

- კვლევის შედეგად, შეგვიძლია გამოვყოთ ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენების ფუნქციები, რომლებიც ძირითადად საკომუნიკაციო, სოციალური და კულტურათათმორისი განსხვავების წარმოჩენის მიზანს ემსახურება, გამოიკვეთა კოდების გადართვის მიმართ ყველა გამოკითხული ლექტორის უარყოფითი განწყობაც.
- ფაქტობრივად ყველა დებულებას სტუდენტები გაცილებით დადებითად აფასებენ, უფრო ეთანხმებიან, ვიდრე ლექტორები. რაც უფრო ახალგაზრდაა სტუდენტი (18-20, 21-25) მით უფრო დადებითია მისი განწყობა ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებისადმი.
- თამამად შეგიძლია ვთქვათ, რომ ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტები ერთნაირად აფასებენ დამოკიდებულების მაჩვენებელ ყველა პარამეტრს და მათ შეფასებებში განსხვავებები არ გამოვლენილა. მაშასადამე, ორივე უნივერსიტეტის სტუდენტების შეფასებები, განწყობის/დამოკიდებულების თვალსაზრისით, ერთგვაროვანია.

მიუხედავად იმისა, რომ ბიზნეს ინგლისურის ლექციებზე ლექტორები მნიშვნელოვნად ხშირად იყენებენ ქართულს, მაინც ინგლისური წარმოადგენს სწავლების დომინანტურ ენას.

- შედეგად, ვლინდება ლექტორების დადებითი განწყობა ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას ინგლისური ენის გამოყენებისადმი.
- ბიზნეს ინგლისურის, გამოკითხული სტუდენტების 86%-ს მიაჩნია, რომ ინგლისური ენა მათი იდენტობის ნაწილია. კვლევაში მონაწილე სტუდენტების მხოლოდ 14% თვლის, რომ ინგლისური ენა არ არის მათი იდენტობის ნაწილი და მას მხოლოდ კომუნიკაციის საშუალებად იყენებს.
- 8-დან 7 ლექტორი ინგლისურს თავისი იდენტობის ნაწილად მიიჩნევს;
- ყველა ლექტორს და სტუდენტების 94%-ს აქვს უარყოფითი განწყობა ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებისადმი.

- კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, ბიზნეს ინგლისურის ლექციებზე ინგლისურის გამოყენება უფრო მეტად ფასობს, ვიდრე ქართული ენის.
- სქესის მიხედვით სტუდენტების მიერ ინგლისური ენისადმი იდენტობის აღქმა მსგავსია. (ფიშერის ტესტი = .543, პირსონის ხი-კვადრატი =.733).
- ინგლისურ ენასთან იდენტობის აღქმა მსგავსია როგორც თბილისში, ისე რეგიონში დაბადებულ სტუდენტებთან. (Fisher's Exact Test = .484, Pearson Chi-Square = .695).
- კვლევის თანახმად, ენის სრულყოფილ ცოდნასა და ინგლისურ ენასთან იდენტობის ქონას შორის კორელაციური კავშირი არ დასტურდება ($r=.134$), რის საფუძველზეც ვერ დავასკვნით, რომ ენის სრულყოფილად ცოდნა შესაძლოა იდენტობის ჩამოყალიბების ერთ-ერთი წინაპირობა იყოს.
- ზოგადად, ენის ფუნქციებსა და იდენტობას შორის უერთიერთმიმართება არ დასტურდება ($r<.06$). სტუდენტებს სურთ ლექტორები იყენებდნენ ინგლისურ ენას, სხვადასხვა ფუნქციებში იმაზე უფრო მეტად, ვიდრე ამას ამჟამად აკეთებენ.
- მონაცემთა ანალიზმა აჩვენა რომ ბიზნეს ინგლისურის გამოკითხულ სტუდენტებს სურთ, მათმა ლექტორებმა ინგლისური ენა უფრო აქტიურად გამოიყენონ. მაგალითად ისეთ ფუნქციებში, როგორებიცაა:
  - ❖ სტუდენტების მშობლიურ ენასა და ინგლისურს შორის განსხვავებების ახსნა;
  - ❖ სტუდენტთა მონაწილეობის წახალისება სალექციო აქტივობებში;
  - ❖ ლექტორებსა და სტუდენტებს შორის ინტერპერსონალური ურთიერთობების დამყარება/გამლიერება;
  - ❖ ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას სტუდენტების შფოთვის შესამცირებლად;
  - ❖ ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას სტუდენტების მოტივაციისა და ნდობის გაზრდა.

თვისებრივი კვლევის ფარგლებში ჩატარებულმა ანალიზმა აჩვენა, რომ ლექტორების მიერ კოდების გადართვის მაგალითები ფუნქციური თვალსაზრისით, განსხვავდება ადრეულ კვლევებში გამოვლენილი კლასიფიკაციებისგან.

ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში მონაწილეობას იღებდა ორი სახელმწიფო უნივერსიტეტის (ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 12 ლექტორი და მათი სტუდენტების დაახლოებით 3-3 ჯგუფი. უნდა აღინიშნოს, რომ ერთის მხრივ, ონლაინ ლექცია განსხვავდება ბუნებრივ გარემოში ჩატარებული ლექციისგან, მეორეს მხრივ, ვიდეო ჩანაწერები, მრავალჯერადი დაკვირვებისა და, შედეგად, უფრო ზუსტი დასკვნების გამოტანის საშუალებას იძლევა.

- დაახლოებით 120 საათიანი ჩანაწერიდან გამოვლინდა კოდების გადართვის 789, კოდების შერევის 156, ხოლო ენათმონაცვლეობის 35 მომენტი.
- ლექციის ტიპის მიხედვით, მიუხედავად იმისა, რომ სხვა ტიპის ლექციები რაოდენობრივად ნაკლებია, გრამატიკისა (18 ლექცია - 265 კოდების გადართვა; საშუალოდ 15 მაგალითი თითო ლექციაზე) და კითხვის უნარის (10 ლექცია - 265 კოდების გადართვა; საშუალოდ 27 მაგალითი თითო ლექციაზე) ლექციები ყველაზე მეტადაა დატვირთული ლექტორის მიერ კოდების გადართვის ქცევით, ვიდრე ენობრივი უნარების (წერა, მოსმენა, საუბარი), ლექსიკისა, და ფუნქციური ენის ლექციები.
- ლექტორის მიერ კოდების შერევის ქცევით ყველაზე მეტად გრამატიკისა (18 ლექცია - 58 კოდების შერევა) და კითხვის უნარის (10 ლექცია - 68 კოდების შერევა) ლექციებია დატვირთული.
- ენათმონაცვლეობის შემთხვევაში, ყველაზე მეტი მაგალითი კითხვის უნარის (10 ლექცია - 28 ენათმონაცვლეობა) ლექციაზე გამოვლინდა, კერძოდ, ლექტორის მიერ სტუდენტებისთვის უცხო ლექსიკური ერთეულების წარდგენის ეტაპზე.

- ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების კონტექსტში ყველაზე გავრცელებული სტრუქტურული ფორმებია კოდების გადართვა - აბზაცი (34), კოდების შერევა - ზმნა (39), და ენათმონაცვლეობა - შესიტყვება (7);

ბიზნეს ინგლისურის შემთხვევაში, მონაწილეობას იღებდა ორი სახელმწიფო უნივერსიტეტის (ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 8 ლექტორი და მათი სტუდენტების დაახლოებით 3-3 ჯგუფი.

- დაახლოებით 80 საათიანი ჩანაწერიდან გამოვლინდა კოდების გადართვის 549, კოდების შერევის 103, ხოლო ენათმონაცვლეობის 177 მომენტი.
- ლექციის ტიპის მიხედვით, მიუხედავად იმისა, რომ სხვა ტიპის ლექციები რაოდენობრივად მეტია, ლექსიკისა (4 ლექცია - 205 კოდების გადართვა; საშუალოდ 51 მაგალითი თითო ლექციაზე) და კითხვის უნარის (12 ლექცია - 238 კოდების გადართვა; საშუალოდ 20 მაგალითი თითო ლექციაზე) ლექციები ყველაზე მეტადაა დატვირთული ლექტორის მიერ კოდების გადართვის ქცევით, ვიდრე ენობრივი უნარების (წერა, მოსმენა, საუბარი) და გრამატიკისა და ფუნქციური ენის ლექციები.
- ლექტორის მიერ კოდების შერევის ქცევით ყველაზე მეტად ლექსიკისა (4 ლექცია - 38 კოდების შერევა) და კითხვის უნარის (12 ლექცია - 37 კოდების შერევა) ლექციებია დატვირთული.
- ენათმონაცვლეობის შემთხვევაში ყველაზე მეტი მაგალითი კითხვის უნარის (12 ლექცია - 70 ენათმონაცვლეობა) ლექციაზე გამოვლინდა, კერძოდ, ლექტორის მიერ სტუდენტებისთვის უცხო ლექსიკური ერთეულების წარდგენის ეტაპზე.
- ბიზნეს ინგლისურის სწავლების კონტექსტში, ყველაზე გავრცელებული სტრუქტურული ფორმებია: კოდების გადართვა - აბზაცი (16), კოდების შერევა - ზმნა (31), და ენათმონაცვლეობა - აბზაცი (21).

ორივე, ბიზნეს ინგლისურისა და ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებისას, ლექტორებზე დაკვირვებით, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ:

- ბიზნეს ინგლისურის შემთხვევაში, ბევრად მაღალია ენათმონაცვლეობის ქცევის რაოდენობრივი მაჩვენებელი. ლექტორის ენათმონაცვლეობის ქცევა ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას, განსაკუთრებით კი ლექსიკის სწავლებისას (ცხრილი 8), მიზნად ისახავს სტუდენტებმა ისწავლონ ლექსიკური ერთეულები არა მხოლოდ ინგლისურ ენაზე, არამედ ამავე ლექსიკური ერთეულების ქართული შესატყვისებიც.
- თუ კანაგარაჯაჰისა და ფერგუსონის მიერ ჩატარებულ კვლევებში მშობლიური/პირველი ენა არაოფიციალური, არაფორმალურია, და მარკირებულია, ჩვენ-კოდი (We-code), ხოლო უცხო ენა ფორმალური არა მარკირებული, მათი-კოდი (They-code), ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში (ორივე კონტექსტში) ინგლისური ისეთივე მარკირებული ან არა მარკირებული შეიძლება იყოს როგორც ქართული ენა. ინგლისური ენა ისევე ხასიათდება რეგისტრის ცვლილებით, როგორც ქართული.
- ზოგადი და ბიზნეს ინგლისურის სწავლებისას გამოვლენილი ლექტორის ენობრივი ქცევების ფუნქციები დავაჯგუფეთ სამი ძირითადი ნიშნის: სასწავლო მასალა, სალექციო პროცესის ორგანიზება, ლექტორ-სტუდენტის ურთიერთგაგება, მიხედვით.
- სამივე ვრცელ კატეგორიაში, ორივე სივრცეში, ყველაზე გავრცელებული ფუნქცია კოდების გადართვის შემთხვევაში, არის სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზება, ხოლო ყველაზე ნაკლებად გავრცელებულია სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმა/ჩვენება, და სხვა ენის (ქართულისა და ინგლისურის გარდა) გავლენა.
- ორივე კონტექსტში (ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებისა და ბიზნეს ინგლისურის) კოდების გადართვა გამოხატულია უმეტესწილად თხრობითი, ენათმონაცვლეობა კი კითხვითი წინადადებით. ყველაზე მცირე რაოდენობით გვხვდება ბრძანებითი წინადადების ტიპი.
- ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებისას სტუდენტების მხრიდან უფრო ხდება ენის არჩევანის განსაზღვრა (სულ 178 შემთხვევიდან 92 შემთხვევაა სტუდენტის მიერ (მოსაუბრე 1), ხოლო 83 შემთხვევაა ლექტორის მიერ

(მოსაუბრე 1) ქართული ენის გამოყენების არჩევანის) ვიდრე ბიზნეს ინგლისურის სწავლების კონტექსტში 168 შემთხვევიდან მოსაუბრე 1 88 შემთხვევაში ლექტორია, რომლის ენის არჩევანი (ქართული ენა) განსაზღვრავს მოსაუბრე 2-ის (სტუდენტების) არჩევანს. ხოლო 78 შემთხვევაში მოსაუბრე 1 სტუდენტია, ხოლო მოსაუბრე 2 ლექტორი.

- ორ კონტექსტს შორის აშკარა სხვაობაა 0.5 წამზე მეტ ხნიანი პაუზების, დაყოვნებისა და მოსაუბრეთა გადაფარვების რაოდენობებს შორის.
- პირდაპირი ბმა ყველაზე მეტად ჭარბობს ორივე კონტექსტში, ასევე მაღალია კოდების გადართვის რაოდენობაც, და დამთხვევების, გადაფარვების მაჩვენებელი რაც იმაზე მიუთითებს რომ უმეტეს შემთხვევაში კოდების გადართვა გაუცნობიერებლად, დაყოვნების გარეშე ხდება.
- ორივე შემთხვევაში კოდების გადართვა ყველაზე მეტად გვხვდება სალექციო და საშინაო დავალების ორგანიზების ფუნქციით ხოლო ყველაზე ნაკლებად გავრცელებულია სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმა/ჩვენება და სხვა ენის (ქართულისა და ინგლისურის გარდა) გავლენა.
- ყველაზე მეტად ლექტორი იყენებს კოდების შერევას ჩაღრმავების, ჩაკითხვის (ბიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას) ფუნქციით, ხოლო ყველაზე ნაკლებად იყენებს სიტყვის წარმოთქმის ხაზგასმის/ჩვენების მიზნით.
- რაც შეეხება ენათმონაცვლეობას, ყველაზე მეტად ეს უკანასკნელი გამოყენებულია განმარტების (მაგ., სიტყვის), ქართული შესატყვისის თქმის, ხოლო ყველაზე ნაკლებად ლექტორის მიერ ახსნის (მაგ., საკითხის, გრამატიკული მასალის და აშ.) მიზნით.
- ამგვარად, სოციოლინგვისტური, გამოყენებითი ლინგვისტური და ფსიქო-ლინგვისტური მიდგომებით, სწავლების ორივე გარემოში, დასტურდება, რომ ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენება ხასიათდება კოდების გადართვის, კოდების შერევისა და ენათმონაცვლეობის ქცევებით, რომელთაგან ყველაზე ხშირია კოდების გადართვის ქცევა.

- ზოგადი ინგლისურის სწავლებასთან შედარებით ენათმონაცვლეობა მეტად დამახასიათებელია ბიზნეს ინგლისურის სწავლების გარემოსთან, რომელშიც ეს უკანასკნელი შეიძლება გამოყენებული იყოს როგორც გაცნობიერებულად ისე გაუცნობიერებლად და მიზნად ისახავდეს პირველ რიგში, სტუდენტებისთვის ლექსიკური ერთეულების უკეთ გააზრებას ორივე ენაზე, მეორე რიგში, მშობლიურ ენაზე ბიზნეს ტერმინოლოგიის განვითარება-დამკვიდრებას.
- ენათმონაცვლეობა ზოგადი ინგლისურის სწავლებისას ერთგვარი დამხმარე საშუალებაა, გაცნობიერებულად, წინასწარ დაგეგმილი აქტივობის სახით მშობლიური ენის დახმარებით ლექტორმა გაამარტივოს უცხო ენის სწავლების პროცესი.
- ბიზნეს ინგლისურში ორივე მხარის, ლექტორებისა და სტუდენტების დამოკიდებულება თუ უარყოფითია, ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლებისას სტუდენტების დამოკიდებულება უფრო დადებითია ლექტორის მიერ ქართული ენის გამოყენებისადმი, ვიდრე თავად ლექტორების.
- კვლევის ემპირიულმა ბაზამ საშუალება მოგვცა, გამოგვეყო ლექტორების მეტყველებისთვის დამახასიათებელი ენობრივი ქცევების ფუნქციები ბიზნეს და ზოგადი ინგლისურის სწავლებისას, უკვე არსებულ კლასიფიკაციას (ფერგუსონის მოდიფიცირებულ ვერსიას), რომელიც რაოდენობრივ კვლევაში გამოვიყენეთ, ჩვენი კვლევის ფარგლებში, დაემატა ახალი ფუნქციები, რომლებიც თვისებრივი კვლევის ფარგლებში გამოვლინდა.

ფუნქციები, რომლებიც ქართული რეალობის შესწავლის შედეგად დაემატა:

კატეგორია 1. სასწავლო მასალა

- ❖ ჩაღრმავება, ჩაკითხვა (ბიძგი სტუდენტისთვის, რომ დაფიქრდეს, გაიაზროს, პასუხი გასცეს ლექტორის მიერ დასმულ კითხვას)
- ❖ ლექტორის მიერ ხაზგასმა (მაგ., სიტყვების ერთგვაროვნებაზე, გრამატიკული საკითხების მნიშვნელოვან ასპექტებზე, კონტექსტზე)

- ❖ ლექტორის მხრიდან მინიშნება, მითითების მიცემა, ემოციური დამოკიდებულების ჩვენება სიტყვისადმი, ფრაზისადმი
- ❖ სტუდენტის მიერ გამოთქმული აზრის ლექტორის მიერ გაგრძელება და განმტკიცება/უარყოფა
- ❖ სხვა ენის (ქართულისა და ინგლისურის გარდა) გავლენა

კატეგორია 2. ლექციისა და აუდიტორიის ორგანიზება

- ❖ სტუდენტების ყურადღების მიმართვა, გადატანა
- ❖ ადმინისტრაციული საკითხების გაჭლერების, დაზუსტების მიზნით
- ❖ ლექტორის მხრიდან დაყოვნება (მოფიქრების, შესვენების მიზნით) (ზოგ შემთხვევაში ლექტორი საკუთარ თავს მიმართავს)
- ❖ ლექციის პროცესში წარმოქმნილი ხარვეზის აღმოფხვრის მიზნით

კატეგორია 3. ურთიერთგაგება

- ❖ ლექტორის მხრიდან მზაობის ჩვენება/გამოხატვა

შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ორივე კონტექსტში, მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი ლექტორების უარყოფითი დამოკიდებულების მიუხედავად, მაინც ვლინდება ლექტორის მიერ პირველი/მშობლიური ენის გამოყენების მაგალითები.

- ლექტორის მიერ პირველი (მშობლიური) ენის გამოყენების ენობრივი ქცევები ძირითადად გაუცნობიერებლად, რეალური საჭიროების გარეშე ხდება (ამ მოსაზრებას ლექტორის მიერ მშობლიური (ქართული) ენის გამოყენებისადმი სტუდენტების ნეგატიური განწყობაც განამტკიცებს).
- ლექტორების ნეგატიური დამოკიდებულებას განაპირობებს უცხო ენის სწავლების ტრადიციული შეხედულება (conventional view - რომელიც გულისხმობს უცხო ენის სწავლებისას მხოლოდ ერთი ენის გამოყენებას), ამ მოსაზრებას განამტკიცებს ის ფაქტიც რომ თვისებრივი კვლევის ფარგლებში ინგლისური, როგორც უცხო ენის სწავლების დისკურსში, 3-4, ხოლო ბიზნეს ინგლისურში 2-3 ლექტორთან ენობრივი ქცევების მაგალითები საერთოდ არ

გვხვდება. ეს საკითხი მეტად საინტერესოა იმდენად, რამდენადაც უცხო ენის სწავლების თანამედროვე ხედვა (contemporary view) თანდათან ფეხს იკიდებს თანამედროვე მსოფლიოში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- Abalhasan, K.M., & Alshalawi, H.G. (2000). Code-switching Behavior of Arab Speakers of English as a Second Language in the United States.
- Adendorff, R. (1993). Code-switching Amongst Zulu-speaking Teachers and Their Pupils: Its Functions and Implications for Teacher Education, *Language and Education* 7(3), 41–162.
- Agheyisi, R. & Fishman, J. (1970). 'Language attitudes: a brief survey of methodological approaches'. *Anthropological Linguistics* 12, 137-57.
- Alenezi, A. A. (2010). Students' Language Attitude Towards Using Code-Switching as a Medium of Instruction in the Colledge of Health Sciences: an Exploratory Study
- Alvarez-Cáccamo C. (1990). Proceedings of the Sixteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society, pp. 3-16
- Alvarez-Cáccamo, C. (1990). Rethinking Conversational Code-Switching: Codes, Speech Varieties, and Contextualization. *Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, 16(1), 3. <https://doi.org/10.3765/bls.v16i0.1716>
- Amuda, A. (1994). Yoruba/english conversational code-switching as a conversational strategy. *African Languages and Cultures*, 7(2), 121–131.
<https://doi.org/10.1080/09544169408717781>
- Appel R. & Muysken, P. (1987). Language contact and bilingualism. London and Baltimore, MD: Edward Arnold, Pp. 213. *Language in Society*, 19(3), 403-406.
doi:10.1017/S0047404500014573
- Appel R., & Muysken P. (1996). *Bilingüismo y contacto de lenguas*. Ariel.
- Appel R., & Muysken P. (2006). *Language Contact and Bilingualism*. Amsterdam University Press.
- Ariffin, K. (2011). Code-switching and Code-mixing of English and Bahasa Malaysia in Content-Based Classrooms: Frequency and Attitudes. *Linguistics Journal*

- Aronsson, K., & Cederborg, A. C. (1997). A love story retold: Moral order and intergenerational negotiations. *Semiotica*, 114(1-2). <https://doi.org/10.1515/semi.1997.114.1-2.83>
- Arthur, J. (1996). Code switching and collusion: Classroom interaction in Botswana primary schools. *Linguistics and Education*, 8(1), 17–33. [https://doi.org/10.1016/s0898-5898\(96\)90004-2](https://doi.org/10.1016/s0898-5898(96)90004-2)
- Ashby, J. (1981). The Loss of the Negative Particle *ne* in French: A Syntactic Change in Progress, Vol. 57, No. 3, pp. 674-687 (14 pages) Linguistic Society of America
- Atkinson, D. (1987). The mother tongue in the classroom: A neglected resource? *ELT Journal*, 41(4), 241-247.
- Atoye, R. O. (1994). On the sources of interlanguage phonology: some evidence from Yoruba-English. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, 7(1), 37-46.
- Auerbach, E. (1993). Reexamining English only in the ESL classroom. *TESOL Quarterly*, 27(1), 9-32.
- Auer, P. (1984). *Bilingual Conversation*. Amsterdam: John Benjamins.
- Auer, P. (1988). A Conversation Analytic Approach to Code-switching and Transfer, *Codeswitching: anthropological and sociolinguistic perspectives*. Berlin [u.a.]: Mouton de Gruyter, 1988, S. 187 - 213
- Auer, P. (1995). *The pragmatics of code-switching: a sequential approach*, Routledge
- Auer, P. (1998). *Code-switching in conversation: language, interaction, and identity*. Routledge.
- Auer P. (2001). Code-switching in conversation: Language, interaction, and identity. London: Routledge, 1998. Pp. v 355. *Journal of Linguistics*, 37(3), 627-649.
doi:10.1017/S0022226701211360
- Bailey, B. (2000). Social/Interactional Functions Of Code Switching Among Dominican Americans. *Pragmatics*; Vol 10, No 2 (2000). 10. 10.1075/prag.10.2.01bai.
- Baker, C. (1992). *Attitudes and language*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Baker, C. (2011). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*, 5th edn (Bristol, UK:

Multilingual Matters).

Baker, C. R. (2006). *Foundations of bilingual education and bilingualism*. Uk; Tonawanda.

Baker, C., & Sylvia Prys Jones. (1998). *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*.
Multilingual Matters.

Bayyurt, Y. (2018). Issues of intelligibility in world Englishes and EIL contexts. *World Englishes*, 37(3), 407–415. <https://doi.org/10.1111/weng.12327>

Beebe, L. (1981). Social and situational factors affecting the communicative strategy of dialect code-switching. , *1981*(32), 139-149. <https://doi.org/10.1515/ijsl.1981.32.139>

Belaskri, K. (2012). Language choice and code-switching, Department of English
University of Saida

Belly, R.T. (1976). *Sociolinguistics: Goals, Approaches and Problems*. London: B.T. Batsford Ltd.

Bentahila, A., & Davies, E. E. (1983). The syntax of Arabic-French code-switching. *Lingua*, 59(4), 301–330. [https://doi.org/10.1016/0024-3841\(83\)90007-4](https://doi.org/10.1016/0024-3841(83)90007-4)

Berstein, B. (1973). *Class, codes, and control*. vol. 1, Theoretical studies towards a sociology of language. Paladin.

Bhatia, T. K., & Ritchie, W. K. (2015). *The Handbook of Bilingualism and Multilingualism*.
Malden, Ma Wiley Blackwell.

Bird, S. (2010). Effects of distributed practice on the acquisition of second language English syntax. *Applied Psycholinguistics*, 31, 635–650

Blom, J. P., & Gumperz J. (1972). Social meaning in linguistic structure: Code-switching in Norway. In J. Gumperz, & D. Hymes (Eds.), *Directions in sociolinguistics*. New York: Holt, Rinehart, and Winston.

Blommaert, J. (1992). Codeswitching and the Exclusivity of Social Identities: Some Data from Campus Kiswahili. *Journal of Multilingual and Multicultural Development - J MULTILING MULTICULT DEVELOP*. 13. 57-70. [10.1080/01434632.1992.9994483](https://doi.org/10.1080/01434632.1992.9994483).

- Bohner, G. (2001). Attitudes. In book: Introduction to Social Psychology, Edition: 3rd Chapter: 8, Blackwell, Editors: Miles Hewstone, Wolfgang Stroebe
- Bokamba, E. G. (1989). Are there syntactic constraints on code-mixing? *World Englishes*, 8(3), 277-292. <https://doi.org/10.1111/j.1467-971X.1989.tb00669.x>
- Boyle, J. (1997). Native-speaker teachers of English in Hong Kong. *Language and Education*, 11(3), 163–181.
- Bradby, H. (2002). Translating culture and language: a research note on multilingual settings. *Sociology of Health & Illness*, 24(6), 842–855. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.00321>
- Breitborde L. B. (1983). Levels of analysis in sociolinguistic explanation: bilingual code-switching, social relations, and domain theory, *International Journal of the Sociology of Language*, 5-43
- Brooks-Lewis, A. (2009). Adult Learners' Perceptions of the Incorporation of Their L1 in Foreign Language Teaching and Learning, *Applied Linguistics*
- Bryman, A. (2001). *Social Research Methods*. Oxford University Press, Oxford.
- Butzkamm, W. (2003). We only learn language once. The role of the mother tongue in FL classrooms: Death of a dogma, *Language Learning Journal* 28(1):29-39
- Callahan, D. (2004). *The Cheating Culture : (Accelerated Reader) : why more Americans are doing wrong to get ahead*. Harcourt.
- Camilleri, A. (1996). Language values and identities: Code switching in secondary classrooms in Malta. *Linguistics and Education*, 8(1), 85–103. [https://doi.org/10.1016/s0898-5898\(96\)90007-8](https://doi.org/10.1016/s0898-5898(96)90007-8)
- Canagarajah, A.S. (1995). Functions of Code Switching in ESL Classrooms: Socialising Bilingualism in Jaffna. *Journal of Multilingual & Multicultural Development*, 16, 173-195. <http://dx.doi.org/10.1080/01434632.1995.9994599>
- Cargile, A., Giles, H., Ryan, E.B. and Bradac, J., (1994). Language attitudes as a social process: a conceptual model and new directions. *Language and communication* 14, 211–36.

- Carless, D. (2007). Learning-oriented assessment: conceptual bases and practical implications, *Innovations in Education and Teaching International*, 44:1, 57-66, DOI: 10.1080/14703290601081332
- Carver, C. M. (1987). *American regional dialects*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Cedergren, H. J., & Sankoff, D. (1974). Variable Rules: Performance as a Statistical Reflection of Competence. *Language*, 50(2), 333. <https://doi.org/10.2307/412441>
- Cenoz J., & Genesee, F. (1998). *Beyond bilingualism : multilingualism and multilingual education*. Multilingual Matters.
- Cho, J. Y., & Lee, E. (2014). Reducing Confusion about Grounded Theory and Qualitative Content Analysis: Similarities and Differences. *The Qualitative Report*, 19(32), 1-20.
- Clyne, M. (1967). Transference and triggering: Observations on the language assimilation of postwar German-speaking migrants in Australia. Den Haag: Martinus Nijhoff.
- Clyne, M. (1987). Constraints on code switching: How universal are they? *Linguistics*, 25, 739–764.
- Cook, G. (2000). *Language Play, Language Learning*. Oxford University Press.
- Cook, G. (2014). *Applied linguistics*. Oxford University Press.
- Crano, W. D. (2010). Majority and minority influence in attitude formation and attitude change: Context/categorization--leniency contract theory. In R. Martin & M. Hewstone (Eds.), *Minority influence and innovation: Antecedents, processes and consequences* (pp. 53-77). New York: Psychology Press(14)
- Crystal, D. (1980). *A first dictionary of linguistics and phonetics*. Deutsch.
- Crystal, D. (1994). *Child language, learning and linguistics*. Arnold.
- Crystal, D. (1995). *The Cambridge encyclopedia of the English language*. Cambridge: Cambridge University Press. 489 pages.
- Cummins, J. (1978). Bilingualism and the Development of Metalinguistic Awareness. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 9(2), 131–149. <https://doi.org/10.1177/002202217892001>

- Dewaele, J. M., & Wei, L. (2005). Is multilingualism linked to a higher tolerance of ambiguity? *Bilingualism: Language and Cognition*, 16(1), 231–240.
<https://doi.org/10.1017/s1366728912000570>
- Diebold A. R. (1964). *Survey of psycholinguistic research, 1954-1964*. Bloomington.
- Gilliéron, J. (1902). *Atlas linguistique de la France* (13 vols.). Paris, France: Champion.
- Dörnyei, Z. (1990). Conceptualizing Motivation in Foreign Language Learning. *Language Learning*, 40, 45-78.<http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-1770.1990.tb00954.x>
- Dörnyei, Z. (1994). Motivation and motivating in the foreign language classroom. *Modern Language Journal*, 78(3), 273–284. <https://doi.org/10.2307/330107>
- Dörnyei, Z. (2003). Attitudes, orientations, and motivations in language learning: Advances in theory, research, and applications. *Language Learning*, 53(Suppl1), 3–32.
<https://doi.org/10.1111/1467-9922.53222>
- Dörnyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Dörnyei, Z. & Ushioda, E. (2011). *Teaching and Researching Motivation*. 2nd Edition, Pearson, Harlow.
- Draemel, A. (2011). Linguistic fusion: A comparative sociolinguistic study of Spanish-English code-switching found in natural and planned speech.
- Drew, P., & Heritage, J. (1992). Analyzing Talk at Work: An Introduction. In P. Drew, & J. Heritage (Eds.), *Talk at Work. Interaction in Institutional Settings* (pp. 3-65). Cambridge: Cambridge University Press.
- Eagly, A. H. (1992). Uneven Progress: Social Psychology and the Study of Attitudes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 693-710.<http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.63.5.693>
- Eagly, & Chaiken, S. (1993). *The Psychology of Attitudes*. Wadsworth Publishing Company.

- Edstrom, A. (2006). L1 Use in the L2 Classroom: One Teacher's Self-Evaluation, *Canadian Modern Language Review/ La Revue canadienne des langues vivantes* 63(2):275-292
- Edwards, J. (1985). *Language, society, and identity*. Oxford: Basil Blackwell (in association with André Deutsch), Pp. x + 245.
- Edwards, M., & Gardner-Chloros, P. (2007). Compound verbs in codeswitching: Bilinguals making do? *International Journal of Bilingualism*, 11(1), 73–91.
<https://doi.org/10.1177/13670069070110010501>
- Eldin, A. (2014). Socio Linguistic Study of Code Switching of the Arabic Language Speakers on Social Networking, *International Journal of English Linguistics*
- Eldridge, J. (1996). Code-switching in a Turkish secondary school, *ELT Journal*, Volume 50, Issue 4, Pages 303–311, <https://doi.org/10.1093/elt/50.4.303>
- Ervin-Tripp, S. (1964). An Analysis of the Interaction of Language, Topic, and Listener. *American Anthropologist*, 66(6_PART2), 86–102.
https://doi.org/10.1525/aa.1964.66.suppl_3.02a00050
- Fasold, R. (1984). *The Sociolinguistics of Society*. Oxford: Blackwell.
- Fasold, R. (1994). *The sociolinguistics of society*. Oxford Blackwell.
- Ferguson, C. A. (1959). Diglossia. *Word*, 15, 325-340.
<https://doi.org/10.1080/00437956.1959.11659702>
- Ferguson, G. (2003). Classroom Code-Switching in Post-Colonial Contexts: Functions, Attitudes and Policies. *AILA Review*, 16, 38-51. <http://dx.doi.org/10.1075/aila.16.05fer>
- Ferguson, G. (2009). What next? Towards an agenda for classroom codeswitching research. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. 12. 231-241.
[10.1080/13670050802153236](https://doi.org/10.1080/13670050802153236).
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics: And Sex and Drugs and Rock “N” Roll*, 4th Edition, Sage, Los Angeles, London, New Delhi.
- Fillmore, W. (1980). *Learning a second language: Chinese children in the American*

- classroom. In J. E. Alatis (Ed.), *Current issues in bilingual education*. Georgetown University RoundTable on Languages and Linguistics 1980 (pp. 309-325). Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Fishbein, M. (1967) *Attitude and the Prediction of Behavior*. In Martin.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1974). Attitudes towards objects as predictors of single and multiple behavioral criteria. *Psychological Review*, *81*(1), 59–74.
<https://doi.org/10.1037/h0035872>
- Fishman, J. A. (1965). Bilingualism, Intelligence and Language Learning*. *The Modern Language Journal*, *49*(4), 227–237. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1965.tb00862.x>
- Fishman, J. A. (1971). Preface. *International Migration Review*, *5*(2), 121–124.
<https://doi.org/10.1177/019791837100500201>
- Fishman, J. A. (1972). *Readings in the sociology of language*. Mouton Publishers, , Cop.
- Fishman, J. A. (1980). Bilingualism and biculturism as individual and as societal phenomena. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, *1*(1), 3–15.
<https://doi.org/10.1080/01434632.1980.9993995>
- Flanders, N. A. (1970). *Analyzing teaching behavior*. Reading, MA: Addison-Wesley
- Forman, R. (2012). *Six Functions of Bilingual EFL Teacher Talk: Animating, Translating, Explaining, Creating, Prompting*
- Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2003). *An introduction to language*. Thomson/Wadsworth.
- Fuller, J. M. (2013). Spanish speakers in the USA. *Multilingual Matters*.
- Gafaranga, J. 2007. Code-switching as a conversational strategy. In Peter Auer & Li Wei (eds.), *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*, 279-313. Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
- Gal, S. (1983). Comment. *International Journal of the Sociology of Language*, *39*, 63-72.
- Gal, S. (1987). Codeswitching and Consciousness in the European Periphery. *American*

Ethnologist, 14(4), 637–653. <http://www.jstor.org/stable/645318>

- Gal, S. (1988). The political economy of code choice. In Monica Heller, ed., *Codeswitching: Anthropological and Sociolinguistic Perspectives*. Berlin: Mouton de Gruyter, pp. 243–63
- Gal, S. (1989). Language and political economy. *Annual Review of Anthropology*, 18, 345-367.
- García, O. (2009). *Bilingual Education in the 21st Century: A Global Perspective* (Malden, MA and Oxford: Wiley/Blackwell).
- Gardner-Chloros, P. (1991). *Language Selection and Switching in Strasbourg*. Oxford University Press on Demand.
- Gardner-Chloros, P. (2009). *Code-switching*. Cambridge University Press.
- Gardner, R. (1985) *Social Psychology and Second Language Learning*. London: Edward Arnold Publishers.
- Gardner, R. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*.
- Gardner, R. (2000). Correlation, causation, motivation, and second language acquisition. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*. 41. 10-24. 10.1037/h0086854.
- Gardner, R. & Clément, R. (2001). *Second language mastery*. University of Western Ontario
- Gardner, R. & Day, J. & Macintyre, P. (1992). Integrative Motivation, Induced Anxiety, and Language Learning in a Controlled Environment. *Studies in Second Language Acquisition*. 14. 197 - 214. 10.1017/S0272263100010822.
- Gardner, R. & Macintyre, P. (1991). Language Anxiety: Its Relationship to Other Anxieties and to Processing in Native and Second Languages, *Language Learning*. 41. 513 - 534. 10.1111/j.1467-1770.1991.tb00691.x.
- Gardner, R. & Macintyre, P. (1993). A student's contribution to second language learning. Part II: Affective variables. *Language Teaching*. 26. 1 - 11. 10.1017/S0261444800000045.
- Gardner, R. & Macintyre, P. (1993). On the Measurement of Affective Variables in Second

- Language Learning. *Language Learning*. 43. 157 - 194. 10.1111/j.1467-1770.1992.tb00714.x.
- Gardner, R. Tremblay, P. & Goldberg, M. (1995). Trait and state motivation and the acquisition of Hebrew vocabulary. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*. 27. 356-370. 10.1037/0008-400X.27.3.356.
- Garrett, P. (2001) Language attitudes and sociolinguistics, *Journal of Sociolinguistics*, 2001
- Garrett, P. (2010). *Attitudes to Language*. Cambridge University Press.
- Garrett, P., Coupland, N., & Williams, A. (2003). *Investigating Language Attitudes*. University of Wales Press.
- Giles, H., Taylor, D. M., & Bourhis, R. Y. (1973). Towards a theory of interpersonal accommodation through speech: Some Canadian data. *Language in Society*, 2, 177-192. doi:10.1017/S004740450000070(14) (PDF) *Speech Accommodation Theory: The First Decade and Beyond*.
- Goebel, H. (1982). *Dialektometrie: Prinzipien und Methoden des Einsatzes der numerischen Taxonomie im Bereich der Dialektgeographie*. Vienna, Austria: Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Goebel, H. (2006). Recent advances in Salzburg dialectometry. *Literary and Linguistic Computing*, 21, 411–35.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press.
- Goffman, E. (1979). *Footing*. De Gruyter
- González, X. A., & Huguet, Á. (2002). Estudio comparado de las actitudes lingüísticas de los escolares en contextos de minorización lingüística. *Sociolinguistic Studies*, 249–276.(3), 249–276. <https://doi.org/10.1558/sols.v3i1.249>
- Grieve, J. (2011). A regional analysis of contraction rate in written Standard American English, *International Journal of Corpus Linguistics*

- Grosjean F. (1982). *Life with two languages : an introduction to bilingualism*. Harvard Univ. Press.
- Grosjean, F. (1985). The bilingual as a competent but specific speaker-hearer. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 6, 467-477. Also in Cruz-Ferreira, M. (Ed.). *Multilingual Norms*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2010 (19-31).
- Grosjean, F. (2012). An attempt to isolate, and then differentiate, transfer and interference. *International Journal of Bilingualism*, 16(1), 11-21.
- Gumperz, J. (1958). "Dialect Differences and Social Stratification in a North Indian Village." *American Anthropologist* 60, 668-681.
- Gumperz, J. (1961). "Speech Variation and the Study of Indian Civilization." *American Anthropologist* 63, 976-988.
- Gumperz, J. (1964). Linguistic and Social Interaction in Two Communities¹. *American Anthropologist*, 66(6_PART2), 137–153.
https://doi.org/10.1525/aa.1964.66.suppl_3.02a00100
- Gumperz, J. (1971). *Language in social groups. Essays selected and introduced by A. S. Dil*. Stanford: Stanford University Press, Pp. xiv+350.
- Gumperz, J. (1982). *Discourse strategies*. Cambridge University Press.
- Gumperz, J. (1992). Contextualization revisited. In Peter Auer & Aldo Di Luzio (eds.), *The Contextualization of Language*. John Benjamins. pp. 1992--39.
- Gumperz, J. & Cook J. (1982). *Communicative competence in educational perspective, Communicating in the classroom*
- Gumperz, J., Cook, J., Streeck J. & Corsaro, W. A. (1986). *Children's worlds and children's language*, Mouton de Gruyter
- Guthrie, L.F. (1984). Contrasts in teachers' language use in a Chinese-English bilingual classroom. In Handscombe et al. (Eds.), *On TESOL 1983: the question of control* (pp.63-92). Washington D. C.: TESOL.

- Halliday M. (1978). *Language as social semiotic*. Edward Arnold, Oct.
- Hamers, J. F., & Blanc, M. H. A. (2000). *Bilinguality and Bilingualism*. Cambridge University Press.
- Hancock, B., Ockleford, E., & Windridge, K. (2009). *An Introduction to Qualitative Research*, National Institute for Health Research (NIHR). The NIHR RDS EM/YH.
- Have P. T. (2007). *Doing conversation analysis*. Sage.
- Heath C., Hindmarsh J., Luff P. (2010). *Video in qualitative research: Analysing social interaction in everyday life*. SAGE.
- Heller, M. (1988). Introduction. In M. Heller (ed.), *Codeswitching: Anthropological and Sociolinguistic Perspectives*, pp. 1–24. New York: Mouton de Gruyter.
- Heller, M. (1995). Language, Minority Education and Gender Linking Social Justice and Power: Language, Minority Education and Gender Linking Social Justice and Power. *Journal of Linguistic Anthropology*, 5(1), 105–106. <https://doi.org/10.1525/jlin.1995.5.1.105>
- Herdina, P., & Jessner, U. (2002). *A dynamic model of multilingualism : perspectives of change in psycholinguistics*. Multilingual Matters.
- Hockett C. F. (1958). *A Course in modern linguistics*. Macmillan.
- Holmes, J. (2001). *An introduction to sociolinguistics*. Harlow Pearson/Longman 2010.
- Hout R. V. & Knops U. (1988). *Language Attitudes in the Dutch Language Area*, [Topics in Sociolinguistics]. Dordrecht, Holland/Providence, R.I., USA: Foris Publications, 202?pp.
- Howard, G. & Billings, A. (2008). *Assessing Language Attitudes: Speaker Evaluation Studies*. 10.1002/9780470757000.ch7.
- Howatt, A. (1984). *A history of English language teaching*. Oxford: OUP.
- Hudson, R. (1994). Holmes J., *An introduction to sociolinguistics*. London: Longman, 1992. Pp. xvi, 412.£ 13.99. *Language in Society*, 23(3), 443-445. Chicago
- Huguet, A. & Madariaga J. M. (2005). *Fundamentos de educación bilingüe*. Bilbo: Euskal

- Herr i ko Unibert s i t a t e ko A rgitalpen Zerbitzua. Pp.313. ISBN: 84-8373-757-4.
- Hussein, R. (2003). Code-Alteration among Arab College Students. *World Englishes*. 18. 281 - 289. [10.1111/1467-971X.00141](https://doi.org/10.1111/1467-971X.00141).
- Hymes, D. (1962). The Ethnography in Speaking. In: T. Gladwin (ed.), *Anthropology and Man Behaviour*. Washington. 1974 *Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach*. London: Longman
- Hymes, D. (1967). Models of the Interaction of Language and Social Setting. *Journal of Social Issues*, 23(2), 8–28. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1967.tb00572.x>
- Hymes, D. (1972). Editorial Introduction to Language in Society. *Language in Society*, 1(1), 1–14. <https://doi.org/10.1017/s0047404500006515>
- Hymes, D. (1974). *Pidginization and creolization of languages: proceedings of a conference held at the University of the West Indies, Mona, Jamaica, April, 1968*. Cambridge University Press.
- Jacobson, R., & Faltis, C. (1995). *Language Distribution Issues in Bilingual Schooling*. Clevedon, PA: Multilingual Matters, 1990
- Jacobson, R. & Faltis, C. *Language Distribution Issues in Bilingual Schooling*. Clevedon, PA: Multilingual Matters, 1990. Pp. 193. *Canadian Modern Language Review*, 52(1), 136–138. <https://doi.org/10.3138/cmlr.52.1.136>
- Jakobson, R., Gunnar Fant, & Halle, M. (1952). *Preliminaries to speech analysis: the distinctive features and their correlates*. Cambridge, Mass.
- Jdetawy, L. F. A. (2011). Arabic-English Code-Switching among Arab Students at UUM, Malaysia. <https://doi.org/Language in India>, 11(5).
- Jingxia, L. (2010). Teachers' Code-Switching to the L1 in EFL Classroom. *The Open Applied Linguistics Journal*, 3(1), 10–23. <https://doi.org/10.2174/1874913501003010010>
- Johnson, R. K. (1983). Bilingual switching strategies: A study of the modes of teacher-talk in bilingual secondary school classrooms in Hong Kong. *Language Learning and*

- Communication 2(3), 267–283.
- Johnson, R.K. (1985). Report of the ELTU Study of the Oral Medium of Instruction in Anglo Chinese Secondary School Classroom. Hong Kong: Faculty of Education, University of Hong Kong.
- Kachru, B. B. (1983). *The Indianization of English: The English Language in India*. Oxford: Oxford University Press.
- Kerswill, P., & Wright, S. (1990). The validity of phonetic transcription: Limitations of a sociolinguistic research tool. *Language Variation and Change*, 2(3), 255-275.
doi:10.1017/S0954394500000363
- Kim, E. (2006). *Reasons and Motivations for Code-Mixing and Code-Switching*.
- Kirk, J., & Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. SAGE Publications, Inc., <https://dx.doi.org/10.4135/9781412985659>
- Kitzinger, C. (1998). D&S Forum. *Discourse & Society*, 9(1), 136–143.
<https://doi.org/10.1177/0957926598009001025>
- Kraus, S. J. (1995). Attitudes and the prediction of behavior: A meta-analysis of the empirical literature. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(1), 58–75.
<https://doi.org/10.1177/0146167295211007>
- Kumar A. (1986). Certain aspects of the form and functions of Hindi–English code-switching. *Anthropological Linguistics*, 28, 195–205.
- Kurath, H., & McDavid, R. I. (1961). *The pronunciation of English in the Atlantic States*. Ann Arbor: University of Michigan Press
- Kurath, H., Hansen, L., Bloch, B., & Bloch, J. (1939–43). *Linguistic atlas of New England*. Providence, RI: Brown University Press.
- Labov, W. (1969). Contraction, Deletion, and the Inherent Variability of the English Copula. *Language*, 45, 715-762.<http://dx.doi.org/10.2307/412333>
- Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns*. *Conduct and Communication*, 4, Philadelphia: the

University of Pennsylvania Press

- Labov, W. (2006). *The social stratification of English in New York City*. Cambridge University Press.
- Labov, W., Ash, S., & Boberg, C. (2006). *Atlas of North American English: Phonetics, phonology, and sound change*. New York, NY: De Gruyter
- Lambert, W., Hodgson, R., Gardener, R. & Fillenbaum, S. (1960). 'Evaluative reactions to spoken language'. *Journal of Abnormal and Social Psychology* 60, 44-51.
- Lambert, W. (1969). Interlingual interference in a bilingual version of the Stroop color-word task. *Journal of Verbal Learning & Verbal Behavior*, 8(2), 295 - 301.
[https://doi.org/10.1016/S0022-5371\(69\)80079-4](https://doi.org/10.1016/S0022-5371(69)80079-4)
- Lasagabaster, D. (2003). Attitudes Towards English in the Basque Autonomous Community. *World Englishes*. 23. 211-224. 10.1111/j.1467-971X.2003.00325. x.
- Lauring, J. (2008). Rethinking Social Identity Theory in International Encounters Language Use as a Negotiated Object for Identity Making. *International Journal of Cross-Cultural Management*. 8. 343-361. 10.1177/1470595808096673.
- Legarreta, D. (1979). The Effects of Program Models on Language Acquisition by Spanish Speaking Children. *TESOL Quarterly*, 13(4), 521–534. <https://doi.org/10.2307/3586447>
- Le Page, R., & Tabouret-Keller, A. (1985). *Acts of Identity: Creole-Based Approaches to Language and Ethnicity*. Cambridge: CUP.
- Leung, C. (2006). Codeswitching in print advertisements in Hong Kong and Sweden.
- Lewis, G., Jones, B. & Baker, C. (2012). Translanguaging: Origins and Development from School to Street and Beyond, *Educational Research and Evaluation*, 18(7), 641-654.
- Liddicoat, A. J. (2007). The Ideology of interculturality in Japanese language-in-education policy. *Australian Review of Applied Linguistics*, 30(2), 20.1–20.16.
<https://doi.org/10.1075/ara1.30.2.03lid>
- Lightbown, P. M. (2001). L2 Instruction: Time to Teach. *TESOL Quarterly*, 35(4), 598.

<https://doi.org/10.2307/3588431>

- Lin, A. (1990). *Teaching in Two Tongues: Language Alternation in Foreign Language Classrooms*. Hong Kong City Polytechnic. Dept. of English.
- Lin, A. (1996). Bilingualism or Linguistic Segregation? Symbolic Domination, Resistance and Code-Switching in Hong Kong Schools. *Linguistics and Education*, 8(1), 49–84.
- Lin A. (2008). Code-Switching in the Classroom: Research Paradigms and Approaches, *Encyclopedia of Language and Education*
- Lin, A. & Man, E. (2009). *Bilingual Education: Southeast Asian Perspectives*. Bilingual Education: Southeast Asian Perspectives. 1-162.
[10.5790/hongkong/9789622099586.001.0001](https://doi.org/10.5790/hongkong/9789622099586.001.0001).
- Lin, A. M. Y. (2013). “Towards Paradigmatic Change in TESOL Methodologies: Building Plurilingual Pedagogies from the Ground up.” *TESOL Quarterly* 47 (3):521-545(13)
- Littlewood, W. & Yu, B. (2009). First language and target language in the foreign language classroom. *Language Teaching - LANG TEACH*. 42. [10.1017/S0261444809990310](https://doi.org/10.1017/S0261444809990310).
- Lüdi, G. (1991). French as a pluricentric language. In M. Clyne (Ed.), *Pluricentric Languages: Differing Norms in Different Nations* (pp. 149-178). Berlin, Boston: De Gruyter Mouton.
<https://doi.org/10.1515/9783110888140.149>
- Mabule, D. R. (2015). What is this? Is It Code Switching, Code Mixing or Language Alternating? *Journal of Educational and Social Research*, ISSN 2240-0524(ISSN 2239-978X).<https://doi.org/10.5901/jesr.2015.v5n1p339>
- Macintyre, P. & Clément, R. & Dörnyei, Z. & Noels, K. (1998). Conceptualizing Willingness to Communicate in a L2: A Situational Model of L2 Confidence and Affiliation. *The Modern Language Journal*. 82. 545-562. [10.1111/j.1540-4781.1998.tb05543.x](https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1998.tb05543.x).
- Mackey, A., & Gass, S.M. (2005). *Second Language Research: Methodology and Design* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781410612564>
- MacSwan, J. (2000). The architecture of the bilingual language faculty: Evidence from

- intrasentential code switching. *Bilingualism: Language and Cognition*, 3(1), 37-54.
doi:10.1017/S1366728900000122
- Mahboob, A. (2011). English: The industry. *Journal of Postcolonial Cultures and Societies*. 2. 46-61.
- Maillat, D., & Serra, C. (2009). Immersion education and cognitive strategies: Can the obstacle be the advantage in a multilingual society? *International Journal of Multilingualism*, 6(2), 186–206. <https://doi.org/10.1080/14790710902846731>
- Martin-Jones, M. (1995). Codeswitching in the classroom: two decades of research. In Milroy, L. & Muysken, P. (eds.), *One speaker, two languages: cross-disciplinary perspectives on codeswitching*, Cambridge: Cambridge University Press, 90–111.
- Martin, P. W. (1996). Code-switching in the Primary Classroom: One Response to the Planned and Unplanned Language Environment in Brunei. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 17, 128–144.
- Martin, P. W. (1999). Bilingual Unpacking of Monolingual Texts in Two Primary Classrooms in Brunei Darussalam. *Language and Education* 13(1), 38–58.
- Masgoret, A. M. & Gardner, R. (2003). Attitudes, Motivation, and Second Language Learning: A Meta-Analysis of Studies Conducted by Gardner and Associates. *Language Learning*. 53. 167 - 210. [10.1111/1467-9922.00227](https://doi.org/10.1111/1467-9922.00227).
- McClure, E. & McClure, M. (1988). 2. Macro- and micro-sociolinguistic dimensions of codeswitching in Vingard (Romania). In M. Heller (Ed.), *Codeswitching: Anthropological and Sociolinguistic Perspectives* (pp. 25-52). Berlin, New York: De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110849615.25>
- McCroskey, J. C., & Baer, J. E. (1985). Willingness to Communicate: The Construct and Its Measurement. Paper Presented at the Annual Convention of the Speech Communication Association. <https://doi.org/10.1080/01463379209369817>
- Meeuwis, M., & Blommaert, J. (1994). The “Markedness Model” and the absence of society:

- Remarks on codeswitching. *MULTILINGUA: JOURNAL OF CROSS-CULTURAL AND INTERLANGUAGE COMMUNICATION*, 13(4), 387–423.
- Mendoza-Denton, N. (2014). *Homegirls: language and cultural practice among latina youth gangs*. Wiley-Blackwell.
- Merritt, M., Cleghorn, A., Abagi, J. O., & Bunyi, G. (1992). Socialising multilingualism: Determinants of codeswitching in Kenyan primary classrooms. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 13(1-2), 103–121.
<https://doi.org/10.1080/01434632.1992.9994486>
- Mesthrie R. Ed. (2001). *Concise Encyclopedia of Sociolinguistics*. Elsevier Science, Regional Sales Office, Customer Support Department, P.O. Box 945, New York, Ny 9- (\$237).
 Tel: 888-437- (Toll Free); Fax: 212-633-; Web Site: [Http://Www.Elsevier.Nl](http://Www.Elsevier.Nl).
- Mesthrie, R., Swann, J., Deumert, A., & Leap, W. L. (2000). *Introducing Sociolinguistics*. Edinburgh University Press.
- Milk, R. (1981). ‘An analysis of the functional allocation of Spanish and English in a bilingual classrooms’, *C. A. B. E. Research Journal* 2(2): 11-26.
- Milroy, L. (1987). *Language and Social Networks*. Wiley-Blackwell.
- Milroy, L., & Muysken P. (1995). *One speaker, two languages: cross-disciplinary perspectives on code-switching*. Cambridge University Press.
- Moreno, R., & Mayer, R. E. (1999). Cognitive principles of multimedia learning: The role of modality and contiguity. *Journal of Educational Psychology*, 91(2), 358–368.
<https://doi.org/10.1037/0022-0663.91.2.358>
- Mæhlum, B. (1996). Codeswitching in Hemnesberget — Myth or reality? *Journal of Pragmatics*, 25(6), 749–761. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(95\)00027-5](https://doi.org/10.1016/0378-2166(95)00027-5)
- Muysken, P. (2000). *Bilingual speech: a typology of code-mixing*. Cambridge University Press.
- Myers-Scotton, C. (1983). The negotiation of identities in conversation: a theory of markedness and code choice., *1983(44)*, 115- 136. <https://doi.org/10.1515/ijsl.1983.44.115>

- Myers-Scotton, C. (1987).: Language, Society and Identity. John Edwards. *American Anthropologist*, 89(1), 182–182. <https://doi.org/10.1525/aa.1987.89.1.02a00450>
- Myers-Scotton, C. (1993). Elite closure as a powerful language strategy: the African case. *International Journal of the Sociology of Language*, 103(1). <https://doi.org/10.1515/ijsl.1993.103.149>
- Myers-Scotton C. (1998). A theoretical instruction to the markedness model. In C Myers-Scotton (ed.) *Codes and consequences. Choosing linguistic varieties*. New York and Oxford: Oxford University Press.
- Myers-Scotton, C. (1999). Korle meets the sea: A sociolinguistic history of Accra By M. E. Kropp Dakubu. *Language*, 75(1), 158–160. <https://doi.org/10.1353/lan.1999.0063>
- Myers-Scotton, C. (2000). Explaining the role of norms and rationality in codeswitching. *Journal of Pragmatics*, 32(9), 1259–1271. [https://doi.org/10.1016/s0378-2166\(99\)00099-5](https://doi.org/10.1016/s0378-2166(99)00099-5)
- Myers-Scotton, C. (2006a). *Multiple voices: an introduction to bilingualism*. Blackwell
- Myers-Scotton, C. (2006b). *Social motivations for codeswitching: evidence from Africa*. Clarendon Press.
- Myers-Scotton, C. & Bolonyai, A. (2001). Calculating speakers: Codeswitching in a rational choice model. *Language in Society*, 30, 1-28.
- Myers-Scotton C., & Gross, S. (2002). Making a Minimalist Approach to Codeswitching Work: Adding the Matrix Language. *Bilingualism: Language and Cognition*, v5 n1 p69-91 Apr 2002
- Myers-Scotton, C. & Jake, J.L. (2000). Testing a Model of Morpheme Classification with Language Contact Data *International Journal of Bilingualism* 4/1, 1-8
- Myers-Scotton, C. & Jake, J.L. (2001). Explaining Aspects of Codeswitching and Their Implications In J. Nicole (ed.) *One mind, Two Languages; Bilingual Language Processing*. Oxford: Blackwell, 84-116.

- Myers Scotton, C., & Ury, W. (1977). Bilingual Strategies: The Social Functions of Code-Switching. *Linguistics*, 15(193). <https://doi.org/10.1515/ling.1977.15.193.5>
- Ndebele, H. (2012). *A socio-cultural approach to code-switching and code-mixing among speakers of IsiZulu in KwaZulu-Natal: a contribution to spoken language corpora*. Researchspace.ukzn.ac.za. <http://hdl.handle.net/10413/7564>
- Ndhlovu, F. (2010). Language politics in postcolonial Africa revisited: Minority agency and language imposition. *Language Matters*, 41(2), 175–192. <https://doi.org/10.1080/10228195.2010.492231>
- Nerbonne, J., & Kleiweg, P. (2003). Lexical distance in LAMSAS. *Computers and the Humanities*, 37, 339–57.
- Nerbonne, J., & Kleiweg, P. (2007). Toward a dialectological yardstick. *Journal of Quantitative Linguistics*, 14, 148–66.
- Nerbonne, J., Heeringa, W., Van den Hout, E., van der Kooi, P., Otten, S., & van de Vis, W. (1996). Phonetic distance between Dutch dialects. In G. Durieux, W. Daelemans, & S. Gillis (Eds.), *Papers from the sixth CLIN meeting*. Antwerp, Belgium: University of Antwerp.
- Nerghe, A. (2011). The impact of code-switching on information processing: An Elaboration Likelihood Perspective.
- Nishimura M. (1997). New York: Peter Lang Publishers. ISBN 0-8204-3076-5. pp.176. *International Journal of Bilingualism*, 4(1), 122–125. <https://doi.org/10.1177/13670069000040010805>
- Obiamalu, G. & Mbagwu, D. (2010). Motivations For Code-Switching Among Igboenglish Bilinguals: A Linguistic And Sociopsychological Survey. *OGIRISI: a New Journal of African Studies*. 5. 10.4314/og.v5i1.52324.
- O'Connell, D. C., Kowal, S., & Kaltenbacher, E. (1990). Turn-taking: A critical analysis of the research tradition. *Journal of Psycholinguistic Research*, 19(6), 345–373.

<https://doi.org/10.1007/BF01068884>

- Oxford, R., & Shearin, J. (1994). Language learning motivation: Expanding the theoretical framework. *Modern Language Journal*, 78(1), 12–28. <https://doi.org/10.2307/329249>
- Pederson, L., McDaniel, S. L., & Adams, C. M. (1986–93). Linguistic atlas of the Gulf States (7 vols.). Athens, GA: University of Georgia Press.
- Pennington, M. C. (1995). The Teacher Change Cycle. *TESOL Quarterly*, 29(4), 705. <https://doi.org/10.2307/3588171>
- Peräkylä, A. (1997). Reliability and validity in research based on tapes and transcripts. In D. Silverman (Ed.), *Qualitative research: Theory, method and practice* (pp. 201–220). London: Sage
- Peräkylä, A. (2004). Making Links in Psychoanalytic Interpretations: A Conversation Analytical Perspective. *Psychotherapy Research*, 14(3), 289–307. <https://doi.org/10.1093/ptr/kph026>
- Platt, J. T. (1977). Speech style and social evaluation. *Lingua*, 43(1), 98–100. [https://doi.org/10.1016/0024-3841\(77\)90052-3](https://doi.org/10.1016/0024-3841(77)90052-3)
- Poplack S. (1978). Syntactic structure and social function of code-switching, Centro de Estudios Puertorriqueños, [City University of New York]
- Poplack, S. (1980). Deletion and disambiguation in Puerto Rican Spanish. *Language*, 56(2), 371–385. <https://doi.org/10.1353/lan.1980.0033>
- Poplack S. (1981). A formal grammar for code-switching D Sankoff, *Research on Language & Social Interaction* 14 (1), 3-45
- Poplack, S. (1982). [1980] “Sometimes I’ll start a sentence in Spanish y termino en español”: Toward atypology of code-switching. In J. Amastae and L. Elías-Olivares (eds.), *Spanish in the United States: Sociolinguistic Perspectives*. New York: Cambridge University Press, pp. 230-263.
- Poplack, S. (2000). *The English history of African American English*. Blackwell Publishers.

- Poplack, S. (2004). Code-Switching. *Sociolinguistics. An International Handbook of the Science of Language and Society* Edition: 2, Walter de Gruyter
- Ramat, A. (1995). Code-switching in the context of dialect/standard language relations. In L. Milroy & P. Muysken (Eds.), *One Speaker, Two Languages: Cross-Disciplinary Perspectives on Code-Switching* (pp. 45-67). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511620867.003
- Richards, J. C. (2001). *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511667220>
- Richards, J. C., Platt, J., & Platt, H. (1992). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. London: Longman.
- Romaine, S. (1989). Bilingualism. Oxford: Basil Blackwell, 1989. Pp. 337. *Language in Society*, 19(4), 557-561. doi:10.1017/S0047404500014858
- Romaine, S. (2009). *Bilingualism*. Blackwell.
- Sakuragi, T. (2006). The relationship between attitudes toward language study and cross-cultural attitudes. *International Journal of Intercultural Relations*. 30. 19-31. 10.1016/j.ijintrel.2005.05.017.
- Sankoff D. & William L. (1979). *Language in Society*, Vol. 8, No. 2 pp. 189-222, Cambridge University Press
- Sapir E. (1921). *Language: an introduction to the study of speech*. Cambridge University Press.
- Sapir, E. (1929). "The Status of Linguistics as a Science." *Language* 5(4): 207-214
- Sarnoff, I., 1970, Social attitudes and the resolution of motivational conflict, in M. Jahoda and N. Warren (eds.), *Attitudes* (pp. 279–84). Harmondsworth: Penguin.
- Saville-Troike, M. (1982). *The ethnography of communication: an introduction*. Blackwell Pub.
- Scotton, C. M., & Giles, H. (1980). Language, Ethnicity and Intergroup Relations. *Language*, 56(2), 442. <https://doi.org/10.2307/413770>
- Sebba, M. (1993). *London Jamaican*. Addison-Wesley Longman Limited.

- Sebba, Mark. (2009). Sociolinguistic Approaches to Writing Systems Research. *Writing Systems Research*. 1. 10.1093/wsr/wsp002.
- Seedhouse, P. (2004). Conversation Analysis Methodology. *Language Learning*, 54(S1), 1–54.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9922.2004.00268.x>
- Séguy, J. (1971). La relation entre la distance spatiale et la distance lexicale. *Revue de linguistique romane*, 35, 335–57.
- Séguy, J. (1973). La dialectométrie dans l’atlas linguistique de la Gascogne. *Revue de linguistique romane*, 37, 1–24.
- Sharp, D. & others (1973). Attitudes to Welsh and English in the Schools of Wales, *Macmillan Education Ltd., c/o Little Essex Street, London WC2, England*
- Siguan, M., & Mackey, W. F. (1987). Education and bilingualism. Kogan Page/Unesco.
- Sinclair, J.M. & Coulthard, R.M. (1975). Towards an Analysis of Discourse: The English used by teachers and pupils. London: Oxford University Press.
- Singh, R. (1983). “We, They, and Us: A Note on Code-Switching and Stratification in North India.” *Language in Society* 12, no. 1: 71–73. <http://www.jstor.org/stable/4167355>.
- Skutnabb-Kangas, T. (1998). Minority education: from shame to struggle. *Multilingual Matters*.
- Sridhar S. N. & Sridhar K. (1980). The Syntax and Psycholinguistics of Bilingual Code Mixing, State University of New York at Stony Brook
- Stockwell, P. (2005). *Language in theory: a resource book for students*. Routledge.
- Stroud, C. (1998). “Perspectives on Cultural Variability of Discourse and some Implications for Code-switching.” In Peter Auer (ed.): *Code-Switching in Conversation: Language, Interaction and Identity*, 321-348. London: Routledge.
- Tabouret-Keller, A. (1983). Comment. *International Journal of the Sociology of Language*, 39, 139-148.
- Tagliamonte, S. (2006). *Analysing Sociolinguistic Variation*. Cambridge University Press.
- Thorne, S. & Hellermann, J. (2015). Thorne, S. L., & Hellermann, J. (2015). Sociocultural

- Approaches to Expert-Novice Relationships in Second Language Interaction. In N. Markee (ed.), *Handbook of Classroom Interaction* (pp. 281-298). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Trudgill, P. (1974). *Sociolinguistics: an introduction*. Penguin.
- Turnbull M. & Dailey-O'Cain J., (2009). *FIRST LANGUAGE USE IN SECOND AND FOREIGN LANGUAGE LEARNING*. Clevedon, UK: Multilingual Matters, 2009. Pp. xi + 207.
- Valdés-Fallis, G. (1981). Codeswitching among bilingual Mexican-American women: Toward an understanding of sex-related language alternation. *International Journal of the Sociology of Language*, 17, 65-72
- Vogt, H. (1954). Language Contacts. *WORD*, 10(2-3), 365–374.
<https://doi.org/10.1080/00437956.1954.11659533>
- Wardhaugh, R., & Aitchison, J. (1987). An Introduction to Sociolinguistics. *The British Journal of Sociology*, 38(3), 436.<https://doi.org/10.2307/590702>
- Wardhaugh, R. (2002). *An introduction to sociolinguistics*. Blackwell Publishers.
- Wardhaugh, R. (2010). *An introduction to sociolinguistics*. Wiley-Blackwell.
- Wardhaugh, R., & Fuller, J. M. (2015). *An Introduction to Sociolinguistics, 7th Edition*. John Wiley & Sons.
- Wardhaugh, R., & Fuller, J. M. (2015). *An Introduction to Sociolinguistics, 7th Edition*. John Wiley & Sons.
- Wei, L. (1995). Code-switching, preference marking and politeness in bilingual cross-generational talk: Examples from a Chinese community in Britain. *Journal of Multilingual and Multicultural Development - J MULTILING MULTICULT DEVELOP.* 16. 197-214. 10.1080/01434632.1995.9994600.
- Wei, L. (1999). The "why" and "how" questions in the analysis of conversational code-switching.
- Wei, L. (2002). 'What do you want me to say?' On the Conversation Analysis approach to

- bilingual interaction. *Language in Society*. 31. 159 - 180. 10.1017/S0047404501020140.
- Wei, L. (2005). "How can you tell?": Towards a commonsense explanation of conversational code-switching, *Journal of Pragmatics* 37 (3), 375-389
- Wei, L., & Milroy, L. (1995). Conversational code-switching in a Chinese community in Britain: A sequential analysis. *Journal of Pragmatics*, 23(3), 281–299.
[https://doi.org/10.1016/0378-2166\(94\)00026-b](https://doi.org/10.1016/0378-2166(94)00026-b)
- Weinreich U., Labov W. & Herzog, M.I. (1968). *Empirical Foundations for a Theory of Language Change*, Austin, University of Texas Press.
- Weinreich U., & Martinet A. (1953). *Languages in contact, findings and problems, by Uriel Weinreich ... Preface by André Martinet*. New York.
- Weinreich U., Martinet A. (2010). *Languages in contact: findings and problems*. Mouton Publishers.
- Wenker, G. (1881). *Sprachatlas des Deutschen Reichs* Ms. deposited at *Marburg and Berlin*.
- Williams, C. (1996). Secondary education: Teaching in the bilingual situation. In C. Williams, G. Lewis, & C. Baker (Eds.), *The language policy: Taking stock* (pp. 39-78). UK: CAI Language Studies Centre.(13)
- Woolard, K & Gahng, T.J. (1990) *Changing Language Policies and Attitudes in Autonomous Catalonia*, *Language in Society*, v19 n3 p311-30 Sep 1990
- Wright, M. & Scullion, P. (2007). Quality of school life and attitudes to Irish in the Irish-medium and English-medium primary school. *Irish Educational Studies*. 26. 57-77.
 10.1080/03323310601125278.
- Yamini, M., & Rahimi, M. (2007). *A guide to statistics and SPSS for research in TEFL, linguistics, and related disciplines*. Shiraz: Kooshamehr
- Zentella A. C. (1997). *Growing up bilingual: Puerto Rican children in New York*. Blackwell Publishers.

დანართი 1

ინგლისურის, როგორც უცხოური ენის, სწავლების კონტექსტში გამოვლენილი ენობრივი ქცევის მაგალითები (წარმოდგენილია პირველი 50 მაგალითი)

ლექტორი 1

ლექცია 1/თემა: Reading (Breaking news, Chasing Tours)

0 მაგალითი

ლექცია 2/თემა: Grammar (Consumer Society; Grammar with reading (future simple, future perfect, be going to)

0 მაგალითი

ლექცია 3/თემა: Speaking; Vocabulary (Types of Books, plot, characters, beginning, ending)

0 მაგალითი

ლექცია 4/თემა: Grammar (Past perfect, past perfect continuous vs past simple)

0 მაგალითი

ლექცია 5/თემა: functional language: visiting the doctor (expressing problems)

0 მაგალითი

ლექტორი 2

ლექცია 1/ თემა: Reading (Natural disasters)

მაგალითი 1/10:20/CA (S)

ფუნქცია: 2.4 2.7 კოდების გადართვა: თხრობითი

S: English b2-1 -თან წერია დაწყება და მაგას უნდა დავაწვე ხომ?/-Tan tseria datsyeba da magas unda daawve khom?

T: Arm..! can you please show me? yes, probably.

S: of course

T: I am gonna show you when you enter English B2-1, then you have = ინგლისური ენა 3/inglisuri ena 3 (.) (,) yeah, this one, you click there and enter the code.

S: Yes, okey, thank you so much.

T: no prob, that's my job.

მაგალითი 2/34:45

ფუნქცია: 1.2 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

T: Declare a state of emergency, it is.

S: declare, I don't know what it means.

T: declare is kind of (,) გამოცხადება/gamotskhadeba (.) (,) to announce.

S: Aham!

მაგალითი 3/34:55

ფუნქცია: 1.2 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

T: water out

S: Pump the water out

T: pump here is a verb, to pump = ამოტუმბვა/amotumbva (.)

S: yeah!

მაგალითი 4/45:45/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

T: How does the government cope with floods in Batumi?

S: I think, they must strengthen sea beaches, you know, by adding some like, you know, fences, დამცველი, ჯებირები/damtsveli, jebirebi.

T: Levee, it's what you wanted to say. It's = (1) ჯებირი, სანიაღვრე/djebiri, saniaghvre (.) (.)
I think.

S: I think, this word comes from French.

მაგალითი 5/1:00:45

ფუნქცია: (1) 1.1 3.3 კოდების გადართვა: თხრობითი (2) 1.1 3.3 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: Do we have any other sitcoms, it's not = (1) ჩემი ცოლის დაქალები/chemi tsolis daqalebi (.) = for sure, it was, one of the sitcoms was = (2) შუა ქალაქში/shua qalaqshi (.) = But I am not sure we have the similar one today.

S: Arm...

T: what about the ideal mom?

S: Oh, I love the ideal mom, it's fun.

ლექცია 2/თემა: Grammar (Present simple; present Continuous)

0 მაგალითი

ლექცია 3/თემა: Grammar (Past simple; present perfect; present perfect continuous)

0 მაგალითი

ლექცია 4/თემა: Grammar (Past simple; past perfect; past perfect continuous)

მაგალითი 6/1:08:45

ფუნქცია: (1) 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: I am thinking (,) იმიტომ, რომ/imitom rom = about = მოყვება/moyveba (.)

S: Oh, yeah.

ლექცია 5/თემა: Reading (Weird weather)

0 მაგალითი

ლექტორი 3

ლექცია 1/თემა: Grammar: e-sports/freediving; (pr. simple/pr. continuous)

მაგალითი 1/21:58/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

S1: Shelia is not understanding the exercise (reading the exercise (homework))

T: Okay, no, Why NO then?

S1: ისა/isa, Shelia does not understand the exercise.

T: Yes, but why?

S1: Ah because it's a general thing.

T: well, the idea behind it is that she doesn't understand it right now, so, it should be present continuous, but it is not present continuous and why is it present simple, can anybody help us?

S2: because understand doesn't, ანუ, არ გადადის მოკლედ/anu ar gadadis mokled.

T: -ing ფორმაში/formashi (.) (.) yes, because it's a stative verb here and we do not use -ing form, however, as I have mentioned on our previous lessons a lot of things are changing and I have heard by native speakers that understand already has -ing form, mostly in American English, I've heard like I'm not understanding you or I'm not understanding this instead of I don't understand but I have told you before If it's an exam kind of situation stick to the conventional grammar whereas if it's like a colloquial, everyday speaking English situation then you can use the -ing form I guess. Okay, good, thank you.

მაგალითი 2/22:23

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების შერევა: ზმნა

(2) 1.10 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: T... please read True and false and doesn't say

S: Okay, read of not?

T read it please,

S1: not many university students work to earn their money, False. The most common type of work is waiting table in a café or restaurant, true.

T: is it? = (1) არი, არი/ari, ari (?) = Is it true?

S1: customer service is always very popular.

S2: but, not the most common type, so, it is false.

S1: Okay, thank you.

T: It's, doesn't say (,) (2) შეიძლება იყო, შეიძლება არ იყოს/sheidzleba iyo, sheidzleba ar iyos (,) (,) but the text doesn't say that. It says that it's quite popular, but we don't know whether it's most common one, the least common one, etc. we don't have enough information to answer this question, okay.

მაგალითი 3/23:18

ფუნქცია: 1.6 კოდების გადართვა: ფრაზა

S: Interns usually earn a low wage, True,

T: the last one is false, why?

S: false?

T: yeah, the job can often be law-paid or even unpaid.

S: yes, so. low wage, no?!

T: It is not usually, it's not a traditional thing that usually get paid like that it's often (,) ხშირად, მაგრამ/khshirad, magram (,) (,) not usually.

S: oh, yeah.

მაგალითი 4/24:25

ფუნქცია: 1.4 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

T: Being a camp counselor can help students get a job after they graduate, does the text mention this information?

S1: internship was that kind of job, I don't know!

T: no, no, no I mean the camp counselors they can get a job after they graduate, does the text say that?

S2: no. the text does not say.

T: So, maybe it does help us, maybe it doesn't but the text doesn't mention that. so, it's doesn't say. // მივხვდით ბავშვებო რა განსხვავებაა doesn't say-სა და სხვა იმეებს შორის? აი, გამომრიცხავი ინფორმაცია რაც არის/mikhvdiT bavhsvebo ra ganskhvavebaa doesn't say-sa da skhva imeebs shoris ? ai, gamomritskhavi informatsia rats aris?! (?) (,) like all of them or none of them, the most popular, the most common, or the statement that have not been mentioned, okay?

S: Yes, thank you.

მაგალითი 5/24:26

ფუნქცია: 1.9 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

S: How are you doing I Have a great time at the moment, because

T: where do we have 'doing'?

S: Sorry?!

T: How are you, we do not have verb do we have verb be. So, how are you? = პირდაპირვე, ხო?!/pirdapirve, kho?! (?)

S: Okay.

მაგალითი 6/24:28

ფუნქცია: (1) 2.3 კოდების შერევა: ზმნა

(2) 1.6 კოდების შერევა: ნაცვალსახელი

(3) 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი

S: I have a great time at the moment because I have got a new hobby and it tells it to come, I belong to a club, and we are going metal detecting every weekend.

T: yeah, let's stop here, = (1) ნახე./nakhe(?) (,) we = (2) რალაცა/raghatsa(?) = a great time at the moment (,) (3) ახლა კარგ დროს ვატარებთ/akhla karg dros gavatarebT (.) = so that would be yes, we are having a great time well I belong to a club that's present simple,

S: To so.

T: We go every weekend, so this is a usual thing to do so. Like we do that every weekend. So that's a habit. very good, move on please.

მაგალითი 7/24:40

ფუნქცია: 1.6 კოდების გადართვა: ძახილის

S: tells us when there is a metal under the ground this Saturday, we go to the beach people are losing the things all the time at the beach so I.

T: სულ კარგავენ/sul kargaven! (.)

S: yeah!

T: they lose things at the time at the beach.

მაგალითი 8/ 24:37/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(2) 1.4 კოდების შერევა: ზმნა

S: We are meeting at the library it till 9am right Parkinson's no.

T: Okay, so we do know that think is a stative verb, and it does not have -ing form in this context Okay, so I think we might find something valuable, but i'm thinking of becoming a teacher. And why do we have we are meeting at the library it's nine. is that correct?

S: წინასწარ დაგეგმილი მომავალი მოქმედებაა და გვჭირდება present continuous-ში და ზუსტად ეგრე არის მემვიდემიც ის, რომ this Saturday we are going არ უნდა/ winaswar dagegmili momavali moqmedebaa da gvtchirdeba present continuous-shi da zustad egre aris meshvideshits is, rom this Saturday we are going ar unda?

T: (1) კი./ki (.) (,) this Saturday we're going to the beach so it's a plan in the near future (pause)

T: Okay, Good = (2) გავიგეთ?!/gavigeT?! (?)

S: დაახ/diakh!

მაგალითი 9/25:25

ფუნქცია: (1) 1.5 კოდების გადართვა: უარყოფითი (4) 1.5 კოდების გადართვა: უარყოფითი

(2); 1.5 კოდების გადართვა: ძახილის (3) 1.5 კოდების გადართვა: ძახილის

(5) 1.4; 1.1 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

(6) 1.2 კოდების შერევა: ზმნა

S: Ellie is not feeling like going out tonight I think of becoming a policeman. This soup tastes fantastic try some.

T: Okay, so Ellie doesn't feel like going.

S: feels like

T: feel = (1) like-ს არ აქვს -ing ფორმა/feel like-s ar aqvs -ing forma (.) = so, I feel like it or I don't feel like it's a stative verb. // (2) ნუ, გასაგებია ბავშვებო რომ შინაარსობრივად ეხლა!/nu gasagebia bavshvebo rom shinaarsobrivad ekhla! (?) = yes, but in terms of grammatical form, we do not have -ing form in this case. And also, I am thinking of becoming a policeman = (3) ანუ, ამ ბოლო დროს ვფიქრობ და არა მჯერა და მწამს, მაგ შინაარსით არ არის/anu, am bolo dros vfiqrob da ara mjera da mwams, mag shinaarsiT ar aris (.) = I think, right, it's = (4) არა ვფიქრობ არამედ/ara vfiqrob, aramed (.) = I mean i'm thinking of becoming so i'm considering it's a different meaning = (5) გავიგეთ?! ანუ, ქართულში დიდად არ ჩანს განსხვავება/gavigeT?!, anu qarTulshi didad ar chans ganskhvaveba (.) // so i'm thinking is same as I'm considering, whereas I think is same as like I believe (.) (6) ვფიქრობ./vfiqrob (.) = Okay?

S: yes!

მაგალითი 10/26:30/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: კავშირი (2); (3); (6); (8) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი (4) 2.5 კოდების შერევა: კავშირი (5) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი; (7) 1.2 კოდების შერევა: ზმნა (9) 1.4 კოდების შერევა: ზმნა

S: All right, I have one question well.

T: The difference between who can help me, we have discussed it on the previous lesson.

S1: yes, but I don't remember

T: yeah, yeah so what's the difference between i'm seeing, and I see.

S2: I'm seeing ნიშნავს მე ვხვდები და/nishnavs me vkhvdebi da I see არის, როდესაც ვხედავ/aris, rodesats vkhedav.

T: Very good, so. // (1) ანუ/anu (.) (,) = i'm i'm seeing -ing means that (,) (2) ვხვდები, ანუ/vkhvdebi (.) (,) anu meeting him he's either my boyfriend or he is my friend and i'm seeing him today (,) (3) ანუ დღეს უნდა შევხვდე/anu dghes unda shevkhvde (.) (,) i'm seeing him also has another meaning like I'm dating him // (4) ანუ/anu (.) (,) he's my partner okay i'm seeing him = (5) და როგორც აღვნიშნეთ/da rogorcs aghvnishneT (.) (,) I see = (6) არის ვხედავ/aris vkhedav (.) (,) visual so as well as I see can also mean = (7) მესმის/mesmis (.) = I see what you're saying means that = (8) გასაგებია რასაც მეუბნები/gasagebia rasats meubnebi (.)

S1: Okay, thank you.

T: good (,) (9) გავიგეთ/gavigeT?! (?)

S3: yes!

მაგალითი 11/28:12

ფუნქცია: 2.10 კოდების გადართვა: კითხვითი

S: average wage (კითხულობს დავალებას)

T: average, wage? What do you have, others? = სხვებს რა გაქვთ/skhvebs ra gaqvT (?)

S: Spending money.

T: oh, spending money, yeah, so like he gets funded by the parents, I guess, to spend like, err.

S: Okay.

მაგალითი 12/28:42/CA (S)

ფუნქცია: 1.8 კოდების გადართვა: კითხვითი

S1: (კითხულობს დავალებას) a large number of students live on the university campus, მაშინ აქ იქნება/a, mashin aq iqneba customer service?

S2: average salary.

T: the average salary at the shop is 11 pounds per hour = ანუ, საშუალო ხელფასი არის 11 ფუნტი საათში/anu, sashualo khelfasi aria 11 funti saaTshi (.)

S: Ellen works as a manager in ... (აგრძელებს კითხვას)

მაგალითი 13/29:20/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.5 კოდების გადართვა: თხრობითი (2) 1.5 კოდების გადართვა: თხრობითი

S1: A dept collector is not a very famous job?

T: Imagine that as a profession, what's your profession? I'm a debt collector. And imagine like being a debt collector in Georgia = (1) ანუ რომ მიდიხარ და ვალებს იბარებ/anu rom midikhar da valebs ibareb (.) // that's a very dangerous job in Georgia, I guess.

S2: it's a popular job and not famous job.

T: it's not yeah Have you ever heard anybody will have that kind of like like it's an official thing like collecting debts = (2) ეხლა ჩემი ვალი რომ ჰქონდეს ვიღაცას/ekhla chemi vali rom hqondes vighatsas (.)

S2: no, no, no, I mean. She read that it's not a very famous job, and I think it's not. Oh yeah that's true it's not a very popular job famous არის ცნობილი/aris tsnobili popular არი პოპულარული/ari popularuli so, something that a lot of people like.

S3: ბანკებს აქვთ ხოლმე როგორც ვიცი, უშუალოდ ადამიანები დადიან თუ არა არ ვიცი. მაგრამ ბანკის წარმომადგენელი დადის ხოლმე/bankebs aqvT kholme rogorts vitsi, ushualod adamianebi dadian Tu ara ar vitsi, magram bankis warmomadgeneli dadis kholme.

T: really, never heard of that so like. Okay, representatives do that, must be very, very uncomfortable. Okay, go on.

მაგალითი 14/33:27

ფუნქცია: 3.2 კოდების გადართვა: ძახილის

S: (კითხულობს) If you get the job when can you start? I can start whenever you want, I'm free most evenings Okay, then I think that's all. I'll be in touch, thank you very much for your time very.

T: Okay, Good, Thank you = კარგი ბავშვები ხართ/kargi bavshvebi kharT (.)

მაგალითი 15/34:00

ფუნქცია: 1.9 კოდების შერევა: ნაწილაკი

T: And we'll also have some discussions about the possibilities of internships or volunteering in Georgia okay, N... (სტუდენტის სახელი), let's start with some unusual hobbies that you have found.

S: Sorry, I did not remember that.

T: It was a previous lesson, okay = კაი/kai (.) (მიმართავს სხვა სტუდენტს)

მაგალითი 16/1:00:50

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: უარყოფითი

T: and as for the lesson activity we're going to talk about esports. and see whether esports is really a sport or not So here we have = არ ჩავრთავ ბავშვებო, იმას/ar chabrTav bavshvebo, imas (.) = I won't run the presentation, because then I cannot move around the videos etc., So, here we have.

მაგალითი 17/1:01:51/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების შერევა: ზედსართავი სახელი

T: So here we have some words that come together with competition, for instance, we have a fierce competition cutthroat competition, fair competition, and intense competition we do understand all of them don't we like what is a fierce competition?

S1: Fierce?

T: yes, fierce!

S2: გაცხარებული ბრძოლა/gatskharebuli brdzola (იციანის)

T: გაცხარებული/gatskharebuli (.) = What about cutthroat I think that's pretty straightforward.

მაგალითი 18/1:02:38/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების შერევა: ზედსართავი სახელი

T: So, what can be a cutthroat competition?

S1: If I heard it right, cutthroat?

T: yeah, cutthroat! So, it's so intense that like people are willing to do anything to being fair competition, what is a fair competition?

S2: სამართლიანი ბრძოლა/samarTliani brdzola.

T: Yes, very good and intense? = დაძაბული/dadzabuli (.) = right? it's quite intense.

მაგალითი 19/1:02:57/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: ზედსართავი სახელი (2) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: we have some verbs and people words that can be connected to sports and competition, for instance, draw what is the draw?

S: ნიჩია კი არადა, ქართულად როგორ არის?/nichia ki arada, qarTulad rogor aris?

T: (1) ფრე, ფრე!/fre, fre! (.)

S: ფრე./fre.

T: Okay! beats, defeat?

S1: beat არი დაამარცხა,/ari daamartskha, defeat დამარცხება არი, რო დაამარცხა გუნდი./damartskheba ari, ro daamartskha gundi.

S2: უფრო განადგურებული არა?!/ufro ganadgurebuli ara?!

T: both yeah. // (2) დამარცხება ორივე, ორივე./damartskheba orive, orive (.) (.) both mean defeat and beat both mean to like win over your competitor score, what is the score?

მაგალითი 20/1:03:59/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: ზმნა (2) 1.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

T: Okay, and in terms of people, we have athletes, we have a referee, who is the referee?

S: მსაჯი/msaji

T: Yes, spectator and supporter so spectator = (1) არის/aris (?)

S: მაყურებელი და/mayurebeli da [მხარდამჭერი/mkhardamtcheri]

T: (2) [მხარდამჭერი/mkhardamtcheri] (.)

მაგალითი 21/1:08:42/CA (S)

ფუნქცია: 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: L...(მიმართავს სტუდენტს, რომ წაიკითხოს დავალება)

S1: he, აუ არ ვიცი რა რა ჩავსვა./au ar vitsi ra ra chavsva.

S2: scored

S1: scored

T: a goal, very good = ანუ გაიტანა გოლი/anu gaitana goli (.) = goal, he scored a goal in the last minute very good.

მაგალითი 22/1:09:26/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

S1: (კითხულობს დავალებას) thousands of Barcelona...

S2: supporters არ შეიძლება?/ar sheidzleba?

S3: spectators

S1: supporters

T: spectator who've already use that, right? Supporters = ანუ მხარდამჭერები წავიციდნენ/anu mkhardamtcherebi wavidnen (.) = very good!

მაგალითი 23/1:10:26/CA (T)

ფუნქცია: 3.2 2.2 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: N...(მიმართავს სტუდენტს, რომ წაიკითხოს წინადადება)

Ss: (სიჩუმე)

T: რა ხდება ხალხნო, არ ხართ აქ?/ra khdeba khalkhno, ar kharT aq.(?)

S: წავიკითხავ/wavikiTkhav

T: V...(მიმართავს სტუდენტს, რომ წავიკითხოს წინადადება), go ahead! V....!

მაგალითი 24/1:11:01

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: შესიტყვება

T: So, you're going to watch a video about e-sports at the Olympics so with a question mark so whether we should allow esports at the Olympics, and while watching I need you to find the let me put this in this way = ერთი წამით/erTi wamiT (?) // I do want you to...

მაგალითი 25/1:11:42/CA (T)

ფუნქცია: (1) 2.5 კოდების შერევა: ზმნა (2) 1.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი (3) 1.9 კოდების შერევა: ზმნა

T: Answer like find the synonyms of the following words, okay, so we have spectators, a study to increase, an award to exceed and predict, do we know all the words? Spectators = (1) გასაგებია/gasagebia (.) = a study, what is this study?

S1: სწავლა?/swavla?

S2: კვლევა?/kvleva?

T: (2) კვლევა! /kvleva! (.) = very good! to increase?

Ss: გაზრდა/gazrda

T: exceed, what is exceed?

S: გადაჭარბებულად, არა?/gadatcharbebulad, ara?

T: (3) გადაჭარბება/gadatcharbeba (.) = Very good, and to predict?

S: წინასწარმეტყველება./winaswarmetyveleba.

T: Yes, so please keep those words in mind and I need you to find these synonyms while you're watching through video.

მაგალითი 26/1:14:43 – 1:15:29/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი (2) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი (5) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი (6) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი (7) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი

(3) 1.6 კოდების გადართვა: ფრაზა

(4) 1.6 კოდების გადართვა: კითხვითი

(8) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის

T: To boom, very good, increase to boom! then?

S1: an award -თან იყო/-Tan iyo prize!

T: Very good, what else?

S2: to exceed - to explode?

T: No, explode ს... (სტუდენტის სახელი) (,) (1) არის აფეთქება/S..., aris afetqeba (,) exceed = (2) არის გადაჭარბება/aris gadatcharbeba (.)

S2: არა, ვიცი მაგრამ მეთქი./ara, vitsi magram meTqi, nah!

T: (3) და მაინც/da maints (?) = what have you spotted instead of exceed? = (4) გადაჭარბებით რა ნახეთ?/gadatcharbebiT ra nakheT (?)

Ss: Buy

T: No! It was surpass, surpass = (5) არის გადასწრება/aris gadaswreba (.)

S2: Oh, yeah!

T: and, predict?

S3: expect.

T: no. predict = (6) არი წინასწარმეტყველება და/ari winaswarmetyveleba (.) = expect = (7) არი მოლოდინი რომ გაქვს/ari molodini rom gaqvs (.) = Okay! I do understand the logic behind what you've said. So, these are the words to predict is

S2: Foretell, არა?/ara?

T: Foretell, = (8) კი ბატონო, ზოგადად არის, მაგრამ ვიდეოში არ ყოფილა!/ki batono, zogadad aris, magram videoshi ar yofila! (.) = to project the future is to predict the future so spectators audiences, a study - a research, to increase to boom, an award - a prize, to exceed - to surpass, and to predict is to project.

მაგალითი 27/1:33:13/CA (S)

ფუნქცია: 3.1 კოდების გადართვა: კითხვითი

S1: (is e-sport considered as sport? პასუხობს ამ კითხვაზე) I think that sport is a crush of opportunities, and this is competition against, and I think that this opinion needs a როგორ ვთქვა?/rogor vTqva?

T: რისი თქმა გინდა?/risi Tqma ginda (?)

S1: ანუ, მოკლედ, სპორტი ძირითადად ის არის რომ ადამიანები თავიანთ უნარებს აჩვენებენ ანუ ერთმანეთის წინააღმდეგ იყენებენ და თავისთავად, ამ მოსაზრებას ვეთანხმები მე./anu, mokled, sporti dziriTadad is aris rom adamianebi TavianT unarebs achveneben anu erTmaneTis winaaghmdeg iyeneben da TavisTavad, am mosazrebas veTankhmebi me, I agree with this opinion

T: you agree with this opinion that it is the sport.

S2: I think e-sports are really sport, but it's not good enough for Olympics so.

T: Okay, why?

S2: It has many reasons.

T: Can you name one?

S2: I'll think about it!

T: Okay! (იციან)

მაგალითი 28/1:36:14

ფუნქცია: 1.10 2.2 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

S1: we're always open and we must make changes.

T: So, we have new sports in Olympics? // არ არის ახალი სპორტები ოლიმპიადაში?/ar aris axali sportebi olimpiadashi (?) = just the old ones?

S2: I don't think so yeah, as I already mentioned the even an arm resting is not an Olympic sport and, as we all see, arm resting, of course, is a popular sport.

T: okay!

ლექცია 2/თემა: Reading (Natural Disasters)

მაგალითი 29/09:09

ფუნქცია: (1) 3.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

(2) 3.4 კოდების გადართვა: კითხვითი (3) 3.3 კოდების გადართვა: მახილის

T: Okay, okay, great! Thank you, S.... (მიმართავს სტუდენტს).

S1: Can you hear me?

T: yeah!

S1: I'd say like two maybe three, because [I didn't sleep.]

T: (1) [რანაირი ხალხი ხართ?/ranairi khalkhi kharT] (?) =

S1: very well.

S1: don't really like cold weather and it's called so, like it's affects to my personality.

T: Okay, and your mood as well. Thank you, L... Kh..... (სტუდენტის სახლი და გვარი)?

S2: I just joined, and I didn't get it.

T: Oh, sure, the question is how much energy, do you have for today?

S2: or the scale? from one to 10

T: yeah, from 1 to ten, about 7. Okay that's pretty high compared to others, and why, why are you so energized?

S2: I slept well.

T: Good, thank you, M.... K.....?

S3: My level of energy, I think it's fine now, because I didn't sleep well and the weather makes me Moody and I'll just, I just want to watch some Netflix.

T: Okay, thank you and Alexandre, I guess you're new here.

S4: Yes.

T: Sorry, can you please repeat.

S4: Five.

T: Five out of 10, why?

S4: didn't sleep go.

T: didn't sleep well (,) (2) ხალხნო, რა გჭირთ, რატომ არ გძინავთ?/khalkhno, ra gtchirT, ratom ar gdzinavT (?) = what's, what's your problem? can you (,) (3) აი, თ.....ს (სტუდენტის სახელი) რომ ეთქვა კიდევ მესმის,/ai, T.....-s rom eTqva kidev mesmis (,) (,) but what's your problem?

S5: too much homework.

T: You can't blame me for that.

S5: No, not, not you.

მაგალითი 30/13:56/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი (2) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის (3) 1.9 კოდების გადართვა : კითხვითი

T: A.... K..... (სტუდენტის სახელი და გვარი), exercise number five.

S1: Okay. By the time we arrived at the canyon, it stopped snowing. Jane's feet were aching (არასწორად წარმოთქვამს), what?

T: What is aching?

S1: ეტკინა, ტკიოდა./etkina, tkioda.

T: ache = (1) რა არის ბავშვებო?/ra aris bavshvebo (?)

Ss: hurting, ტკივილი, ოღონდ ისეთი ფიზიკურად რომ გაწუხებს, შენ თვითონ./tkivili, oghond iseTi fizikurad rom gawukhebs, shen TviTon.

T: yeah, good!

S1: because she had been walking since early that morning. Most people had left before the volcano erupted (არასწორად წარმოთქვამს),

T: Erupted!

S1: Simon got lost.

T: (2) ოღონდ სწორია? მოიცადე!/oghond sworia? Moitsade! (.) = most people left before the volcano erupted or? = (3) Left-ო თუ?/-I Tu (?)

Ss: err!

T: had left!

S2: had left!

S1: had left ვთქვი, კი!/vTqvi, ki!

T: Oh, sorry, sorry!

მაგალითი 31/15:45/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.3 1.1 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის (2) 1.3 1.1 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

(3) 1.9 კოდების გადართვა: მახილის

T: The first one is tropical storm.

S: I don't know what the second one is.

T: declare a state of emergency = (1) არის გამოაცხადო როგორ არის ქართულად?!/aris gamoatskhado rogor aris kartulad (?) = state of emergency? = (2) ანუ, კოვიდის დროს გამოგვიცხადეს, თუ გახსოვთ?!/anu kovidis dros gamogvitskhades, tu gakhsovt (.)

Ss: საგანგებო სიტუაციის გამოცხადება!/sagangebo situatsiis gamotskhadeba!

T: (3) საგანგებო სიტუაციის გამოცხადება!/sagangebo sit'uatsiis gamotskhadeba! (.) = Very good, thank you very much for the help.

მაგალითი 32/17:13/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: თბრობითი

(2) 1.9 კოდების გადართვა: უარყოფითი

T: yeah, the eye of the storm, yes, and what is the eye of the storm guys?

S1: ანუ შტორმის.../anu shtormis...

S2: სადაც უფრო მეტად არის.../sadats ufro metad aris...

T: Sorry?

S3: გამორიცხვის მეთოდით ჩავსვი ეგ და აზრზე არ ვარ./gamoritskhvis metodit chavsvi eg da azrze ar var.

S4: შტორმის თვალი არის./shtormis tvali aris.

T: (1) კი, ანუ, თვალი არის შტორმის /ki, anu, tvali aris shtormis (.) = but what does it mean?

S: the center of the storm!

T: Yes, and do you know that's the quietest place ever!

S3: შიდა ნაწილი ხო ეს თვითონ?/shida nawili kho es TviTon?

T: (2) შიდა, სადაც არ ტრიალებს, არაფერი არ ხდება/shida, sadats ar trialebs, araferi ar khdeba (.) = yes, and if you end up there, you're, you're the luckiest person if you're on the storm and you end up in the eye of the storm, you are the luckiest person, because nothing will happen to you.

მაგალითი 33/37:12

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: Natural disasters = აჰ, ასე გავაკეთებ იმიტომ რომ მერე ვეღარ იმავშვები, კურსორს კარგად ვერ ვატრიალებ ხოლმე/ah, ase gavaketeb imit'om rom mere veghar imavshvebi, kursors kargad ver vatrialeb kholme (.) = Okay, so complete do words below by filling in the missing letters, these are the same vocabulary and same words that we've had in depth to each other previous lesson to remember

Ss: yeah.

მაგალითი 34/41:48/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: Okay, E....(სტუდენტის სახელი), can you please read the first sentence for me and maybe translate.

S1: (კითხულობს) The local authorities report, one flood casualty who drone while trying to escape from his house.

T: What is casualty.

S1: ეს local authorities ვინც ანუ.../vints anu

T: What is casualty?

S1: ადგილობრივმა ხალხმა ანუ ხელისუფლებამ ვინც იქ არის./adgilobrivia khalkhma anu khelisuplebam vints ik aris.

T: no!

S2: შემთხვევითობა?/shemTkhveviToba?

S3: დაშავებული, დაზარალებული?/dashavebuli, dazaralebuli?

T: yeah, mostly dead people, like casualty is = აი, გარდაცვლილი რამდენი არის/ai, gardatsvlili ramdeni aris (.) = after the tragedy or something.

S1: რომელიც დაიხრჩო, რომელიც სახლიდან გამოსვლას ცდილობდა./romelits daikhrcho, romelits sakhliidan gamosvlas tsdilobda.

T: yes, yes! exactly um.

მაგალითი 35/42:36/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 1.9 კოდების შერევა: ზედსართავი სახელი

T: Very good, what is sweeping?

S1: sweep ხომ მოგვაა?/khom mogvaa?

T: yes = (1) ანუ, აი მოგავა მთელი ქალაქი, ასე ვთქვათ/anu, ai mogava mteli kalaki, ase vtkvat (.) = swept through the city yesterday and what is the wounded?

S1: დაჭრილი ხო?/dachrili kho?

S2: დაზარალებული./dazaralebuli.

T: (2) დაჭრილი./datchrili (.) (,) very good!

მაგალითი 36/43:09/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.2 კოდების შერევა: ზმნა

(2) 1.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

(3) 1.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

T: Next, D.... (სტუდენტის სახელი)?

S: two rescuers searching for missing climbers died in the second avalanche.

T: Yes.

S: მაშველები, მაშველები არიან როგორც ვიცი./mashvelebi, mashvelebi arian rogorcs vitsi.

T: rescuers = (1) არი./ari (.) (,) yeah = (2) [მაშველები/mashvelebi]

S: [მაშველები/mashvelebi]

T: Yes, very good, I would say (,) (3) გადამრჩენელი/gadamrcheneli (.) = but I don't think = (4) გადამრჩენელი/gadamrcheneli (.) = is a word in Georgian. So yes, thank you for that word.

მაგალითი 37/43:35/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 1.9 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი

(3) 2.5 კოდების შერევა: შორისდებული

(4) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: G..... (სტუდენტის სახელი), please!

S: The search for survivors of the earthquake that hit the city on Sunday continues//გადარჩენილების ძებნა მიწისძვრის გამო, რომელიც ქალაქში იყო კვირას ანუ, გრძელდება გადარჩენილების ძებნა./gadarchenilebis dzebna mits'isdzvis gamo, romelits kalakshi iyo kviras anu, grdzeldeba gadarchenilebis dzebna.

T: (1) ანუ, კვირა დღესაც გრძელდება/anu, kvira dghesats grdzeldeba (.) = Sunday continues (,) (2) ანუ, კიდევ, /anu, kidev (.) = there were like other days and, like all Sunday it still continues after so many days or whatever the text was about. Okay, so let's remember this hit the earthquake (,) (3) ფუფ./phuf (.) = earthquake hit = (4) ანუ, მიწისძვრა მოხდა/anu miwisdzvra mokhda (.) = we would say it's like earthquake hit, very good!

მაგალითი 38/44:43/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 1.10 კოდების გადართვა: თხრობითი

S: I can read.

T: Go ahead!

S: The most severe drought in 40 years has ruined the crops in the whole country, ანუ ყველაზე მძიმე გვალვა მოხდა./anu yvelaze mdzime gvalva mokhda,

T: yeah.

S: in 40 years has ruined, ა, ორმოც წელიწადში ერთხელ?/a, ormots weliwadshi ertkhel?

T: ანუ, ორმოც წელიწადში ყველაზე ძლიერი, ანუ 40 წლის/anu, ormots weliwadshi yvelaze dzlieri, anu 40 wlis [განმავლობაში ყველაზე ძლიერი/ganmavlobashi qvelaze dzlieri] (.)

S: [40 წლის განმავლობაში/40 wlis ganmavlobashi] ყველაზე ძლიერი გვალვა, რომელმაც გაანადგურა მოსავალი მთელს ქვეყანაში./yvelaze dzlieri gvalva, romelmats gaanadgura mosavali mtels kveyanashi.

T: Thank you very much.

მაგალითი 39/45:19/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

(2) 3.3 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

(3) 1.8 კოდების გადართვა: შესიტყვება

(4) 1.8 კოდების გადართვა: შესიტყვება

S1: (კითხულობს) Huge wildfires in Australia have razed more than 11.2 million hectares, destroying or severely damaging the habitats of several native animals. ანუ ამ/anu am wildfir-ი, როგორ გადავთარგმნო ქართულად, არ ვიცი?/-I, rogor gadavTargmno qarTulad, ar vitsi?

T: (1) ცეცხლი/tsetskhli (.) (იციან) I don't know!

S2: ხანძარი, ხანძარი!/khandzari, khandzari!

S1: [ბუნებრივმა ხანძრებმა/bunibrivma khandzrebma]

T: (2)[ცეცხლი/tsetskhli] (.) (იციან)

S1: [ბუნებრივმა ხანძრებმა/bunibrivma khandzrebma] ავსტრალიაში დაახლოებით 11.2 ბილიონი ჰექტარი მოიცვა, გაანადგურა ყველაფერი /avstraliashi daakhloebit 11.2 bilioni hektari moitsva, gaanadgura yvelaperi (იციან)

T: aham!

S2: habitats of the several native animals, ანუ ის ისინი ხო,/anu is isini kho, habitats როგორ არის ქართულად არ ვიცი./rogor aris qarTulad ar vitsi.

T: (3) საცხოვრებელი, ბუნებრივი საცხოვრებელი/satskhovrebeli, bunibrivi satskhovrebeli (.)

S1: ხო, საცხოვრებელი რამდენიმე იმის რა ქვია,/kho, satskhovrebeli ramdenime imis ra kvia, [ცხოველის/tskhovelis]

T: (4) [ადგილობრივი ცხოველის/adgilobrivi tskhovelis] (.)

S1: ადგილობრივი ცხოველის/adgilobrivi tskhovelis

T: Thank you!

მაგალითი 40/46:07

ფუნქცია: 3.8 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

T: A..... (მიმართავს სტუდენტს) Is A..... here, is he listening? = ასეთ დასწრებას რა აზრი აქვს?/aset dastsrebas ra azri akvs (?)

S: I can read!

T: Please, okay, go ahead.

მაგალითი 41/52:48

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: Good D.... (მიმართავს სტუდენტს)

S: To completely destroy (a place, city, building, etc.) raze (არასწორად წარმოთქვამს)

T: which one? a, [raze, yeah]

S: raze

T: მე/me rescue-სკენ წავედი./-ken wavedi (.) = yes, thank you!

მაგალითი 42/1:07:26

ფუნქცია: 3.2 კოდების გადართვა: ძახილის

S: (ზეპირ პრეზენტაციას წარადგენს) And then I feel so casualties like buildings and cars and people so maybe any most to end it held a has a huge influence on economy to because. They are like government should pay for all the damage that has called what has caused for a country so it's like.

T: good, amazing = არაჩვეულებრივი ბავშვები ხართ!/arachveulebrivi bavshvebi kharT! (?) = I thank you very much, next team is E..., L.... and S...! (მიმართავს სტუდენტებს სახელებით)

მაგალითი 43/1:11:43

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: შესიტყვება

T: now we're going to watch a video about the science of Tsunami. And you'll get some true and false questions regarding the video like whatever they're saying that will you will get a statement and then you have to decide whether the sentence is true or false and you can listen to it twice, if you need to.

S: Can you turn on subtitles, can you?

T: I don't think we can. I don't think this program allows subtitles.

S: Okay.

T: maybe it has, like, maybe the video has some text itself.

S: Okay.

(ვიდეო ჩაერთო) in 79 BC one Persian soldiers besieged the Greek city of....

T: ერთი წამით./erTi wamiT (.) = Maybe I can, I don't think I could finding do you see English no captions I guess no corruption is it, then I can't, I can't, turn it on I'm sorry.

მაგალითი 44/1:19:45

ფუნქცია: 3.2 კოდების გადართვა: ძახილის

(ვიდეო) Monitoring underwater pressure and seismic activity and establishing global communication networks for quickly distributing alerts when nature is too powerful to stop the safest course is to get out of its way.

T: good! = კაი ბავშვები ხართ!/kai bavshvebi kharT! (.) // So as homework, as you might have guessed we have the next topic that is like some weird weather phenomena pretty interesting, I must say we have some strange weather.

მაგალითი 45/1:21:37/CA (S)

- ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: შესიტყვება
 (2) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი
 (3) 1.1 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი
 (4) 1.1 კოდების გადართვა: თხრობითი
 (5) 1.2 1.1 კოდების გადართვა: შესიტყვება
 (6) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: As you know, idioms are a very big part of English language I'm sure you already know, some of them, but I do want to go through them with you like together, so there is no confusion so idioms are like part of the language that actually can, like, show and denote the culture and they are very famously and famously used in English language I don't think we use idioms that much in Georgian so raining cats and dogs, do you know it's raining cats and dogs?

S1: თავსხმა წვიმა./Tavskhma wvima.

T: yes, I think that's what is happening here right now, it's raining cats and dogs = (1) თავსხმა წვიმა/Tavskhma wvima (.) = it's raining cats and dogs and you might think like who would use that but, like they do English people honestly use these idioms every cloud has a silver lining?

S2: ანუ, რაღაც პოზიტიური ყველაფერშიაო./anu, raghats pozitiuri qvelapershiao.

T: Exactly so even when you were we have clouds you can see that there's something there's a silver lining of the cloud there, so you can see something positive in every, even in a bad situation, fair weather friends?// fair weather = (2) არი კარგი ამინდი./ari kai amindi (.)

S3: ხო, ანუ მარტო ისეთი მეგობარი, რომელიც მარტო მაშინ ჩნდება, როცა ყველაფერი კარგადაა, ანუ მხარში რომ არ გიდგას გასაჭირის დროს ეგეთი./kho, anu marto iseti megobari, romelits marto mashin chndeba, rotsa yvelaperi kargadaa, anu mkharshi rom ar gidgas gasach'iris dros egeti.

T: Exactly, so, your friend only drops by or is your friend. Whenever everything is going fine, and they will leave as soon as something goes south. In a fog?

S4: გაურკვევლობაში რომ ხარ?/gaurkvevlobashi rom khar?

S3: გაურკვეველი სიტუაცია, ალბათ./gaurkveveli situatsia, albat.

T: (3) კი, ჩვენ როგორ ვამბობთ?/ki, chven rogor vambobt (?)

S3: გაურკვევლობაში ვარ? არა, უფრო სწორად როგორ ვამბობთ (იცინის)/gaurkvevlobashi var? ara, upro stsorad rogor vambobt

T: (4) ნისლითაა მოცული./nislitaa motsuli [ან რაღაცა/an raghatsa] (.)

S3: აა, ხო, ხო./aa, kho, kho, [ბურუსით კი, კი/burusit ki, ki.]

T: (5) [ბურუსით, ბურუსითაა მოცული/burusit, burusitaa motsuli] (.) (.) yeah!

S3: [ბურუსითაა მოცული, ხო./burusitaa motsuli, kho].

T: Yes, very good and it is under the weather?

S4: ავად ყოფნა არ არის?/avad yopna ar aris?

T: Sorry?

S3: ანუ, ხასიათი აქვს მგონი ამინდის შესაბამისი, მგონი ეგაა./anu, khasiati akvs mgoni amindis shesabamisi, mgoni egaa.

T: No!

S4: ანუ, ავად ყოფნას არ ნიშნავს?/anu, avad yopnas ar nishnavs?

T: Yes = (6) ცუდად რომ ხარ/tsudad rom khar (.) = I'm feeling under the weather, like I'm feeling every time that the weather means that I'm not that well.

მაგალითი 46/1:26:16/CA (S)

ფუნქცია: 2.5 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

S: ამ დავალების გარდა რომ გკითხოთ ანუ, შაბათს ხომ არჩვენებია და ვისვენებთ თუ არ ვისვენებთ ხომ არ იცით?/am davalebis garda rom gkitkhot anu, shabats khom archevnebia da visvenebt tu ar visvenebt khom ar itsit?

T: შაბათს?/shabats (?) = I don't have anything on Saturday, oh, you mean like university was.

Yeah, university.

T: I think it's a day, yes.

S: Okay, thank you.

ლექცია 3/თემა: Reading (Weird weather phenomena)

მაგალითი 47/07:46/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.7 კოდების გადართვა: კითხვითი

(2) 2.7 3.3 კოდების გადართვა: უარყოფითი

T: S... (სტუდენტის სახელი), have you been moved to this group?

S: ძაან დავაგვიანე./dzaan davagviane.

T: (1) ძაან დაავიანე რას ნიშნავს?/dzaan daagviane ras nishnavs (?)

S: ეხლახანს შემოვედი/ekhlakhans shemovedi

T: (2) არა, ეხლახანს კი შემოხვედი, მაგრამ ეს სხვა ჯგუფია/ara, ekhlakhans k'i shemokhvedi, magram es skhva jgupia (.) (იცინის) = the different level. This is B2.

S: Oh.

T: So, this is not your group, you can stay, if you want to, but this is not your group.

S: Actually, I can in B2, but okay.

T: I know that you can study, but like. I can, like, take your acceptance today, but, you have to either talk to the administration to shift to B2.

S: Okay, thanks.

მაგალითი 48/11:50/CA (T)

ფუნქცია: 2.7 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: So, today guys we've had about weird weather phenomena right Sandro, can you please start about a thunderstorm that we have in Qatar tumbo, can you please talk about that? Sandro? and, yes, i'm talking to you. Okay Sandro fix it somehow and you'll be the next one S...S... (სტუდენტის სახელი) = ბავშვებო, ცუდად გესმით ჩემი ხმა?/bavshvebo, tsudad gesmit chemi khma (?)

S1: არა, მე კარგად მესმის!/ara, me kargad mesmis!

T: Okay. S..., go ahead!

S1: May I answer?

T: Okay, M..., go ahead.

მაგალითი 49/ 21:25

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: შესიტყვება

T: yeah, so the tornado goes over the water, and it can actually yeah all the glitter and then obviously when it goes up and needs to come down so yeah that's what happens and just like this tornado takes it somewhere else and that's how the fish rain and frog green actually happens okay good let's go through the questions let's start with = ერთი წამით/erTi wamiT (.) = L..., please.

S: we're reading fifth, yes?

The fifth one yes true, false, and doesn't say.

მაგალითი 50/23:14

ფუნქცია: 3.2 კოდების შერევა: ზედსართავი სახელი

S: (კითხულობს დავალებას) ball lightning appears for longer than normal lightning, it's true. Fire tornados can happen when the fire is very hot and it's windy, it's true also.

T: Yes

S: they don't happen very often, it's true. The rain of fish is a new phenomenon, it's false. And, strong winds probably calls it, and it's true.

T: Very good = მშვენიერი!/mshvenieri! (.)

დანართი 2

ბიზნესინგლისურის სწავლების კონტექსტში გამოვლენილი ენობრივი ქცევის მაგალითები (წარმოდგენილია პირველი 50 მაგალითი)

ლექტორი 1

ლექცია 1/თემა: Speaking Dilemma (breaking the ice)

მაგალითი 1/03:01/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

(3) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (6) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (5) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 1.9 კოდების გადართვა: უარყოფითი

T: Okay, it's about communication, starting the conversation. So, if you break the ice you do or say something to relieve tension or get conversation going. In a in a strange situation, or when strangers need so it's all about getting the conversation going. = (1) ანუ ყინულის გაღობა, რაღაც კომუნიკაციის დაწყება./anu yinulis galghoba, raghats komunikatsiis dawyeba. (.) = That's okay, here you can see the brief and this is where the dilemma is introduced. So let's just read the brief and find out what this dilemma is about. So I would like one of you to read it out so we can discuss it afterwards together. And then you can do some exercises tasks on your own. So let's start with the reading this one and let's look at it as a group work. So can one of you read it out for us please?

S: I can read.

T: Okay, please go on.

S: When you were working with our just consumer product companies made a bid to buy Ben and Jerry's. I've been in jewelry turning on the offer. გადავთარგმნო?/gadavTargmno?

T: (2) თუ თვლით, რომ გადათარგმნა გირჩევნიათ გადათარგმნეთ. თუ გინდათ რაღაც ნაწილები გადათარგმნეთ და არა მთლიანად, როგორც გინდათ!/Tu TvliT, rom gadaTargmna girchevniat gadaTargmnet. Tu gindaT raghats nawilebi gadaTargmnet da ara mTlianad. rogorcs gindaT! (?) = Okay, which option do you prefer? Should we translate everything in the text, or should we just translate Some parts of it?

S: I don't know I think to translate this better I don't

T: Okay, so let's just translate it

S: როდესაც უნილევერმა მსოფლიოში ყველაზე დიდმა მომხმალებლურმა კომპანიამ, რომელიც აწარმოებდა მოხმარების პროდუქტს გააკეთა ბიდი მენეჯერის ტრენდულ ნაყინის ხარჯზე ასე რომ ვთქვათ./rodesats unileverma msoplioshi yvelaze didma momkhmaleblurma kompaniam, romelits awarmoebda mokhmarebis produkts gaaketa bidi menejeris trendul nayinis kharjze ase rom vtkvat.

T: (3) ანუ მათი შესყიდვა უნდოდა, ბენ ენდ ჯერი არის კომპანია, რომელიც ამზადებს ნაყინს./anu mati shesyidva undoda, ben end jeri aris kompania, romelits amzadebs nayins.

(.)

S: turn down the offer არ ვიცი რას ნიშნავს./ar vitsi ras nishnavs.

T: so turn down means to not accept an offer

S: okay, ანუ არ მიიღო ეს შემოთავაზება./anu ar miigho es shemoTavazeba.

T: (4) არ დათანხმდა./ar daTankhmda. (.)

S: the companies who are too different they say on social responsibility and creative management where are the helm helm makers

T: Hallmark

S: on hallmarks are their business company the gospel leader. ანუ კომპანიები ძალიან განსხვავებული იყვნენ როგორც თვითონ ამბობდნენ და სოციალური რისკოსინსიბილითი./anu kompaniebi dzalian ganskhvavebuli iyvnen rogorcs tviton ambobdnen da sotsialuri risposinsibiliti.

T: (5) პასუხისმგებლობა და კრეატიული მენეჯმენტი იყო./pasukhismgebloba da kreatiuli menejmenti iyo. (.)

S: სოციალური პასუხისმგებლობა და კრეატიული მენეჯმენტი./socialuri pasukhismgebloba da kreatiuli menejmenti.

T: hallmark is a typical feature typical feature. = (6) ანუ მახასიათებელი ტიპური ნიშანი იყო ის მახასიათებელი, მათი ბიზნეს ფილოსოფიის ნიშანი ასე ვთქვათ მახასიათებელი მსგავსი იყო თუ განსხვავებული./anu makhasiatebeli tipiuri nishani iyo is makhasiatebeli, mati biznes pilosopiis nishani ase vtkvat makhasiatebeli msgavsi iyo tu ganskhvavebuli. (.)

T: Okay.

მაგალითი 2/07:13/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (3) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (4) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

S: Unilever was a major multinational with a traditional corporate culture whose main goal was to make a profit. უნილევერი იყო მულტინაციონალური კორპორაცია, რომლის მთავარი მიზანი ტრადიციულად იყო მოგების გაკეთება./unilever iyo multinatsionaluri korporatsia, romlis mtavari mizani traditsiulad iyo mogebis gaketeba.

T: Okay, let's just define this one multinational So, how can you define it what type of company is a multinational

S: საერთაშორისო ალბათ./saerTashoriso albaT.

T: Okay. Yeah, so we can say yes, that's quite synonymous. So, it's a company that has offices or factories in several different countries. And you also mentioned corporate culture okay, what is it about corporate culture. So, it refers to the beliefs and behaviours that determine how companies' employees and management interact okay within the company so the beliefs and behaviours inside the company and what I was gonna say and this is also how they handle outside business transactions, corporate culture = (1) კორპორატიული კულტურა, მათი მუშაობის კულტურა ესე ვთქვათ/korporatiuli kultura, maTi muSaobis kultura ese vTqvaT (.) = okay

S: let's say filter could never mix. The concept of full uncut pro, prosperity spirit where, where the common community also profits from business success. ანუ ისინი ფიქრობდნენ, რომ არასდროს შეეძლოთ შეერიათ მათი კონცეპტი/anu isini pikrobdnen, rom arasdros sheedzlot sheeriat mati kontsepti

T: linked prosperity, = (2) ეს გულისხმობს, რომ საზოგადოებაც იღებს სარგებელს ბიზნესის წარმატებიდან. /es guliskhmobs, rom sazogadoebats ighebs sargebels biznesis warmatebidan. (.) = Concept of linked prosperity. = (3) ანუ ურთიერთდაკავშირებული იყო ეს/anu urTierTdakavshirebuli iyo es (.) = linked prosperity = (4) არის წარმატება./aris warmateba (.) = is defined here when the community also profits from business success.

S: The Zone C A O of Unilever Neil fitzer jailed Navy Gerald felt that if they could get together and talk, they would find common ground. ანუ შემდგომში უკვე მმართველებმა/anu shemdgomshi ukve mmarTvelebma.

მაგალითი 3/10:47/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (3) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: CEO which means Chief Executive Officer, this is the highest ranking person in the company and is respond he or she is responsible for taking managerial decisions. CEO = (1) აღმასრულებელი ასე ვთქვათ, მთავარი მენეჯერი./aghmasrulebeli ese vTqvaT, mTavari menejeri. (.) = This is just one person.

S: ფიცჯერალდი ფიქრობდა, რომ თუ ისინი ერთად შეიკრიბებოდნენ და გაისაუბრებდნენ მათ შეიძლება ჰქონოდათ ერთიანი საერთო მიზანი./pitsjeraldi pikrobda, rom tu isini ertad sheikribebodnen da gaisaubrebdnen mat sheidzleba hkonodat erTiani saerTo mizani, = Picture of the room to see if that check the guys out of men, mud shades liver conductivity or zero caught on asystole Misa nee

T: (2) კი, შეიძლება რაღაც საერთო ენა გამოენახათ/ki, sheidzlebaraghats saerTo ena gamoenakhaT (.) = find common ground = (3) საერთო ეპოვათ ერთმანეთთან./saerTo epovaT erTmaneTTan. (.)

S: very good and build the personal relationship and family may finally, = ბოდიში, ცუდად ჩანს ტელეფონიდან./bodishi, tsudad chans telephonidan.

T: It's ok.

მაგალითი 4/11:41/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების შერევა: თანდებული

S: corporate aliens, which would benefit everyone in spite of what appear to be corporate culture difference. მათ შემდგომ შეეძლოთ პერსონალური ურთიერთობის ჩამოყალიბება და საბოლოო ჯამში კორპორაციული გაერთიანება, რომელიც მისცემდა ორივეს კორპორაციულ ბენეფიტს./mat shemdgom sheedzlot personaluri urtiertobis chamoyalibeba da saboloo jamshi korporatsiuli gaertianeba, romelits mistsemدا orives korporatsiul benepits.

T: მიუხედავად./miukhedavad. (.)

S: მიუხედავად კორპორატიული კულტურული განსხვავებებისა./miukhedavad korporatiuli kulturuli.

T: That's right. Okay, thank you.

მაგალითი 5/32:34

ფუნქცია: (1) 1.4 1.10 კოდების გადართვა: აზნაცი

(2) 1.6 1.2 3.1 კოდების გადართვა: თხრობითი, თხრობითი და კითხვითი

(3) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი (4) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: Or you can just look at it on your screens like this. I guess it's better to take a picture and I'll share the text and your schools. So, we know the situation. We know what the dilemma is about. We have already found the common ground between the companies. Now let's imagine you are this person and just start a conversation with Ben and Jerry's. What would you say? You can have several minutes for this maybe if you want to think about this. And then let's share your ideas can you I just want to tell other students that are 11 students attending please just take parts don't think about anything go mistakes or I don't know anything negative just take part. Share your opinion please = (1) სიტუაცია გასაგებია ხომ, ვინმეს ხომ არ აქვს კითხვა სიტუაციაზე რა არის ამ შემთხვევაში დილემა, მოკლედ ბენ ენდ ჯერიმ უარი განაცხადეს, არ უნდათ, რომ უნილვერმა ეს შეისყიდოს, მაგრამ ამ ადამიანს ფიც ჯერალდს სჯერა, რომ თუ პიროვნულად გაისაუბრებენ, შეხვდებიან ერთმანეთს, პიროვნულად დაამყარებენ და ჩამოაყალიბებენ მერე უკვე პირად ურთიერთობაზე შეუძლება დააფუძნონ ბიზნეს ურთიერთობა, ალიანსი გააკეთონ. აქ პროფილებში ვნახეთ, რომ რაღაც საერთო აქვთ ამ ადამიანებს და ამ კომპანიებსაც იმიტომ, რომ ფიცჯერალდმა შეიძლება გამოიყენოს ეს რაც იცის საერთო აქვთ ვთქვათ ან შეიძლება არ იცის და იკითხოს, რას ფიქრობთ, რა შეიძლება უთხრას ბენ ენდ ჯერის რომ/situatsia gasagebia khom, vinmes khom ar akvs kitkhva situatsiaze ra aris am shemtkhvevashi dilema, mokled ben end jerim uari ganatskhades, ar undat, rom unileverma es sheisyidos, magram am adamians pits jeralds sjera, rom tu pirovnulad gaisaubreben, shekhvdebian ertmanets, pirovnulad daamyareben da chamoayalibeben mere ukve pirad urtiertobaze sheudzleba daapudznon biznes urtiertoba, aliansi gaaketon. ak p'ropilebshi vnakhet, rom raghats saerto akvt am adamianebs da am kompaniebsats imit'om, rom pitsjeraldma sheidzleba gamoiyenos es rats itsis saerto akvt vtkvat an sheidzleba ar itsis da ik'itkhos, ras pikrobt, ra sheidzleba utkhras ben end jeris rom (.) = break the ice = (2) გააღლოს ყინული მათ შორის დაიწყოს საუბარი, კომუნიკაცია. ასევე გითხარით, რომ ზემოთ რაც არის ის ფრაზები გამოგადგებათ. რომელი გვერდი ჩანდეს, ეს იყოს გაზიარებული თუ ფრაზებზე გადავიდე ზემოთ რაც არის?/gaalghos yinuli mat shoris daitsyos saubari, komunikatsia. aseve gitkharit, rom zemot rats aris is prazebi gamogadgebat. romeli gverdi chandes, es iyos gaziarebuli tu prazebze gadavide zemot rats aris? (?) = useful phrases? More useful phrases let's just have a look at the phrases maybe you like one of them in the situation. So these are the phrases Do you think any of them would be proper for the situation given? Okay, let's start from the first one. How can I help you? Is there anything I

can do? You think this one is proper praise in the context below = (3) ეს გამოგვადგება?/es gamogvadgeba? (?)

S: No.

T: Okay, the second one. How interesting. I'd love to hear more.

S: Yes. Okay.

T: Or how can you use this phrase in the context below? Can you form a sentence using it?

S: Yes, I think for example, first, it's nice to meet you. I heard you are genetic from your profit to non-profitable companies. And I think it's great. So, tell me more about this. I must hear more.

T: I'd love to hear more. Okay, great. Why not? Great. Okay, any other options? = (4) სხვა ვარიანტიც ხომ არ გაქვთ?/skhva variantits khom ar gaqvT? (?) = okay, let's just talk about this one. What do you think Ben and Jerry's would respond to this? So, he just said I know about your you're donating money and it's so cool. I'd love to hear more. What would Ben and Jerry respond?

S: I think they can answer that. It's great to introduce to interest in donation.

მაგალითი 6/1:08:13

ფუნქცია: 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: Okay, for example, also, if we form an alliance, okay, I know quite a lot about your foundation, and I know that you donate 7.5% of your profit to nonprofit organisations. So I know quite a lot about your company. And I have this information that you donate some ballpark percent to charity through your foundation. I'd like to say that Unilever = აქ რა ვთქვით ახლა რამდენი პროცენტია?/aq ra vTqvaT akhla ramdeni protsentia? (?) = Unilever is also. Your new lever is also behind funding of hospitals in Vietnam and schools in Ghana. So, we have something in common. What do you think Ben and Jerry could answer? Okay, you just added Maya you just said that they could increase the percent of their charity, right? They could donate more money to charity. You mean that right?

S: Yes.

T: So, you're by forming your lions. Weaker could donate more money, more profit to charity. For example, Niall says Please. So, what do you think Ben and Jerry would answer to this? How can they reply? Experience?

მაგალითი 7/1:12:22

ფუნქცია: 1.6 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

T: Okay. Let's just think about this one, what concessions or compromises do you think Ben and Jerry would ask for? Now, let's say concessions, this is something you give or something you allow to someone reach an agreement = ანუ დათმობაზე წასვლას მოითხოვდა ბენ ენდ ჯერი აქ, კომპრომისებს მოითხოვდა უნილევერისგან ხომ?!/anu datmobaze wasvlas moitkhovda ben end jeri ak, kompromisebs moitkhovda unileverisgan khom?! (?) = Do you think what do you think about this one? Can it be about the price? Or something? Or can it be about their corporate culture? or anything?

What can you be? Or do you think they would not ask for any compromises. For example, so we just discussed their concession in the previous task was that they arranged a meeting. And now let's imagine that they are at the meeting and discussing some further details. So, what compromises can or could Ben and Jerry asked for? Or would Ben and Jerry asked for, in case of the increase

S: of really, really products, which they made?

T: Okay.

S: I don't think so. I think in my opinion, there is there is no information, so information is enough to talk about that. I think

T: so, it's not enough about that.

S: There are compromises.

T: Okay.

მაგალითი 8/1:16:24/CA (S)

ფუნქცია: 3.2 კოდების გადართვა: ფრაზა

T: them, okay. Okay. So, it's just possible. Okay, now, let's see, write it up is the last task here. And they asked you to write a memo. But before we write a memo, we can see the decision. And it's on page 145. And we can see what decision they've made. Now let's check it quite interesting. Here it is. So, decision, the following are quotes and extracts from press releases about the alliance between the two companies. Okay, so now let's just check, do you know what press release is? Press release.

S: პრესა რასაც გამოსცემს?/presa rasats gadmostsems?

T: კი ბატონო./ki batono. (.) = Press Release of terms. So official statements, or reports that an organization gives to journalists, or a businessman gives the journalist that's it. So official statements and reports. So here, we have some extracts from those press releases about the alliance between the two companies. And that's just eight more. So, let's just read the extract and find out about their alliance. You can both get involved in this. One of you can start and read this to which one of you would like to start reading?

S: დავიწყებ./daviwyeb.

T: Okay

მაგალითი 9/1:20:40/CA (T)

ფუნქცია: 1.11 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: Okay, so the two company finally formed the alliance. And it's quite a successful one, I guess. I just wanted to say about the pronunciation of this one major, = ასე ამბობენ ხოლმე./ase amboben kholme. (.) = major. Okay, so any questions here? So, this is what federal told Ben, Jerry, your choice?

S: expand არის გაფართოება ხომ?/aris gaphartoeba khom?

T: Yes, that's right. So, this is the sentence, he said, your choices, you can do little thing in Vermont, or you can be part of us. And we can do it everywhere.

მაგალითი 10/1:22:48/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (2) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (4) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (8) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (10) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (12) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (13) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (46) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (47) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (48) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (49) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (50) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(3) 2.2 1.2 ენათმონაცვლეობა: კითხვით-ძახილის

(5) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

(6) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (7) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(9) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(11) 1.5 ენათმონაცვლეობა: აზრადი

(14) 1.10 1.5 ენათმონაცვლეობა: აზრადი

(15) 3.6 კოდების გადართვა: თხრობითი

(16) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(19) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(38) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

- (43) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (44) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (45) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (17) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (18) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (33) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (34) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (40) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (41) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (42) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (20) 1.6 ენათმონაცვლეობა: აზრის (36) 1.6 ენათმონაცვლეობა: აზრის (37) 1.6 ენათმონაცვლეობა: აზრის
- (21) 1.7 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (22) 1.4 კოდების შერევა: ნაწილაკი
- (23) 3.2 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის
- (24) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის (52) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის (53) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის
- (25) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (26) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (27) 1.2 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (28) 1.10 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (29) 1.10 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (51) 1.10 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
- (30) 2.5 კოდების გადართვა: თხრობითი
- (31) 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი (32) 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი
- (35) 2.10 კოდების გადართვა: ფრაზა
- (39) 2.11 კოდების გადართვა: თხრობითი
- (54) 3.10 კოდების შერევა: შორისდებულები

T: This is a style guide. If you want to have this one, I can send it to your email address. So, we just write your email address in the chat box here and I can send you this one. Maybe you need it while writing the memo. So here it is memos. The world memorandum or memo for short, originally meant a reminder or confirmation. = (1) შესახსენებელი იყო, რაღაცის შესახსენებლად იყენებენ./shesakhsenebeli iyo, raghatsis shesakhseneblad iyeneben. (.) = reminder = (2) ეძახდნენ თავიდან ან რაღაცის დასადასტურებლად./edzakhdnen an raghatsis dasadastureblad. (.) = confirmation. Now it has become a very common form of business communication, used for a wide variety of messages exchanged between people working in the same organization. So, memos are written to the employees inside the company. So, a memo usually focuses on only one specific topic, as in the following examples. So, if you want to talk about several, for example, three different topics. It's better if you write three different memos. So, one memo should just focus on one specific topic. And here we have some examples given by conveying input information. reporting back the minutes of meetings or summaries of brainstorming sessions so = (3) ეს არის რაღაც ანგარიშივით ხომ?!/es aris raghats angarishiviT khom?! (.) = reporting back = (4) ეს არის როდესაც ვიღაცას უბრუნებ ანგარიშს თუ ინფორმაციას./es aris rodesats vighatsas

ubruneb angarishs Tu informatsias. (.) = Yes. minutes of meetings = (5) ეს გახსოვთ რა არის?/es gakhsovT ra aris? (?) = Writing (6) ჩანაწერი არის მოკლედ./chanaweri aris mokled. (.) = So, minutes is an official written record of what is discussed or decided at a formal meeting. = (7) ანუ ეს არის ოფიციალური წერილობითი ფორმით ჩანაწერი იმის შესახებ რა განიხილეს და გადაწყვიტეს ფორმალურ შეხვედრაზე ეს არის./anu es aris opitsialuri werilobiti permit chanaweri imis shesakheb ra ganikhiles da gadawyvites pormalur shekhvedraze es aris (.) = minutes of meetings. = (8) ასე ჰქვია./ase hqvia. (.) = or summaries of brainstorming sessions. = (9) ანუ აქ ჩვენი მემოს თემა შეიძლება იყოს ეს, რომ რაღაც ინფორმაციას ვაწვდით ოფიციალურ შეხვედრაზე რა განიხილეს, რა შეთანხმებას მიაღწიეს, რა გადაწყვიტეს, ან შეიძლება იყოს./anu ak chveni memos tema sheidzleba iyos es, rom raghats inpormatsias vawvdit opitsialur shekhvedraze ra ganikhiles, ra shetankhmebas miaghwies, ra gadawyvites, an sheidzleba iyos. (.) = brainstorming = (10) ამ სესიის შეფასება შეიძლება იყოს./am sesiis shephaseba sheidzleba iyos. (.) = requesting information so asking employees to send in requests for the use of office parking spaces for example, = (11) როცა გვინდა რამე ინფორმაციის მოთხოვნა, მაგალითად თანამშრომლებს ვთხოვთ, რომ გამოაგზავნონ თავიანთი მოთხოვნა ოფისის პარკინგის ტერიტორიის გამოსაყენებლად ანუ თანამშრომელმა უნდა გამოაგზავნოს მოთხოვნა, რომ გამოიყენოს პარკინგი და ამაზე შეუძლია დავწეროთ მემო./rotsa gvinda rame inpormatsiis motkhovna, magalitat tanamshromlebs vtkhovt, rom gamoagzavnon tavianti motkhovna opis parkingis teritoriis gamosayeneblad anu tanamshromelma unda gamoagzavnos motkhovna, rom gamoiyenos parkingi da amaze sheudzlia davwerot memo, = giving instructions (.) = (12) უბრალოდ ინსტრუქციას გავცემთ./ubralod instruqtsias gavtsemT. (.) = telling employees to display identity badges when entering the building = (13) აქ უბრალოდ ინსტრუქცია როცა ვეუბნები თანამშრომლებს ეკეთოთ ბეჯი, სადაც მათი სახელი და გვარი წერია, როცა შემოდის შენობაში./ak ubralod instruksia rotsa veubnebi tanamshrolebs eketot beji, sadats mati sakheli da gvare weria, rotsa shemodian shenobashi. (.)

T: recommending options. informing people in the company of decisions reached on the best way to solve a company dilemma and recommending that these options be implemented. = (14) აქ არის რეკომენდაციები ანუ ვატყობინებთ იქ მომუშავე ადამიანებს იმ გადაწყვეტილებების შესახებ, რომელიც მივიღეთ, რაღაც დილემის გადასაჭრელად და ასევე რეკომენდაციას ვაძლევთ, რომ დაინერგოს ეს მათი ხედვა თუ რაც არის, რაღაც გადაწყვეტილება მიიღეს და ამის დანერგვა და ამის თქმა უნდათ, რომ ეს განახორციელონ და ამისთვის წერენ თავის თანამშრომლებს და ატყობინებენ რა უნდა განახორციელონ./ak aris rekomendatsiebi anu vatyobinebt ik momushave adamianebs im gadawyvetilebebis shesakheb, romelits mivighet, raghats dilemis gadasachrelad da aseve rekomendatsias vadzlevt, rom dainergos es mati khedva tu rats aris, raghats gadawyvetileba miighes da amis danergva da amis tkma undat, rom es ganakhortsielon da amistvis weren tavis tanamshromlebs da atyobineben ra unda ganakhortsielon. (.)

T: (15) შეიძლება ცოტა გაუგებრად ჟღერდეს./sheidzleba tsota gaugebrad jgherdes. (.) = it may seem a bit not fully clear. But we have an example of the memo on the next page so we can discuss in more detail. So now we just must look at the layout. When writing memos, you should follow the standard format. The memo opposite shows where the following components should appear on the page. So, you can see the components listed here. So, these are the components that you should include in your memo. So, from A to H. And in the example on the opposite, you can see them where they are, where they're located. So, from A to H. That's it. Now let's discuss each of them. So first, you need the date. Okay, then current name of the person, or people, the memo is addressed to = (16) ვისაც ვუგზავნით./visats vugzavniT. (.) = So let's see here we have date, to all stuff here equals write the name of a person, right? Then we have from and subject. But if you are writing this in the form of an email, all this information is already provided, right? You don't need to write like the state aid June, it's already done on itself. So you don't need to do this if it's in the form of an email. But you have to write the email addresses

T: to whom you're writing right. Also your address should not be written it is not necessary in case of email format. And you should write to the subject of the memo. It's really necessary use of information resources, = (17) საინფორმაციო რესურსების გამოყენება. ანუ ეს თუ ფურცელზე დაგჭირდათ დაწერა კი ბატონო, აქ დაწერთ თარიღი, მიუთითებთ ვის ეგზავნება, ასევე ვისგან სახელი და გვარი ელისო სტეპფორდ./anu es tu purtselze dagtchirdat dawera ki batono, ak dawert tarighi, miutitebt vis egzavneba, aseve visgan sakheli da gvარი eliso stepphord. (.) = CIO position in the company and subject = (18) მაგრამ როდესაც მეილს აგზავნით ეს იცით, რომ თარიღის მიუთითება არ არის საჭირო იმიტომ, რომ ავტომატურად მიეთითება, მეილი უნდა მიუთითოთ იმათი ვისაც უგზავნით to და ფორმაც არ სჭირდება იმიტომ, რომ ჩანს და/magram rodesats meils agzavnit es itsit, rom tarighis mititeba ar aris satchiro imitom, rom avtomaturad mietiteba, meili unda miutitot imati visats ugzavnit to da pormats ar stchirdeba imitom, rom chans da (.) = subject = (19) აქ აუცილებლად უნდა ჩაწეროთ რა არის მემოს თემა./ak autsileblad unda chawerot ra aris memos tema. (.) = So, C was name of the person or people sending the memo and D is information about the content of the memo. So subject content of the memo, then we need introduction to the subject matter. Introduction main points conclusion, often recommending the action to be taken.

T: (20) როგორც ნებისმიერი ტიპის წერილშია ხომ, ნებისმიერ ფორმალურს აუცილებლად სჭირდება შესავალი რომ რაზე ვლაპარაკობთ = subject matter. = რა საკითხზე ვლაპარაკობთ, შემდეგ უკვე მთავარი საკითხები რა არის და ბოლოს დასკვნა აქ ძირითადად არის ხოლმე რეკომენდაცია რა უნდა გააკეთონ და რა ქმედებები უნდა განახორციელონ. ეს არის = introduction = შეგიძლიათ გადახედოთ ამას, სანამ დაიწყებთ თქვენ წერას, მაგალითად/rogorts nebismieri tipis werilshia khom, nebismier pormalurs autsileblad stchirdeba shesavali rom raze vlaparakobt subject matter. = ra sakitkheze vlaparakobt, shemdeg ukve mtavari sakitkhebi ra aris da bolos daskvna ak dziritadad aris kholme rekomendatsia ra unda gaaketon da ra kmedebebi unda

ganakhortsion. es aris introduction shegidzliat gadakhedot amas, sanam daitsyebt tkven weras, magalitat (.) = I have recently been informed = (21) რალაც თემა არის./raghats Tema aris. (.) = use of information resources = (22) ჰომ?/hom? (?)

S: ანუ ეს არის მემო რასაც ვნახულობ./anu es aris memo rasats vnakhulob.

T: (23) მემოს ნიმუში, კი ბატონო./memos nimushi, ki batono. (.)

S: სად შეიძლება ეს რომ ვნახოთ, უბრალოდ workbook- შია თუ რომელ გვერდზე ვნახოთ?/sad sheidzleba es rom vnaxot, ubralod workbook- shia tu romel gverdze vnaxot?

T: (24) არა, წელან გითხარით მეილი დაწერეთ, ჩათში ჩააგდეთ თქვენი მეილი და ჯგუფურად გამოგიგზავნით და ვინმეს თუ დააინტერესებს მერე გაუგზავნეთ. ანუ აქ გვაქვს/ara, wegghan gitkharit meili daweret, chatshi chaagdet tkveni meili da jgupurad gamogigzavnit da vinmes tu daaintereseb mere gaugzavnet. anu ak gvakvs (.) = introduction. = (25) შემდეგ გვაქვს მთავარი პუნქტები, ნახეთ, ჩამოწერილია./shemdeg gvaqvs mTavari punqtebi, nakheT, chamowerilia. (.) = permission US official use = (26) და ა. შ. ბოლოს გვაქვს უკვე გადაწყვეტა ასე ვთქვათ./da a.sh. bolos gaqvs ukve gadawyveta ase vTqvaT (.) = conclusion = (27) დასკვნა. და ასევე ძირითადად რალაც რეკომენდაციები არის რა უნდა გააკეთონ თანამშრომლებმა. აქ უბრალოდ ფორმალობაა ასევე საჭირო./daskvna. da aseve dziritadad raghats rekomendatsiebi aris ra unda gaaketon tanamshromlebma. ak ubralod pormalobaa aseve satchiro. (.) = you have any questions relating to these policy guidelines you can contact consult the newly updated frequently asked questions section on our internet or contact this person and then you sign it right you write your full name the end of it. = (28) და ბოლოში წერთ თქვენს სრულ სახელს და გვარს ანუ ვინც დაწერა ეს მემო./da boloshi werT Tqvens srul sakhels da gvaqrs anu vints dawera es memo. (.) = Closing which can be the name or initials of the person sending the memo. = (29) ინიციალებით შეიძლება იყოს, თუ ვთქვათ თავში მიუთითეთ, რომ ჩემგან არის ელისონ სტაფორდ CEO, ან შეგიძლიათ ეს დაწეროთ ბოლოში სახელი და გვარი და გვარი მთლიანად./initsialebit sheidzleba iyos, tu vtkvat tavshi miutitet, rom chemgan aris elison stapord CEO, an shegidzliat es dawerot boloshi sakheli da gvari da gvari mtlianad. (.) = Okay. = (30) ერთი წამი, აქ გაქვთ კოდე/erTi wami. Aq gaqvT kide (.) = Language styles = (31) ანუ რა სტილი უნდა გამოიყენოთ ამის წერის დროს გადავუღებ ფოტოს თქვენს მეილებზე რომ გამოვაგზავნო./anu ra stili unda gamoiyenot amis weris dros gadavugheb photos tkvens meilebze rom gamovagzavno. (.) = So, although styles vary across cultures and organisations, there are basic rules for memo writing. = (32) ძირითადი წესები მაინც არსებობს./dziriTadi wesebi maints arsebobs. (.) = That opening is more direct and less formal than in a letter or email. = (33) იმეილს ან წერილს რომ შევადაროთ მემო ოფიციალურ წერილთან შედარებით არის ნაკლებად ფორმალური გახსნა, შესავალი, ანუ = dear - ით არ ვიწყებთ./imeils an werils rom shevadarot memo opitsialur weriltan shedarebit aris naklebad pormaluri gakhnsna, shesavali, anu dear - it ar viwyebt. (.) = And

memos usually start with the introduction to the main points = (34) ანუ არ იწყება არანაირი = dear, პირდაპირ იწყება მთავარ საკითხზე ანუ შესავალს ვაკეთებთ რა არის თემა, არსად არაფერი მისალმება არ არის, პირდაპირ იწყება შესავალი, გაცნობა რა საკითხზე არის ლაპარაკი./anu ar iwyeba aranairi dear, pirdapir iwyeba mtavar sakitkhze anu shesavals vaketebt ra aris tema, arsad araperi misalmeba ar aris, pirdapir iwyeba shesavali, gatsnoba ra sakitkhze aris laparaki. (.)

T: so, introduction to the main points the closing is generally just the initials of the sender = (35) და ბოლოს/da bolos (.) = your Sincerely Yours faithfully = (36) ეს ოფიციალური ფრაზები არ არის საჭირო პატივისცემით ან რაღაც ეგეთი, უბრალოდ ვწერ სახელს და გვარს და მეტი არაფერი, დამშვიდობება საჭირო არ არის. უბრალოდ ვუბნებით თუ რამე კითხვა გაქვთ ვის დავუკავშირდეთ ბოლოში და მორჩა, სახელი გვარი, ანუ მისალმება, დამშვიდობება აქ არ გვაქვს./es opitsialuri prazebi ar aris satchiro pativistsemit an raghats egeti, ubralod vwer sakhels da gvars da meti araperi, damshvidobeba satchiro ar aris. ubralod veubnebit tu rame kitkhva gakt vis davukavshirdet boloshi da morcha, sakheli gvvari, anu misalmeba, damshvidobeba ak ar gvakvs. (.) = memos are less formal than business letters so the tone is neutral and the language simple

T: (37) ბიზნეს წერილებისგან განსხვავებით ეს არის ნაკლებად ფორმალური და ტონი, რეგისტრს ვეძახით, შეიძლება ფორმალური, არაფორმალური ან = semi formal = რაღაც შუაში გვაქვს აქ. ნეიტრალური ტონი გვაქვს წერილის წერის დროს. არც ძალიან ფორმალობა გვჭირდება და არც ძალიან არაფორმალურობა და შედარებით მარტივი ენით ვწერთ და არა რთული თანწყობილი წინადადებებით./biznes werilebisgan ganskhvavebit es aris naklebad pormaluri da toni, registrs vedzakhit, sheidzleba pormaluri, arapormaluri an semi formal raghats shuashi gvakvs ak. neitraluri toni gvakvs werilis weris dros. arts dzalian pormaloba gvtchirdeba da arts dzalian arapormaluroba da shedarebit martivi enit vwert da ara rtuli tanwyobili winadadebebit. (.)

T: Sentences are usually short and clear but not brisk or bossy = (38) ანუ ზოგადად როცა წინადადება არის მოკლე და გასაგები, შეიძლება რომ ჟღერდეს ცოტა/anu zogadad rotsa winadadeba aris mokle da gasagebi, sheidzleba rom jgherdes tsota = brisk a bossy = ანუ/anu (.)

S: sorry for pausing because I had to go now and can you send me the work workbook will not work on this email

T: Yes, Yes, sure.

S: Yeah, okay. See you next time

T: (39) შენი დავალებაა ამ მემოს დაწერა და ამ წიგნს ჩაგიგდე, 24 გვერდზე ნახავ ამ ყველაფერს./sheni davalebaa am memos dawera da am wigns chagigdeb, 24 gverdze nakhav am yvelafers. (.) = Buy.

S: Buy.

T: (40) ანუ მოკლედ, როცა ვწერთ შეიძლება ცოტა ბრძანებლური გამოვიდეს, ანუ ტონი არ უნდა ჰქონდეს ეგეთი, ანუ ამასაც რომ მიაქციოთ ყურადღება, რომ არ იყოს ცოტა ბრძანებლური./anu mokled, rotsa vtsert sheidzleba tsota brdzanebluri gamovides, anu toni ar unda hkondes egeti, anu amasats rom miaktsiot yuradgheba, rom ar iyos tsota brdzanebluri. (.) = bossy brisk. Okay. Memos also often conclude with a request for action = (41) და მემოს სახით ძირითადად აქვთ ხოლმე/da memos sakhiT dziriTadad aqvT kholme (.) = request for action = (42) ვისაც მიწერე იმას თხოვ მოქმედებას, რაღაცას ეუბნები რომ მოხდა და ახლა თხოვ, რომ იმან ეს გააკეთოს, რაღაც მოქმედებას თხოვ ძირითადად ბოლოში./visats miwere imas tkhov mokmedebas, raghatsas eubnebi rom mokhda da akhla tkhov, rom iman es gaaketos, raghats mokmedebas tkhov dziritadad boloshi. (.)

T: Here you can see some useful phrases listed and you can use them in your memo. So, for different situations when you want to give information you will be happy to hear = (43) როცა აწვდი ინფორმაციას გაგიხარდება ამის გაგონება და ეუბნები ინფორმაციას./rotsa awvdi inphormatsias gagikhardeva amis gagoneba da eubnebi informatsias. (.) = I am delighted I am delighted to inform you. = (44) ძალიან მიხარია რომ გატყობინებთ/dzalian mikhartia rom gatyobinebT (.) = and delighted to be able to announce I would like to remind you that I have recently been informed as = (45) ეს ეს არის გამაგებინეს, რომ/es es aris gamagebines, rom (.) =

T: Okay, requesting information = (46) შენ თვითონ რომ ითხოვ ინფორმაციას./shen TviTon iTkhov inphormatsias. (.) = I would like to have Could you provide me with = (47) იქნებ მომაწოდოთ რაღაც ინფორმაცია./iqneb momawodoT raghats informatsia. (.) = if you have any questions, please contact the Frequently Asked Questions department giving instructions = (48) ინსტრუქციას როცა გავცემთ./instruqtsias rotsa gavtsemT. (.) = please read = (49) რა უნდა წაიკითხოთ./ra unda waikiTkhon. (.)

T: We kindly request = (50) ნებადართულია მხოლოდ და რაღაც მოქმედებაა./nebadarTulia mkholod da raghats moqmedebaa. (.) = recommending options. It is recommended that it is in the best interests of having considered all the alternatives. We suggest = (51) აქ რეკომენდაციას რას უწევენ, რომელ ვარიანტში უწევენ ან შეიძლება მანდ იყოს სხვა და სხვა ვარიანტი იყოს მოქმედების ან ერთს უწევენ რეკომენდაციას./ak rekomendatsias ras uweven, romel variantshi uweven an sheidzleba mand iyos skhva da skhva varianti iyos mokmedebis an erts uweven rekomendatsias. (.) = And the memo itself the example sample memo itself so that's it pages 24 and 25 are all about

memos. And I would like you to write this one as your homework write it up and send it to my email address. But you don't really know my email address right = (52) მაგრამ არ იცით ჩემი, ახლა ჩავწერ ჩატში ჩემს მელს და თუ შეგიძლია სხვასაც რომ გაუგზავნო, რადგან დასჭირდება კობას./magram ar itsit chemi, akhla chavwer chatshi chems mels da tu shegidzlia skhvasats rom gaugzavno, radgan dastchirdeba k.... (.) (სტუდენტის სახელი).

S: დაიხ./diakh.

T: (53) აი, ეს არის!/ai es aris! (?) = Have you got any questions? Or anything to say before we say goodbye?

S: არა, არ მაქვს შეკითხვები./ara, ar maqvs shekiTkhvebi.

T: Okay. Okay, thank you for your participation. M..... and see you next week then you can ask me the questions if you have a knee with my you can use my email address I mean Okay, so by then have a nice day.

S: მადლობა, ნახვამდის./madloba, nakhvamdis.

T: (54) ნახვამდის./nakhvamdis. (.)

ლექცია 2/თემა: Reading (building Relationships)

მაგალითი 11/01:19/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: Okay, in the previous task, we thought of the sentence that three-year-old would or could say to Ben and Jerry and also thought of the response, thought of what Ben and Jerry would respond. And we said that they agreed to set up a meeting and discuss some more details about the two companies. What do you think? Before I ask the question, I would like to make sure that you know, the meaning of the word concession.

S: დათმობას ნიშნავს./daTmobas nishnavs.

T: And right, that's a concession, = არის დათმობა./aris daTmoba. (.) = something that you give or allow to someone in order to reach an agreement? So, what concessions or compromises would Ben and Jerry asked for, in case of possible alliances?

S: Price The. General scope finding our social,

მაგალითი 12/16:08/CA (S)

- ფუნქცია: (1) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
 (2) 1.10 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
 (17) 1.10 ენათმონაცვლეობა: კითხვითი
 (3) 1.10 ენათმონაცვლეობა: კითხვით-მახილის
 (4) 1.2 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (5) 1.2 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (6) 1.2 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (7) 1.2 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (8) 1.6 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
 (9) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
 (10) 1.5 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (11) 1.5 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (12) 1.5 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (13) 1.5 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (14) 1.5 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (15) 1.5 1.10 ენათმონაცვლეობა: აბზაცი
 (16) 1.6 ენათმონაცვლეობა: მახილის
 (18) 2.10 კოდების გადართვა: უარყოფითი

T: okay that's it so now let's have a look at this page here memos

S: უკაცრავად, თვითონ სახელმძღვანელოც რომ გამომიგზავნოთ თუ შეიძლება./ukatsravad, tviton sakhelmdzghvanelots rom gamomigzavnot tu sheidzleba.

T: okay, so, memos is the topic here let's see the word memorandum or memo for short originally meant a reminder or confirmation and tell the bureau or this memo = (1) ან მემორანდუმი თავდაპირველად იწერებოდა მაშინ, როცა რამე შეხსენება გვინდოდა ვინმესთვის ან როცა რამის დადასტურება გვინდოდა ვინმესთვის./an memorandumi tavadapirvelad iwereboda mashin, rotsa rame shekhseneba gvindoda vinmestvis an rotsa ramis dadastureba gvindoda vinmestvis. (.) = but now it has become a very common form of business communication used for a wide variety of messages exchanged between people working in the same organisation. Okay, so this is a formal correspondence, okay, formal one, not it's actually semi formal mode we can call it a business correspondence. So people within a company, so the employees, managers, etc. people within the company use memos to communicate with each other. And a memo usually focuses on only one specific topic as in the following examples. So for example, if you want to write to your colleagues and talk to them about three different topics, then you should write three different memos because as it mentioned here, one memo should focus on only one specific topic. And we can see the examples of different topics covered in the memos so for example, conveying information Okay, convey what does it mean to convey information it means to communicate ideas to

communicate information, and it's about reporting back when you just send your report back to someone. So the minutes of meetings are summaries of brainstorming sessions = (2) ანუ ეს როცა რაღაც ინფორმაცია როცა ვაწვდით ვიღაც/anu es rotsa raghats informatsia rotsa vavvdiT vighats (.) = communicating information conveying information = (3) როდესაც რეპორტის ანუ ანგარიშის სახით ვუგზავნით უკან. ეს შეიძლება იყოს რის შესახებ?/rodesats reportis anu angarishis sakhiT vugzavniT ukan. Es sheidzleba iyos ris shesakheb? (?) = minutes of meetings. So minutes this is a formal written record of what is discussed or what is decided at a formal meeting and minutes. = (4) ანუ მინიტს არის ოფიციალური წერილობითი ანგარიში, ჩანაწერი, რა საკითხი განიხილეს ფორმალურ თუ ოფიციალურ შეხვედრაზე რა გადაწყვეტილება მიიღეს, ეს არის = minutes. = ანუ ამ ჩვენს მემოში შეიძლება იყოს მსგავსი ინფორმაცია მიწოდებული თანამშრომლებისთვის, ვთქვათ რა განიხილეს, რა გადაწყვეტილება მიიღეს, ანუ/anu minits aris opitsialuri werilobiti angarishi, chanaweri, ra sakitkhi ganikhiles pormalur tu opitsialur shekhvedraze ra gadawyvetileba miighes, es aris minutes. anu am chvens memoshi sheidzleba iyos msgavsi inpormatsia miwodebuli tanashromlebitvis, vtkvat ra ganikhiles, ra gadawyvetileba miighes, anu = minutes of meetings = ასე ჰქვია ან /ase hkvia an = brainstorming sessions = სხვა და სხვა იდეების შესახებ რომ განიხილავენ და ბრეინსტორმინგია აზრებს უზიარებენ ერთმანეთს და/skhva da skhva ideebis shesakheb rom ganikhilaven da breinstormingia azrebs uziareben ertmanets da (.) = we send the summaries of these brainstorm meaning sessions to the colleagues to our colleagues. So we just described briefly what was discussed at the brainstorming session and what decision was made. Another case is when we write a memo for requesting information, we're just asking for some information. In this case, we're asking employees to send in requests for the use of office parking spaces. = (5) ამ შემთხვევაში მაგალითი რაც არის, გთხოვთ გამოაგზავნოთ მოთხოვნა ოფისის პარკინგის სივრცის გამოყენებასთან დაკავშირებით. ვუბნებით გამოაგზავნეთ მოთხოვნა თუ გსურთ რომ გამოიყენოთ ოფისის პარკინგის ტერიტორია./am shemtkhvevashi magaliti rats aris, gtkhovt gamoagzavnot motkhovna opisis parkingis sivrtsis gamoyenebaskan dakavshirebit. veubnebit gamoagzavnet motkhovna tu gsurt rom gamoiyenot ophisis parkingis teritoria. (.) = So it's all about requesting information. And then we have giving instructions in this case we write a memo to our employees and tell them to display identity badges when entering the building. = (6) აქ არის ინსტრუქცია რა უნდა გააკეთონ. თანამშრომლებს ვწერთ მემოს და ვუბნებით წარადგინონ ბეჯები, სადაც აწერია იდენტობა როცა შემოდის შენობაში./ak aris instruksia ra unda gaaketon. tanamshromlebs vwert memos da veubnebit waradginon bejebi, sadats aweria identoba rotsa shemodian shenobashi. (.) = and recommending options. In this type of memo we inform people in the company of decisions reached on the best way to solve the company dilemma and recommending that these options be implemented. = (7) ამ შემთხვევაში რეკომენდაციებს ვწერთ თანამშრომლებს რა გადაწყვეტილება იქნა მიღებული კომპანიის ინტერესებიდან გამომდინარე

დიღემის გაღასაწყვეტად როგორ გაღაჭრეს დიღემა ამას ვეუბნებით და ასევე ვადღევთ რეკომენდაციას თუ რა ქმედებები უნდა განახორციელონ, როგორ უნდა დაინერგოს ეს გაღაწყვეტიღება რომ მიიღეს ეს კონკრეტული როგორ უნდა დაინერგოს პრაქტიკაში/am shemtkhvevashi rekomendatsiebs vwert tanamshromlebs ra gadawyvetileba ikna mighebuli kompaniis interesebidan gamomdinare dilemis gadasawyvetadvetad rogor gadatchres dilema amas veubnebit da aseve vadzlevt rekomendatsias tu ra kmedebebi unda ganakhortsielon, rogor unda dainergos es gadawyvetileba rom miighes es konkretuli rogor unda dainergos praktikashi (.) = implemented. Okay, any questions here. So these are just some examples on different topics, what the memos can be about what they might be about. So there you can see that we can write memos for different reasons for giving information for asking for information, giving instructions and giving the recommendations also to the employees company staff, then we should focus on the layout course. So this is about the structure of the memo. When writing memos, you should follow the standard format. The memo opposite shows where the following components should appear on the page. So you can see the components listed from A to H. And you should include all of them in your memo. And we can also see the sample on the page on the next page. And you can see where each component goes in the actual manual, from A to H. Now let's discuss the each of them. So the first one a is date. So it should indicate the date. When you're writing the memo, then you should write the name of the person or the name of the people the memo is addressed to. So here you write the names of the people you are writing to. Then you write your name, so name of the person or people sending the memo. Then, information about the content of the memo. This is the subject about the so it's about the content about the subject of the memo. So let's see all of them are in the upper part of the memo at the beginning, you can say date to all staff, all employees from Allison Stafford CIO, this person's position is also indicated. And subject of the memo use of information resources. In this case, you just want to note that if you're writing a memo in the form of an email, then you know that you don't have to write the date because it's automatically displayed. And it's the same with this one from you don't need to write who it is from because it displays the email format displays that it is from you. Your email address is indicated. But you still have to fill in the two other gaps. You have to write the email addresses of the people you're writing to. And also don't forget to write the subject Don't forget to fill in this gap. Here you need to write what the topic what the content is of the memo. So here it's given. Okay, let's see what else we got here. Introduction to the subject matter. So now we move on to the body of the memo to the main part main body of the writing. So first we introduce the subject matter in the first paragraph, then we move on to main points. And then we have to give a conclusion. And in this case, in this part of the memo, we often give recommendations. So we recommend what action should be taken. = (8) ანუ ამ დასკვნით ნაწიღში ვწერთ სტაფს, დასკვნით ნაწიღში თანამშრომღებს/anu am daskvniT nawilshi vwerT staphs, daskvniT nawilshi Tanamshromlebs. (.)

S: რა უნდა გააკეთოს./ra unda gaakeTos.

T: (9) რა უნდა გააკეთონ./ra unda gaakeTon. (.) = Okay, and then we have Okay, first, let's see these parts E, F, and G. You can see it starts from the beginning here. And this is an introduction. Here, you just introduce what the subject matter is what you're writing about, then you move on to the main points, and you can see them in both permissible use official use non official use. So these are just main points of your writing of your memo. And the last paragraph here is conclusion. And here we can see some recommendations. Know what action to take. This is also necessary, you should just write in the end that if the people if the employees have any questions relating to these things you just mentioned in your memo, you should just specify who they should turn to who they should contact in case of questions. Here we can see if you have any questions relating to these policy guidelines, you can consult the newly updated frequently asked questions section on our internet or contact this person in human resources. And the last part here you can see the full name given Allison's tan port. So at the end of your memo, you should write your full name or you can use your initials A S for example, or Allison Stanford, because we still know who this is from. Let's see this one the last part here says closing which can be the name or initials of the person sending the memo okay, this is all about the form for like structure or the format of the memo. As for this language starts, so we know that there are some different types of correspondence, right? We can write, in formal style, in in formal style or semi formal style right. Now let's see what the case is in case of memos. What language styles should be used in cable memos? Although styles, okay, it's not about that. = (10) ეს ტონზე უნდა მეთქვა ფორმალური, ნახევრად ფორმალური არის ჩვენი საუბრის ტონი როგორც ვწერთ ანუ რეგისტრს რასაც ვეძახით შეიძლება იყოს ფორმალური სტილით დაწერილი, არაფორმალური ან ნახევრად ფორმალური, მაგრამ მანამდე არის/es tonze unda metkva pormaluri, nakhevrad pormaluri aris chveni saubris toni rogorcs vwert anu registrs rasats vedzakhit sheidzleba iyos pormaluri stilit dawerili, arapormaluri an nakhevrad pormaluri, magram manamde aris (.) = language styles. All those styles vary across cultures and organisations There are basic rules for memo writing = (11) ანუ როგორც ხედავთ სხვადასხვა კომპანიაში შეიძლება სხვადასხვა სტილს იყენებდნენ მემოს წერის ან სხვადასხვა კულტურას იყენებენ მემოს წერის, მაგრამ არსებობს საერთო, ყველასთვის ძირითადი წესები./anu rogorcs khedavt skhivadaskhva kompaniashi sheidzleba skhivadaskhva stils iyenebdnen memos weris an skhivadaskhva kulturას iyeneben memos weris, magram arsebobs saerto, yvelastvis dziritadi wesebi. (.) = And you can see the basic rules given here these ones so the opening is more direct and less formal than a letter or email. With no greeting such as Dear Mr. Watson or Dear Sir Madame, we don't need this greeting. And memos usually start with the introduction to the main points. The closing is generally just the initials of the sender = (12) ანუ აქ რას გვეუბნებიან, რომ საერთოდ

ფორმალურ წერილზე ნაკლებად ფორმალური სტილია ეს მემო და აქ არ ვიყენებთ მისალმებას. ფორმალურ წერილს რომ ვიწყებთ მისალმებით ვიწყებთ/anu ak ras gveubnebian, rom saertod pormalur werilze naklebad pormaluri stilia es memo da ak ar viyenebt misalmebas. pormalur werils rom vitsyebt misalmebit vitsyebt = dear Mrs. Watson = ანუ ფორმალური მისალმება/anu phormaluri misalmeba = dear sir Madame როგორც არის გავრცელებული, მაგრამ მემოში არ გვჭირდება არანაირი მისალმება, პირდაპირ ვიწყებთ შესავლი/rogorts aris gavrtsebuli, magram memoshi ar gvtchirdeba aranairi misalmeba, pirdapir vitsyebt shesavli. = with the introduction = ანუ შესავალს ვაკეთებთ თუ რაზე უნდა ვილაპარაკოთ ახლა მემოში./anu shesavals vaketebt tu raze unda vilaparakot akhla memoshi. (.) = and the closing also, let's have a look closing it's similar so we don't use any closing formal phrases like your Sincerely Yours faithfully or things like this. We don't use any opening or closing remarks. We don't use any greetings or saying goodbye. = (13) ხედავთ რომ არანაირი მისალმება დამშვიდობება არ არის არსად არანაირი გამარჯობა და არც ნახვამდის, არც პატივისცემით და არაფერი არ წერია. პირდაპირ გადადიხარ საქმეზე. ბოლოში სახელს და გვარს წერ და მორჩა./khedavt rom aranairi misalmeba damshvidobeba ar aris arsad aranairi gamarjoba da arts nakhvamdis, arts pativistsemit da araperi ar weria. pirdapir gadadikhar sakmeze. boloshi sakhels da gvars tser da morcha. (.) = So that's why we say that it is less formal than formal letters or emails. Generally, memos are less formal than business letters. So, the tone is neutral. We can say the tone is semi formal, neutral and the language sample = (14) ანუ რადგან უფრო ნაკლებად ფორმალური სტილია კომუნიკაციის ბიზნეს წერილები ამ შემთხვევაში ამიტომაც ვიყენებთ ნეიტრალურ სტილს ანუ ნახევრად ფორმალურ რეგისტრს, არც ძალიან ფორმალური უნდა იყოს პირადი ტექსტი, წინადადებები, სიტყვები, გრამატიკა და არც ძალიან ფორმალური, საშუალო, ნეიტრალური./anu radgan upro naklebad pormaluri stilia komunikatsiis biznes werilebi am shemtkhvevashi amitomats viyenebt neitralur stils anu nakhevrad pormalur registers, arts dzalian pormaluri unda iyos piradi teksti, winadadebebi, sityvebi, gramatika da arts dzalian pormaluri, sashualo, neitraluri (.) = sentences are usually short and clear but not praise can Bothy = (15) როგორც ხედავთ მოკლე, კონკრეტული წინადადებები უნდა გამოვიყენოთ, მაგრამ როდესაც ვიყენებთ მოკლე და კონკრეტულ წინადადებებს საუბრისას ან წერის დროს შეიძლება გამოვიდეს რაც აქ წერია brisk and bossy ცოტა ბრძანებლური ტონი შეიძლება შესძინოს ამან წინადადებას, ამიტომ ამას დააკვირდით, რომ არ ჟღერდეს ბრძანებლურად ეს თქვენი მოკლე და კონკრეტული წინადადებები./rogorts khedavt mokle, konkretuli tsinadadebebi unda gamoviyenot, magram rodesats viyenebt mokle da konkretul winadadebebs saubrisas an weris dros sheidzleba gamovides rats ak weria brisk and bossy tsota brdzanebluri toni sheidzleba shesdzinos aman winadadebas, amitom amas daakvirdit, rom ar zhgherdes brdzaneblurad es tkveni mokle da konkretuli winadadebebi. (.) = memos often conclude with a request for action. = (16) და ეს უკვე ვთქვით დასკვნით ნაწილში, რომ აღწერთ ხოლმე ქმედებასთან დაკავშირებით რას ვითხოვთ მათგან, რა

უნდა გააკეთონ./da es ukve vTqviT daskvniT nawilshi, rom aghvwerT kholme qmedebasTan dakavshirebiT ras viTkhovT maTgan, ra unda gaakeTon. (.) = And you can see useful phrases provided and the phrases are divided in three or four because they are they refer to different situations. For example, the phrases listed here are used when you just want to give information. For example, you will be happy to hear and you just give the information provide with the information. We are delighted to inform you and the actual news I'm delighted to be able to announce and the statement, I would like to remind you that and you give the information I have recently been informed about and the information so this is all about giving information. The next the three phrases listed can be used when you are requesting information asking for information. I would like to have your identity card please or I would like to have a copy of your identity card please for example. Could you provide me with? = (17) შეგიძლია მომაწოდო რაღაც, რაც გინდა?/shegidzlia momawodo raghats, rats ginda? (?) = If you have any questions please. Okay, giving instructions, please read a new agreement for example, we kindly request and we are asking them to give us some information or to take some action make sure that and instruction what they should do is permitted on some particular action is permitted only certain cases for example, and recommending options is it recommended that sorry, it is recommended that and you just state what your recommendation is, it is in the best interest of our company to, and you give instructions with recommendations what the staff should do. Having considered all the alternatives, we suggest, and you just state what you're you're recommending. So that's all about a theory provided on memos or writing memos. And my advice is before you start writing your homework, before you start writing this one, just quickly look through this memo or just read it thoroughly. And it will become more clear for you, or the theory we just talked about, because we're clear, you see what they are talking in the introduction, what they're talking about in the introduction, and later on. So if you read it, and then start writing your homework, I guess it would be helpful for you and makes it easier for you to write. Have you got any questions? On topics we covered today? On memos or on anything?

S: It's clear.

T: Okay, what about you? Have you gotten any questions on this?

S: No, I haven't.

T: Okay, so I'm, I'm waiting for your memos on my email address. And if you have any questions, you can also use my email address and write to me any questions you have.

S: გამომიგზავნეთ?/gamomigzavneT?

T: (18) არა, ჯერ არ გამომიგზავნია, ახლა გამოვავგზავნი./ara, jer ar gamomigzavnia, akhla gamovagzavni. (.) = So that's it. Thank you, guys, for your participation and see you next week. Have a great weekend. Bye. Okay,

ლექცია 3/თემა: Writing (memo)

მაგალითი 0

ლექცია 4/თემა: Reading (Duties)

მაგალითი 0

ლექცია 5/თემა: Writing (Minutes)

მაგალითი 13/03:19

ფუნქცია: 1.1 1.2 ენათმონაცვლეობა: კითხვით-მახილის

T: Now, let's think about the additional questions. What concessions or compromises Do you think Ben and Jerry would ask for? concession is something that you give or allow to someone in order to reach an agreement? = ანუ, დათმობა შეიძლება ვუწოდოთ ქართულად ხო, რაღაც დათმობაზე წასვლა?!/anu daTmoba sheidzleba vuwodoT qarTulad kho, raghats daTmobaze wasvla?! (?) = So to give something or to allow some something to someone in order to reach an agreement, okay, what compromises? Would Ben and Jerry asked for, in case of alliances in case if they in case they form an alliance? What compromises Can you think of that Ben and Jerry would ask for?

მაგალითი 14/18:34

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: We're going to discuss it today but still if you need it while you're writing the memo, you can find it in the = ამას რა ქვია?/amas ra qvia? (?) = style guide. Okay, so send me your email address just a moment.

მაგალითი 15/21:17

ფუნქცია: 2.5 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: So, let's have a look at your style guide = ერთი წამით, ფოტოს გადავუღებ კიდევ./erti wamit, photos gadavugheb kidev. (.) = this is intelligent business style guide, page 24. And the topic here is memos.

მაგალითი 16/21:48

ფუნქცია: 1.6 ენათმონაცვლეობა: მახილის

T: So, the word memorandum or memo for short originally meant as a reminder or confirmation = ანუ, თავდაპირველად მხოლოდ ამას ნიშნავდა, რაღაც შეხსენების

მიზნით წერდნენ ერთმანეთს ან რაღაცის დასადასტურებლად, ინფორმაცია რაღაც მიიღეს და დაადასტურეს, ვთქვათ/anu, tavdapirvelad mkholod amas nishnavda, raghats shekhsenebis miznit werdnen ertmanets an raghatsis dasadastureblad, inpormatsia raghats miighes da daadastures, vtkvat (.) = but now it has become a very common form of business communication, used for a wide variety of messages exchanged between people working in the same organisation.

მაგალითი 17/23:27

ფუნქცია: (1) 1.3 1.6 ენათმონაცვლეობა: კითხვით-მახილის

(2) 1.6 ენათმონაცვლეობა: მახილის

T: It conveys synonymous to communicate or to convey information means to communicate information to communicate ideas, information in this case (,) (1) ანუ, ინფორმაციის მიწოდება გვინდა აქ, ამ შემთხვევაში, ხო?/anu, inpormatsiis miwodeba gvinda ak, am shemtkhvevashi, kho? (?) so reporting back, reporting back. Report = (2) ხომ არის ანგარიში მოხსენება,/khom aris angarishi mokhseneba, (.) // when you write to someone.

მაგალითი 18/23:59

ფუნქცია: (1) 1.2 1.3 ენათმონაცვლეობა: კითხვით-მახილის

(2) 1.2 ენათმონაცვლეობა: აზრად

(3) 1.2 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 1.2 ენათმონაცვლეობა: მახილის (5) 1.2 ენათმონაცვლეობა: მახილის

(6) 1.2 ენათმონაცვლეობა: კითხვით-მახილის

T: when you write to someone, or when you write an official report to someone about what you have discovered, or to just reply to someone's email or memo and give some information and who can read = (1) ანუ უკან რომ დაუბრუნებ პასუხს ხომ?/anu uk'an rom daubruneb p'asukhs khom? (?) = or summaries of brainstorming sessions // (2) ანუ, აქ ეხლა ინფორმაციას ვაწვდით თანამშრომლებს, ხო? ანუ, კომპანიის შიგნით ბიზნეს ურთიერთობისთვის გამოიყენებენ ხოლმე = memo-ს = ტიპის მიმოწერებს, ანუ წერილებს ხო, ოფიციალურ წერილებს ნაკლებად, უფრო = memo-ს. // და კომპანიის შიდა კომუნიკაციისთვის არის, მაგალითად, როცა გვინდა რომ ინფორმაცია მივაწოდოთ ვიღაცებს ხო? დანარჩენ თანამშრომლებს ხო? მაგალითად,/anu, ak ekhla inpormatsias vawvdit tanamshromlebs, kho? anu, kompaniis shignit biznes urtiertobistvis gamoiyeneben kholme memo-s tipis mimowerebs, anu werilebs kho, opitsialur werilebs naklebad, upro memo-s. da kompaniis shida komunikatsiistvis aris, magalitat, rotsa gvinda rom inpormatsia mivawodot vighatseebs kho? danarchen tanamshromlebs kho? magalitat, (.) = the minutes of meetings. Minutes = (3) ეს არის/es aris (.) // it's an official, written record of what is discussed or what is decided at a formal meeting. Minutes = (4) არის ეს, ოფიციალური ჩანაწერი, ანუ წერილობითი ფორმით არის შეჯამება, რა განიხილეს

ოფიციალურ შეხვედრაზე და რა გადაწყვეტეს, ამას ქვია minutes, ანუ შეიძლება იყოს რაღაც შეხვედრის შეჯამება, memo-ს სახით გავაკეთოთ რაღაც შეხვედრა ჩატარდა, აქ რა განიხილეს და გადაწყვეტეს ეს რომ დავწეროთ მოკლედ./aris es, opitsialuri chanaweri, anu werilobiti pormit aris shejameba, ra ganikhiles opotsialur shekhvedraze da ra gadatsyvites, amas kvia minutes, anu sheidzleba iyos raghats shekhvedris shejameba, memo-s sakhit gavaketot raghats shekhvedra chatarda, ak ra ganikhiles da gadawyvites es rom davwerot mokled, (.) = or summaries of the brainstorming sessions (,) (5) ან, შეიძლება ბრენსტორმინგი ჩატარდა, ხო რაღაც თემასთან დაკავშირებით, სხვადასხვა იდეებს რომ განიხილავენ და ამის შეჯამება, რომ გავაგებინოთ სხვა თანამშრომლებს, რა განიხილეს, რა გადაწყვეტეს./an, sheidzleba breinstormingi chatarda, kho raghats temastan dakavshirebit, skhvadaskhva ideebs rom ganikhilaven da amis shejameba, rom gavagebinot skhva tanamshromlebs, ra ganikhiles, ra gadatsyvites, (.) = it is just an example (,) (6) ანუ, ეს არის, როცა მაგალითად თანამშრომლებს ვთხოვთ, რომ გამოაგზავნონ მოთხოვნა, ოფისის პარკინგის სივრცის გამოყენებასთან დაკავშირებით, ვწერთ რომ გამოაგზავნეთ მოთხოვნა თუ გნებავთ, რომ გამოიყენოთ ეს სივრცე, ხო?/anu, es aris, rotsa magalitat tanamshromlebs vtkhovt, rom gamoagzavnon motkhovna, opis parkingis sivrtsis gamoyenebastian dakavshirebit, vwert rom gamoagzavnet motkhovna tu gnebavt, rom gamoiyenot es sivrtse, kho? (?)

მაგალითი 19/1:38:37

ფუნქცია: 3.10 კოდების შერევა: შორისდებული

T: Okay, I guess you have no questions, would you like to, I don't know, say something before we say goodbye?

Ss: (silence)

T: okay, then guys, have a nice day. Have a nice weekend and see you next week.

Ss: Thank you, Okay, goodbye.

T: Okay, bye,

S: [goodbye]

T: [ნახვამდის/nakhvamdis] (.)

ლექტორი 2

ლექცია 1/თემა: Speaking (meetings)

მაგალითი 1/00:07

ფუნქცია: 1.3 2.5 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

T: იწერს ხომ? კარგით. მოდით კიდევ ერთხელ ვთქვათ მაშინ./iwers khom? kargit. modit kidev ertkhel vtkvat mashin. (.) = what kind of feedback do people keep is daily

S: usually, usually criticism or scepticism

T: more easily than positive feedback, Yes.

მაგალითი 2/07:52/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.3 1.1 კოდების გადართვა: კითხვითი

(2) 1.9 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(3) 1.2 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

(4) 1.2 1.8 კოდების გადართვა: ძახილის

(5) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

T: they were in the text if you remember for example to put up with a, yes, to tolerate How can you translate it = (1) ანუ ქართულად როგორ გესმით?/anu kartulad rogor gesmit? (?)

S: შემწყნარებლობა./Shemwynarebloba.

T: (2) არა./ara. (.)

S: მხარში ამოუდგა, მხარი დაუჭირა./mkharshi amoudga, mkhari dautchira.

T: (3) შეგუება./shegueba, (.) = to put up with or tolerate

T: be excited about = (4) ეს გესმით ალბათ. რაღაცას რომ ელოდები და გაინტერესებს. რაღაცას რომ ელოდები და გაინტერესებს./es gesmit albat. raghatsas rom elodebi da gainteresebs. raghatsas rom elodebi da gainteresebs. (.) = They're going to look forward being, come up with

S: Yes,

T: (5) კარგით./kargiT. = would come up with

მაგალითი 3/09:29/CA (T)

ფუნქცია: (1) 2.10 კოდების შერევა: ზმნა

(2) 2.10 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

(3) 1.2 კოდების შერევა: არსებითი სახელი

(4) 1.3 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

(5) 1.3 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: You know, all the definitions which definitions Yes, because we've got these words in our glossary section. = (1) გავაკეთოთ/gavakeToT (.) = Okay starts reading please step by step we'll do that = (2) დაიწყეთ კითხვა./daiwyeT kiTkhva. (.)

S: დავიწყებ./daviwyeb. three people from our department left to join the company team morale was very low we knew we had to

T: (3) წევრები./wevrebi. (.)

S: participants are member members

T: yes, team members

S: and a long integration process would slow our work down considerably. We were worried that the positive atmosphere and

T: atmosphere and support team spirit

S: spirit vocabulary რომ არის სავარჯიშო იქედან ვსვამთ სიტყვებს?/rom aris savarjisho ikedan vsvamt sityvebs?

T: (4) ნახეთ = task-ში = რა არის, დაუკვირდით!/nakhet task-shi ra aris, daukvirdit! (?) = will the appropriate form of words from these vocabulary section the following words taken from the text on page 25.

S: It was decided to have a meeting and the first time on the show

T: agenda, agenda

S: agenda was and

T: praised brainstorming, brainstorming session two ideas = (5) თან რა იქნება, ახლა ვახსენეთ ეს ჩვენ./tan ra ikneba, akhla vakhsenet es chven. (.)

S: come up with ideas come up

მაგალითი 4/12:42

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების შერევა: ნაცვალსახელი

(2) 1.3 კოდების გადართვა: თხრობითი

(3) 3.5 კოდების გადართვა: ფრაზა

T: (1) როგორი/rogori (?) = activity in team building activity

S: theory activity that would help the new recruits to fit into the structure as quickly as possible. All the members?

T: participants = (2) გვაქვს მოცემული და/gvaqvs motsemuli da = members-ც/ts = შეგიძლია./shegidzlia. (.)

S: their ideas forward and finally we agreed that we should attend a day training session. The day will be spent socializing and calm completing simple tasks may be said

T: (3) კი ბატონო./ki batono, (.) = right? By a consultant.

S: We hope to have the new team operating as efficiently as ever in the next couple of weeks.

T: Okay, good. Thank you.

მაგალითი 5/14:48/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

(2) 2.9 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

(3) 2.10 კოდების გადართვა: კითხვითი

(4) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

T: So, team leader, Team facilitator, Team recorder, timekeeper and team members, team rules are as specific and interdependent. How can you translate = (1) აბა როგორ გესმით ეს?/aba rogor gesmiT es? (?) ლ..../L.... (სტუდენტის სახელი) = Pacific and interdependent it means what? = (2) განსაკუთრებული და ურთიერთდამოკიდებული ხომ? ყველა ერთმანეთზე რომ არის დამოკიდებული. აბა წავიკითხოთ/gansakutrebuli da urtiertdamokidebuli khom? yvela ertmanetze rom aris damokidebuli. aba wavikitkhot (.) = team leader police start reading

S: გვერდი ვერ ვიპოვე რომ მითხრათ შეიძლება?/gverdi ver vipove rom mitkhrat sheidzleba?

T: (3) ოცდაშვიდი გვერდი. დაიწყებთ?/otsdashvidi gverdi. daiwyebt? (?)

S: Team roles რომ წერია?/rom weria? say make sure everyone has a chance to give their input in meetings

T: (4) მოდით, ჯერ წავიკითხოთ!/modiT, jer wavikiTkhoT! (?) = team leader a leader Yes. Then team facilitator

S: as a team leader may or may not be part of the managerial staff is it his her job to provide an environment that helps team to get their work done? ე. ი. ჯგუფის ლიდერი შეიძლება იყოს, ან შეიძლება არა ნაწილი მენეჯერული სტაფის განყოფილების./e. i. jgupis lideri sheidzleba iyos, an sheidzleba ara nawili menejeruli stapis ganyopilebis.

მაგალითი 6/18:10/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(2) 1.1 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(3) 1.2 ენათმონაცვლეობა: არსებითი სახელი

(4) 2.9 2.10 კოდების შერევა: ზმნა

(5) 2.9 კოდების გადართვა: ძახილის

(6) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(8) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(7) 1.9 კოდების გადართვა: ფრაზა

(9) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

S: და როგორ იქნება მათი დავალებები მორგებული საბოლოო შედეგებზე და კომპანიის/da rogor ikneba mati davalebebi morgebuli saboloo shedegebze da kompaniis mission

T: (1) კომპანიის თვითონ გეგმაზე./kompaniis TviTon gegmaze. (.)

S: he or she works closely with facilitator planning. So, I can tell agenda, agenda of a meeting setting outcomes and ensuring next steps are assigned as well as communicating on the team's progress with other members of the organisation ის მუშაობს ახლოს, facilitator როგორ შეიძლება?/is mushaobs akhlos, facilitator rogor sheidzleba?

T: (2) შუამავალი, ფასილიტატორსაც ეძახიან, რომელიც აგვარებს ძირითადი საქმეებს, რომელიც გეგმავს, ადგენს გეგმას./shuamavali, pasilitatorsats edzakhian, romelits agvarebs dziritadi sakmeeb, romelits gegmavs, adgens gegmas, (.) = agenda. Over meeting business = (3) გეგმა/gegma (.) = much business plan that agenda, setting outcomes = (4) გააგრძელეთ./gaagrძელეთ. (.)

S: setting outcomes and ensuring next steps are studied, as well as communicating on the team progress with other members of the organisation.

T: (5) ვთარგმნოთ რას გეგმავს, დაახლოებით გეგმავს შედეგებს, რა შედეგი იქნება./vtargmnot ras gegmavs, daakhloebit gegmavs shedegeb, ra shedegi ikneba. (.)

S: შემდეგ ნაბიჯებს./shemdeg nabijeb.

T: (6) კი, შემდეგ ნაბიჯებს/ki, shemdeg nabijeb (.) = as well as communicating on the team's progress = (7) ისევე, როგორც/iseve, rogorც (.) = progress with the other members first = (8) ორგანიზაციის სხვა წევრებთან დაკავშირებით, ორგანიზაციის სხვა

წევრებთან მიმართებაში./organizatsiis skhva wevrebтан dakavshirebit, organizatsiis skhva wevrebтан mimartebashi. (.) = A team facilitator = (9) ვინ არის?/vin aris? (?)

S: as a team facilitator helps develop and applies a procedure for teamwork. ჯგუფის შუამავალი ეხმარება განვითარებას team-work-ის სამუშაოს./jgupis shuamavali ekhmareba ganvitarebas team-work-is samushaos.

T: He she established ground rules and then make sure that they are respected is that accepts rabbits.

მაგალითი 7/21:44/CA (S)

ფუნქცია: 1.8 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

S: შუამავლის როლი გადაწყვეტილებების მიღებაში არის ნეიტრალური?/shuamavlis roli gadawyvetilebebis mighebashi aris neitraluri?

T: given by strong personalities in the team

S: is it a good idea to rotate, Rotate, რა არის?/ra aris?

T: rotate = არის ჩანაცვლება./aris chanatsvleba. (.)

S: კარგი იდეაა, რომ ჩანაცვლოს ჯგუფის წევრი ჯგუფის წევრს. არა/kargi ideaa, rom chaanatsvlos jgupis wevri jgupis wevrs. ara a team member. Team recorder the team recorder is responsible for writing down key points, ideas and decisions at meetings.

მაგალითი 8/23:07/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(2) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(3) 1.2 2.1 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 2.5 კოდების შერევა: კავშირი

(5) 1.5 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(6) 1.5 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

S: the recording text should be as close ჩაწერილი ტექსტი მნიშვნელოვანია, რომ იყოს ახლოს, აქტუალურ სიტყვებთან./chawerili teksti mnishvnelovania, rom iyos akhlos, aktualur sityvebtan.

T: (1) სინამდვილეში რაც არის და რაც ხდებოდა შეხვედრაზე. შეძლების დაგვარად ახლოს რომ იყოს იმასთან./sinamdvileshi rats aris da rats khdeboda shekhvedraze. shedzlebis dagvarad akhlos rom iyos imastan. (.)

S: zoom recorders notes are very different from the means of meeting you can reach are a summary of what was said at a meeting. It made me think ე. ი.

T: (2) თვითონ ამ ჩამწერის ჩანაწერები/tviton am chamweris chanawerebi (.)

S: ძალიან განსხვავებულია ე. ი. იმ შეხვედრების წუთებისგან, რომელიც არის/dzalian ganskhvavebulia e. i. im she khvedrebis wutebisgan, romelits aris summary

T: (3) რომელიც არის/romelits aris (.) = summary of = (4) ანუ/anu (?) = minutes = (5) რაც იყო ჩვენ განვიხილეთ რაც ნიშნავს./rats iyo chven ganvikhilet rats nishnavs. (.) = minutes = (6) განსხვავება და ჩვეულებრივ meeting-ს შორის, ეს საერთოდ განსხვავდება შეხვედრისგან, რომელიც არის შინაარსი თუ რა ითქვა შეხვედრაზე. ახლა/ganskhvaveba da chveulebriv meeting-s shoris, es saertod ganskhvavdeba shekhvedrisgan, romelits aris shinaarsi tu ra itkva shekhvedraze, akhla (.) = a timekeeper.

მაგალითი 9/24:44/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(2) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(3) 1.9 1.10 ენათმონაცვლეობა: ძახილის

S: მამოწმებელი, დამკვირვებელი./mamowmebeli, damkvirvebeli.

T: (1) დროს, დროს ანაწილებს, აკვირდება მონიტორს უკეთებს, ამოწმებს./dros, dros anawilebs, akvirdeba monitors uketeb, amowmebs. (.)

S: დროის დამკვირვებლის სამუშაო არის ის, რომ დააკვირდეს როგორ ასრულებს მისთვის მიცემულ დროში სამუშაოს და მისცეს კომენტარები ჯგუფს, რამდენად კარგად ან ცუდად სრულდება ესა თუ ის სამუშაო მათთვის გაწერილ დროში./drois damkvirveblis samushao aris is, rom daakvirdes rogor asrulebs mistvis mitsemul droshi samushaos da mistses komentarebi jgups, ramdenad kargad an tsudad sruldeba esa tu is samushao mattvis gaweril droshi. here she also collaborates with a team leader and facilitator and other team members so that remind you times kiddos UCs are necessary. ის ასევე უკავშირდება ჯგუფის ლიდერს და შუამავალს, რომ განსაზღვროს დრო თუ ეს შესაძლებელია./is aseve ukavshirdeba jgupis liders da shuamavals, rom gansazghvros dro tu es shesadzlebelia. or team members or team members must be enthusiastic and committed to

the team's purpose ყველა ჯგუფის წევრი საჭიროა იყოს ენთუზიაზმით განწყობილი და თავი მიუძღვნას ჯგუფის მიზანს./yvela jgupis wevri satchiroa iyos entuziazmit ganwyobili da tavi miudzghvnas jgupis mizans. so you should be willing to share responsibility and to excel different roles such as

T: committed to the team's purpose = (2) რაღაცნაირად არის დაემორჩილოს თვითონ ამ ჯგუფის მიზნებს და მუშაობას ასე ვთქვათ./raghatsnairad aris daemorchilos tviton am jgupis miznebs da mushaobas ase vtkvat. (.) = they should be willing

S: they should be willing to share responsibility and to x except different roles such as facilitator or leader მათ უნდა გაიზიარონ პასუხისმგებლობა და მიიღონ განსხვავებული როლები, როგორც არის შუამავალი ან ლიდერი./mat unda gaaziaron pasukhismgebloba da miighon ganskhvavebuli rolebi, rogorits aris shuamavali an lideri. leader same as share knowledge and expertise and never keep information to themselves მათ უნდა გააზიარონ ინფორმაცია და/maT unda gaaziaron informatsia da

T: (3) არ უნდა შეინახონ ეს ინფორმაცია, ხომ/ar unda sheinakhon es inpormatsia, khom (?)

S: კი./ki They should respect their opinions and positions of others in the team მათ უნდა დააფასონ ის იდეები და პოზიციები მათი ჯგუფის წევრების, რასაც გამოთქვამენ./mat unda daapason is ideebs da pozitsiebs mati jgupis wevrebis, rasats gamotkvamen.

მაგალითი 10/29:59/CA (T)

- (1) 2.3 კოდების გადართვა: ბრძანებითი
- (2) 2.1 კოდების გადართვა: ძახილის
- (3) 2.10 კოდების გადართვა: თხრობითი (4) 2.10 კოდების გადართვა: თხრობითი (11) 2.10 კოდების გადართვა: თხრობითი
- (5) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის (7) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის (9) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის
- (6) 1.3 კოდების გადართვა: ბრძანებითი
- (8) 1.3 კოდების გადართვა: ძახილის
- (10) 3.5 კოდების გადართვა: ფრაზა
- (12) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი
- (13) 3.7 2.1 კოდების გადართვა: ბრძანებითი (14) 3.7 2.1 კოდების გადართვა: ბრძანებითი
- (15) 2.7 კოდების გადართვა: ძახილის

T: So which role one to five is being referred to each of the following statements for example, they make sure everyone has the chance to give their input in meetings. = (1) აბა ჩაერთეთ, თ.....!/aba chaerTeT, T....! (?)

S: კითხვა ვერ გავიგე./kiTkhva ver gavige.

T: (2) აი, ნახეთ!/ai, nakheT! (?) = reading = (3) სავარჯიშოში პირველი, აი, ახლა ჩვენ ხომ წავიკითხეთ ჩვენ./savarjishoshi pirveli, ai, akhla chven khom wavikitkhet chven. (.) = read the article below about = (4) აქ მოცემული არის/aq motsemuli aris (.) = here are given some of the statements and you should match these statements with these texts and with the headings headlines or the text for example,

S: Team Leader, Timmy fish later

T: facilitator right yes, your right team facilitator for example. They are focused mainly on task not the process itself = (5) ეს რომელია? ესეც!/es Romelia? Esets! (?) = facilitator = (6) არის, დაუკვირდით./aris, daukvirdiT. (.) = they can describe what was said during meetings = (7) აბა, ეს არის?!/aba, es aros?! (?) = team recorder = (8) რომელიც ამას იწერს, დააკვირდით!/romelits amas iwers, daakvirdiT! (.) = they can play any role on the team = (9) აბა ეს რომელია?!/aba es Romelia?! (?)

S: Team members.

T: (10) კი ბატონო,/ki batono, (.) = team members good right. Then comes they can play = (11) ეს ვთქვით./es vTqviT (.) = They tell the facilitator If the meeting is going on for too long time.

S: Time people

T: very good right. They discuss progress with people outside.

S: Team leader.

T: (12) კი, ბატონო, ეს მხოლოდ შეუძლია/ki, batono, es mkholod sheudzlia (.) = she, Team leader. = (13) კარგით ახლა!/kargiT akhla! (?) = now read the article again whose role one to five about is it to do the following for example review the agenda = (14) დააკვირდით ამას!/daakvirdiT amas! (?) = remain neutral provide resources provide updates, write down key points and establish ground rules. = (15) გაგვეთიშება მალე, მოასწარიტ, აბა!/gagveTisheba male, moaswariT, aba! (?)

S: review the agenda our team leader remains team facilitator

T: yes, good

მაგალითი 11/31:35

ფუნქცია: (1) 2.11 კოდების გადართვა: ძახილის

(2) 2.11 კოდების გადართვა: თხრობითი

(3) 2.11 კოდების შერევა: ზმნა

T: The managing director of a company organize paintballing activities facts and answer to an inquire about your product prices teams and schedules. Okay. = (1) აი, ეს იქნება დავალება ნახეთ, ოცდამეექვსე გვერდზე!/ai, es ikneba davaleba nakhet, otsdameekvse gverdze! (.) = writing = (2) და, გეტყვით ახლა და./da, geTyviT akhla da. (.) = get better how language check on page 28. = (3) ჩაინიშნეთ./chainishneT. (.) = from the workbook. I'll tell you the page now. Pages 12 and 13

ლექცია 2/ თემა: Reading (Team working)

მაგალითი 12/00:05/ CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

(2) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის (3) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის

S: accomplish to succeed in doing something at the top now გადავთარგმნო?/gadavTargmno?

T: (1) კი ბატონო, დიახ!/ki batono, diakh! (.)

S: ანუ წარმატებას მიაღწიო რაღაცის გაკეთებაში./anu warmatebas miaghwio raghatsis gaketebashi. we accomplished all our calls on the last project ჩვენ მივალწიეთ წარმატებას ბოლო პროექტში./chven mivaghwiet warmatebas bolo proektshi. a sign to give someone a particular job or task ანუ მისცე ვიღაცას რაიმე კონკრეტული სამუშაო ან დავალება./anu mistse vighatsas raime konkretuli samushao an davaleba.

T: (2) ან სადღაც დანიშნო ვიღაც./an sadghats danishno vighats. (.)

S: collaborate, collaborate to work with someone on a project in which I will stand in contrast or call me to agree to do something or say that someone else will do something დათანხმდე რაღაცას ან თქვა, რომ ვიღაც სხვა გააკეთებს მას./datankhmde raghatsas an tkva, rom vighats skhva gaaketeb mas.

T: (3) ანუ დაკისრებული დავალების შესრულება./anu dakisrebuli davalebis shesruleba. (.)

მაგალითი 13/01:05/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.8 კოდების გადართვა: თხრობითი (2) 1.8 კოდების გადართვა: თხრობითი (3) 1.8 კოდების გადართვა: თხრობითი (5) 1.8 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის

S: coordinated. organise all the different parts of something to ensure an effective operation
organized ანუ ეგ როგორ იქნება?/anu eg rogor iqneba?

T: (1) ანუ შეთანხმება/anu sheTankhmeba (.) = all the different parts of something to ensure when effective operation = (2) და რაღაც ერთობლივი საქმის წარმოება, დარწმუნება იმაში, რომ ვაწარმოეთ ერთობლივად./da raghats ertoblivi sakmis warmoeba, darwmuneba imashi, rom vawarmoet ertoblivad, (.) coordinate coordination coordinator = (3) არის თვითონ/aris Tviton (.) = person

S: deadline a date or time by which you have to do or complete something თარიღი როდესაც რაღაც უნდა დაასრულო და მორჩე რაღაცის კეთებას. ბოლო ვადა./tarighi rodesats raghats unda daasrulo da morche raghatsis ketebas. bolo vada.

T: (4) ბოლო ვადა, კი ბატონო!/bolo vada, ki batono! (.)

S: facility that or someone who helps a team to work together effectively ვიღაც ვინც ეხმარება გუნდს, რომ იმუშაონ ერთად ეფექტურად, კარგად./vighats vints ekhmareba gunds, rom imushaon ertad epekturad, kargad.

T: the facilitator

S: feedback, advice, or criticism about how someone is doing their job რჩევა ან კრიტიკა ვიღაცის შესახებ როგორ აკეთებს რაღაც საქმეს./rcheva an Kritika vighatsis shesakheb rogor akeTebbs raghats saqmes. goal something that you hope to achieve in the future რაღაც რის მიღწევის იმედიც გაქვს მომავალში./raghats ris mighwevis imedits gaqvs momavalshi. task a piece of work that has to be done especially once it has to be done regularly რაღაც სამუშაოს ნაწილი, რომელიც გაზრდიდა./raghats samushaos natsili, romelits gazrdida.

T: (5) ანუ დავალება, რომელიც უნდა შეასრულო./anu davaleba, romelits unda sheasrulo. (.)

მაგალითი 14/02:58/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.10 კოდების გადართვა: ბრძანებითი (2) 2.10 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

S: team a group of people who worked together to do a particular job გუნდი, ჯგუფი ადამიანებისა, რომლებიც კონკრეტულ სამუშაოებზე მუშაობენ/gundi, jgupi adamianevisa, romlebits konkretul samushaoebze mashaoben.

T: (1) კი ბატონო, კარგით, გადმოვიდეთ აქეთ/ki batono, kargiT, gadmovidet aqet. (.) = our unit three we've got here key notes the title of the unit is this top teams are made off and in keynotes we've got very interesting words and phrases business words and phrases so please start reading please and try to translate them please write that keynote already three Yes.

S: მესამე unit-ი/mesame unit-i

T: (2) ლ.... კარგი დაიწყე და დ....მ გააგრძელოს./l.... kargi daitsye da d....m gaagrdzelos. (.)

S: აქედან დავიწყო?/aqedan daviwyo?

T: Yes.

S: Teamwork of the ability of a group of people to work well together to accomplish a common goal is one of them. Find mates of the world of work

მაგალითი 15/04:20/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: ზედსართავი სახელი

(2) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის (3) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის (5) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის

(4) 1.3 კოდების გადართვა: თხრობითი

S: გადავთარგმნო? გუნდური მუშაობა არის უნარი, რომ მიაღწიო საკუთარ საერთო მიზანს და არის ერთ-ერთი ფანდმეით?/gadavtargmno? gunduri mashaoba aris unari, rom miaghts'io sak'utar saerto mizans da aris ert-erti pandmeit?

T: and fundamental = (1) ფუნდამენტალური/fundamenturi (.)

S: უი, ფუნდამენტური მსოფლიოში მუშაობს/ui, pundamenturi msoplioshi mashaobs Professionalism and efficiency are often measured in terms of how one would be as a team player or how much one contribute to have teams spirit. პროფესიონალიზმი და ეფექტურობა ხშირად იზომება როგორ მუშაობს ერთ-ერთი გუნდში ან როგორ

შეუძლია გუნდური მუშაობა./propesionalizmi da epekturoba khshirad izomeba rogor mushaobs ert-erti gundshi an rogor sheudzlia gunduri mushaoba.

T: (2) ხო, აი როგორი არის ადამიანი, როგორც გუნდური მოთამაშე/kho, ai rogori aris adamiani, rogoris gunduri moTamashe (.) = how much one contributes to teams' spirit = (3) და რა წვლილი აქვს შეტანილი ან რა წვლილი შეაქვს გუნდის სულში, სულიერებაში./da ra wvlili akvs shetanili an ra wvlili sheakvs gundis sulshi, sulierebashi. (.)

S: successful teams and accomplish their objectives because they are committed the respect that were used all within the team and meet their deadlines and who they beam it accomplish, accomplish რა იყო?/ra iyo?

T: Accomplish = (4) გვექონდა, ახლაც შემხვდა წინაზე./gvqonda, akhlats shemkhvda winaze. (.)

S: წარმატების მიღწევა./warmatebis mighweva.

T: (5) კი, ბატონო, საქმის წარმატებით დასრულება./ki, batono, sakmis warmatebit dasruleba. (.)

მაგალითი 16/06:17/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: ფრაზა

(2) 1.3 კოდების გადართვა: ძახილის

(3) 1.3 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 1.5 კოდების გადართვა: თხრობითი

S: ანუ წარმატებას აღწევენ იმიტომ, რომ პატივს სცემენ სხვა და სხვა როლს თავის ჯგუფში და ითვალისწინებენ ბოლო ვადას ამ პროექტის ან რაღაც./anu warmatebas aghweven imitom, rom pativs stsemen skhva da skhva rols tavis jgupshi da itvaliswineben bolo vadas am proektis an raghats.

T: (1) კი ბატონო,/ki batono, (.) they are committed = (2) რა იყო, წავიკითხეთ ჩვენ = glossary-ში თუ გახსოვთ ეს სიტყვა./ra iyo, wavikitkhet chven -glossary-shi tu gakhsovt es sityva. (.) = If you remember the English definition of this, to commit is to agree to do something or say that more elders will do something = (3) ხომ, დაკისრებული დავალების შესრულება, რადგან ისინი ასრულებენ დაკისრებული დავალების შესრულებას./khom, dakisrebuli davalebis shesruleba, radgan isini asruleben dakisrebuli davalebis shesrulebas. (.) = Respect the roles. = (4) პატივს სცემენ/pativs stsemen (.)

მაგალითი 17/07:13/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 2.10 კოდების შერევა: ზმნა

(3) ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (4) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

S: თავიანთ როლს ჯგუფში,/TavianT rols jgufshi, see your deadlines დროულად ასრულებენ სამუშაოს?/droulad asruleben samushaas?

T: (1) კი ბატონო, იცავენ და ეტევიან დადგენილ ვადაში და ასრულებენ სამუშაოს დადგენილ ვადაში./ki batono, itsaven da etevian dadgenil vadashi da asruleben samushaas dadgenil vadashi. (.) = spent the time = (2) დაიწყეთ დ...../daiwyeT D..... (?)

S: გავაგრძელებ./gavagrძელებ. to spend the ledge large part of their working lives in meetings ანუ გუნდები თავის სამუშაო დიდ დროს ხარჯავენ შეხვედრებში./anu gundebi Tavis samushao did dros kharjaven shekhvedrebshi. It is therefore important to make sure that every meeting is positive, informal, informative and necessary use of this came ასე, რომ მნიშვნელოვანია დავრწმუნდე ყველა შეხვედრა არის ინფორმაციული, პოზიტიური და საჭირო ამ გუნდის დროის. საჭიროდ იყენებს ეს გუნდი თავის დროს./ase, rom mnishvnelovania davrwunde yvela shekhvedra aris inpormatsiuli, pozitiuri da satchiro am gundis drois. satchirod iyenebs es gundi tavis dros. the chairperson or face the chair plays a key role in coordinating the team's work in keeping everyone focused at meetings. Chairperson is უფროსი ხომ მგონი. ხო, უფრო კურატორი უფრო ასე ვთარგმნით, ვიდრე თავმჯდომარე, თავმჯდომარე ცოტა ძველია. ძველებური სიტყვაა და უფრო კურატორი, ესე შეგვიძლია ვთარგმნოთ. Facilitator ესე შეიძლება ვთარგმნოთ?/uproshi khom mgoni. kho, upro kuratori upro ase vtargmnit, vidre tavnjdomare, tavnjdomare tsota dzvelia. dzveleburi sityvaa da upro kuratori, ese shegvidzlia vtargmnot. Facilitator ese sheidzleba vtargmnot?

T: (3) კოორდინატორი შეიძლება/koordinatori sheidzleba (.) = chairman and facilitator = (4) ანუ შუამავალი, ფაცილიტატორი რა როლს ასრულებს./anu shuamavali, fatsilitatori ra rols asrulebs. (.)

S: დიახ, მთავარ როლს, რომ კოორდინაცია გაუწიონ გუნდის მუშაობას და ფოკუსირებული იყვნენ თავის სამუშაოზე meeting შეხვედრებზე./diakh, mtavar rols, rom koordinatsia gauwion gundis mushaobas da pokusirebuli iyvnen tavis samushaoze meeting shekhvedrebze.

T: Okay.

მაგალითი 18/10:13/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

- (2) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის (10) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის
- (3) 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი
- (4) 1.6 კოდების გადართვა: აზნატი
- (5) 1.6 კოდების შერევა: ნაწილაკი
- (6) 1.9 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის
- (7) 2.5 კოდების გადართვა: ფრაზა
- (8) 1.6 კოდების გადართვა: ფრაზა
- (9) 1.6 კოდების გადართვა: მახილის
- (11) 2.5 კოდების შერევა: კავშირი
- (12) 1.3 1.6 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის
- (13) 1.3 კოდების შერევა: ზმნიზედა

T: Let's look at the list of teamworking tasks a to j, which are often given as reasons for holding meetings and answer the questions. It's page 24. For example, which tasks are not good reasons to hold a meeting? This is the question which one can you choose from here given below? sample allow members to socialize at hotels = (1) კიდევ რომელს აარჩევთ?/kidev romels aarchevT? (?)

S: ანუ ქვევიდან უნდა ავირჩიოთ რა ის არის?/anu qvevidan unda avirchioT ra is aris?

T: (2) ხო მიხვდით?!/kho mikhvdiT?! (?) = which are often given as reason for holding meetings and so the question = (3) რა არის ხშირ შემთხვევაში რა მიზეზებით და რა მიზნით ტარდება ხოლმე ეს შეხვედრები და როგორი შეხვედრების სახე შეიძლება მივცეთ ამ ყველაფერს/ra aris khshir shemtkhvevashi ra mizezebit da ra miznit tardeba kholme es shekhvedrebi da rogori shekhvedrebis sakhe sheidzleba mivtset am yvelapers (.)

S: Explain new project შეიძლება, ან ახალი პროექტის?/sheidzleba, an akhali proeqtis?

T: (4) პირველი კითხვიდან გამომდინარე ჯერ ვნახოთ, რასაც არ სჭირდება ზოგადად ამდენი კრება თუ შეხვედრის ჩატარება ჰომ და ისედაც შეიძლება ამის მოგვარება რაღაც სხვანაირად ამაზე რომ დრო არ დაიკარგოს იგულისხმება./pirveli kitkhvidan gamomdinare jer vnakhot, rasats ar schirdeba zogadad amdeni kreba tu shekhvedris chatareba hom da isedats sheidzleba amis mogvareba raghats skhvanairad amaze rom dro ar daikargos iguliskhmeba. (.) = not reason to hold the meeting quite assets are chilled a bow

S: შეიძლება?/sheidzleba?

T: (5) კი, კი/ki, ki (.)

S: როგორ არის, მითინგის გარეშე შეიძლება./rogor aris, mitingis gareshets sheidzleba.

T: (6) აჰა, კი ბატონო = good = კიდევ რომელი? 2 ვთქვით უკვე, 1 დაგრჩათ./aha, ki batono good kidev romeli? 2 vtkvit ukve, 1 dagrchat. (.) = Announce minor decisions assets and the reminder decisions = (7) ხომ ესეც./kho esets. (.)

S: დაიხ/diakh

T: (8) იმიტომ, რომ/imitom, rom (.) = minor decision = (9) შეიძლება სხვანაირადაც მოგვარდეს, აი ნახეთ!/sheidzleba skhvanairadats mogvardes, ai nakheT! (?) = which tasks could be easily completed by email memo or telephone I'm sure = (10) ამ შემთხვევაში როგორ იქნება? აქაც გვექნება იგივე/am shemtkhvevashi rogor ikneba? akats gvekneba igive (.) = Announce minor decisions and get weekly progress updates = (11) მაგრამ/magram (.) = which tasks are best achieved in a meeting = (12) ის ამოცანები და საკითხები, რასაც ყველა შეხვედრაზე სჭირდება ჩატარება რომლებია ვთქვათ?/is amotsanebi da sakitkhebi, rasats yvela shekhvedraze stchirdeba chatareba romlebia vtkvat? (?)

S: ვთქვათ/vTqvaT make a team decision. Solve problems

T: Explain makes a new project good make team decision = (13) კიდევ?/kidev? (?)

S: share information

მაგალითი 19/15:42/CA (T)

ფუნქცია: (1) 2.5 კოდების გადართვა: ფრაზა

(2) 1.8 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (3) 1.8 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (4) 1.8 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(5) 1.9 კოდების გადართვა: ფრაზა

(6) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(7) 3.6 კოდების გადართვა: ფრაზა

T: share information = (1) კი ბატონო/ki batono (.) = you better known coordinate team activities so solve problems first quit now alternative types of meeting can save time and reduce the number of people present and read the description and decide which one is the best for situations A to D below here are given some several kinds of meetings for example the first one is the cafe meeting. What kind of meeting is a place let's see.

S1: წავიკითხო პირველი?/wavikiTkho pirveli? in the meeting room tend to last longer. Brainstorming in particular can take place and seller for example over coffee or snack to provide a relaxed and creative atmospheric

T: translate place that kind of music meeting, is it?

S1: ანუ თუ სეზონური, meeting-ის ოთახში გაგრძელდა დიდხანს brainstorming-ი რას ნიშნავს?/anu tu sezonuri, meeting-is otakhshi gagrdzelda didkhans brainstorming-i ras nishnavs?

T: (2) ფიქრი, აზროვნება ფიქრი/fiqri, azrovneba fiqri (.) = can take place, (3) შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ნებისმიერ ადგილას./sheidzleba adgili hqondes nebismier adgilas. (.) = elsewhere. For example, over coffee = (4) ამ შემთხვევაში ყავასთან და snack-ებთან ერთად./am shemTkhevashshi yavasTan da snack-ebTan erTad. (.)

S1: ყავასთან წასახემსებლად./yavastan wasakhemseblad.

T: (5) კი ბატონო/ki batono (.) = to provide a relaxed and creative atmosphere. = (6) რომ უზრუნველყოს მშვიდი გარემო და creative ატმოსფერო/rom uzrunvelyos mshvidi garemo da creative atmospero (.) = Stand up meeting what kind of meeting is it? Let's see.

S1: ქალბატონო მანანა ჯერ წიგნიც არ მაქვს, ჯგუფში ახლა გავწევრიანდი თანხმობა არ მოუციათ. შემდეგისთვის./kalbatono manana jer wignits ar makvs, jgupshi akhla gavwvriandi tankhmoba ar moutsiat. shemdegistvis.

T: (7) კი ბატონო ა...../ki batono A.... (?)

S2: ახლავე/akhlave stand up meeting everyone in teams tend to in a circle and that gives updates on work Connery's solution to problems and asks to help if necessary. ყველანი გუნდის ყველა წევრი დგება/yvelani gundis yvela wevri dgeba cycle

S2: წრეში, აი ნახეთ ფოტოზეც არის მოცემული. ანუ პრობლემებზე საუბარს როცა ეს შესაძლებელია და გაუმჯობესება რაღაც./wreshi, ai nakhet potozets aris motsemuli. anu problemebze saubars rotsa es shesadzlebelia da gaumjobeseba raghats.

მაგალითი 20/16:02/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (4) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (5) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (6) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (7) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(3) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

T: (1) კი, უზიარებენ ერთმანეთს უახლეს ისტორიას/ki, uziareben ertmanets uakhles istorias (.) = Gives updates on work = (2) სამუშაოსთან დაკავშირებით, ესეც შეგვიძლია ვთქვათ, უზიარებენ გადაწყვეტილებებს პრობლემიდან გამომდინარე./samushaostan dakavshirebit, esets shegvidzlia vtkvat, uziareben gadatsyvetilebebs problemidan gamomdinare (.) = to problem and ask for help if necessary. = (3) და დახმარებასაც სთავაზობენ თუ კი ეს დასჭირდებათ. თუ კი ეს აუცილებელია დახმარებას სთხოვენ./da dakhmarebasats stavazoben tu ki es daschirdebat. tu ki es autsilebelia dakhmarebas stkhoven (.) = just because people are standing = (4) რადგან ისინი დგანან/radgan isini dganan (.) = abroad conceding to Cannon, = (5) ისინი უფრო არიან რა? უფრო მოკლედ და ლაკონურად ცდილობენ./isini upro arian ra? upro mokled da lakonurad tsdiloben (.) = to the point = (6) და საქმესთან ეგრევე საუბრობენ ხოლმე, რომ ფეხზე დგომა ცოტა რთულია, ამდენად/da sakmestan egreve saubroben kholme, rom pekheze dgoma tsota rtulia, amdenad (.) = coin size = (7) არის, ლაკონური და საქმესთან ახლოს./aris, lakonuri da saqmesTasn akhlos (.) = into the point. Now, the third type of meeting is the egg timer meeting D....

S1: when it is preferable to help people sitting comfortably is mainly to refer to notes use an egg timer to make sure nobody speaks for too long. Participants conduct the meeting in price and time efficient manners ბოლოსაც წავიკითხავ ბარემ./bolosats wavikiTkhav barem, the working meeting this is when two or three members of the team takes 1015 minutes work outside the office complex

S2: ე. ი. working meeting არის როდესაც 2 ან 3 გუნდის წევრი ოფისის გარეთ სეირნობს და განიხილავს კონფიდენციალურ საკითხებს./e. i. working meeting aris rodesats 2 an 3 gundis wevri opis is garet seirnob s da ganikhilavs konpidentsialur sakitkhebs.

T: How can we how you translate a time a meeting and have a coffee keratitis? Michelle says

S2: ეს არის უფრო ოფიციალური შეხვედრა რომ არის განსაზღვრული./es aris upro opitsialuri shekhvedra rom aris gansazghvruli,

T: Yes, probably

მაგალითი 21/19:18/CA (S)

(1) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(2) 1.9 ენათმონაცვლეობა: უარყოფითი

- (3) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (7) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი
 (4) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის
 (5) 1.6 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის
 (6) 1.9 ენათმონაცვლეობა: შესიტყვება
 (8) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

S: დროს რომ არ უნდა გადააცილონ და მანერებში ჩაჯდნენ./dros rom ar unda gadaatsilon da manerebshi chajdnen.

T: they may need to refer to notes. making notes and use an egg timer to make sure nobody speaks for too long. What does it mean? = (1) იყენებენ ქვიშის საათს 3 წუთიანი ინტერვალით/iyeneben kvishis saats 3 wutiani intervalit (.) = to make sure nobody's = (2) მეტს ვერავინ ვერ ისაუბრებს./mets vervain ver isaubrebs. (.) = participants conduct the meeting in a precise and time efficient manner. = (3) და ძალაუნებურად თვითონ მონაწილეები აკონტროლებენ ყველაფერს, მართავენ ამ შეხვედრას ზუსტად, დროის ზუსტი დაცვით, რადგან ქვიშის საათს იყენებენ თითოეული გამოსვლის დროს./da dzalauneburad tviton monatsileebi akontroleben yvelapers, martaven am shekhvedras zustad, drois zusti datsvit, radgan kvishis saats iyeneben titoeuli gamosvlis dros. (.) = The Walking meeting = (4) ვთქვათ ესეც?!/vTqvaT esets?! (?)

S: ეს ხომ/es khom

T: (5) ვთქვით, ხომ როდესაც?!/vTqviT, kho rodesats?! (?)

S: როცა 3 ან მეტი წევრი 10, 15 წუთი სეირნობს ოფისის გარეთ და განიხილავენ კომპლექსურ, კონფიდენციალურ თემებს./rotsa 3 an meti wevri 10, 15 wuti seirnobs opisish garet da ganikhilaven kompleksur, konfidentsialur temebs.

T: (6) კონფიდენციალურ საკითხებზე/konfidentsialur sakiTkhebze (.) = informal context = (7) არაფორმალურ კონტექსტში, რასაც ვერ განიხილავენ დახურულ სივრცეში უფრო მეტ ადამიანთან ერთად./arapormalur kontekstshi, rasats ver ganikhilaven dakhurul sivrtseshi upro met adamiantan ertad. (.)

T: now, alternative types of mitigation save time and reduce number read the description and discard we which one is best for the situation A to D D below for example, a situation you want an alternative to the lengthy Monday morning meeting in which team members report back on the previous week's work what kind of

S: was a standup routine it relies არ იქნება ეს?/ar iqneba es?

T: Why do you think so? = (8) რატომ ფიქრობთ?/ratom fiqrobT? (?)

S: because team members convey solution to problems

T: yes, convey solutions yes to the problem and they are more concise and to the point right as for B read please

მაგალითი 22/22:46/CA (T)

ფუნქცია: (1) 2.3 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

(2) 1.9 ენათმონაცვლეობა: უარყოფითი

(3) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(4) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: you want three or three members yes of the team and walk outside office to discuss confidential manner and in informal context at the same time right now okay and D the last one = (1) ჩაერთეთ ყველამ წაიკითხოს./chaerTeT yvelam waikiTkhos. (.) = A... you want precise

S: you want to precise feedback from all the team managers or on current projects shaping შენ გინდა/shen ginda

T: and participants conduct the meeting in a precise time efficient manner. [so, we're]

S: [ანუ ხომ ვთარგმნით ამას?/anu khom vTargmniT amas?]

T: (2) არა, რომელი სახის არის, უნდა დავაკავშიროთ/ara, romeli sakhis aris, unda davakavshiroT (.) = feedback = რომ/rom = all the team managers on current so yes, it's time meeting. = (3) სადაც ქვიშის საათია ჩართული და განსაზღვრულია თითოეული გამომსვლელის დრო./sadats kvishis saatia chartuli da gansazghvrulia titoeuli gamomsvlelis dro. (.) = me to refer notes and use an egg timer to make sure nobody speaks for too long. Right. = (4) ასეა ხომ?/asea khom?(?) // as a whole. You agree with it?

S: Yes,

T: yes. Okay.

მაგალითი 23/26:33/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

(2) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(3) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

(4) 1.6 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

(5) 2.10 კოდების შერევა: ზმნა

(6) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(7) 1.10 კოდების გადართვა: კითხვითი

(8) 1.9 კოდების გადართვა: მახილის

T: okay, good. Very much. Let's move on to the text and before starting reading the test text and translating let's look really close glossary section. Or some of the words with English definitions. Maybe for you please. Tedious or boring

S1: მოსაწყენია/mosawyenia

T: Have the floor discussion. Do you understand the meaning?

S1: [როგორ?/rogor?]

T: (1) [როგორ გესმით?/rogor gesmiT?] (?)

S1: ანუ დომინანტური იყო რაღაც გადაწყვეტილებების მიღებაში?/anu dominanturi iyo raghats gadawyvetilebebis mighebashi?

T: (2) კი რო შენ გქონდეს სრული უფლება, ესე შეგვიძლია ვთარგმნოთ, რომ მიიღო გადაწყვეტილება, რო მიიღებდე ესე შეგვიძლია ვთარგმნოთ, რომ გქონდეს გავლენა./ki ro shen gkondes sruli upleba, ese shegvidzlia vtargmnot, rom miigho gadawyvetileba, ro miighebde ese shegvidzlia vtargmnot, rom gkondes gavlena. (.) = Sceptisis?

S1: doubting the trust of what other people say ანუ ვეჭვობდე ვიღაც ადამიანის ნათქვამის სისწორეზე სწორია თუ არა./anu vech'vobde vighats adamianis natkvamis sists'oreze sts'oria tu ara.

T: and mould = (3) როგორ გვესმის?/rogor gesmiT? (?) = Form = (4) რას ნიშნავს, ჩამოყალიბება არის უფრო ამის ზუსტი თარგმანი, ფორმირება ისე ჟღერს, ჩამოყალიბება როცა არის გუნდზე საუბარი და გუნდის ჩამოყალიბება. კარგით/ras nishnavs, chamoyalibeba aris upro amis zusti targmani, pormireba ise zhghers, chamoyalibeba rotsa aris gundze saubari da gundis chamoyalibeba. kargit (.) = Yeah, good. 3d wants to start

S1: დავიწყებ მე/daviwyeb me

T: (5) დაიწყეთ დ.../daitsye D.... (.) = Think before you meet the title or the text Yes.

S1: ფიქრე შეხვედრამდე./ifiqre shekhvedramde. There's too many meetings are waste of time. ძალიან ბევრი შეხვედრა არის დროის ტყუილი კარგვა./dzalian bevri shekhvedra aris drois tyuili kargva.

T: (6) ანუ ამ თემაზე იქნება ამ ტექსტში საუბარი/anu am Temaze iqneba am teqstshi saubari (.) // Okay.

S1: What do corporate leaders do all day?

T: (7) რას აკეთებენ კორპორაციის ლიდერები მთელი დღე?/ras aketeben korporatsiis liderebi mteli dghe? (?)

S1: Much of their time is spent in meetings უმეტესობა მათი დროის დახარჯულია შეხვედრებზე./umetesoba mati drois dakharjulia shekhvedrebze know one there's the young working or established in meetings which in too nerdy the basic buildings political for corporate existence არ არის გასაკვირი, რომ გუნდური მუშაობის მთავარი წესი ყალიბდება შეხვედრებზე და რომელიც არის მთავარი საძირკველი კორპორაციის არსებობისა./ar aris gasakviri, rom gunduri mushaobis mtavari wesi yalibdeba shekhvedrebze da romelits aris mtavari sadzirkveli korporatsiis arsebobisa. however meetings might not always be the best use of the same time მაგრამ ეს შეხვედრები შეიძლება ყოველთვის არ იყოს საუკეთესო გუნდის დროის მხრივ./magram es shekhvedrebi sheidzleba yoveltvis ar iyos sauketeso gundis drois mkhriv.

T: (8) ანუ დროის დაკარგვა იყოს, ეს აზრი დევს ალბათ./anu drois dakargva iyos, es azri devs albat. (.)

S1: meeting like teams do not necessarily achieve what they set out to do. შეხვედრები როგორც არის გუნდის ხშირად არ აღწევს იმას რასაც უნდა მიაღწიონ და რაც უნდა გააკეთონ./shekhvedrebi rogorits aris gundis khshirad ar aghwevs imas rasats unda miaghwion da rats unda gaaketon. one recent study in America by constellation sign in you're in the middle managers spend more than three quarters of their time in meetings. ერთ-ერთმა ცნობილმა გამოკვლევამ ამერიკაში აჩვენა, რომ უფროსების და საშუალო მენეჯერობა თავის ერთ მესამედს ხარჯავს შეხვედრებზე./ert-ertma tsnobilma gamokvlevam amerikashi achvena, rom uprosebis da sashualo menejeroba tavis ert mesameds kharjavs shekh vedrebze. Only read only 12% of managers towards their meetings. We are productive. საშუალოდ მხოლოდ 12 % მენეჯერების ფიქრობს, რომ მათი შეხვედრები არის პროდუქტიული./sashualod mkholod 12 % menejerebis pikrobs, rom mati

shekhvedrebi aris produktiuli. in high performing companies that figure rose to 25% in this lower performance it dropped eight to 12% percent. ანუ მაღალშემოსავლიან კომპანიებში 25 %-დე ავიდა ეს და დაბალ შემოსავლიანებზე 12 %-ზე დაეცა./anu maghalshemosavlian kompaniebshi 25 %-de avida es da dabal shemosavlianebze 12 %-ze daetsa.

მაგალითი 24/32:41/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.10 კოდების შერევა: ზმნა

(2) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (5) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(6) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 1.9 კოდების გადართვა: კითხვითი

(3) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

S2: გავაგრძელებ/gavagrძელებ

T: (1) გააგრძელებთლ..../gaagrძელებთლ.... (?)

S2: despite it we'll go to more and more of them reflect on the 10 days of Mike nice ანუ მიუხედავად აიტისა ჩვენ ყველა მივდივართ უფრო და უფრო ასახავს მაიქ კეის რაღაც სახელია./anu miukhedavad aitisa chven yvela mivdivart upro da upro asakhavs maik keis raghats sakhelia.

T: (2) მაკენზი, ფიგურირებს ამ unit-ში ეს სახელი./makenzi, pigurirebs am unit-shi es sakheli. (.)

S: but they must be a way to make them work მაგრამ უნდა იყოს გზა, რომ იმუშაონ მათ./magram unda iyos gza, rom imushaon mat. say can't all be a waste of time, ისინი ყველა ვერ იქნება დროის კარგვა./isini yvela ver ikneba drois kargva. Perhaps team leaders should do everything they can to make sure they organize them properly. შესაძლოა გუნდის ლიდერებმა უნდა გააკეთონ ყველაფერი, რომ კარგი ორგანიზება გაუწიონ გუნდს./shesadzloa gundis liderebma unda gaaketon yvelaperi, rom kargi organizeba gauwion gunds.

T: (3) რაც შეუძლიათ ყველაფერი გააკეთონ, რომ ყველაფერს აკეთებენ კარგად, სათანადოდ ასე ვთქვათ./rats sheudzliat yvelaperi gaaketon, rom yvelapers aketeben kargad, satanadod ase vtkvat. (.) = properly = (4) რასაც ჰქვია/rasats hqvia (.) = Indeed.

S: indeed running meetings well is clearly an art in the growing number of companies including sign Nexus, which motorist claims to run the best meetings in the world I help

ნამდვილად შეხვედრების მართვა არის სრულიად ხელოვნება და კომპანიების გაზრდილი რიცხვი, მათ შორის საინერ ფიქს, რომელიც აღიარებული არის მსოფლიოში ყველაზე./namdvilad shekhvedrebis martva aris sruliad khelovneba da kompaniebis gazrdili ritskhvi, mat shoris sainer piks, romelits aghiarebuli aris msoplioshi yvelaze.

T: modestly claimed = (5) თითქოს ეს რაღაც ნახევრად იუმორისტულად არის ნათქვამი, რომ თითქოს თავმდაბლურად ამტკიცებს, რომ/TiTkos es raghats nakhevradiumoristulad aris natkvami, rom titkos tavmdablurad amtkitsebs, rom (.) = to run the best meeting in the world room. = (6) რომ თვითონ აწარმოებს საუკეთესო შეხვედრას მსოფლიოში./rom tviton awarmoebs sauketeso shekhvedras msoplioshi. (.)

S: lots of meetings of course happenings in Korea or around the scene and those are probably the most efficient sought because they tend tend to be spontaneous, small and creep ანუ ბევრი შეხვედრები რა თქმა უნდა/anu bevri shekhvedrebi ra tkma unda

ლექცია 3/თემა: Reading (Problem Solving); Grammar (Past modals)

მაგალითი 25/01:02/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი (2) 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

S: agenda რას ნიშნავს?/ras nishnavs?

T: business plan

S: უნდა შეეგუონ მცირე ბიზნეს გეგმას?/unda sheeguon mtsire biznes gegmas?

T: to put up with a meeting = (1) ან თვითონ ამ შეხვედრის პროცესს./an Tviton am shekhvedris protsess (.) = we are two little thoughts = (2) სადაც პატარა რაღაც გადაიქცევა სერიოზული ბიზნეს გეგმის ნაწილი და შეიძლება უცებ გახდეს სერიოზული ბიზნეს გეგმის ნაწილი./sadats patara raghats gadaiktseva seriozuli biznes gegmis nawili da sheidzleba utseb gakhdes seriozuli biznes gegmis nawili. (.)

მაგალითი 26/01:28/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.7 კოდების გადართვა: კითხვითი (2) 2.7 კოდების გადართვა: კითხვითი

S: მიჭედავდა და ხმა კარგად არ მესმის./mitchdavda da khma kargad ar mesmis.

T: (1) არ ისმის ახლა ჩემი ხმა?/ar ismis akhla chemi khma? (?)

S: ახლა კი, არ ვიცი რატომ ჰქედავს./akhla ki, ar vitsi ratom tchedavs.

T: (2) უი, რატომ?/ui, ratom? (?)

მაგალითი 27/01:42

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

(2) 1.2 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

(4) 1.2 ენათმონაცვლეობა: შესიტყვება

(3) 2.5 კოდების შერევა: ზმნიზედა

(5) 1.3 1.10 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

T: (1) ანუ როგორ გავიგეთ?!/anu rogor gavigeT?! (?) = to get caught up with = (2) არის შეგუება./aris shegueba. (.) // tolerate = (3) სადაც/sadats (?) = little thoughts = (4) პატარა აზრი/patara azri (.) = goes into the agenda = (5) შეიძლება უცებ გახდეს ჩვეულებრივი ბიზნეს გეგმის ნაწილი თვითონ ბიზნეს გეგმა მიხვდით? გააგრძელეთ./sheidzleba utseb gakhdes chveulebrivi biznes gegmis nawili tviton biznes gegma mikhvdit? gaagrdzelet. (.)

მაგალითი 28/02:19/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

(2) 2.5 კოდების გადართვა: ფრაზა

(3) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის

S1: tedious individuals are always the result that lots of team members find it hard to look forward to the next meeting

S2: ეს ნებას რთავს უმნიშვნელო იდეებს/es nebas rtavs umnishvnelo ideebს

T: (1) ან მოსაწყენ ადამიანს, თავიანთი აზრი წამოაყენონ?!/an mosawyen adamians, tavianti azri wamoayenon?! (?) = Yes discuss discussion = (2) კი ბატონო/ki batono (.) = about the tedious

S: შედეგად წევრები რთულად მოელიან შემდეგ შეხვედრას?/shedegad wevrebi rtulad moelian shemdeg shekhvedras?

T: yes, member find it hard (,) (3) კი ბატონო, თვლიან რომ არის რთული/ki batono, tvlian rom aris rtuli (.) = to look forward to the next meeting.

მაგალითი 29/03:12/CA (S)

ფუნქცია: 1.6 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

S: გავაგრძელებ./gavagrძzeleb.

T: ანუ რთულად ეჩვენება რომ დაგეგმონ შემდეგი შეხვედრა. გააგრძელებთ./anu rtulad echveneba rom dagegmon shemdegi shekhvedra. gaagrძzelet. (.)

S: meeting tends to be held reserved to share information or to solve problems. შეხვედრის ტენდენცია არის, რომ ერთმანეთს შორის უნდა იყოს გაზიარებული ინფორმაცია./shekhvedris tendentsia aris, rom ertmanets shoris unda iyos gaziarebuli inpormatsia. tend to be held უნდა იყოს წარმართული./unda iyos warmatebuli.

მაგალითი 30/04:36/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 ენათმონაცვლეობა: ძახილის (5) 1.9 ენათმონაცვლეობა: ძახილის

(2) 1.9 ენათმონაცვლეობა: უარყოფითი (6) 1.9 ენათმონაცვლეობა: უარყოფითი

(3) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (4) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (7) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (8) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი (9) 1.9 ენათმონაცვლეობა: თხრობითი

S1: ხომ ნახეთ./khom nakheT, brainstorming აქ ხართ ხომ, კი, შეესწორებინათ თავიანთი ანგარიშები იმ შემთხვევაში თუ ისინი იქნებიან არასწორი./ak khart khom, ki, sheesworebinat tavianti angarishebi im shemtkhvevashi tu isini iknebian araswori.

S2: with problem solving

T: (1) მონაცემები შეიძლება ვთქვათ ამ შემთხვევაში/monatsemebi sheidzleba vtkvat am shemtkhvevashi (.)

S1: Not to be just brainstorming and coming up with ideas but also paying proper attention to putting solutions into practice

S2: პრობლემის გადაჭრით/problemis gadatchriT

T: (2) მიზანი არ უნდა იყოს მხოლოდ ბრენსტორმინგის შედეგად განხილული/mizani ar unda iyos mkholod breinstormingis shedegad gankhiluli (.) = and

coming up with the ideas = (3) და თვითონ ამ იდეამდე მისვლა რომ აზრის გამოტანა/da tviton am ideamde misvla rom azris gamotana (.) = (4) brainstorming-ის = და დისკუსიის შედეგად ასევე უნდა იყოს/brainstorming-is da diskusiis shedegad aseve unda iyos (.) = pay proper attention = (5) დაიხ, უნდა იქცევდეს სათანადო ყურადღებას./diakh, unda iktsevdes satanado yuradghebas (.) = to practice = (6) რომ ეს გადაწყვეტილება განხორციელდეს პრაქტიკაში და არა თეორიული/rom es gadawyvetileba gankhortsieldes praktikashi da ara teoriuli (.) = brainstorming = (7) შემოიფარგლოს მხოლოდ და მხოლოდ/shemoiparglos mkholod da mkholod (.) = He also thinks

S: he also thinks it is wise to ask people what they liked about say here critique isn't usually comes on asked ის ასევე ფიქრობს ეკითხება მათ თუ რა მოსწონთ./is aseve pikrobs ekitkheba mat tu ra mosts'ont.

T: (8) ჭკვიანურია რომ ჰკითხოთ/tchkvianuria rom hkitkhot (.) = it wise (.) (9) ჭკვიანურია რომ ჰკითხონ ხალხს რა მოსწონთ./tchkvianuria rom hkitkhon khalkhs ra moswont (.)

S: დაიხ/diakh

მაგალითი 31/07:02/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.6 1.9 ენათმონაცვლეობა: ძახილის

(2) 1.9 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

S: ხშირ შემთხვევაში კრიტიკა მოდის ინფორმაციის ნაკლებობით რო არ ეკითხები ხალხს./khshir shemtkhvevashi kritika modis inpormatsiis naklebobit ro ar ekitkhebi khalkhs. Pessimism and challenge all coasts trove of estimates.

T: (1) პესიმიზმი, სკეპტიციზმი და გამოწვევა ეს ყველაფერი/pesimizmi, skeptitsizmi da gamowveva es yvelaperi (.)

S: გამოწვევა ეს ყველაფერი მიზეზია/gamowveva es yvelaperi mizezia

T: (2) მიზეზია ამ გასაჭირის, ამ გასაჭირის მიზეზი არის ეს. კარგი გააგრძელოს ვინმემ, დ... გააგრძელე./mizezia am gasatchiris, am gasatchiris mizezi aris es. kargi gaagrdzelos vinmem, d.... gaagrdzele (.)

S: know what makes meetings especially important to companies

მაგალითი 32/07:48/CA (S)

1.9 2.1 კოდების გადართვა: ძახილის

S: at all is that this is we our teams are more within this შეხვედრებს განსაკუთრებით საჭიროებს კომპანია მიუხედავად იმისა, რომ ეს არის კომპანია, სადაც/shekhvedrebs gansakutrebit satchiroebs kompania miukhedavad imisa, rom es aris kompania, sadats molded არ ვიცი/ar vitsi

T: ჩამოყალიბება, ნახეთ აქ არის ფორმა/chamoyalibeba, nakheT aq aris forma (.)

S: სადაც გუნდები ყალიბდება./sadats gundebi yalibdeba. as it is why companies must learn how to run them სწორედ ეს არის ისწავლონ კომპანიებმა როგორ წარმართონ ისინი./swored es aris iswavlon kompaniebma rogor warmarton isini. David Bradford, a professor at Stanford Business School, whose first Shula teams argues that meetings often waste huge amount of time. დევიდ ბრადფორდი პროფესორი ბიზნეს სკოლის, რომელიც სწავლობს გუნდებს კამათობს და ამბობს, რომ meetings, შეხვედრები ხშირად არის დროის დიდი ფლანგვა/devid bradpordi propesori biznes skolis, romelits swavlobs gundebs kamatobs da ambobs, rom meetings, shekhvedrebi khshirad aris drois didi plangva

მაგალითი 33/09:28/CA (S)

ფუნქცია: 1.6 1.9 კოდების გადართვა: აზნატი

S1: Of course, one person should have done this before as ETL started working together. But found რა თქმა უნდა ერთ ადამიანს უნდა დაეწყო ეს აქამდე და გუნდმა დაიწყო მუშაობა ერთად./ra tkma unda ert adamians unda daewyo es akamde da gundma daiwyo mushaoba ertad.

T: ანუ სანამ განიხილავდა სათქმელს მანამდე ერთ ადამიანს უნდა გაეკეთებინა და შემდეგ უფრო მოკლე დრო დასჭირდებოდა მთლიანობაში. ამ საკითხის განხილვას გუნდთან ერთად ხომ ეს იგულისხმება?/anu sanam ganikhilavda satkmels manamde ert adamians unda gaeketebina da shemdeg upro mokle dro dastchirdeboda mtlianobashi. am sakitkhis gankhilvas gundtan ertad khom es iguliskhmeba? (?)

S1: დიახ/diakh Z way to get a good position question carefully გზა რომ მიიღო კარგი გადაწყვეტილება არის, რომ შეარჩიო კარგი კითხვები ფრთხილად/gza rom miigho kargi gadawvyvetileba aris, rom shearchio kargi kitkhvebi prtckhilad

მაგალითი 34/10:44/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.2 კოდების გადართვა: ძახილის

(2) 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი (3) 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(5) 1.10 კოდების გადართვა: თხრობითი

(6) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

S: if you want to invest in China do not no enormous that you are planning to do this or a meeting whenever you should თუ აპირებ, რომ ინვესტირება გააკეთო ჩინეთში არ განაცხადი, რომ ამას გეგმავ რომ ამის გაკეთებას გეგმავ ან კითხე შეხვედრაზე უნდა ქნას თუ არა/tu apireb, rom investireba gaaketo chinetsi ar ganatskhadi, rom amas gegmav rom amis gaketebas gegmav an kitkhe shekhvedraze unda knas tu ara

T: (1) აი, ნახეთ!/ai, nakheT! (?) = knows that you are planning = (2) რო გეგმავ ამას/ro gegmav amas (.) = was planning to do this or ask the meeting whether you should = (3) ან ჰკითხო და შეხვედრაზე იკითხო გააკეთა თუ არა ეს./an hkitkho da shekhvedraze ikitkho gaaketa tu ara es. (.) = instead = ამის ნაცვლად/amis natsvlad (.) = instead in least = (4) ხომ./khom. (.)

S: You said in this your colleagues helped by saying we're going to be the Chinese market. How do we get there? ამის მაგივრად/amis magivrad

T: Yes, enroll. don't enroll or join // (5) ჩართე შენი კოლეგები ამაში./charTe sheni kolegebi amashi. (.)

S: ამით ჩვენი დახმარება, რომ ჩვენ შევიდეთ ჩინეთის ბაზარზე და როგორ მოვხვდეთ იქ./amit chveni dakhmareba, rom chven shevidet chinetsi bazarze da rogor movkhvdet ik.

T: (6) კარგიოთ./kargiT. (.)

მაგალითი 35/12:12/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის (2) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

(3) 1.9 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(4) 1.9 კოდების გადართვა: მახილის

(5) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: now answer the questions. The first question was why the author thinks meetings can be a waste of time? // (1) რა დასკვნა გამოვიტანეთ, პრინციპში ამაზე იყო მთელი ტექსტი მთლიანად და რატომ ფიქრობს ავტორი ამას, რომ ეს არის დროის კარგვა ფუჭი./ra daskvna gamovitanet, printsipshi amaze iyo mteli teksti mtlianad da ratom pikrobs avtori amas, rom es aris drois kargva putchi. (.)

S1: because they often don't discuss important things, or they discussed things very long time and they can't make one decision because in a meeting there's lots of people and everyone has their option

T: (2) კიდევ, აბა?!/kidev aba?! (?) // any other ideas?!

S: they often don't teach you what they want.

T: (3) აჰა./aha, (.) = Right = (4) ანუ სასურველ მიზანს ვერ აღწევენ და მთავარი ეს არის ხომ. კარგიო/anu sasurvel mizans ver aghweven da mtavari es aris khom. kargit (.) // why are corridor and coffee machine meetings often efficient? // (5) რატომ არის ესეთი შეხვედრები უფრო ეფექტური?/ratom aris eseti shekhvedrebi upro epekturi? (?)

S: because they are small and quick and times

მაგალითი 36/15:02/CA (T)

ფუნქცია: (1) 3.5 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(3) 1.3 კოდების შერევა: ნაწილაკი

T: Okay what happens when meetings are not properly organized

S: now it is a race they raise time, and they can make one decision and they can't slow so we're probably

T: (1) კარგიო, კი ბატონო./kargiT, ki batono. (.) = So, use the following words to form collocations beginning with the team and put them into the three groups people the things to do and concepts = (2) აბა/aba (.) // so first people team leader // (3) არა?/ara? (?)

S1: ეკნება/iqneba need their members

S2: player

S1: მგონი მეტი არა./mgoni meti ara.

T: Things to do?

S: project

T: team tasks

მაგალითი 37/16:41/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.7 კოდების გადართვა: თხრობითი

(2) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(3) 2.9 კოდების გადართვა: ძახილის

(4) 2.9 კოდების შერევა: არსებითი სახელი.

T: now find the multi part verbs in paragraph three and four of the text on page 25 which mean the following tolerate in other words // (1) შეგხვდათ, ტექსტში იყო./shegkhvdaT, teqstshi iyo. (.) // put up put up with put up with be excited about

S: looks I like to

T: think of

S: think have come up with

T: (2) კარგით/kargiT (.) = now let's do practice exercise complete the article below with the appropriate form of words from this vocabulary section and the following words taken from the text on page 25 You will get brainstorming TED agenda participants okay think about three minutes // (3) ანუ სამი წუთი გვაქვს მოსაფიქრებელი და შევამოწმოთ შემდეგ, კარგით./anu sami wuti gvakvs mosapikrebeli da shevamowmot shemdeg, kargit. (.)

S: მართო სიტყვები წავიკითხო თუ ტექსტიც?/marto sityvebi wavikiTkho Tu teqstits?

T: (4) ტექსტიც./teqstits. (.)

S: I always see people from our department likes to join in as a company team was always, (აგრძელებს კითხვას)

მაგალითი 38/19:31/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.9 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(2) 2.1 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

(3) 2.1 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

S: It was decided to have a meeting and the first item on the აქ უნდა ყოფილიყო/aq unda yofiliyo agenda.

T: (1) კი/ki (.) = Agenda = (2) არის აქ, აბა თქვენ სად დაწერეთ?!/aris aq, aba Tqven sad dawereT?! (?) // atmosphere and team spirit her that had taken us a while for a first item = (3) აქ უნდა ყოფილიყო ეს!/aq unda yofiliyo es! (?) = agenda was

S: was a brainstorming session to come up with ideas on the best way of organise a team building activities that would help the new recruits to fit into the structure as quickly as possible. (აგრძელებს კითხვას)

მაგალითი 39/20:38/CA (T)

ფუნქცია: (1) 2.5 კოდების გადართვა: მახილის

(2) 2.10 2.11 კოდების გადართვა: თხრობითი

(3) 1.9 კოდების გადართვა: უარყოფითი

(4) 2.2 კოდების გადართვა: მახილის

(5) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

S: time will be spent socialising and completing a simple or team task set by them consultant we hope to have the news team operating as efficiently as ever in the next couple of weeks.

T: (1) კარგით, კი ბატონო!/kargiT, ki batono! (?) = God he puts on team roles = (2) კი ვერ მოვასწრებთ ამის გაკეთებას, მაგრამ სახლში მოგცემთ დავალებას,/ki ver movastsrebt amis gaketebas, magram sakhlshi mogtsemt davalebas, (.) page 27 Team rolls

S: 27 გვერდზე პირველი?/27 gverdze pirveli?

T: 28, (3) არა, პირველი არა./ara, pirveli ara. (.) = workbook = (4) ვნახოთ, აბა, სიტყვები გავიმეოროთ და!/vnakhoT, aba, sityvebi gavimeoroT da! (?) = now teamworking tips for effective meetings (,) (5) აბა!/aba! (?)

მაგალითი 40/22:07/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

(2) 2.10 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

(3) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

S1: ახლა ვაკეთებთ ვორქბუქს? ეს პირველი გავაკეთოთ. და როგორც მოვასწრებთ/akhla vaketebt vorkbuks? es pirveli gavaketot. da rogorc movaswrebt

S2: ესეც მალე გავითიშებით/esets male gaviTishebiT

T: (1) მოდით ეს ერთი გავაკეთოთ და დანარჩენი სახლში. ვეღარ მოვასწრებთ მეტს./modit es erti gavaketot da danarcheni sakhlshi. veghar movaswrebt mets. (.)

S: გვერდი რომელია?/gverdi Romelia?

T: (2) თორმეტი, დ..... დაიწყეთ!/Tormeti, D.... daiwyeT! (?)

S: პირველი/pirveli choose suitable location for the meeting. მეორეში/meoreshi pulling the.. I can duck agenda

T: agenda

S: establish clear ground rules, create a relaxed open atmosphere monitor progress regularly during the meeting. ე. ი. მეექვსეში/e.i. meeqvseshi As Meg says she keep everyone focused მეშვიდეში measure that she asked someone to take the Minute მერვე არ მიწერია/merve ar miweria

T: (3) მერვე რა იქნება?/merve ra iqneba? (?)

S: ensure

T: yes, ensure there are plenty of breaks

მაგალითი 41/24:28/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

(2) 2.10 კოდების შერევა: ზმნა

S: მეცხრეში/metskhreshi made finish involve all relevant tough decision-making process.

მეათე რაც დარჩა/meaTe rats darcha Torture, sign clear tasks for people

T: (1) კი ბატონო, კარგით, მოდიოთ ესეც გავაკეთოთ, სანამ გაითიშება./
ki batono, kargit, modit esets gavaketot, sanam gaitisheba. (.)

S: მას წავიკითხავ./mas wavikiTkhav.

T: Hmm (,) (2) წავიკითხეთ/waikiTkheT (?)

მაგალითი 42/25:51/CA (T)

ფუნქცია: 1.6 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: პირველში ზედმეტი იყო/pirvelshi zedmeti iyo (.) = they

S: მეორეში/meoreshi proposal მესამეში, მეოთხეში/mesameshi, meoTkheshi C
იქნება/iqneba Tedious

T: Tedious or boring, yes, right

S: მეხუთეში/mekhuteshi collate და მეექვსეში/da meeqvseshi mission

T: okay, how many nouns related to teams can you find in the word search in exercise three

მაგალითი 43/27:17/CA (S)

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი (3) 1.3 კოდების გადართვა:
კითხვითი

(2) 2.1 კოდების გადართვა: თხრობითი

(4) 1.3 კოდების შერევა: ზმნიზედა

(5) 3.5 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

(6) 2.10 კოდების გადართვა: ძახილის

(7) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

(8) 2.11 კოდების გადართვა: ძახილის (9) 2.11 კოდების გადართვა: ძახილის

S1: ბარემ ესეც ვთქვათ დრო დაგვრჩა./barem esets vTqvaT, dro dagvrcha.

T: (1) აბა რომელ არსებით სახელებს ხედავთ?/aba romel arsebiT sakhelebs khedavT? (?) = meeting = (2) აქეთ ჰორიზონტალურად./aqeT horizontalurad.

S1: Moral კიდევ/kidev skating

T: (3) კიდევ რა?/kidev ra? (?) = spirit member = (4) კიდევ?/kidev? (?)

S1: member მეტი არ არის./meti ar aris.

T: (5) კი როგორ არა, მოძებნეთ კარგად. რა გვერდია?/ki rogor ara, modzebneT kargad, ra gverdia? (?) = work

S1: კი/ki Play player არის/aris

T: (6) ანუ ნახეთ ხომ ყველა/anu nakheT kho yvela (.)

S1: კი, მგონი ყველა იყო./ki, mgoni yvela iyo.

T: (7) რამე ხომ არ გამოგვრჩა?!/rame khom ar gamogrcha?! (?) = spirit meeting work player and leader = (8) კარგით მაშინ, დავალებად გექნებათ მხოლოდ/kargiT mashin, davalebad geqnebaT mkholod (.) = course book - დან/ -dan = pages wages 27 and 28 up to past modals = (9) მთლიანად რომ ვეცადოთ აქ გავარჩევთ შემდეგ კარგად, კარგით/mTlianad rom vetsadoT aq gavarchevT shemdeg kargad, kargiT (.)

S1: კარგით/kargiT

S2: დიახ, გასაგებია/diakh, gasagebia

ლექცია 4/თემა: Listening (Team Members)

მაგალითი 44/01:02/CA (S)

ფუნქცია: 1.9 კოდების გადართვა: თხრობითი

T: think about it

S: first they're active listeners to the price and encourage other team members work three they have or have an opinion and positive attitude optimistic ესე უნდა დავამატოთ ზემოთ ჩამოთვლილებთან/ese unda davamatoT zemoT chamoTvlilTagan

T: პირველი იქნება/pirveli iqneba (?) B go on listening Yes Right. Next

S: Tell Me More do anything more A

T: second, they praise the end encourage other team member's work

S: big coffee that you will get it

T: right. And

S: მესამე/mesame C

T: that's a great idea. Great idea.

მაგალითი 45/06:18/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.7 კოდების შერევა: ზმნა

(2) 2.1 3.2 კოდების გადართვა: ძახილის

T: Have you done? = B, D = და/da (?) = E.

S: უკაცრავად ე.....ს უნდა შემოსვლა./ukatsravad e....s unda shemosvla

T: (1) შემოვიყვან./shemoviyvan (.)

S: D და E შევუსაბამე მეც./D da E shevusabame mets.

S: D და E-თან B-ც შეესაბამება./D da E-tan B-ts sheesabameba.

T: yes, D, E, B = (2) კი ბატონო. ნახეთ (,) task-ი = რა იყო!/ki batono. nakheT, task-I ra iyo!
(?) = identify five more sentences to add to the least bar indicate which qualities they correspond to so

მაგალითი 46/11:09/CA (T)

ფუნქცია: (1) 2.3 კოდების გადართვა: ძახილის

(7) 2.3 კოდების გადართვა: კითხვით-ძახილის

(2) 2.10 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

(3) 1.3 კოდების შერევა: ზმნიზედა

(4) 2.1 1.5 კოდების გადართვა: უარყოფითი

(5) 2.1 1.5 კოდების გადართვა: თხრობითი

(6) 1.9 კოდების გადართვა: ძახილის

(8) 2.3 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

T: so here for the two-team player what would he or she say in this situation and then go to

Team Player = (1) აბა, ჩაერთეთ ყველა რა!/aba, chaerTeT yvela ra! (?)

S1: უკაცრავად რომელს ვაკეთებთ?/ukatsravad romels vakeTebT?

T: speaking part team players on page 29 = (2) რას იტყვობთ ამ შემთხვევაში გ..... დ.....

ნ..... გ.....?/ras ityodit am shemtkhvevashi g..... d..... n..... g.....? (?)

S2: ვიტყვი თუ გინდათ/vityvi Tu gindaT

S1: D-ში რაც წერია/-shi rats weria let's look at ways of getting around this problem before

T: (3) როგორ?/rogor? (?)

S: D- ში რაც წერია./-shi rats weria. let's look at the ways of getting around this problem

T: (4) არა, აქ ნახეთ როგორ არის, სხვა კითხვაა. როგორც/ara, aq nakheT rogor aris, skhva
kiTkhvaa. rogorTs (?) = as a positive team player = (5) როგორც პოზიტიურად
განწყობილი/rogorts pozitiurad gantsyobili (.) = positive outcomes for a team player say in
this situation and negative.

S: ანუ მე პირადად რას ვიტყვობი?/anu me piradad ras vityodi?

T: (6) ხომ, აირჩიეთ საიდანაც შეგიძლიათ ფრაზის არჩევა თქვენ თვითონაც
შეგიძლიათ მოიფიქროთ/khom, airchiet saidanats shegidzliat prazis archeva tkven
tvitonats shegidzliat moipikrot (.) = so, I called them to the situation = (7) ჩაერთეთ რა, ნ...
რას იტყვით თქვენ?/chaertet ra, n... ras ityvit tkven? (?) = what kind of situation is it the
second one

S: we are moving in the right direction

T: yes, as a negative team player?

S: we can't finish before the deadline

T: any other ideas = (8) ვთქვათ ყველამ თავისი აზრი./vTqvaT yvelam Tavisi azri. (.)

S: მეორეში/meoreshi positive we have hard working

მაგალითი 47/15:29/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.3 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(2) 2.1 კოდების შერევა: ზმნა

(3) 1.9 კოდების გადართვა: უარყოფითი

(4) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: what about the third one please the third situation please try N... = (1) ვერა?/vera? (?)

S: ჩვენ როგორ მოვიქცეოდით მაგ შემთხვევაში მაგას გვეკითხება? ცოტა ვერ მივხვდი./chven rogor moviktseodit mag shemtkhvevashi magas gvekitkheba? tsota ver mivkhvdi.

T: (2) ნახეთ/nakheT(?)

S: ანუ ამეებს რომ წავიკითხავთ/anu ameebs rom wavikiTkhavT

T: (3) მოიქცეოდით არა, ნახეთ = say = ამბობს/moiqtseodiT ara, nakheT say ambobs (.) =

would positive team player what good image of the following situation what would you say =

(4) რა ფრაზას იტყვოდით, ჩვენ ხომ წავიკითხეთ = team-building-ის = ფრაზები?/ra prazas ityodit, chven khom wavikitkhet team-building-is prazebi? (?)

მაგალითი 48/16:15/CA (T)

ფუნქცია: (1) 1.6 კოდების შერევა: ზედსართავი სახელი

(2) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(3) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

(4) 1.10 კოდების გადართვა: თხრობითი

(5) 1.3 კოდების გადართვა: ნაცვალსახელი

(6) 1.3 კოდების გადართვა: მახილის

(7) 2.5 კოდების შერევა: ნაწილაკი

S: what does not kill us makes us stronger

T: (1) ნებისმიერი/nebismieri (.) = positive attitude towards the situation and the negative

attitude = (2) ხომ/khom (.) = should express both so what about the third one = (3) მესამეში

რა ხდება, აბა?!/mesameshi ra khdeba, aba?! (?)

S: You will really assign the task of coordinating the teams will get putting forward the best proposal same common solutions appear to be position one was suggested by you and we have quick and easy solutions they're a little more complicated was suggested by a team member who were negative feedback on her last project and whose moral needs boosting present a diverse

T: (4) ამ შემთხვევაში/am shemTkhvevashi (?) = In this case

S: ამ შემთხვევაში/am shemTkhvevashi we should choose our solution

T: (5) რომელ/romel (?) positive point of view = (6) აბა, ყველამ ვიცოდეთ!/aba, yvelam viphiqroT! (?)

S: first, I think we should discuss about both solutions because maybe she will be she should be true here would it be true in our social good

T: any other ideas and any other phrases? = (7) კარგით/kargiT (.) = Let's move on to Dilema and decision

მაგალითი 49/19:19/CA (S)

ფუნქცია: 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

T: leading the team and read the brief on page 30 Please no start = ლ..... გ..... გ...../L..... G....., G.....

S: ახლავე დავიწყებ 30-ე გვერდზე უნდა წავიკითხო ხომ?/akhlave daviwyeb 30-e gverdze unda wavikitkho khom? Peter, tremendous team leader of subgroup who were briefed to come up with space of improving customer communications (აგრძელებს კითხვას)

T: was everything clear or show translate? what was this brief about? = რაზე იყო, რის შესახებ?/raze iyo, ris shesakheb? (?)

S: About company who was trying to you improve their product

მაგალითი 50/24:51/CA (S)

ფუნქცია: (1) 2.10 1.3 კოდების შერევა: ნაწილაკი (2) 2.10 1.3 კოდების შერევა: ნაწილაკი

(3) 2.10 1.3 კოდების შერევა: ზმნა

(4) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვითი

(5) 2.10 კოდების გადართვა: ბრძანებითი

(6) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის (7) 1.3 კოდების გადართვა: კითხვით-მახილის

T: With the arguments please and choose the best one? or we agree on agree = გ.... დ...../G.... D.....

S: წავიკითხავ კარგით./wavikiTkhav kargiT, task on working in pairs is classic along ignorance which ones do you agree disagree with? (აგრძელებს კითხვას)

T: (1) აბა/aba (?)

S: მესამე მომწონს მე პირადად/mesame momwons me piradad

T: Why? Why

S: because it's written that after three weeks of information gathering meetings the team made the following recommendations. So is this based on shared information that the team developed reasonable strategic recommendations for improving customer communications that's why I think the service well that's why I agree with this agreement

T: and you disagree with

S: I disagree with the first

T: why that kind of information? So, he should

S: just because it's costly it doesn't mean that the idea is better than a meet a new deadline so, you can

T: right. any other ideas? = (2) აბა ნ..../aba N.... (.) = we agree with or disagree = (3) ვეთანხმებით?/eTankhmebiT? (?)

S: გ....ს კი./G....s ki.

T: (4) რამე სხვა იდეა ხომ არ გაქვთ?/rame skhva idea khom ar gaqvT? (?)

S: არა, მეც მესამეს ვეთანხმები და პირველს არ ვეთანხმები./ara, mets mesames vetankhmebi da pirvels ar vetankhmebi.

T: Now decide what you think Peter should do. Discuss this inclusion leveraged with other peer work together as a team and joint decision about which you should do or should say how do you think management will react? = (5) ეს გავაკეთოთ ე... გ.../es gavakeToT E..... G..... (.)

S: დაახ, ანუ მესამე/diakh, anu mesame

T: you agree with what?

S: ანუ მესამეს ხომ დავეთანხმე და შესაბამისად პიტერმა უნდა გააკეთოს./anu mesames khom davetankhme da shesabamisad piterma unda gaaketos. Peter should present these recommendations and suggest developing a budget for that.

S: და მესამეში იყო/da mesameshi iyo how do you think management will react? I think where they will listen to Peters recommendations, and I think they will like it and probably agree to develop a budget for these recommendations to come alive.

T: Okay. I think that they would agree Yes, with this recommendation suggesting from pizza. Okay. Any other ideas? Does anybody want something to add to this idea? = (6) აბა რას დაამატებდით? მთლიანობაში?/aba ras daamatebdiT? mTlianobashi? (?) = Here we've got three arguments. Maybe the here are some of the sentences or maybe some of the ideas to add to your idea connected with this = (7) მთლიანობაში როგორ შეკრავდით ამას?/mTlianobashi rogor shekravdiT amas? (?)

S: I think this he should ask for a new deadline because he can't do a local budget without the new deadline, he needs your time.

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

Faculty of Humanities

PhD Program: **English Philology**

The Sociolinguistic Aspects of Code-switching

(On the Example of Teaching General and Business English Courses)

Khatuna Buskivadze

THESIS

Submitted for Gaining the Degree of Doctor of Philology (PhD)

Scientific Supervisor: **Rusudan Dolidze**

Doctor of Philological Sciences

Associate Professor

Tbilisi

2023